UJEDINJENE NACIJE-PROGRAM ZA RAZVOJ
SAVEZNO IZVRŠNO VIJEĆE SFR JUGOSLAVIJE
IZVRŠNO VIJEĆE SR CRNE GORE

PROSTORNI PLAN REPUBLIKE
I GENERALNI PLANOVI GRADSKIH NASELJA SR CRNE GORE
UNDP/UNCHS PROJEKT YUG/79/104

HERCEG-NOVI

GENERALNI URBANISTIČKI PLAN 2001

REPUBLIČKI ZAVOD ZA URBANIZAM I PROJEKTOVANJE-TITOGRAD
CENTAR UJEDINJENIH NACIJA ZA LJUDSKA NASELJA (UNCHS)
ORGANIZACIJA UJEDINJENIH NACIJA
ZA OTKLANJANJE POSLJEDICA KATASTROFA (UNDRO)

GUP TABELE IV i V

	ha 1985	%Σ	ha 2001	%Σ
3.1. INDUSTRIJA	9,20	1,50	62,63	6,62
3.2. SERVISI	30,32	5,05		
4.1. TURISTIČKI KOMPL.	29,98	4,82	54,58	5,77
4.2. ZDRAVSTVENI TUR	9,70	1,61	16,22	1,72
5.1. KOLEKTIVNO STANOV.	30,05	5,00	41,25	4,36
5.2. INDIVIDUALNO STANOV.	477,32	79,42	742,02	78,47
6.1. MEŠOVITI CENTRI	15,40	2,56	28,69	3,00
	600,97	100%	945,66	100%

OBRAČUN UKUPNE MOGUĆE POVRŠINE STANOVA U OBJEKTIMA INDIVIDUALNOG STANOVANJA

UKUPNO: 742,02 ha PO GUP-u 2001

PRETPOSTAVLJENO POD GRAĐEVINSKIM PARCELAMA 90%

$Ki_{max} = 0,8 \rightarrow$ USVOJENO U OBRAČUNU 0,7

$P_o = 742,02 \times 0,9 \times 0,7 = 467,46$ ha

$= 4.670.000\ m^2$

UJEDINJENE NACIJE-PROGRAM ZA RAZVOJ
SAVEZNO IZVRŠNO VIJEĆE SFR JUGOSLAVIJE
IZVRŠNO VIJEĆE SR CRNE GORE

PROSTORNI PLAN REPUBLIKE
I GENERALNI PLANOVI GRADSKIH NASELJA SR CRNE GORE
UNDP/UNCHS PROJEKT YUG/79/104

HERCEG-NOVI

GENERALNI URBANISTIČKI PLAN 2001.

D I R E K T O R,
VUKSANOVIĆ MILAN, dipl.ecc.

ZAVOD ZA PROJEKTOVANJE I URBANIZAM HERCEG-NOVI
CENTAR UJEDINJENIH NACIJA ZA LJUDSKA NASELJA (UNCHS)
ORGANIZACIJA UJEDINJENIH NACIJA
ZA OTKLANJANJE POSLIJEDICA KATASTROFA (UNDRO)

HERCEG-NOVI, decembar 1988.god.

Herceg-Novi, bakropis, Joan Bleau, Amsterdam, 17o2.g.

Naručilac:	SKUPŠTINA OPŠTINE HERCEG NOVI
Izvršilac:	ZAVOD ZA PROJEKTOVANJE I URBANIZAM, HERCEG NOVI
	DIREKTOR: Milan Vuksanović,dipl.ecc.

Radni tim Zavoda za projektovanje i urbanizam:

M.Đurašin,dipl.ing.arh.	Prostorna sinteza, demografija, prostor privrede, seizmički rizik, neprivreda, zaštita životne sredine i graditeljskog naslijeđa
M.Vuksanović,dipl.ecc.	Poljoprivreda
M.Bulajić,dipl.ing.arh.	Stanovanje i ruralna naselja
B.Ilijanić,dipl.ing.arh.	Prostor neprivrede, zaštita graditeljskog naslijeđa
Ž.Erdevički, dipl.ing.	Saobraćaj, površinska odvodnja, ONO
J.Vujnović, dipl.el.ing.	Elektroenergetika
V.Vidić, dipl.ing.pejz.arh.	Zelenilo, zaštita prirode

Spoljna saradnja:

K.Tomašević, dipl.ecc.	Zemljišna politika,
B.Lučić,dipl.ing.	Hidrosistemi,
A.Rezar,dipl.ecc.	Sinteza ekonomije
M.Vujičić,dipl.el.ing.	PTT i telekomunikacija

Timovi za izradu studije

Tehnička obrada u Zavodu za projektovanje i urbanizam - Herceg-Novi

TEHNIČKA POMOĆ UN-a;

- Centar Ujedinjenih nacija za ljudska naselja (UNCHS), Najrobi, kao izvršna agencija

MEDJUNARODNI KONSULTATIVNI ODBOR

Dr. BRANKO PAVIČEVIĆ,	Jugoslovenski leksikografski Zavod, glavni urednik Redakcije za Crnu Goru, Titograd predsjednik odbora
Prof.Dr. MILJAN RADOVIĆ,	Univerzitet "Veljko Vlahović" Titograd,
Prof. DJORDJE BOŠKOVIĆ,	Arheološki institut Beograd
Dr. ERNEST WEISSMAN,	naučni savjetnik Ekonomskog instituta, Zagreb
Prof.Dr. VESELIN SIMOVIĆ,	Gradjevinski institut Sveučilišta u Zagrebu
Prof.Dr. ERVIN NONVEILLER,	Gradjevinski institut Sveučilišta u Zagrebu
Prof.Dr. MILAN PRELOG,	Institut za povjesna istraživanja Sveučilišta u Zagrebu,
Prof.Dr. VLADO RIBARIĆ,	Geofizički institut SR Slovenije, Ljubljana
Prof. ADOLF CIBOROWSKI,	direktor Instituta za urbanističko i prostorno planiranje Tehničkog univerziteta u Varšavi,Poljska podpredsjednik Odbora
Dr. LUCIEN HABABOU,	savjetnik Centra za ljudska naselja (HABITAT), Najrobi, Kenija
Dr. MICHEL FOURNIER D'ALBE,	funkcioner UNESCO-a za pitanja seizmičkog rizika, Pariz, Francuska
Dr. DON G. FRIEDMAN,	ekspert za istraživanja kod prirodnih katastrofa, Hartford, Conn, SAD
Dr. CLAUDE SAUER,	ekspert UNESCO-a za turizam, Pariz, Francuska
Dr. JIRI VANEK,	Geofizički institut Čehoslovačke akademije nauka, Prag, Čehoslovačka.

UPRAVA PROJEKTA PROSTORNI PLAN REPUBLIKE I GENERALNI PLANOVI GRADSKIH NASELJA SR CRNE GORE

Dr. RADOVAN BAKIĆ,	pomoćnik predsjednika Republičkog komiteta za urbanizam, gradjevinarstvo i stambeno-komunalne poslove - rukovodilac Projekta
Prof.Dr. PAOLO RADOGNA,	glavni planer-koordinator tehničke pomoći Kodirektor Projekta

MEDJUNARODNI EKSPERTI I KONSULTANTI:

Prof. ADOLF CIBOROWSKI	- Glavni naučni savjetnik
Prof.Dr. PAOLO RADOGNA	- Glavni planer - koordinator planerske pomoći UN
Dr. JAY H. MOOR	- Prostorni planer - urbanista
Dr. HANS J. GOTZMANN	- Društveno-ekonomski planer
Arh. JERZY GORNICKI	- Urbanista - lokalni planer
Ing. PHILIP R. JEFFCOATE	- Inženjer za infrastrukturu-vodosnabdjevanje i kanalisanje voda
Mr. TADEUSZ MICHALAK,dipl.ecc.	- Ekspert za analizu troškova
Prof. ROBERT H. TWISS	- Ekspert za zaštitu okoline
Dr.ALEXANDER PAPAGEORGIOU-VENETAS	- Konsultant za zaštitu istorijskih spomenika
Dr. GLAUDE SAUER	- Ekspert za razvoj turizma

- Sadržaj -

A. OPŠTI PREDUSLOVI PLANIRANJA PROSTORNOG RAZVOJA

strana

33.

На основу члана 46, 48 и 78. Закона о планирању и уређењу простора („Сл. лист СРЦГ", бр. 7/85) и члана 197. Статута општине Херцег–Нови („Сл. лист СРЦГ" – општински прописи бр. 12/74, 5/78, 10/82 и 8/86) Скуштина општине Херцег–Нови, на одвојеним сједницама Вијећа удруженог рада и Вијећа мјесних заједница одржаним дана 21. XII 1988. године, д о н о с и

О Д Л У К У
о доношењу и спровођењу Генералног урбанистичког плана Општине Херцег–Нови

Члан 1.

Доноси се Генерални урбанистички план Општине Херцег–Нови, који је израдио Завод за пројектовање и урбанизам Херцег–Нови.

Члан 2.

Овом Одлуком се одређују:

– садржај елабората Плана;

– границе тероторије за коју се План доноси:

– одређивање односа на земљишту са условима за парцелацију и препарцелацију грађевинског земљишта;

– нормативи за изградњу, мјере регулације и урбанистичко–технички услови;

– услови за стварање мјера заштите природних и радом створених вриједности;

– услови за спровођење мјера заштите од интерес за народну одбрану;

– мјера за обезбјеђење дисциплине у спровођењу планова, изградњи и коришћењу простора, и

– обезбјеђење спровођења Плана.

Члан 3.

Елаборат ГУП–а Општине Херцег–Нови састоји се из текстуалног и графичког дијела.

Текстуални дио плана садржи следеће прилоге:

А. ОПШТИ ПРЕДУСЛОВ ПЛАНИРАЊА УБРАНОГ РАЗВОЈА

1. Уводни дио

1.1. Иницијативни моменти
1.2. Методолошка основа планирања
1.3. Простор обраде
1.4. Погодност терена за урбанизацију

Б. ОЦЈЕНА СТАЊА, КОНЦЕПЦИЈА И РЈЕШЕЊЕ ПРОСТОРНОГ РАЗВОЈА

2. Друштвено–економска компонента

2.1. Основни показатељи достигнутог степена развијености
2.2. Демографско–социолошке карактеристике
2.3. Друштвено–економски комплекси
2.4. Расподјела и потрошња
2.5. Синтеза друштвено–економске компоненте

3. Просторно–физичка компонента

3.1. Извод из Просторног плана СР Црне Горе
3.1. Концепт просторне организације
3.3. Степен урбанизације
3.4. Намјена и биланс површина
3.5. Привреда
3.6. Становање и рурална насеља
3.7. Друштвене дјелатности
3.8. Саобраћајни системи
3.9. Зеленило града
3.10. Хидросистеми
3.11. Енергетика
3.12. Заштита животне средине
3.13. Заштита градитељског наслеђа
3.14. Контрола сеизмичког ризика.

4. Спровођење плана

4.1 Земљишна политика и градска рента
4.2. Мјере реализације

Графички дио ГУП–а садржи следеће прилоге:

I ПОЛОЖАЈ И ПРОСТОР ОБРАДЕ
II ГЕНЕРАЛНИ ПЛАН 1971. ГОД.
III НАМЈЕНА ПОВРШИНА 1985. ГОД.
IV СЕИЗМИЧКА МИКРОРЕЈОНИЗАЦИЈА
V ПОГОДНОСТ ТЕРЕНА ЗА УРБАНИЗАЦИЈУ
VA РЕГУЛАЦИЈА ПРОСТОРА
VI НАМЈЕНА ПОВРШИНА 2001. ГОД.
VII ЗАШТИТА ПРОСТОРА 2001. ГОД.
VIII ВОДОВОД 2001. ГОД.
IX КАНАЛИЗАЦИЈА 2001. ГОД.
X СЛИВНА ПОДРУЧЈА

XI ЕЛЕКТРОМРЕЖА 2001. ГОД.

XII ПТТ И ТЕЛЕКОМУНИКАЦИЈЕ 2001. ГОД.

Документација ГУП–а сачињавају:

1. СТУДИЈЕ

– Основе друштвено–економског развоја

– Студија очекиване повредљивости и прихваљивог сеизмичког ризика.

– Развој туризма на приобалном подручју СР Црне Горе

– Студија заштите градитељског наслеђа

– Студија саобраћаја

– Студија електроенергетика

– Студија ПТТ и телекомуникације

– Студија становања, и руралних насеља

– Студија земљишне политике и градске ренте

– Заштита животне средине на подручју херцегновског залива

– Друштвени план Општине Херцег–Нови 1986. – 1990. год.

2. РАДНИ ПРОЈЕКАТ – текстуални и графички дио

3. ОСНОВЕ ПЛАНА – текстуални и графички дио.

4. НАЦРТ ПЛАНА – текстуални и графички дио

5. ДОКУМЕНТАЦИЈА О ЈАВНОМ ИЗЛАГАЊУ ПЛАНА, ПРИМЈЕДБАМА И ОДГОВОРИМА ОБРАЂИВАЧА У СВИМ ФАЗАМА ИЗРАДЕ ПЛАНА

Члан 4.

Границе ГУП–а Херцег–Нови одређене су графичким прилогом ГУП–а положај простора обраде и следећим описом:

– од рта Кобила граница иде према сјеверо – западу, поклапајући се са границом између СР Црне Горе и СР Хрватске до главице „Кошарице" на коти 375 м;

– од напријед наведене тачке граница ГУП–а скреће према сјеверу, пресјецајући нову трасу Јадранског пута, те се преко великог клизишта спушта у корито ријеке Суторине до бетонског моста на старој траси Јадранске магистрале;

– од бетонског моста граница иде узводно ријеком Суторина према сјеверу до испод насеља „Малта" и излази на главицу „Кук" на коти 457 м;

– од главице „Кук" граница се ломи према истоку изнад насеља Пријевор и Коњевићи, те долази до тромеђе К.О. Суторина, К.О. Мокрине и К.О. Мојдеж;

– од напријед наведене тромеђе граница ГУП–а иде према истоку, поклапајући се са сјеверним границама катастарских општина Мојдеж, Ратишевина, Требисин, Поди, Сасовићи и долази до тромеђе катастарских општина Сасовићи, Кути и Жлијеби;

– од тромеђе катастарских општина Сасовићи, Кути и Жлијеби граница се ломи према југу и иде источном границом К.О. Сасовићи у дужини од 300 м до извора „Врела" на сеоском путу Сасовићи Кути;

– од извора „Врела" граница ГУП–а напушта границу К.О. и улази у територију К.О. Кути па иде према истоку сеоским путем у дужини од 550 м изнад насеља Ногуловићи;

– у напријед наведеној тачки граница се ломи према југу и југоистоку и иде испред Сопота на коти 100, те долази до цркве Св. Андрија;

– од цркве Св. Андрија, граница иде према истоку изнад насеља Песторићи и Глогови и спушта се на сеоски пут за Рујево

– од сеоског пута за Рујево, граница скреће према југозападу и иде сеоским путем до цркве Св. Ђорђа;

– од цркве Св. Ђорђа, граница скреће према југу и иде падинама брда Мемедовина до тригонометријске тачке на коти 451, гдје излази на границу К.О. Кумбор;

– од К.О. Кумбор, граница скреће према истоку и иде сјеверним границама К.О. Кумбор, Ђеновићи, Баошићи, Бијела, Јошица и Ђурићи долазећи до тромеђе К.О. Ђурићи, К.О. Бј. Крушевице и К.О. Костањица;

– на напријед наведеној тромеђи граница се ломи према истоку, поклапајући се са границом Општина Херцег–Нови и Котор све до Верига гдје се спушта до ниовоа мора;

– на полуострву Луштица, граница ГУП–а захвата територије К.О. Росе, Мркови, Радованићи, Забрђе, као и приобални дио К.О. Бргули, гдје се налази увала Добра лука.

Границе ГУП–а захватају и следеће просторе у К.О. односно Мјесној заједници Крушевице, и то:

– простор Врбања од извора Понори према превоју зв. Трешња у дужини од 2900 м и просјечне ширине 600 м, што износи цца 180 Ха;

– простор Руишта, Меки до, Грдни до, Жуковица, у површини цца 200 хектара.

У Мјесној заједници Камено–Жлијеби границе ГУП–а захватају следеће просторе:

– Дубоки до и Каменску раван у површини цца 70 хектара,

– подручје уз постојећи пут према Ублима, и то од ширине 300 м што износи 60 хектара.

Површина територије обрађене ГУП–ом износи 7763 хектара.

II РЕЖИМИ И ОДНОСИ У КОРИШЋЕЊУ ПРОСТОРА

Члан 5.

Начин коришћења простора утврђен је намјеном површина (графички прилог број 6 намјена површина 2001. размјера 1:5000) и то:

– колективно становање,

– индивидуално становање,

– туристички комплекси и зоне,

– технички системи (индустрија, сервиси, складишта, грађевинарство комунални комплекси),

– друштвене дјелатности (мјешовити центри, култура, образовање, здравство, спортски центри, социјална заштита).

– спортски центри и површине за рекреацију

– саобраћај и инфраструктура,

– зеленило и заштићене природне вриједности,

– пољопривредне површине,

– резервисана површина и

– друге намјене

Члан 6.

Реализација поставки ГУП–а и привођење површина утврђеној намјени одвијаће се у следећим режимима:

– режим изградње на слободним површинама;
– режим интензивне реконструкције изграђених површина;
– режим дјелимичне реконструкције изграђених површина;
– режим адаптације објеката;
– режим промјене начина коришћења простора;
– режим забране грађења (у циљу заштите градитељског наслеђа, природних вриједности или заштитних коридора саобраћајница и инфраструктурних водова) и
– режим привременог коришћења простора.

Члан 7.

Режим изградње на слободним површинама примјењује се за изградњу нових објеката у циљу привођења одређених површина намјенама утврђених ГУП–ом.

Члан 8.

Режим интензивне реконтрукције се примјењује на површинама на којима је започета изградња објеката у складу са намјеном из ГУП–а.

На овим површинама ће се вршити доградња и адаптација постојећих објеката, изградња нових објеката на слободним површинама као и изградња инфраструктурних објеката, а у циљу завршавања наведених цјелина.

Члан 9.

Режим дјелимичне реконструкције се примјењује на површинама које су изградњом објеката и инфраструктуре приведене намјени одређеној Планом.

Члан 10.

Режим адаптације објеката примјењује се на већ завршеним подручјима изградње урбанистичких цјелина у складу са намјенама из ГУП–а.

Члан 11.

Режим промјене начина коришћења се примјењује у урбанистичким цјелинама у којима ће постојећи објекти, промјеном начина коришћења, бити приведени намјенама одређеним у ГУП–у.

Члан 12.

Режим забрана грађења се примјењује у циљу заштите природних и радом створених вриједности, а оствариваће се на подручјима која се Планом и овом Одлуком одреде.

Члан 13.

Режим привременог коришћења се утврђује за обезбјеђење затеченог начина коришћења оних подручја којима се мијења намјена, као и за одређивање привремених намјена, а до привођења површина намјенама у ГУП–у.

Члан 14.

Изградњи у циљу реализације ГУП–а, а према режимима утврђеним овом Одлуком, приступиће се на основу урбанистичких планова нижег реда, по условима и процедури утврђеној законом.

Члан 15.

Претпостављени хоризонт плана је 2001 година, до када ће се реализација Плана одвијати у временским етапама по пет година, према средњорочним програмима изградње и уређења простора.

III. ГРАЂЕВИНСКО ЗЕМЉИШТЕ И УСЛОВИ ЗА ПАРЦЕЛАЦИЈУ И ПРЕПАРЦЕЛАЦИЈУ ЗЕМЉИШТА

Члан 16.

Земљиште, које је Планом одређено за изградњу објеката, у законској поцедури биће одређено за:
– грађевинско земљиште (изграђено и неизграђено);
– земљиште у грађевинском подручју и
– неизграђено земљиште.

Члан 17.

Неизграђено земљиште ће се користити у складу са дозвољеном намјеном до привођења земљишта намјени по Плану, на начин да се не мијења облик и својство земљишта.

Члан 18.

Парцелација и препарцелација земљишта у сврху стварања грађевинских парцела може се вршити само на основу одговарајућег регулационог плана и у складу са истим.

Члан 19.

Парцелацију грађевинског земљишта врши Управа за катастар и геодетске послове СО Херцег-Нови и имовинско-правна служба Скупштине општине Херцег-Нови на основу планова парцелације из регулационих планова.

Намјени земљишта по ГУП-у Херецег-Нови тумачи Комитет за урбанизам и стамбено-комуналанепослове СО Херцег-Нови.

Члан 20.

Приликом деоба катастарских парцела Управа за катастар и геодетске послове ће писмено обавјестити странку о намјени земљишта по ГУП-у, а писменом изјавом коју странка потписује у присуству службеног лица Управе, странка потврђује да је упозната са намјеном земљишта.

IV. НОРМАТИВИ ЗА ИЗГРАДЊУ, МЈЕРЕ РЕГУЛАЦИЈЕ И УРБАНИСТИЧКО–ТЕХНИЧКИ УСЛОВИ

Члан 21.

Приликом израде регулационих планова односно одређивања акта о локацији на основу ГУП-а морају се поштовати нормативи и општи услови одређени у текстуалном дијелу Елабората

Члан 22.

Становање се плански разрађује према следећим нормативним и општим условима:

Колективне стамбене зграде
– спратност: максимално П +4 +По
– густина: 150 – 200 ст/ха
– нето површина по становнику: 22 м²
– обавезна изградња косих кровова
– коефицијент изграђености: мах 1.5

Индивидуалне стамбене зграде

– спратност: мах П +1 +По, односно С +П +1, у случају већег нагиба терена од 25° могуће је С +П –Л –По;

– густина: 62 ст/ха

– корисна површина објекта: мах 300 м²

–највише станова у објекту: 3

– обавезна изградња косога крова (нагиб 21-26°

– коефицијент изграђености: мах 0,8

– грађевинска парцела (нето површ. 300-1000м², површина парцеле под објектом: мах 40%)

Стамбено насеље.

Обезбједити функционисање насеља планирањем одговарајућих садржаја у стамбеним објектима или изградња самосталних објеката за задовољавање заједничких потреба становништва (трговина, услуге, овршине за спорт и рекреацију и сл.) а све према нормативима утврђеним у ГУП-у.

У циљу заштите средине и услова становања, у самбеним насељима се не могу обављати пословне дјелатности које својим штетним утицајима угрожавају становање.

Члан 23.

Технички системи се плански разграђују према следећим нормативима и општим условима:

– обезбједити развој оних дјелатности које не угрожавају туристичку привреду;

– зонирање дјелатности остварити према концепцији ГУП-а и

– инфраструктурне системе планирати тако да се омогући оптимално функционисање техничких система уз минимум загађења средине, а посебно мора.

Члан 24.

Друштвене дјелатности (мјешовити центри, образовање, здраство, спортски центри, социјална заштита) се плански разграђују тако што се при изради регулационих планова, односно одређивања локација на основу ГУП-а, морају поштовати планерске концепције и нормативи, који су за ове дјелатности детаљно разрађени у елаборату ГУП-а.

Члан 25.

Туристички комплекси се плански разграђују према следећим нормативима и општим условима:

– изградња нових туристичких објеката, као и доградња и промјена структуре постојећих, мора се обављати уз минимално нарушавање природних амбијената;

– површински нормативи хотелског комплекса 80-120 м² бруто/лежај,

– објебјеђење довољних површина плажа по нормативу 3,50 м²/купач.

Члан 26.

Зелене површине имају посебно мјесто у регулационим плановима, који се разграђују на основу ГУП-а, а које су захваљујући повољним условима поднебља и дуготрајним људским радом постале обиљежја града и насеља.

У циљу унапређења зелених површина и стварања нових морају се усвојити следећи нормативи:

– парковске површине: 6 м²/корисник

– улично зеленило: 1 2 м²/корисник

– заштитно зеленило: 50 м²/корисник

–функционално зеленило: 2 м²/корисник

Ради обезбјеђења стручне помоћи у формирању нових зелених површина, пројектна документација за све објекте који се граде или реконструишу у дијелу уређаја терена, мора да садржи и хортикултурна рјешења.

Члан 27.

Инфраструктурна мрежа регулационим плановима се разграђује на основу концепцијских рјешења из ГУП-а а изградња мреже и објеката се може обављати само у складу са овим рјешењима.

У циљу заштите инфраструктурних објеката и водова одређују се заштитне зоне:

За саобраћајнице, рачунајући са спољне ивице пута:

– аутопут 40 м

– магистрални пут 20 м

– регионални пут 10 м

– локални пут 5 м

За цјевоводе (водовод и канализација): 5 м са обје стране цјевовода.

За далеководе: 5 м са обје стране трасе далековода.

У заштитним зонама инфраструктурних објекат аи водовода утврђује се режим забране грађења.

Члан 28.

Услови за очување постојећих пољопривредних површина и постицање развоја пољопривреде на овим површинама су следеће:

– на земљишту, које се у Плану намјене површина означено као ораница (Кутско и Суторинско поље) одређује се режим забране градње;

– на другим пољопривредним површинама (намјена и границе су дефинисане ГУП-ом) изградња економских објеката у функцији примарне пољопривредне производње, предвиђена је уз следећа ограничења:

минимална површина земљишта за обраду, за која ће се дозволити изградња наведених објеката, је 5000 м²;

максимална површина објекта износи:

– за ратарску производњу: максимално 40 м²

– за сточарску производњу: према условима производње

Спратност објекта: приземље.

Одобрење за грађење ових објеката издаје се за статус привремених објеката по посебном програму, који на предлог надленог органа доноси Скупштина општине.

За изградњу наведених објеката потребна је сагласност надлежног органа за пољопривреду и санитарне инспекције.

За постојеће објекте у руралним насељима, за која нису донијету планови уређаја мањих насеља, може се одобрити ревитализација и реконструкција у складу са ранијом намјеном, уз претходно прибављен извјештај о објекту, од надлежног органа за послове урбанизма.

Зоне посебне намјене су означене на плану намјене површина и третираће се по посебној

процедури у складу са утврђеном намјеном.

Члан 29.

Урбанистичко-техничким условима се одређују сви подаци потребни за израду техничке документације, за изградњу или извођење других радова.

Начин издавања и садржај одређени су Законом о планирању и уређењу простора.

Члан 30.

Изградња објеката и други грађевински радови, промјене намјене земљишта и објеката могу се одобрити само ако се п ретходно утврди да су објекат, радови или намјена у складу са Планом, одредбама ове Одлуке и другим утврђеним условима.

Члан 31.

За поједине објекте са сложеном технологијом, или за објекте за које је потребна израда варијантних пројеката, на захтјев инвеститора се могу издати оквирни урбанистичко-технички услови у којима се одређују они плански елементи који се морају поштовати.

Урбанистичко-технички услови се тада издају на основу идејног рјешења, а затим се издаје рјешење о локацији.

Члан 32.

Изградња привремених објеката се регулише посебном одлуком Скупштине општине.

Привремене намјене се не могу одобравати на зеленим површинама и површинама одређеним за спорт и рекреацију.

V – УСЛОВИ ЗА СПРОВОЂЕЊЕ МЈЕРА ЗАШТИТЕ ПРИРОДНИХ И РАДОМ СТВОРЕНИХ ВРИЈЕДНОСТИ

Члан 33.

Заштита средине обухвата заштиту природних подручја посебно вриједности, земљишта и посебно угрожених подручја воде и ваздуха, заштити од буке и елементарних непогода, заштиту грађевинског наслеђа и урбаног стандарда.

Члан 34.

Услови за очување развоја природних и радом створених вриједности обезбјеђују се планирањем, управљањем, изградњом и уређивањем човјекове средине, управљањем природним изворима, уређењем природних и градитељског наслеђа, техничким економским, привредним, управним и другим мјерама заштите као и контролом дјелатности које угрожавају човјекову средину.

Члан 35.

Посебно вриједни дјелови природе су површине под законском заштитом: обала мора, подручја са медитеранском вегетацијом, вегетација на стрмим ерозивним теренима и шумске површине, које се посебно штите и уређују на основу регулационих планова.

У циљу заштите наведених површина регулационим плановима се утврђује:

– граница заштитних зона и мјера заштите односно санације;

– забрана грађења или прописивања посебних услова градње;

– начин коришћења земљишта;

– мјере за очување и унапређивање биљног и животињског свијета;

– обавеза изградње система за заштиту од ерозије, регулација обала и друго.

Члан 36.

За очување и заштиту флоре мора се обезбиједити доследно спровођење мјера заштите угрожених биљних врста, остварити заштита станишта и заједница реликтних ендемских и ријетких биљака.

Члан 37.

Очување унапређења фауне спроводиће се очувањем и унапређивањем карактеристичких станишта, као и законским мјерама заштите заприријеђене и угрожене животињске врсте.

Члан 38.

Израдом регуалционих планова заштитиће се дјелови природне уписани у посебне регистре и стављени под законску заштиту, како би се сачувала њихова изворност и битна својства.

Неће се одобрити радови којима се трајно угрожава стабилност тла, изазива ероизија или загађивање земљишта.

Члан 40.

Начин прикупљања отпадака уређује се на нивоу регулационих планова.

Одстрањивање чврстих отпадака обезбједиће се формирањем депоније у Мјесној заједници Убли, која се мора уредити на основу посебног одобрења и привести категорији-санитарна депонија.

Члан 41.

Посебним мјерама заштитиће се:

– извориште и вода за пиће;

– водотокова и

– море.

Члан 41.

Одређује се ужа зона заштите следећих извориштa: Ловац, Црмница, Сасовићи, Опачица и иста износи 300 метара од извориштa.

Ужа зона заштите резервоара за воду износи 50 грађења.

У ужим зонама заштите утврђује се режим забране грађења.

Члан 42.

За заштиту водотока од загађивања одређују се следеће мјере:

– забрањује се непосредно испуштање употребљивих вода у подземље и водотоке;

– обавезна је изградња објеката за пречишћавање или неутрализацију штетног дејства употребљених вода;

– неће се одобравати локација за објекте у којима није обезбјеђена заштита вода од загађења.

Члан 43.

Заштита мора се обезбјеђује следећим мјерама:

– контрола и спречавање излива и приобални морски појас свих вода, осим пречишћених и атмосферских;

– обезбјеђења техничко-технолошких рјешења којима ће се спријечити загађење мора у

Бродоградилишту „В.Влаховић" у Бијелој, луци и марини Зеленика, трајектном пристаништу у Каменарима, као и осталим лучицама.

Члан 44.

Одређују се посебне мјере заштите за приобално подручје Игала, као специфичан феномен мора и приобалног појаса:

– забрањује се испуштање свих штетних материја у сливу ријеке Суторине, на плажи у Игалу и у непосредном залеђу плаже, и то како директно у увуд тако и у земљиште у сливном подручју,

– зхабрањује се коришћење морске воде и обалног појаса за све намјене, које нису у функцији здравственог туризма.

Члан 45.

Заштита ваздуха обухвата следеће мјере:

– неће се градити објекти и постројења, која би штетном емисијом гасова и честица загађивали ваздух преко граница утврђних Законом;

– објекти и постројења, који изазивају загађење ваздуха, морају бити о премљени посебним уређајима за елиминацију или неутрализацију загађења.

Члан 46.

Регулационим плановима одређују се мјере за заштиту од извора буке, и то: одговарајућим саобраћајним рјешењима, избором намјене, положаја и растојања објекта.

Бука не смије прећи дозвољнеи ниво за одређене намјене и садржаје.

Члан 47.

Поступци и извођење грађевинских и других радова, у циљу спречавања елементарних непогода или отклањања њихових последица, утврђују се по посебној процедури одређеној Законом.

За радове, који су изведени супротно одредбама ГУП-а и ове Одлуке, инвеститор је дужан да у року од шест мјесеци од престанка околности, због којих су изведени, уклони објекте и врати терен у првобитно стање.

Члан 48.

Спречавање разорног дејства земљотреса и штетних посљедица, остварује се примјеном модела планирања за контролу сеизмичког ризика, разрађеног у елаборату ГУП-а.

Примјена овог модела обавезна је при изради регулационих планова.

Члан 49.

Локација објекта при изради регулационих планова се морају посебно третирати према законским прописима, а на основу утврђеног регистра заштићених објеката градитељског наслеђа и карактера потребне заштите.

IV. МЈЕРЕ ЗАШТИТЕ ОД ИНТЕРЕСА ЗА НАРОДНУ ОДБРАНУ

Члан 50.

Мјере заштите од интереса за народну одбрану примјењене у регулационим плановима, обезбјеђују:

– изградњу заштитних објеката;

– просторна организација насеља, посебно размјештај објеката од виталног значаја;

– размјештај саобраћаја, неопходне димензије саобраћајница, размјештај и мреже других објеката инфраструктуре, посебно објеката водоснабдјевања, енергетских извора и слично;

– размјештај техничких система и њихова изолација од стамбених зона;

– размјештај здравствених, ватрогасних и других објеката од значаја за народну одбрану.

– Површине и објекти, при чијој изградњи морају предузети посебне урбанистичке мјере заштите за потребе народне одбране, утврђују се регулационим плановима на одговарајући начин.

VII. МЈЕРЕ ЗА ОБЕЗБЈЕЂЕЊЕ ДИСЦИПЛИНЕ У СПРОВОЂЕЊУ ПЛАНОВА ИЗГРАДЊЕ И КОРИШЋЕЊУ ПРОСТОРА

Члан 51.

Реализација ГУП-а прати се уз вођење ажурне документације катастра земљишта, зграда и комуналних објеката и инсталација, у којој се евидентирају изведени радови на основу регулационих планова и одобрених локација.

Члан 52

Елаборат ГУП-а заједо са документацијом уз овај План чува се у Комитету за урбанизам и стамбено- комуналне послове Скупштине општине Херцег-Нови, који се стара о спровођењу истог.

Члан 53.

Приликом израде регулационих планова и одобравања локација морају се примјењивати планерска рјешења ГУП-а.

У случају неподударности планова, односно одобрених локација, обавезна је примјена рјешења из ГУП-а.

Надзор над спровођењем ГУП-а, регулационих планова и одредби ове Одлуке, као и изградњом објеката на подручју обухваћеном ГУП-ом, врше општински органи управе надлежни за послове грађевинске и урбанистичке инспекције.

VII. ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 54.

Регулациони планови, који су ступили на снагу прије доношења ГУП-а и ове Одлуке, а нису усаглашени са ГУП-ом и Законом о планирању и уређењу простора, усагласиће се са истим у року од шест мјесеци од дана доношења ГУП-а

Регулациони планови, који се у наведеном року не усагласе са ГУП-ом посебном одлуком Скупштине општине, ставиће се ван снаге.

Члан 55.

Ступањем на снагу ове Одлуке преестаје да важи Одлука о усвајању ГУП-а Боке Которске за подручје Општине Херцег-Нови („Сл. лист СРЦГ" – општинск ипрописи бр 23/71).

Ступањем на снагу ове Одлуке престаје да важи Одлука о дефинисању привремених граница захвата ревизије Генералног урбанистичког плана Херцег-Нови и границе просторног плана Општине Херцег-Нови („Сл. лист СРЦГ" – општински прописи, бр,. 33/82)

Члан 56.

Елаборат ГУП-а овјерава предсједник Скупштине општине Херцег-Нови.

Члан 57.

Ова Одлука ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „сл. листу СР Црне Горе" – општински прописи.

СКУПШТИНА ОПШТИНЕ ХЕРЦЕГ-НОВИ

Број: 01-3/104

Херцег-Нови, 21. XII 198. године

Предсједник Вијећа
Мјесних заједница
Иван Фернетић, с.р.

Предсједник СО
Томо Чепрнић, с.р.

Предсједник Вијећа
Удруженог рада
Душан Марић, с.р.

A. OPŠTI PREDUSLOVI PLANIRANJA PROSTORNOG RAZVØJA

1. UVODNI DIO:

1.1. Inicijativni momenti;

Osnovna namjena, karakter i sadržaj Generalnog urbanističkog plana 2001. (u daljem tekstu: GUP 2001.) i Prostornog plana opštine (PPO), utvrđeni su i objašnjeni u Zakonu o planiranju i uređenju prostora (Sl.list SRCG br. 7/85).

Revizija, odnosno izrada GUP-a 2001. predstavlja sastavni dio obimnog Projekta za obnovu i razvoj teritorije SR Crne Groe na osnovu zajedničke inicijative Vlade SFRJ i Programa Ujedinjenih nacija za razvoj - Projekat UNDP /UNCHS/ 104 (Prostorni plan Republike i Generalni planovi gradskih naselja Crne Gore).

Poslijedice katastrofalnog zemljotresa od 15.aprila 1979. godine inicirale su potrebu preispitivanja (revidovanja) Regionalnog prostornog plana "Južni Jadran" i Generalnih planova opštinskih centara postradalog područja, da bi se akcija definitivno proširila na čitavo područje SR Crne Gore.

Suština izrade PP/GUP-a 2001. je da se na osnovu analize dosadašnjeg razvoja, ocjena postojećeg stanja svih prostornih funkcija i programskih projekcija socio-ekonomskog razvoja (elementi dugoročnog društvenog plana) usmjeri optimalni logični prostorni razvoj područja za koji se plan donosi i obezbijede uslovi za humaniji život i rad stanovnika i korisnika prostora.

Prostorna komponenta plana je dominantna i predstavlja jedan elemenat sistema društvenog planiranja (socijalni-ekonomski-prostorni aspekt) i kao takva, mora se bazirati na pretpostavkama i trendovima ostale dvije.

Isto tako, ne može se prostorni razvoj (a time i GUP) tretirati samo kao likovna poslijedica socio-ekonomskih parametara dugoročne orjentacije, nego kao ravnopravni segment društvenog planiranja, koji može imati i ograničavajuću ulogu.

Jasno je da se PPO/GUP mora usaglasiti sa navedenim planovima i programima, što automatski zahtijeva timski multidisciplinarni rad koji će pokrivati široki spektar prirodnih i društvenih nauka.

Drugi, suštinski elemenat je obezbijeđenje uticaja i značaja SAMOUPRAVNOG PLANIRANJA, tj. angažovanje svih subjekata planiranja (od svakog stanovnika preko instrumenta delegatskog sistema i organizacionih vidova rada i udruživanja).

Sistemski integralni pristup izradi GUP-a na ovim osnovama jedino može dati upotrebljivi planski dokumenat koji kao opšti akt ima karakter obaveznosti, jer predstavlja izraz zajedničke društvene orijentacije prostornog razvoja u okviru principa i ciljeva razvoja samoupravnog socijalističkog društva, koji planira svoj prostor i životnu sredinu.

Skupština opštine Herceg-Novi donjela je ODLUKU O USVAJANJU GENERALNOG PLANA BOKE KOTORSKE ZA PODRUČJE OPŠTINE HERCEG-NOVI, kao dijela Projekta "Južni Jadran" 1971.g. (GP-71) (Sl.list SRCG Br. 23/71 opštinski propisi).

Donošenjem GP-71 stvorena je osnova za razvoj urbanog područja Opštine Herceg-Novi do 1990.g.

Sprovodjenje postavki GP-71. nije se vršilo prema njegovim koncepcijama, tako da se znatno odstupalo od defintiivnih namijena, da bi u periodu poslije katastrofalnog zemljotresa 1979.godine nefunkcionalna izgrađenost prostora poprimila takve razmjere da se pojavio problem mogućnosti sprovodjenja GP-71.

Sagledavajući ovakvu situaciju na širem prostoru, stvoreni su uslovi za proces revizija na nivou Republike koje je rezultiralo opisanim Projektom.

Kalendar donošenja pojedinih Odluka u smislu dovodjenja stanja na sadašnju situaciju, bio je slijedeći:

- 1967. Odluka koja zamijenjuje GUP područja Herceg Novi
- 1971. Odluka o usvajanju Generalnog plana Boke Kotorske za područje Opštine Herceg Novi
- 1972. Odluka o usvajanju zoning plana Opštine Herceg Novi
- 1982. (VII mjesec): Sporazum o izradi PPO i reviziji GUP-a kad su i počele pripremne radnje za izradu GUP-a 2001.
- 1982. (XII mjesec): Odluka o granicama zahvata GUP-a i PPO.

Bitan momenat je i paralelna izrada Prostornog plana Opštine Herceg Novi u jednakoj dinamici čime se obezbijeđuje integralni jednovremenski pristup problematici urbanih područja (priobalnih) i zaledja koji svakako imaju medjusobni povratni uticaj.

Izrada PPO i GUP-a 2001. povjerena je Zavodu za projektovanje i urbanizam Herceg Novi.

Dinamička izrada Plana se do ove faze odvijala na slijedeći način:

I FAZA: Dokumentacija i Radni projekat
IX 1982. - III 1983.godine

II FAZA: Analiza i ocjena postojećeg stanja
IV 1983. - XII 1984.godine

- U ovom vremenskom intervalu došlo je do tehnološkog prekida rada na planovima u trajanju od 13 mjeseci (VI/83. - VII/84), zbog teškoća sa ugovaranjima baznih studija uslovljenih metodološkim konceptom na nivou Republike.

III FAZA: Osnove Planova
I 1985. - VI 1986.godine

- Recenzija Osnove Planova u X 1986.godine

IV FAZA: Nacrti Planova
VII 1986. - V 1987.godine

- Javna diskusija VI 1987. - I 1988.godine
- Recenzija Nacrta Planova u VI 1988.god.

V FAZA: Utvrdjivanje Predloga planova
u XI mjesecu 1988.godine

Usvajanje GUP-a na sjednici SO-e Herceg-Novi, 21.12.1988. godine.

1.2. Metodološke osnove planiranja;

1.2.1. Jednovremenost rada

Prostorni plan opštine i Generalni urbanistički plan, radit će se jednovremeno, u okviru istih vremenskih faza i etapa, istih nosilaca poslova i metodološkim koncepcijama u pogledu procesa radova, sinhronizacije, kao i stručne i društvene verifikacije.

Bazne studije će se odnositi na prostor čitave opštine Herceg Novi, s tim da se prostor obrade GUP-a detaljnije definiše.

Razlika se funkcionalno javlja u nivou analitičko-planske koncepcije, informaciono-prostornih jedinica, kao i tehnike obrade.

Ovakav metodološki postupak obezbijeđuje maksimalnu usaglašenost rješenja PPO i GUP-a, kao i mogućnost jedinstvene organizacije sprovodjenja urb. prostorne regulative u periodima sprovodjenja planova od strane SO-e Herceg-Novi.

1.2.2. Fazna razgraničenja

Bazirajući se na ponudjenu faznu izradu na osnovu Dokumenta projekta, metodološki postupak u punom domenu definiše svaku fazu kao PROCES RADA koji rezultira elaborisanom dokumentacijom.

Fazna podjela izrade baznih studija prati onu intervalnost usaglašenom dinamikom i funkcionalnošću.

Rezultiranje faza će biti:

I FAZA: PRIPREME, RADNI PROJEKAT
II FAZA: DOKUMENTACIJA POSTOJEĆEG STANJA
III FAZA: OSNOVE PLANA
IV FAZA: NACRT PLANA
V FAZA: PREDLOG PLANA, ZAVRŠNI IZVJEŠTAJ

1.2.3. Metodološki nosioci poslova;

Elementi sistema obrađivača (zaduženih stručno-političkih struktura) u algoritamskoj šemi metodologije, mogu se koncentrisati na tri nivoa koji moraju funkcionalno (proces i sadržaj rada), vremenski (mrežni plan i dinamika) i sinhronizovano voditi čitav posao do finalizacije.

A/- Skupština opštine Herceg-Novi, tj. Organ uprave nadležan za poslove praćenja i sprovodjenja urbanističke i prostorno-planske dokumentacije na osnovu Zakona o planiranju i uredjenju prostora, kao i na osnovu prihvaćenih poslova iz Radnog projekta.

B/- Organizacija udruženog rada odredjena za izradu PPO i GUP-a (Zavod za projektovanje i urbanizam, Herceg Novi), sa zaduženjima i obavezom na osnovu Sporazuma i ugovora o izradi prostorno-planske dokumentacije.

C/- Radni timovi baznih studija koji mogu biti kombinovani od strane Zavoda za projektovanje i urbanizam i stručnih radnih organizacija - spoljnih saradnika (u zavisnosti od vrste studija).

Svaki od ovih nosilaca posla ima svoja zaduženja u metodološkom procesu i zadovoljenje kvaliteta, kvantiteta i rokova svakog elementa metodološkog sistema obezbijeđuje najbolje ostvarenje planiranog posla.

1.2.4. Analitičko-planerski postupci;

Od metodoloških postupaka u procesima analitičko-planerskih aktivnosti u pojedinim fazama primjenit će se sledeći:

I FAZA: Sistemološki postupci obrade postojeće dokumentacije i koncipiranje Radnog projekta;

II FAZA: Sistemološki postupci prikupljanje i klasificiranje podataka, te njihova obrada postupkom generalne indukcije (tj. sinteza informacija na nivou plana za koji se analiza vrši i to jednovremeno društveno-ekonomskih i prostorno-fizičkih);

III FAZA: Prvi korak procesa planiranja podrazumijeva deduktivni metod po dimenziji društveno-ekonomskih opredjeljenja. U skladu sa ovakvim postupkom, osnova plana se shvata kao proces traženja osnovnih opredjeljenja do nivoa prostorno-fizičke (lokacione) distribucije utvrdjenih sadržaja.

Rezultati ove prvostepene dedukcije (na osnovu sintezne obrade programa baznih studija i postojećeg stanja), su slijedeće osnovne postavke:

- Vrste funkcija koje treba razvijati u prostoru obrade,
- Demografsko-sociološke karakteristike i projekcije po svakoj funkciji,
- Ekonomske projekcije razvoja svake funkcije,
- Programski kapaciteti (demografski, ekonomski, fizički),
- Preporuke za prostornu organizaciju svake funkcije.

IV FAZA: Drugi korak procesa sinteze predstavlja deduktivni metod po dimenziji prostorno-fizičke organizacije i distribucije svake funkcije na osnovu utvrdjenih programskih podataka.

Primjena metoda dedukcije, praktično znači sintezu u varijanti mogućih modela prostornog razvoja do jedne generalne (metode vrednovanja) koja se obrađuje NACRTOM PLANA koji u projekciji sadrži u sebi oba koraka deduktivne sinteze.

U toku prostorno-fizičke deduktivne sinteze,neophodna je primjena u jednom momentu metoda trans-dukcije,tj. obrada jednog mogućeg što realnijeg sinteznog rješenja (obrazac prostornog rješenja), kao ulazne informacije izrade NACRTA studija.

V FAZA: Obrada PREDLOGA PLANA koncentriše se uglavnom na definitivnu tehničku obradu i unošenje realnih predloga i primjedbi u strukturu i sadržaj Nacrta.

Neophodno je još u toku izrade PPO i GUP-a razraditi teoretske i praktične metode sprovodjenja u periodu po donošenju.

1.2.5. Organizacija stručnog tima;

Stručni tim sinteze rada na PPO i GUP-u, formiran je u okviru Zavoda za projektovanje i urbanizam Herceg Novi, koji sačinjavaju slijedeći obrađivači:

1.- dipl.ing.arh. /3/
2.- dipl.ekonomista /3/
3.- dipl.ing. /2/
4.- dipl.ing.pejz.arh. /1/
5.- dipl.el.ing. /2/

U timu je već prema dinamici i mrežnom planu uključeno navedenih 11 planera, koji su bili zaduženi za obradu po određenim oblastima rada na PPO i GUP-u (u svim fazama), kao i vršiti voditeljstvo ili koordinaciju na baznim studijama.

Sintezni tim nije organizovan kao posebna organizaciona jedinica, osim funkcionalnog zaduženja za poslove izrade urbanističke dokumentacije.
(izrada PPO, GUP-a i ostalih planova).

1.2.6. Organizacija spoljnih stručnih saradnika

Učešće spoljnih saradnika u radu na PPO i GUP-u, ogleda se u dva vida:

1.- Analitičko-planerski poslovi
2.- Konsultantski poslovi

Analitičko-planerski poslovi, podrazumijevaju direktnu obradu određenih djelova i faza analitičko-planerskog angažovanja specijalizovanih organizacija za urbanističku ili drugu sektorsku djelatnost, uglavnom na izradi Baznih studija.

Stepen učešća tih organizacija u izradi studija, zavisi od karaktera studije i od kadrovskih mogućnosti Zavoda i Opštine Herceg Novi za tu oblast.

Koordinacija i organizacija učešća onih radnih organizacija (pored ugovornih obaveza), bi se odvijalo preko: voditelja u djelovima studije, odnosno koordinatora BS, ako čitav posao nosi stručna spoljna organizacija.

Radnim projektima svake bazne studije, utvrđuje se stručni tim Bazne studije od strane Zavoda i spoljnih saradnika.

Konsultantski poslovi odnose se na razmjenu informacija i razgovora po pitanjima određenih rješenja u pojedinim fazama rada (u redovnim intervalima ili prema potrebi).

Ovaj vid rada obavlja se sa slijedećim organizacijama i organima:

a/.- Republički Komitet za urbanizam, gradjevinarstvo i stambeno-komunalne poslove - Titograd;

b/.- Republički Zavod za urbanizam i projektovanje, po pitanjima koncepcije Prostornog plana Republike;

c/.- Republički Zavod za zaštitu spomenika kulture - Cetinje;

d/.- Stručni obrađivači urb. i prostorne dokumentacije, kao i baznih studija susjednih i priobalnih opština.

e/.- Eksperti Ujedinjenih nacija;

f/.- Opštinski organi, po pitanjima prostornog razvoja, Sekretarijat za gradjevinske i komunalne poslove, Sekretarijat za privredu i dr.;

g/.- Samoupravne interesne zajednice Opštine Herceg Novi;

h/.- Radne organizacije na području Opštine Herceg Novi.

Ovaj vid rada vrši se na inicijativu i organizaciju stručnog tima Zavoda (po zaduženjima uz obavezno vodjenje zapisnika i izvještaja o obavljenim konsultacijama.

1.2.7. Organizacija učešća društveno-političke zajednice;

Skupština opštine, preko svojih organa, kao predlagač planova, obavlja funkciju stručne i društvene kontrole na izradi, obavlja koordinaciju i sinhronizaciju izmedju nosilaca planiranja na nivou Opštine i Republike, obezbijeđuje sredstva i ugovorne poslove, prati realizaciju obaveza, donosi Odluke o formiranju recenzionih komisija, priprema nacrte Odluka, rješenja, ugovora i drugih opštih akata u vezi izrade PPO i GUP-a.

a/.- Koordinator na izradi PPO, reviziji GUP-a;

Zadatak i funkcija je usaglašavanje poslova izmedju Zavoda, SO-e H-Novi, spoljnih stručnih saradnika, Upravom republičkog projekta, ekspertima UN i dr.

b/.- Recenziona komisija PPO i GUP-a;

Stručno recenzentno tijelo, sastavljeno od stručnih autoriteta čiji je osnovni zadatak: stručna ocjena rezultata rada na PPO i GUP-u po pojedinim fazama i oblastima. Komisija mora biti sastavljena od stručnjaka iz svih oblasti koje su determinirane u strukturi i sadržaju planova.

c/.- Recenziona komisija baznih studija;

Svaka bazna studija mora imati posebno svoju recenzionu komisiju, čiji je zadatak stručna izrada baznih studija po pojedinim fazama.

c/.- Preko Izvršnog odbora SO-e obezbjeđuje se informisanje delegatske baze na sjednicam SO-e H-Novi o toku izrade i problemima koji se javljaju. Obavezni periodi moraju biti na kraju svake faze utvrđene dinamikom i prema potrebi.

e/.- Obaveza SO-e H-Novi je i priprema i organizacija javne diskusije i potpisivanja Društvenog dogovora o osnovama plana, kao i priprema i organizacija vodjenja javne diskusije o nacrtima PPO i GUP-a.

1.3. Prostor obrade;

Analizirajući mnoštvo parametara značajnih za određivanje granica zahvata Generalnog urbanističkog plana 2001., posebno se ističu grupe:

- kriterijumi vezani za osnovne nosioce informacija i subjekata planiranja,
- funkcionalni kriterijumi,
- prirodno-geografski kriterijumi,
- ostali fizičko-prostorni kriterijumi,
- kriterijumi vezani za zaštitu prirodne sredine, naslijeđa i ambijentalnih vrijednosti,
- kriterijumi značajni za ONO, i
- opštedruštveni kriterijumi.

sačinjen je i dostavljen Investitoru definitivan predlog privremenih granica zahvata Generalnog urbanističkog plana 2001. Za područje Opštine, paralelno izradi GUP-a 2001., radi se i Prostorni plan, što je imalo značajnog uticaja na definisanje granica GUP-a.

Skupština opštine Herceg-Novi, na redovnoj sjednici Vijeća udruženog rada, Vijeća Mjesnih zajednica i Društveno-političkog vijeća, održanoj dana 25. oktobra 1982. godine (Sl.list SRCG 33/82 opštinski propisi), donijela je

O D L U K U

o definisanju privremenih granica zahvata Revizije Generalnog urbanističkog plana Herceg Novi i granice Prostornog plana Opštine Herceg-Novi.

Član 1.

Privremene granice Generalnog urbanističkog plana (u daljem tekstu: GUP) Herceg-Novi zahvataju prostor u slijedećim granicama:

- Od rta "Kobila" granica ide prema sjeverozapadu, poklapajući se sa granicom izmedju SR Crne Gore i SR Hrvatske do glavice "Košarice" na koti 375 m;
- Od naprijed navedene tačke granica GUP-a skreće prema sjeveru, presjecajući novu trasu Jadranskog puta, te preko velikog klizišta spušta se u korito rijeke Sutorine do betonskog mosta na staroj trasi Jadranske magistrale;
- Od betonskog mosta, granica ide uzvodno rijekom Sutorinom prema sjeveru do ispod naselja "Malta" i izlazi na glavicu "Kuk" na koti 457 m;

- Od glavice "Kuk" granica se lomi prema istoku iznad naselja Prijevor i Konjevići, te dolaz do tromedje K.O. Sutorina, K.O. Mokrine i K.O. Mojdež;

- Od naprijed navedene tromedje, granica GUP-a ide prema istoku, poklapajući se sa sjeverni granicama katastarskih opština Mojdež, Ratiševina, Trebesin, Podi, Sasovići i dolazi do tromedje katastarskih opština Sasovići, Kuti i Žlijebi;

- Od tromedje katastarskih opština Sasovići, Kuti i Žlijebi granica se lomi prema jugu i id istočnom granicom K.O. Sasovići u dužini od 300 metara do izvora "Vrela" na seoskom putu Sasovići-Kuti;

- Od izvora "Vrela", granica GUP-a napušta granicu K.O. i ulazi u teritoriju K.O. Kuti pa ide prema istoku seoskim putem u dužini od 550 metara iznad naselja Nogulovići;

- U naprijed navedenoj tački, granica se lomi prema jugu i jugoistoku i ide ispod Sopota na koti 100, te dolazi do Crkve Sv.Andrije;

- Od Crkve Sv.Andrija, granica ide prema istoku iznad naselja Pestorići i Glogovi i spušta se na seoski put za Rujevo;

- Od seoskog puta za Rujevo, granica skreće prema jugozapadu i ide seoskim putem do Crkve Sv.Djordja;

- Od Crkve Sv.Djordja, granica skreće prema jugu i ide padinama brda Memedovina do trigonometrijske tačke na koti 451 (malo brdo), gdje izlazi na granicu K.O. Kumbor;

- Od K.O. Kumbor, granica skreće prema istoku i ide sjevernim granicama K.O. Kumbor,Đenović Baošići, Bijela, Jošica i Djurići, dolazeći do tromedje K.O. Djurići, K.O. Bjelske Kruševice i K.O. Kostanjica;

- Na naprijed navedenoj tromedji, granica se lomi prema istoku, poklapajući se sa granicom opština Herceg-Novi i Kotor, sve do Verige gdje se spušta do nivoa mora;

- Na poluostrvu Luštica, granica GUP-a zahvata teritoriju K.O. Rose, Mrkovi, Radovanići i Zabrdje, kao i priobalni dio K.O. Brguli, gdje se nalazi uvala "Dobra luka".

Granice GUP-a zahvataju i slijedeće prostore u K.O., odnosno Mjesnoj zajednici Kruševice i to:

- Prostor Vrbanja od izvora Ponori prema prevoju zvanom "Trešnja" u dužini od 2.900 m i prosječne širine 600 m, što iznoci cc-a 180 hektara.

- Prostor Rujišta, Meki do, Grdni do, Žukovica u površini cc-a 200 hektara. U Mjesnoj zajednici Kameno-Žlijebi, granice GUP-a zahvataju slijedeće prostore:

- Duboki do i Kamensku ravan u površini cc-a 70 hektara,
- Područje uz postojeći put prema Ublima i to od širine 300 metara, što iznosi 60 hektara.

Član 2.

Granica Prostornog plana Opštine Herceg-Novi zahvata cjelokupnu površinu opštine u njenim granicama, počev od rta "Kobila" i ide prema zapadu i sjeveru republičkom granicom SR Crne

Gore, SR Hrvatske i SR Bosne i Hercegovine. Od navedene tromedje, Prostorni plan ide granicom izmedju SR Crne Gore i SR Bosne i Hercegovine i dolazi do tromedje SR Crne Gore, SR Bosne i Hercegovine i Opštine Kotor.
Od tromedje SR Crne Gore, SR Bosne i Hercegovine i Opštine Kotor, granica ide prema istoku izmedju Opštine Herceg-Novi i Kotor i dolazi do rta "Verige".
Na poluostrvu Luštica, granica Prostornog plana poklapa se sa granicom Opština Herceg Novi i Tivat.

Član 3.

Ova Odluka ostaje na snazi do utvrđivanja definitivnih granica GUP-a Herceg Novog, koje će biti date danom usvajanja Revizije Generalnog urbanističkog plana Herceg Novog i Prostornog plana Opštine Herceg-Novi.

Član 4.

Ova Odluka stupa na snagu osmog dana od objavljivanja u "Službenom listu Socijalističke Republike Crne Gore".

Skupština opštine

Herceg Novi

/Sl.list SRCG br. 33/82

opštinski propisi/

1.4. Pogodnost terena za urbanizaciju;

Karta pogodnosti terena za urbanizaciju, u stvari predstavlja završni sintezni dokument elaborata seizmičke rejonizacije s preporukama za urbanističko planiranje i projektovanje.

Glavni kriterijumi za ovakvo zoniranje bili su:

a/.- Nagib terena
b/.- Dubina do maksimalnog nivoa podzemne vode
c/.- Stabilnost terena
d/.- Nosivost terena
e/.- Seizmičnost

Navedeni elementi u različitim odnosima donose četiri osnovne kategorije pogodnosti terena za urbanizaciju.

I- U prvu kategoriju ulaze područja izgrađena od vezanih karbonatnih i glinovitih stijena i poluvezanih naslaga u kojima prevladava pjeskovita glina kao vezni materijal. Ostali kriterijumi su:

- Nagib terena od 0° - 10° čvrstoće stijene
  0° - 5° polvuezane stijene
- Dubina podzemne vode od 1, 5-4, 0m i više od 4 m
- Nosivost terena 7-20 N/cm^2 i preko 20 N/cm^2
- Stabilnost terena - stabilan i uslovno stabilan teren
- Seizmičnost: zona B_3 sa Q max = 0,12 q
  K_3 = 0,06
  Intenzitet MCS = VIII

  zona C_1 sa Q max = 0,16 q
  K_s = 0,08
  Intenzitet MCS = IX

  Zona C_2 sa Q max = 0,24 q
  K_s = 0,10
  Intenzitet MCS = IX

II- U drugu kategoriju pogodnosti terena za urbanizaciju, ulaze područja izgrađena iz vezanih karbonatnih i glinovitih stijena i poluvezane glinovite naslage. Kriterijumi za ovu kategoriju, su slijedeći:

- Nagib terena od 10° - 20° za vezane stijene
  0° - 10° za poluvezane
- Dubina do vode 1,5-4,0 m i više od 4 metra
- Stabilnost terena - stabilan i uslovno stabilan

- Nosivost terena: 12-20 N/cm^2 za poluvezane
  20 N/cm^2 za vezane stijene
- Seizmičnost: zone B_3, C_1, C_2 i
  zona C_3 sa: Q max = 0,24 q
  K_s = 0,12

Intenzitet MCS = IX

III- Trećoj kategoriji podobnosti terena za urbanizaciju pripadaju područja izgrađena iz veza karbonatnih i glinovitih stijena.
Ova kategorija ima slijedeće kriterijume:

- Nagib terena: 20^0 - 30 za vezane stijene
  10^0 - 20 za poluvezane
  0 - 10 za nevezane
- Dubina do vode: 0-4 m i više od 4 m
- Stabilnost terena: stabilan (za vezane i poluvezane)
  uslovno stabilan (glinovit vezane i poluvezane)
- Nosivost terena: 7 N/cm2 - nevezane
  7-20 N/cm2 - poluvezane
- Seizmičnost - ovoj kategoriji pripadaju sve zone:
  B_3, C_1, C_2, C_3 i D

IV- U četvrtu kategoriju pogodnosti terena za urbanizaciju ulaze područja izgrađena od vezan poluvezanih i vezanih naslaga sa slijedećim kriterijumima:

- Nagib terena 30^0 - vezane
  20 - 30^0 poluvezane
  0 - 10^0 vezane
- Dubina do vode do 4 m
- Stabilnost terena: stabilan (vezane i nevezane)

Uslovno stabilan - vezane glinovite
Nestabilan - nevezane

- Nosivost terena: 12-20 N/cm2 poluvezane i vezane
  20 N/cm2 vezane
  7 N/cm2 nevezane
- Seizmičnost: B_3, C_1, C_2, D, N

Na kartama pogodnosti terena za urbanizaciju označene su kao nedefinisane zone geotehnič sredine u uslovima potresa sve evidentirane rasjedne zone na području Opštine Herceg Nov i to naročito na navlačenom kontaktu čvrstih karbonatnih i glinovitih stijena.

Preporuke za urbanističko planiranje i projektovanje, kao i za arhitektonsko i građevins projektovanje, date su u posebnom izvještaju.

Primjena ovakve klasifikacije na prostorno planiranje, operativno je izvršena identifikacija na dvije kategorije:

- A: pogodnost manja od 60 %
- B: pogodnost veća od 60 %, kao kategorija na kojoj treba planirati nove sadržaje.

Prostornim planom opštine i GUP-om je ostvaren efekat da je 70 % novih planiranih površina locirano na prostoru zone B, čime je postignuto ostvarenje jednog od glavnih zadataka plana YUG 79/104, tj. aseizmičko planiranje.

Razdjelnice između A i B zone prikazane su i na karti namjene površina.

TEKTONSKI SKLOP
GRANICA REPUBLIKE
GRANICA OPŠTINE
GRANICA MJESNE ZAJEDNICE
GRANICA GUP-a
HERCEG-NOVI
GUP 2001
PARA AUTOHTON (jadranska zona)
ČUKALI ZONA (budvansko-barska z.)
REVERSNI RASJEDI koji odvajaju geod. jed. i veće geod. sred.
RASJEDI BEZ OZNAKE KARAKTERA
ISTO APROKSIMATIVNO LOCIRANI
RASJEDI S MANJIM PROTEZANJEM ILI PRATEĆI RASJEDI
ISTO APROKSIMATIVNO LOCIRANI
OSA USPRAVNE ILI PREVRNUTE ANTIKLINALE
OSA USPRAVNE ILI PREVRNUTE SINKLINALE

B. OCJENA STANJA, KONCEPCIJA I RJEŠENJA PROSTORNOG RAZVOJA

2. DRUŠTVENO-EKONOMSKA KOMPONENTA

2.1. Osnovni pokazatelji dostignutog stepena razvijenosti

Opština Herceg Novi je među privredno najrazvijenijim opštinama Crne Gore. Njen razvoj u proteklom dugogodišnjem periodu, bio je vrlo dinamičan i u osnovi se zasnivao na razvoju industrije i turističko-ugostiteljske privrede.

Prilaz budućem razvoju, ocijeni mogućnosti i projekciranju dugoročnog privrednog i društvenog razvitka, nameće potrebu da se ilustruje dostignuti stepen razvijenosti. Nema potrebe da se obrazlaže takav metodološki postupak u izradi dugoročne projekcije pa se daju osnovni pokazatelji razvijenosti područja opštine.

Nekoliko najvažnijih pokazatelja o kretanju broja i osnovnih struktura stanovništva na području Opštine i u poređenju sa Crnom Gorom, pružaju najopštiju sliku o ekonomsko-socijalnim promjenama. To se vidi iz slijedećeg tabelarnog pregleda:

GUP Herceg Novi 2001. tabela 2.1. a

BROJ I STRUKTURA STANOVNIŠTVA

	Crna Gora	Opština H-Novi	Odnos /2:1/
	1	2	3
1. Broj stanovnika			
1961. (popis)	471.894	15.157	3,2
1971. -"-	529.604	18.368	3,4
1981. -"-	584.310	23.258	3,98
1983. (prirod.kretanje)	600.000	23.600	3,92
2. Udio poljopriv. u ukupnom stanovništvu			
1961.	47,0	18,8	-
1971.	35,0	8,3	-
1981.	13,1	2,0	-
3. % nepismenog stanovništva (starije od 10 godina)			
1961.	21,7	8,4	-
1971.	16,7	6,1	-
1981.	9,0	4,0	-
4. Učešće zaposlenih u ukupnom stanovništvu			
1980.	21,8	29,6	-
1981.	22,8	30,4	-
1982.	23,1	31,0	-
1983.	23,7	32,0	-
5. Gustina naseljenosti			
1981. (lica na 1 km2)	42	99	135,7
6. Br.lica na jedno domaćinstvo			
1981. (p o p i s)	41	3,2	78,0

Uslijed povoljnijih uslova razvoja te i ostvarene dinamike u ekonomskom razvitku na područ opštine, brže je povećan broj stanovnika. U 1981. godini broj stanovnika Opštine povećan j prema 1961. godini za 53 % a u Crnoj Gori, u istom periodu za 23,8 %.
Izrazito brže povećanje stanovnika, u posmatranih 20 godina na području Opštine Herceg Nov ostvareno je zahvaljujući mehaničkom prilivu.

Udio poljoprivrednog stanovništva je znatno ispod prosjeka u Crnoj Gori, mada je prosjek Republike relativno nizak, a postotak zaposlenog stanovništva je znatno iznad prosjeka Crn Gore.

Podaci o broju i osnovnoj strukturi stanovništva, vrlo argumentovano navode na zaključak o znatno većem stepenu razvijenosti Opštine Herceg Novi nego što je to slučaj u prosjeku Crn Gore.
Posebno značajni pokazatelji stepena razvijenosti su dohodak i osnovna sredstva.

GUP Herceg Novi 2001. tabela 2.1. b

KRETANJE DOHOTKA I OSNOVNIH SREDSTAVA

	Crna Gora	Opština H-Novi	Odnosi u % /2:1) 100
1. Narodni dohodak po stanovniku /tekuće cijene u dinarima/			
1968.	3.755	4.037	107,5
1978.	25.174	47.686	189,4
1980.	49.508	72.845	147,1
1981.	69.709	113.757	163,2
1982.	86.018	137.891	160,3
1983.	119.876	176.865	147,5
2. Osnovna sredstva po zaposlenom u društvenoj privredi /nabavna vrijednost u 000 dinara/			
1968.	110	58	52,7
1978.	571	403	70,6
1980.	768	395	51,4
1981.	1.073	569	53,0
1982.	1.601	1.150	71,8
1983.	2.215	1.464	66,1

Dohodak po stanovniku u Opštini je iznad prosjeka u Crnoj Gori. Odnos je bio relativno ma iznad prosjeka u 1968. godini, ali u 1978. dostiže nivo od 89 % iznad prosjeka.
Katastrofalni zemljotres 1979. godine je uticao da se nivo narodnog dohotka smanji, ali s i dalje značajno kreće iznad prosjeka. Pokazuju se određene godišnje fluktuacije ovog odnosa, a što je rezultat promjena relacije cijena i značajne razlike u strukturi privred Opštine i Republike.

Povoljna je okolnost što se ostvaruje iznad prosječni dohodak po stanovniku sa relativno nižim sredstvima po zaposlenom. Na ovaj odnos presudno utiče struktura privrede koja je znatno povoljnija na području Opštine Herceg Novi.

Kada je riječ o stepenu razvijenosti privrede, interesantna su i poredjenja nekih važnijih pokazatelja životnog standarda.

Mada prethodni pokazatelji (stepen zaposlenosti, odnosno struktura stanovništva, dohodak po stanovniku i dr.), posredno pokazuju i veći nivo životnog standarda u Opštini nego što je u prosjeku Crne Gore, ipak su, u tom pogledu karakteristični slijedeći podaci:

GUP Herceg Novi 2001. tabela 2.1. c

INDIKATORI KRETANJA ŽIVOTNOG STANDARDA

	Crna Gora	Opština H-Novi	Odnos u % (2:1) 100
1. Čisti lični dohoci po radniku (mjesečni prosjek u din.)			
1978.	4.403	4.576	103,7
1980.	6.636	7.036	106,0
1981.	8.832	9.275	105,0
1982.	11.185	11.804	105,5
1983.	13.271	14.580	109,9
2. Završena stambena površina na 1.000 stanovnika (u m2)			
1975 - 1976.	373	809	263,5
1977 - 1978.	396	567	143,2
1981 - 1982.	578	851	147,2
3. Promet u trgovini na malo po stanovniku (tekuće cijene u dinarima)			
1978.	13.929	23.253	166,9
1980.	25.277	46.626	184,5
1981.	37.223	56.358	151,4
1982.	49.719	89.403	179,8
1983.	65.242	119.389	183,0
4. Broj stanovnika na 1 ljekara			
1978.	992	366	36,9
1983.	780	278	35,6

Životni standard prema svim navedenim pdoacima je znatno iznad prosjeka Crne Gore. Mada kod ovih poredjenja valja imati u vidu da se promet na malo i broj ljekara javlja i kao poslijedica zadovoljenja potreba turista, čiji broj je znatno veći u turističkoj sezoni od broja stanovnika sa stalnim boravkom na području opštine. To važi i za izgrađenu stambenu

površinu. No, i pored ove okolnosti, vrlo je jasno da se ovdje radi o životnom standardu koji je znatnije iznad prosjeka Crne Gore.

Na kraju ovog sažetog osvrta o dostignutom stepenu razvijenosti na području Opštine Herce Novi, valja posebno imati u vidu da je ovdje zaposlenost dostigla 32,0 % u 1983. godini, u Crnoj Gori, kako je već navedeno 23,7 %, a u Jugoslaviji 27,3 %. Narodni dohodak po stanovniku u Opštini iznosio je 1983. godine 176,9 hiljada dinara, a u Jugoslaviji 158,7 hiljada, tj. bio je veći u opštini Herceg Novi za 11,5 % od jugoslovenskog prosjeka. Udio poljoprivrednog u ukupnom stanovništvu, prema popisu 1981.godine, iznosio je u Opštini Herceg Novi 2,0 % a u Jugoslaviji 19,9 %, a nepismenog 4,0 u Jugoslaviji 9,5 % itd.

Svestrano posmatrano, stepen razvijenosti opštine Herceg Novi je znatno iznad prosjeka u Crnoj Gori, a i iznad jugoslovenskog prosjeka. Dosadašnji razvoj i dostignuti stepen razvijenosti, predstavljaju solidnu osnovu za dalji, budući dugoročni društveno-ekonomski razvoj područja opštine.

Politika urbanizacije:

Politika stambene izgradnje;

Osnova za sprovodjenje politike stambene izgradnje, morala se bazirati na koncepciji i prognozama Generalnog plana Boke Kotorske za područje Opštine Herceg Novi.

Navedeni plan je za vremenski horizont 1990.g. planirao ukupno 26.500 stanovnika sa sezon 3.200 stanovnika (ukupno 29.700 korisnika).

1971.godine bio je 18.368 stanovnika, što je bio predvidjeni porast za 8.132 novih stalni stanovnika.

Ukupna potrebna nova površina stanovanja je bila planirana 100,3 ha, što iznosi 81,07 st/ novih prostora.

Prema popisu 1981.godine, Opština Herceg Novi ima 23.258 stalnih stanovnika, što je u ok planiranog trenda.

U funkciji realizacije stambene izgradnje, urađen je niz detaljnih urbanističkih planova urbanističkih projekata, koji su osnova za sprovodjenje utvrđene prostorne orjentacije.

Tu su se manifestovale pojave odstupanja od namijene definisane Generalnim planom u veću ili manjoj mjeri.

Drugi korak odstupanja od planova je nepoštovanje rješenja zacrtanih u regulacionim planovima.

Kulminacija neuskladjene stambene izgradnje, odigrala se u rješavanju problema zahtijeva individualnih investitora za zone izvan namijene stanovanja (po Generalnom planu) ili u stambenim zonama, ali bez urađenog regulacionog plana.

To je rezultiralo izdavanjem odobrenja za gradjenje mimo planskih dokumenata, da bi se kakva-takva koncepcija prostorno-stambene politike izgubila u fazi neposredno poslije katastrofalnog zemljotresa (1979.godine), sve do 1983.godine, kada se pristupilo izradi Prostornog plana Opštine i Generalnog urbanističkog plana Herceg Novi, te stopiralo izdavanje odobrenja za građenje mimo zakonskih odredbi, ali ne potpuno (produžavanje ranije dokumentacije itd.).

Ovakvi pogodni uslovi stambene izgradnje naravno, nisu se mogli pratiti ni kontrolisati u smislu uskladjivanja sa planskim elementima, niti adekvatnom stambenom politikom, tako da je stanje 1985. godine, bremenito nefunkcionalnim stambenim prostorima /na pr. spontano-legalno naselje individualnih objekata na Savini na mjestu zaštićenog zelenila, visokogradnja u Igalu i na Toploj/.

Jednostavnim izdavanjima "urbanističkih saglasnosti" bez konsultovanja važećih urbanističkih planova, omogućivana je izgradnja stambenih objekata individualnog ili društvenog sektora, što je uslovilo izgradnju velikog broja spontano-legalnih objekata na lokacijama koje su zavisile skoro isključivo od imovinsko-pravne situacije /vlasništvo parcele/.

Evidentna je i pojava "nadograđivanja" kolektivnih stambenih objekata ili izradom regulacionog plana, koji odstupa od koncepcije gustine naseljenosti Generalnog plana ili jednostavnim doprojektovanjem u toku izgradnje (mimo regulacionog plana). - Šuma solitera u Igalu, Toploj i dr.

Odsustvo jasne stambene politike u izgradnji stambenih prostora kod individualne stambene izgradnje se ogledalo i u izgradnji velikog broja "vikend-stanova", tj. izgradnja objekata čiji vlasnici ne žive na teritoriji Opštine Herceg Novi, odnosno objekte visokog standarda koriste sezonski (ili izdaju turistima).

Društvenog zemljišta je veoma malo i to ne u stambenim zonama, a nepostojanje odgovarajuće Odluke o gradskom građevinskom zemljištu, omogućilo je nesmetani promet parcelama u funkciji individualne stambene izgradnje (mimo planova).

Osim neplodnih prostora (pejzažni prirodni resursi), ovakvu sudbinu je doživjelo i dosta poljoprivrednih površina, uključujući i šumske predjele (Kutsko polje, Sutorinsko polje - rubovi).

Područje opštine (pogotovo priobalni dio), postalo je tržište, može se reći Jugoslovenskog značaja u cilju izgradnje vikend-stanova i kuća. Sticanjem "urbanističke saglasnosti", sticala se mogućnost daleko skuplje prodaje interesantima i samim tim, prilivanje sredstava u privatni sektor.

Nefunkcionisanje i donjetih regulacionih planova (stambenih zona), očitavalo se i u teškoćama uredjenja terena, jer se nije pratilo programima uređenja građevinskog zemljišta, čine se (koncentracijom objekata i upornim zahtijevima) za malu naknadu za dobijanje odobrenja za gradnju "iznuđivala" u različitim vremenskim periodima akcija opština ili SIZ-ova na komunalno opremanje takvih stambenih koncentracija.

Katastrofalni zemljotres 1979. godine u vanrednim uslovima, samo je pospiješio ovakve trendove i u poslije-vanrednom periodu.

Istovremeno, zapostavljena je regulativa i podsticanje stambene izgradnje u naseljima zaledja opštine (naravno, vezano i za oživotvorenje drugih djelatnosti), tako da se došlo do paradoksalne situacije opredjeljavanja za razvoj svih naselja, a zakonodavno-pravno (na nivou opštine), nije se moglo izdati odobrenje za gradnju, odnosno izrađivati odgovarajuće regulacione planove.

Politika privredno-društvene izgradnje;

Opisani propusti sprovodjenja i donošenja regulacionih planova za pojedine prostore, nepostojanje gradskog gradjevinskog zemljišta, kao i efikasne zemljišne politike,omogućil su takodje i neplansku, parcijalnu i nefunkcionalnu izgradnju kratkoročnog sagledavanja društveno-privrednih objekata.

Kao i svaki individualni investitor, radna organizacija je mogla kupiti interesantno zemljište, pribaviti "urbanističku saglasnost" (bez plana ili bez izmjena regulacionog plana) i izvoditi objekte.

Primjeri su prisutni na svim prostorima: "Prvoborac" u Nemiloj, "Mješovito" u Zelenici i dr.

Generalnim planom 1971. godine, gradski servisi su locirani u Servisnu zonu u Igalu, ali neuključivanjem plana u koncept politike izgradnje, ona je ubrzo postala plan individualn stambene izgradnje, tako da je morala biti napuštena u toj funkciji i traženi su novi prostori u periodu izrade revizije Generalnog plana (Servisna zona na rubu Sutorinskog polja).

Isti uzrok je i uporno samostalno zaokruživanje gradskih servisno-proizvodnih kompleksa na račun okolne stambeno-društvene namijene i životne sredine (intenzivan saobraćaj, zagađenje, tehnološko ograničenje i dr.).

Dosta nejasnu koncepciju usmjeravanja izgradnje privrednih kapaciteta, uslovilo je i rješenje GP-1971.god. o lociranju industrijske zone na Grbaljskom polju, tako da su u ovo prostoru ostali usitnjeni nefunkcionalni kapaciteti, a efekat zapošljavanja se nije osjet

Koncepcija izgrađivanja objekata društvenog standarda je bila principijelnija i sistemski sprovođena (naročito poslije zemljotresa), u vidu izgradnje objekata školskog i predškolskog uzrasta, nažalost na preostalim lokacijama, koje funkcionalno ne odgovaraju najbolje.

2.2. Demografsko-sociološke karakteristike;

2.2.1. Stanovništvo

Razvoj stanovništva na području Opštine Herceg Novi, prema podacima popisa od 1948. do 1981. godine, bio je slijedeći:

GUP Herceg Novi 2001. tabela 2.2.1. a

RAZVOJ STANOVNIŠTVA OPŠTINE 1948.-1981.g.

godina popisa	broj stanovnika	godišnji priraštaj	lančani indeks	1948. =1,00
1948.	12.482	-	-	1,00
1953.	13.759	255	1,10	1,10
1961.	15.157	175	1,10	1,21
1971.	18.368	321	1,21	1,47
1981.	23.258	489	1,27	1,86
1991.[x]	27.553	324	1,13	2,12

[x] Projekcija broja stanovnika u GUP-u Boke Kotorske 1990.godine bila je 26.500 st., što je malo jer 1986.godine (procjena) ima 25.500 stanovnika.

Broj stanovnika je od 1948.godine rastao sa tendencijom opadanja prosječnog godišnjeg priraštaja (1948/1953 - 255 st/god., a 1953/1966 - 175 st/god.).

Na prelaznom periodu ("most" izmedju 1961. i 1971.godine, razvoj stanovništva dobija novi impuls i kreće se novom zakonitošću sa znatno većim prosječnim godišnjim priraštajima, ali opet sa tendencijom smanjenja priraštaja (izlazni trend parabole) i to 1971/1981 - 489 st/god., 1981/1991. - 324 st/god.).

Oblik grafičke linije razvoja stanovništva se uklapa u demografske oscilacije razvoja urbanih područja (gradova srednje veličine).

Sličnost krive opštine Herceg Novi sa koncentracijama gradova, može se objasniti činjenicom da je u priobalnom dijelu (longitudinalna izgrađenost) živjelo i živi oko 86 % ukupnog stanovništva opštine, tako da se velike razlike u ponašanju trenda raste između priobalnog dijela (obrađeno Generalnim urbanističkim planom) i čitave opštine (Prostorni plan opštine), ne mogu ni očekivati.

Sam opštinski centar Herceg Novi (podrazumijevajući prostore MZ Tople i MZ Herceg Novi), imao je slijedeće karakteristike demografskog razvoja.

GUP Herceg Novi 2001. tabela 2.2.1. b

RAZVOJ STANOVNIŠTVA OPŠTINSKOG CENTRA 1948-1981.god.

godina popisa	broj stanovnika	godišnji priraštaj	lančani indeks	1948. = =1,00
1948.	2.371	-	-	1,oo
1953.	2.976	121	1,25	1,25
1961.	3.797.	1o3	1,28	1,6o
1971.	6.148	237	1,62	2,6o
1981.	8.132	196	1,31	3,43
1991.*	9.633	150	1,18	4,06

Iz tabela 2.2.1.a i 2.2.1.b mogu se uočiti različiti indexi razvoja stanovništva opšt i opštinskog centra u korist onog drugog. Za period od 33 godine (1948-1981), grad Herce Novi je povećao broj stanovnika 3,43 puta, dok opština nije ni udvostručila (1,86).

I to se uklapa u procese nagle urbanizacije centralnih opštinskih naselja i jednosmjerne migracije od ruralnih ka urbanim prostorima.

Generalni plan Boke Kotorske za područje Opštine Herceg-Novi, predviđao je u 1990.godini za grad zajedno sa Meljinama i Zelenikom oko 8.500 stanovnika, a prema popisu 1981.godin opisano područje ima ukupno 10.611 stanovnika, što znači da se planirani umjereniji razv prostorne distribucije pokazao kao nerealan.

Gustina naseljavanja po navedenim grupama naselja ukazuje na visok broj stanovnika na 1 na području zapadnog, središnjeg i istočnog reona. Ove tri lokacije vrlo su osjetljive n intenzivno naseljavanje, a naročito u obliku kolektivnih višespratnih rješenja. Pored seizmičke karakteristike terena, prisutna je i prometno-transportna neadekvatnost.

Mogućnosti povečanja stanovništva izlaze iz relativno niske naseljenosti zagorskih sela Luštice. Veći stepen naseljenosti tih područja, moguć je u primijeni novih programa, širenju putevne mreže, podizanju novih urbanih sredina izvan priobalnog područja i slič

GUP Herceg Novi 2001. tabela 2.2.1.c

RAZVOJ STANOVNIŠTVA OPŠTINE PO REJONIMA

Projekcija stanovništva

	Rejoni	1986.	%	1991.	%	2001.	%
I	Sjeverni	1.256	5	1.423	5	1.757	5
II	Zapadni	5.691	22	6.325	23	7.705	24
III	Središnji	10.549	42	11.311	42	12.954	43
IV	Istočni	7.432	29	7.912	28	8.873	28
V	Južni	517	2	582	2	711	2
	Ukupno:	25.445	100	27.553	100	32.000	100

Povečanje stanovništva od 25.445 iz 1986. na 32.000 ljudi u 2001. godini, predstavlja 6.555 ljudi. Ta projekcija obuhvata natalitet, mortalitet i fizičke migracije.

GUP Herceg Novi 2001. tabela 2.2.1. d

RAZVOJ STANOVNIŠTVA OPŠTINE PO FUNKCIJI MZ

Projekcija stanovništva

T i p	N a z i v	61.	71.	81.	91.	2001.
I	Urbane MZ	7.848	11.640	16.850	19.555	22.258
II	Poluurbane MZ	4.418	4.873	4.948	6.083	7.375
III	Ruralne MZ	2.891	1.855	1.460	1.915	2.367
	OPŠTINA	15.157	18.368	23.258	27.553	32.000

URB: Igalo, Herceg Novi, Meljine, Zelenika, Bijela, Topla

P.URB: Sutorina, Mojdež, Ratiševina-Sušćepan-Trebesin, Podi-Sasovići, Kamenari, Kumbor.

RUR: O s t a l o

Evidentan je trend planskog razvoja poluurbanih mjesnih zajednica zaledja u odnosu na urbane ruralne i primorske mjesne zajednice.

Projekcije razvoja stanovništva po mjesnim zajednicama i regionima, date su u sinteznoj tabeli I: "Prostorni raspored stanovništva".

2.2.2. Raspored stanovništva;

Osnovna jedinica prostornog plana je rejon i mjesna zajednica i demografski pokazatelji prostorne distribucije, bit će svedeni na ovu mrežu.

Problem je u vremenskom kontinuitetu promjena prostornog rasporeda, jer u popisu 1961.god. nije postojao sistem mjesnih zajednica, nego naselja (ukupno 27).

Sadašnja situacija je da je tih 27 naselja organizovano u 20 Mjesnih zajednica (Herceg Novi ima 2 MZ).

Transponovanje 27 naselja u 20 mjesnih zajednica, izvršeno je na slijedeći način:

GUP Herceg Novi 2001. tabela 2.2.2. a

MJESNE ZAJEDNICE I NASELJA

Br. MZ	n a z i v	st.broj naselje	X	n a z i v
01.	Baošić	001		Baošić
02.	Bijela	002		Bijela
03.	Đenovići	004		Đenovići
04.	Zelenika	012		K u t i
		028		Zelenika

05.	Igalo	007 019	Igalo Provodina
06.	Kamenari	003 005 008	Bjelske Kruševice Đurići Jošica
07	Kameno-Žlijebi	009 029	Kameno Žlijebi
08	Kruševice	010	Kruševice
09	Kumbor	011	Kumbor
10	Luštica	013	Luštica
11	Mojdež	015	Mojdež
12	Meljine	014	Meljine
13	Mokrine	016	Mokrine
14	Podi-Sasovići	017 021	Podi Sasovići
15	Prijevor	018	Prijevor
16	Ratiševina - Sušćepan - Trebesin	020 023 026	Ratiševina - Sušćepan - Trebesin
17	Sutorina	024	Sutorina
18	U b l i	027	U b l i
19	Herceg Novi	006	Herceg Novi
20	T o p l a		

X Numeracija šifre u popisu 1961.godine.

Prostorni raspored stanovništva u rasteru Mjesnih zajednica, bit će prikazan u popisima 1961., 1971. i 1981.godine, s tim što će se MZ Herceg-Novi i MZ Topla prikazati jedinstveno pošto ne postoje posebni podaci za MZ Toplu (ona je izdvojena kao samostalna brojem 1982.god.).

Konstatacije stanja 1981.godine, mogu biti slijedeće:

1.- U ukupno 20 mjesnih zajednica živi 23.258 stanovnika, što je prosječno 1.163 stanovnika po jednoj mjesnoj zajednici.

2.- Rasponi broja stanovnika u pojedinim mjesnim zajednicama se kreću od 114 (MZ Ubli) oko 10 puta manje od prosjeka, pa do 4.715 (MZ Herceg Novi), što je 4 puta više od prosjeka.

3.- Prostor koji je tema obrade Generalnog urbanističkog plana, obuhvata stanovništvo ukupno 15 MZ (osam priobalnih i MZ 11 i 16 Mojdež i Ratiševina-Sušćepan-Trebesin), sa ukupno 21.985 st. (94,53 %).

2.2.3. Migracioni procesi;

Kretanje stanovništva predstavlja natalitet, mortalitet i fizičko kretanje. Natalitet i mortalitet stanovništva, odraz je socijalnih karakteristika pa nas u tom pogledu za sada ne interesuje. Bitnija je komponenta fizičkog kretanja koja je odraz ekonomske prinude, pa zbog toga dolazi do kretanja untuar opštine i medju opštinama kao granicama planiranja.

GUP Herceg Novi 2001. tabela 2.2.3. a

UKUPNI I PRIRODNI PORAST STANOVNIŠTVA
IZMEĐU POPISA I OCJENA MIGRACIONOG SALDA

kategorija	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2001.
Ukupno stanovništvo	12482	13759	15157	18368	23258	27553	32000
Ukupan porast	-	1277	1398	3211	4890	4295	4447
Prirodni priraštaj između popisa	-	808	1373	1300	1611	1950	2272
Migracioni saldo	-	469	25	1911	3279	2345	2175
Stopa god.migrac. salda	-	7,1	0,2	11,4	15,7	8,5	6,8
Učešće u ukupnom porastu stanovništva	-	100	100	100	100	100	100
-prirodnog priraštaja	-	63,3	98,2	40,5	32,9	45	51
-migracioni saldo	-	36,7	1,8	59,5	67,1	55	49

Stopa godišnjeg migracionog salda je znatno veča u Opštini Herceg Novi nego je u drugim opštinama ili razvijenim sredinama. Moguća je uporedba sa sličnim opštinama uz Jadransko more, gdje dolazi do bržeg rasta stanovništva zbog novih radnih mjesta ili prirodnih uslova života. Sadašnje iskustvo i kretanje poslijednjih godina, ukazuju na još veći pritisak kod doseljavanja uz obalu.

U razvijenim sredinama, smatra se da 4-6 % migracije od ukupnog stanovništva može doprinjeti efikasnijem razvoju i smanjenju deficitarnih kadrova.
Ako je taj postotak niži od 4 %, taj efekat migracije nema bitnijeg uticaja. Ako je taj postotak veći od 6 % ima ta migracija i negativne tendencije, jer dolazi do nekontinuiranih i neplaniranih događaja u smislu dimenzionisanja pratećih djelatnosti.

Područje Boke u čitavom periodu privlači doseljenike, a takodje bilježi i dosta značajno iseljavanje. Isto tako, za ovo područje karakteristična su i živa pomijeranja stanovništva unutar opština.

Ove konstatacije osobito se odnose na Opštinu Herceg-Novi, koja ima pozitivan migracioni saldo u čitavom poslijeratnom periodu. Otuda su i efekti migracija na kretanja ukupnog stanovništva značajni, što se vidi iz tabele 2.2.3. a.

Brz društveno-ekonomski razvoj, posebno razvoj turizma, kao i povoljni klimatski uslovi i uredjenost prostora, bili su i ostali snažna privlačna snaga i motiv doseljavanja. Istina, prisutni su i tokovi odseljavanja, ali u znatno manjoj mjeri, tako u krajnjem, ovo područje ima pozitivan migracioni saldo koji početkom ove decenije čini 2/3 ukupnog porasta

razvoj stanovništva opštine herceg-novi (1948.-2001.)

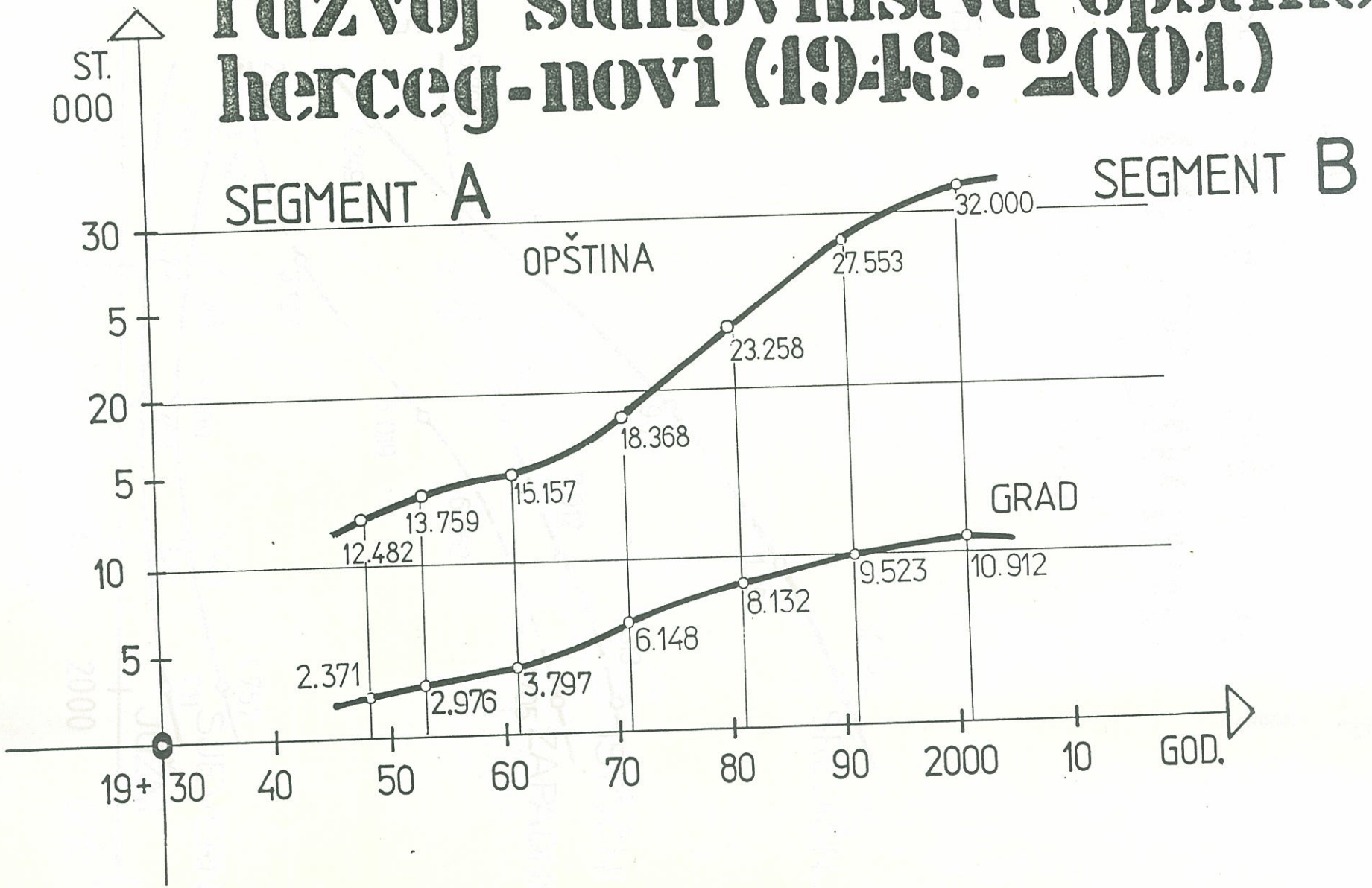

razvoj stanovništva po reonima

(1961.-2001.)

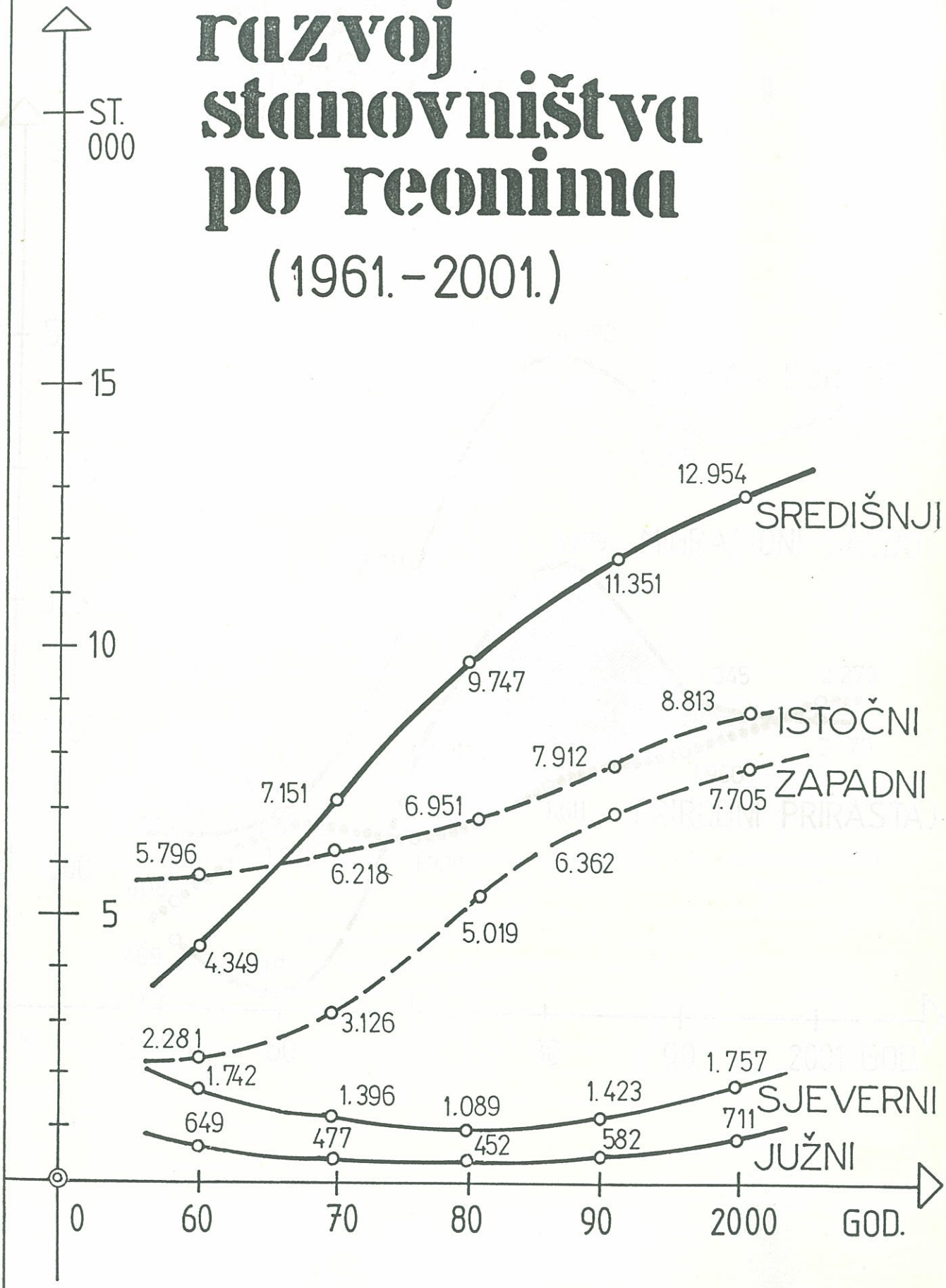

migracije
(1953.-2001.)

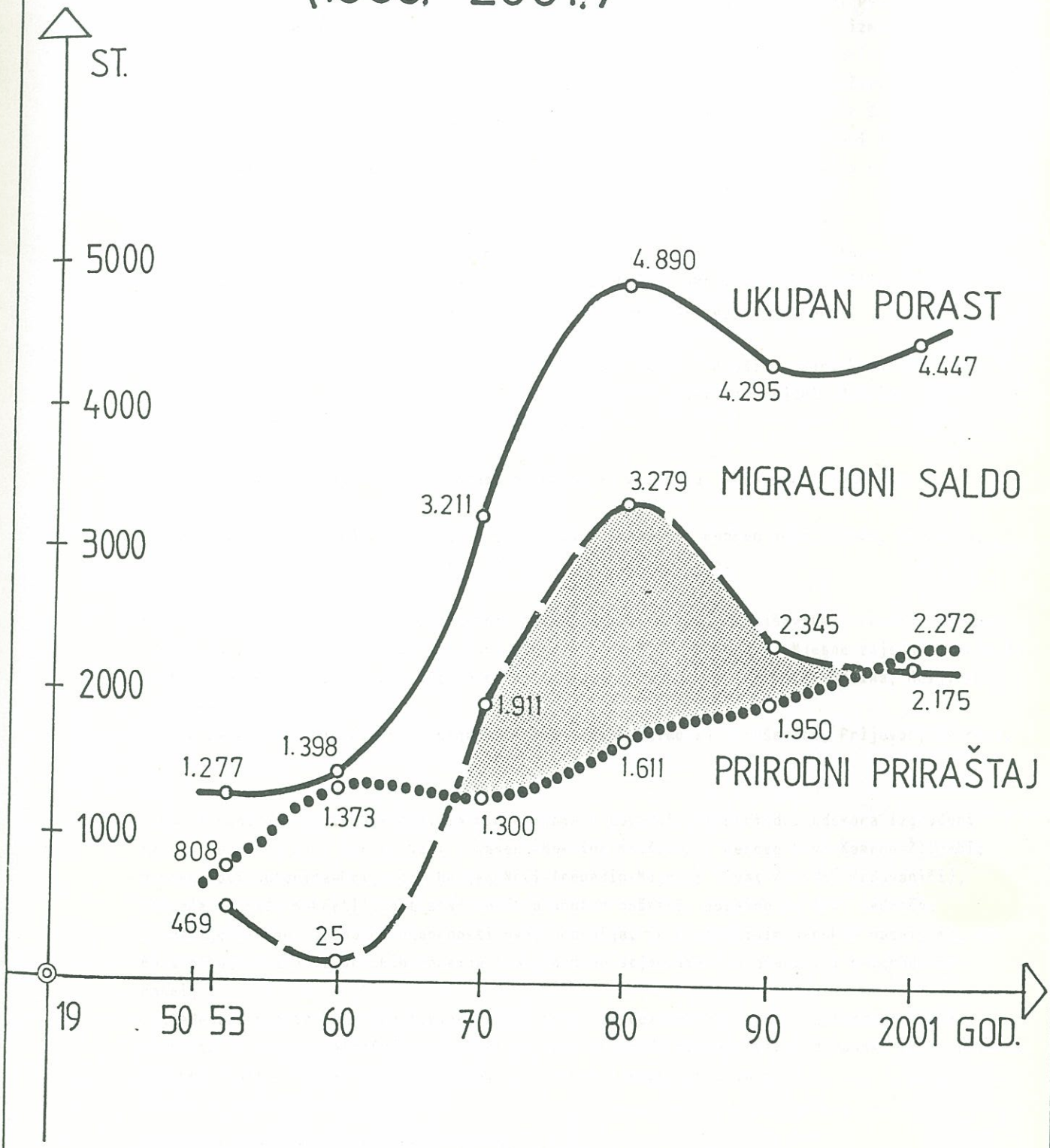

stanovništva. Često isticana činjenica da je ovome uzrok obnova područja poslije zemljotresa, nije dokazana u nekim istraživanjima koja su sprovedena u toku prošlih godina.

Iako područje opštine u cjelini ima pozitivan saldo preseljavanja, pojedina naselja unutar opštine zahvatila je demografska erozija. Ovo se odnosi na seoska naselja, posebno ona koja su udaljena od obale. U zamahu industrijalizacije, a kasnije i razvoja turizma i trgovine, zaledje (selo), prepušteno je stihiji u koja je veći životni standard dolazio lošim i izrabivanim putevima i znatno sporije nego što su se njima prema obali spušteli mlađi i radno sposobniji naraštaji. Ovo nije osobenost hercegnovskog područja, već znatno širih prostora, ali ono što je osobeno, činjenica je da u tri vangradska naselja (Kuti, Ubli i Sutorina) danas ima 480 ha obradive zemlje, mada nisu beznačajne ni obradive površine u Mokrinama, Kruševicama i Luštici.

Dalji razvoj u svakom slučaju, mora počivati na valorizaciji ukupnog prostora. Za sada, zone koncentracije su u priobalnom, gradskom području. Naime, ako izvršimo klasifikaciju naselja prema migracionom saldu u periodu 1971-1981., onda se izdvajaju tri grupe:

- Grupa A/- Naselja koja imaju negativan migracioni saldo: Baošići, Bjelske Kruševice, Djurići, Jošica, Kameno, Kruševice, Kumbor, Luštica, Mojdež, Mokrine, Prijevor, Ratiševina, Ubli, Sasovići i Žlijebi.

- Grupa B/- Naselja na nivou prirodnog priraštaja: Zelenika, Trebesin i Sušćepan.

- Grupa C/- Naselja koja rastu iznad prirodnog priraštaja: Herceg Novi, Igalo, Sutorina, Providina, Podi, Bijela, Đenovići, Kuti i Meljine.

Migracioni saldo je umjeren poluurbanim MZ: Sutorina, Mojdež, Ratiševina-Trebesin-Sušćepan, Podi-Sasovići, Kameno-Žlijebi, Kumbor, Đenovići, Baošići, Kamenari. Mjesne zajednice koje će rasti na nivou prirodnog priraštaja će biti: Igalo, Topla, Herceg Novi, Savina, Meljine, Zelenika i Bijela.
Mjesne zajednice koje će imati negativan migracioni saldo su: Kruševice, Prijevor, Mokrine, Ubli i Luštica.

Iako se radi o intenzivnim dnevnim migracijama u dosadašnjem periodu, odskora izgrađeni ptuevi (posebno put: Herceg-Novi - Kameno-Mokrine-Kruševice; Herceg-Novi-Kameno-Žlijebi; Herceg-Novi-Sutorina-Prijevor; Herceg-Novi-Trebesin-Mojdež; Tivat-Zabrdje-Radovanići), uticaće na veću pokretljivost stanovništva unutar opštine, posebno na tzv. sedmične migracije. Naime, jedna od osobenosti ovog područja, je u pojedinim seoskim naseljima, 70-80 % domaćinstava iz seoskih naselja ima stambeno stjecište i u gradu ili prigradskom naselju.
Izgrađena infrastruktura (put,električna energija,voda,obnova stambenog fonda,gradski saobraćaj i sl.),pospiješuje te tokove, i poljoprivreda postaje važan dopunski izvor prihoda, posebno u nekim naseljima (Kruševice, Mokrine, Prijevor, Sutorina).

2.2.4. Starosna struktura stanovništva;

Da bi ukazali na dinamiku promjena u pogledu najvažnijih starosnih kontingenata, u sledećoj tabeli dati su indexi u odnosu na 1981.godinu, a zatim i učešće kontingenata u ukupnom stanovništvu.

GUP Herceg Novi 2001. tabela 2.2.4. a

PROJEKCIJA UKUPNOG STANOVNIŠTVA OPŠTINE

HERCEG NOVI, 1981-2001. god.

Starosni kontingenti	1981.	1991.	2001.
0 - 4	2.005	2.147	2.223
5 - 9	1.741	2.148	2.224
10 - 14	1.585	2.155	2.376
15 - 19	1.574	1.940	2.216
20 - 24	1.863	1.991	2.381
25 - 29	2.237	1.999	2.418
30 - 34	2.106	2.129	2.373
35 - 39	1.308	2.419	2.291
40 - 44	1.611	2.220	2.389
45 - 49	1.535	1.380	2.442
50 - 54	1.326	1.606	2.278
55 - 59	1.101	1.480	1.514
60 - 64	505	1.244	1.461
65 - 69	821	933	1.392
70 i više	1.735	1.762	2.022
	23.258	27.553	32.000

Na osnovu ove projekcije, povećava se radni kontingent a tako je i relativno veći udi starog stanovništva.

2.2.5. Radna struktura stanovništva;

Za svako područje je uvijek dugoročno aktuelna radna sposobnost stanovništva. Područj Opštine Herceg-Novi, gravitira više turističkim aktivnostima, tako da je potrebno razmatrati radnu sposobnost stanovništva sa tog aspekta.

Pored toga je efektan kriterij za ocijenu radne sposobnosti pismenost i struktura pre školskoj spremi.

Analiza radne snage i podijela prema aktivnosti, izrađena je u osnovama društveno - ekonomskog razvoja. Činjenica je, da na osnovu opšte "poboljšane" socijalne sigurnost dolazi do bržeg starenja stanovništva i radne snage. Tako dolazimo do situacije da im "mlade penzionere", koji su još puni energije i žele da rade.

Taj kontingent radne snage se povećava brže nego ostali segmenti, tako da će biti za godina 2 puta više starih iznad 60 godina.

Planiranje radne snage putem priliva iz usmjerenog obrazovanja i fakulteta, treba da zadovolji osnovne potrebe po svim kvalifikacijama, a naročito da smanji deficitarnost pojedinih kadrova.

GUP Herceg Novi 2001. tabela 2.2.5.a

RADNA STRUKTURA

Pregled radnih mjesta i projekcija

R e j o n		1985.	2001.
I	Sjeverni	24	577
II	Zapadni	1.783	3.784
III	Središnji	3.712	4.028
IV	Istočni	1.394	3.415
V	Južni	18	196
U K U P N O	radnih mjesta:	6.932	12.000
Stanovnika:		15.000	32.000

Projekcija povećanja radnih mjesta od 6.932 u 1985. na 12.000 radnih mjesta u 2001.godini, predstavlja 5.068 novih radnih mjesta u privredi, turizmu i neprivredi. Relativno najveće povećanje, prognozira se u istočnom rejonu gdje su Mjesne zajednice: Baošići,Bijela, Đenovići,Kamenari i Kumbor.
Projekcija po mjesnim zajednicama, data je u sinteznoj tabeli II: "Radna mjesta i kapaciteti 2002.godine".

2.2.6. Karakteristike domaćinstava;

Osnovni pogled na strukturu domaćinstva Opštine Herceg-Novi, pokazuje vrlo nepovoljnu situaciju.
Analiza domaćinstva prema veličini posijeda, izvorima prihoda raspoloženoj radnoj snazi i broju članova domaćinstva, obrađena je u Osnovama društveno-ekonomskog razvoja Opštine Herceg Novi.
Razumjevanje ovog područja i problematike, moguće je uz analizu i ocijenu odnosa selo-grad.

Pošto je situacija na selu u opštini problematična, jer nema nekih osnovnih elemenata i uslova za život (škola,putevi,struja,voda), potrebno je najprije omogućiti aktivno uključivanje stanovništva ili domaćinstva iz zagorskih sela u proizvodne tokove prirode uz obalu. To uključivanje je moguće uz konstataciju da se stvore uslovi za rad ljudi uz obalu, tako da se isti vraćaju poslije rada natrag na domaćinstvo. Takva struktura poljoprivrednika-radnika uz stimulativnu procesnu politiku, može promjeniti negativnu dinamiku na domaćinstvu, tako da se ljudi opet vrate na selo.

Razvoj obalnog turizma, potrebno je pokrenuti prema domaćinstvu, tako da je moguće poslije izgradnje osnovnih puteva i infrastrukture početi sa pripremom seoskog turizma kao dopunske djelatnosti domaćinstva.

Sadašnje stanje, 11% aktivnih poljoprivrednih domaćinstava,predstavlja tendenciju da će se broj aktivnih domaćinstava još smanjiti. Granica tih tendencija predstavlja 5% domaćinstava koja žive od poljoprivrede. Smanjenje broja domaćinstva je zbog malih posjeda, koji nemaju mogućnost ekonomskih uslova privredjivanja.

veličine domaćinstava
(1948.-2001.)

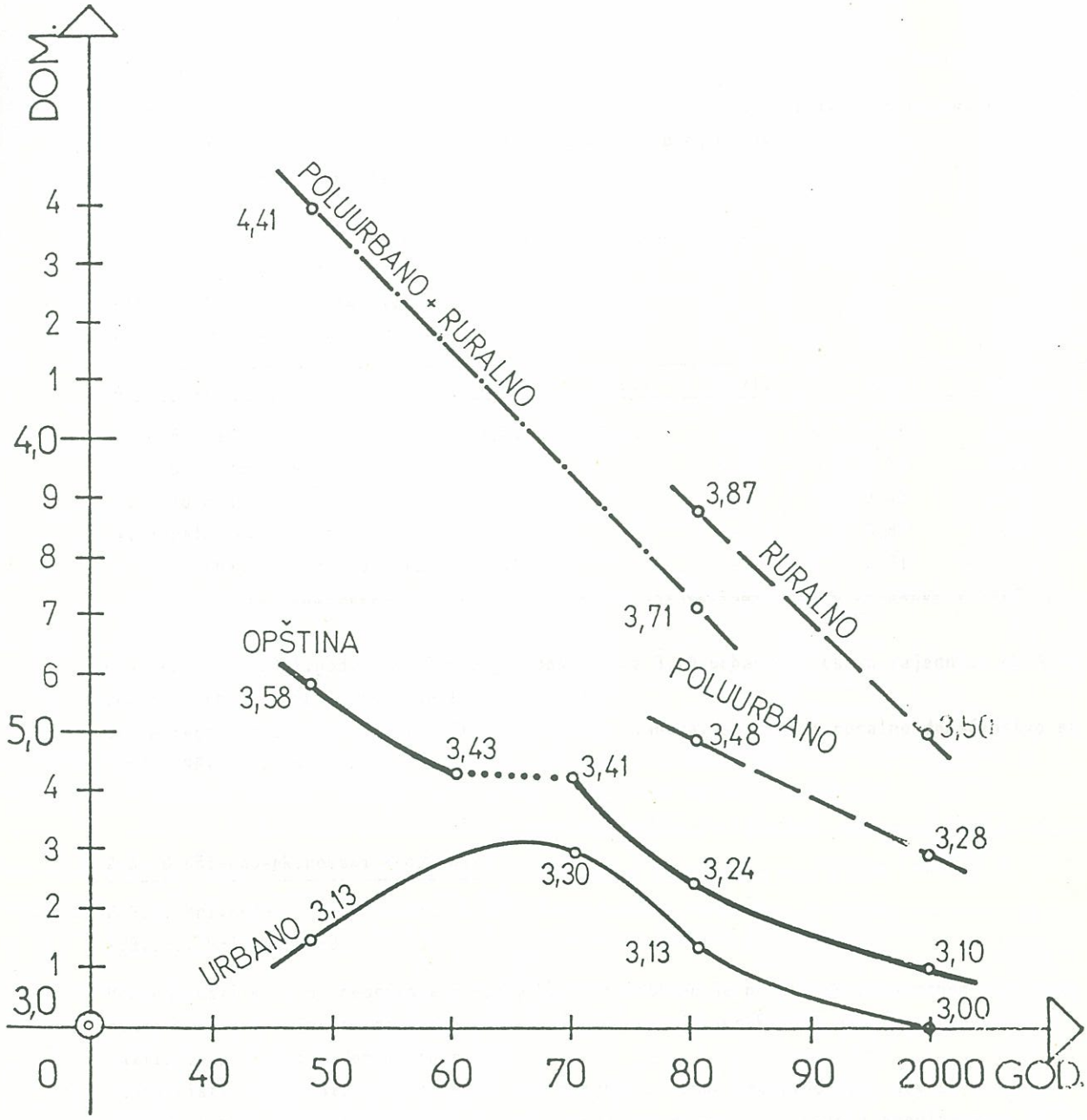

Broj članova aktivnih poljoprivrednih domaćinstava će se takodje smanjiti sa sadašnjih 3,87 na 3,5 članova u 2001. godini. Isto tako, broj članova porodice u jednom stanu u opštini, sa sadašnjih 3,24 gravitira na 3,1 člana.

To znači da je potrebno za:

- 25.000 ljudi 7.755 stanova u 1985. godini i za
- 32.000 ljudi 10.723 stanova u 2001. godini.

Ova aproksimativa traži 2.968 stanova za 15 godina ako uzmemo povećan broj članova porodice i tendenciju u povećanju broja stanovnika.

Povećanje broja stanova predstavlja gradnju objekata kolektivnog i individualnog karaktera.

U tabeli 2.2.6.a i grafičkom prilogu prikazana su dosadašnja kretanja promjena veličine domaćinstava, kao i projekcija do 2001.godine, po kategorijama u zavisnosti od raspoloživih podataka pojedinih popisa.

GUP Herceg Novi 2001. tabela 2.2.6. a

KARAKTERISTIKE DOMAĆINSTAVA

Promjene veličine domaćinstava

Br.kategorije	1948.	1961.	1971.	1981.	2001.
1. Opština	3,58	3,43	3,43	3,24	3,10
2. Urbano domaćinstvo	3,13	-	3,30	3,13	3,00
3. Poluurbano domaćinstvo	-	-	-	3,48	3,28
4. Ruralno domaćinstvo	-	-	-	3,87	3,50
5. Poluurbano + ruralno domać.	4,41	-	-	3,71	-

Projekcija za 2001.god. dovodi prosjek opštine na 3,10 urbanih mjesnih zajednica na 3,00, dok poluurbane (mješovite i obalne), na 3,28.
Sve kategorije su u tendenciji smanjenja broja članova, pa tako i ruralno domaćinstvo sa 3,87 (1981.god.) na 3,50.

2.3. Društveno-ekonomski kompleksi:

2.3.1. Privreda

2.3.1.1. Poljoprivreda

Hercegnovski kraj u predratnom periodu karakterističan je po dobrom prostornom rasporedu stanovništva i po pretežno poljoprivrednoj proizvodnji, preko 85% ukupnog stanovništva bavilo se poljoprivredom i ribarstvom.
Stanovništvo duž obale bavilo se takodje poljoprivrednom proizvodnjom, dok se ostalim aktivnostima bavilo stanovništvo u samom gradu Herceg Novom, lučkim i spediterskim poslovima u Zelenici, preradom ribe i nešto malo brodogradnjom u Bijeloj.

Osnovna karakteristika predratne poljoprivrede je ekcenzivna proizvodnja žitarica i drugih povrtlarskih proizvoda za domaćinstvo, koje se u suštini nikada nije moglo prehraniti svojom naturalnom proizvodnjom. Stočarska proizvodnja bila je jače razvijena, a naročito sitna stoka (ovce i koze),pa se sa djelom te proizvodnje moglo izići na lokalno tržište.

Karakteristike zemljišta su uslovljene reljefom, a ogledaju se u malim poljoprivredn površinama nepogodnim za obradu i ozbiljnijim mogućnostima uzgoja sitne stoke. Dosta bezvodan kraj, pa je cjelokupna poljoprivredna i stočarska proizvodnja zavisila od povoljnijeg rasporeda padavina. Nešto je ulagano u opravku seoskih voda i podizanja bistijerni, ali posve nedovoljno. Seoska putna mreža nije se uopšte podizala. Kolski puteva nije bilo. Elektrifikacija nije postojala.

Za ovaj kraj bile su karakteristične brojne ekonomske migracije u prekomorske zemlje otiskivanja u moreplovstvo.

No, ipak kapitalistički razvoj ovaj kraj je skoro zaobišao, jer se Bokeško pomorstvo nakon pojave parnog broda nije moglo oporaviti.

Našto krupniji kapital pojavio se oko zeleničke luke, željeznice, proizvodnje i prom drveta, kao i sitnom trgovinom i turizmom u Herceg Novom i Zelenici, koji nije mogao apsorbovati višak radne snage koji se stalno javljao na selu. U takvom stanju dočeka je drugi rat koji je svojom rušilačkom i razornom snagom opustošio selo. Preko 80 % kuća i pomoćnih objekata bilo je popaljeno.

Veliki broj aktivno sposobnog poljoprivrednog stanovništva se ne vraća na selo i ukl se u državnu i vojnu službu ili u privredu i zanate koji se počinju razvijati u priobalnom pojasu. Znatan dio aktivno sposobnog stanovništva, uključuje se u aktivno van opštine. U to vrijeme stiže i kolonizacija u žitorodne krajeve Vojvodine, koja d odnosi jedan stanoviti broj aktivno sposobnog poljoprivrednog stanovništva.

Seljačke radne zadruge formirane su 1949. godine pod vrlo nepovoljnim uslovima.

Greške koje su ovdje učinjene, prihvatanjem tudjih modela zadrugarstva, dalje su ras i onako načeto selo, jer je poslije brzog raspada ovih zadruga došlo do napuštanja t imanja, i njihovog pretvaranja u zemljište manje vrijednih karakteristika. Ubrzanim razvojem industrije, turizma i zdravstvenog turizma počev od 65-tih godina tercijaln društvenih djelatnosti, dolazi do daljeg opadanja i raslojavanja seoskog domaćinstva je u poslijednjih dvadesetak godina mnogo učinjeno na razvoju i podizanju seoske infrastrukture.

No, čini nam se da se u razvoju seoske putne mreže i elektrifikacije naselja zakasni što je uslovilo da se rijeka seoskog stanovništva, naročito iz zagorskih i pribrežni sela, jednostavno slije u priobalni pojas.

Prema zadnjem popisu, svega je 54 domaćinstva ili 4,7 % ukupnih domaćinstava koja isključivo žive od poljoprivrede. Od ukupnog broja stanovnika, samo je 558 stanovnik 2,39 % poljoprivredno stanovništvo.

Nedvosmislen je zaključak da su radni resursi potpuno napustili poljoprivredu i ukl svoje svekolike ljudske potencijale u nepoljoprivredna zanimanja. Na taj način, napu je, zapušteno ili slabo korišćeno 8.763 ha poljoprivrednog zemljišta ili 37 % ukupne površine opštine.

Stanje poljoprivrede i ocjena:

Stanovništvo;

Prema podacima iz statističkog godišnjaka SRCG, seosko i poljoprivredno stanovništv ukupnom broju stanovnika opada, a naročito aktivno poljoprivredno domaćinstvo.

GUP Herceg Novi 2001. tabela 2.3.1.1. a

SEOSKO I POLJOPRIVREDNO STANOVNIŠTVO

Stanovništvo	1961.	1971.	1981.
U k u p n o :	15.157	18.368	23.258
-seosko	8.353	7.861	7.187
-% učešća	55,1	42,8	30,8
-poljoprivredno	2.734	1.528	558
-% učešća	18	8,3	2,4

Pod seoskim stanovništvom, ovdje se podrazumijeva stanovništvo opštine koje naseljava sve mjesne zajednice, izuzev Igala, Tople Herceg Novog, Zelenike i Bijele.

Ako se pod seoskim stanovništvom smatra ono stanovništvo koje ima prostornih uslova za ozbiljnije bavljenje poljoprivredom, dokle stanovništvo koje naseljava zone izvan užeg gradjevinskog regiona, onda je broj tih stanovnika 4.412 ili 19 % ukupnog broja stanovnika opštine u 1981. godini.

Stalna je tendencija opadanja poljoprivrednog u ukupnom stanovništvu koja će se vjerovatno i dalje nastaviti, obzirom da je sadašnje poljoprivredno stanovništvo u zreloj dobi čija će radna aktivnost slabiti.

Sadašnji ljudski potencijali na selo, ne mogu biti okosnica intenzivnom razvoju poljoprivrede. Ukoliko se ne učine ozbiljni poduhvati i mjere koji stimulišu i otvaraju perpspektivu, imaćemo stalni pritisak na priobalno područje koje će biti prenapučeno i zaledje, koje će pomalo ali sigurno biti napučeno, što će naravno izazvati ozbiljne društveno-ekonomske i strateško-političke poslijedice.

Poljoprivredno domaćinstvo:

Opština ima 7.187 domaćinstava, od čega su 1.160 ili 16% domaćinstva koja imaju poljoprivredni posjed.

GUP Herceg Novi 2001. tabela 2.3.1.1. b

Posjedovna struktura-postojeće stanje

Br.domaćinstava	posjed u ha	% u ukupnom br. domaćinstava
6	(bez posjeda)	o,7
36	do 0,10	3,1
348	o,11 - o,5o	30
220	o,51 - 1,oo	19
167	1 - 2	14,4
1o3	2 - 3	8,9
61	3 - 4	5,3
75	4 - 5	6,5
29	5 - 6	2,5
52	6 - 8	4,5
30	8 - 10	2,3
33	preko 10	2,8
1160		100,0

Vidljivo je da je posjedovna struktura vrlo nepovoljna. Od ukupnog broja domaćinstava, domaćinstava ili 53 % ukupnog broja domaćinstava je ispod jednog hektara. Dodajmo tome, u strukturi poljoprivrednih površina dominiraju slabo produktivni pašnjaci i livade, on je jasno da se pored nepovoljne posjedovne strukture javlja nedostatak obradivih površi visoke rodnosti i efikasnosti.

Pri ovakvoj posjedovnoj strukturi, ne mogu se očekivati značajni prodori u razvoju čist poljoprivrednih domaćinstava, pošto je njegov pretežni dio ispod 5 ha, a koji se smatra granicom mogućnosti opstanka poljoprivrednog domaćinstva. Ovo upućuje na zaključak da relativno mali broj domaćinstava, ukupno oko 200 može živjeti od poljoprivrede, dok bi ostala domaćinstva morala biti upućena na dopunske izvore prihoda.

Svega su 54 domaćinstva ili 4,7 % od ukupnog broja domaćinstava koja isključivo žive o poljoprivrede, dok su 1.013 domaćinstava ili 87 % od ukupnog broja domaćinstava koja im posjed, obezbijeđuje prihod van poljoprivrede. Ostatak od 93 domaćinstva ili 8% obezbje dopunske prihode iz poljoprivrede.

GUP Herceg Novi 2001. tabela 2.3.1.1. o

Poljoprivredno zemljište po vlasništvu

Ukupno obradive površine:	2.215 ha	učešće	100
-u individualnom vlasništvu	2.065 ha		93
-u društvenom vlasništvu	150		7

Ratarstvo i povrtlarstvo:

Nepovoljna poljoprivredna struktura, male površine izuzev Kutskog i Sutorinskog polja, nedostatak vode za snabdjevanje, uslovili su da su tipične ratarske kulture potpuno iš

Poslijednjih godina osjećaju se pozitivne promjene u pravcu uzgoja povrtlarskih kultur mrkva,kupus,paradajz,luk i zelena salata. Osjeća se porast plasteničke proizvodnje pov

U cjelini, ta pozitivna tendencija uzrokovana je tražnjom na lokalnom turističkom trži Da je bolje organizovan otkup ove proizvodnje, rezultati bi bili daleko povoljniji.

Maslinarstvo je u čitavoj opštini skoro napušteno. Maslinjaci i pojedinačna stabla zar su u korov, ne čiste se niti održavaju. Poslijednjih dvadesetak godina, plod masline n je žuta maslinova mušica, pa je plodove teško sačuvati bez prskanja odgovarajućim prep

Hercegnovski kraj bio je poznat po uzgoju vinove loze. Četrdesetih godina lozu je napa filoksera, pa mnogi vinogradi nisu obnovljeni. Sadašnje stanje čokota, oko 500.000 je loza na amerikanskoj podlozi. No, sortimani su šaroliki pa ne daju dobra vina. Poznato da je jedan od osnovnih uslova za uzgoj vinove loze, ispitivanje sastava tla. Međutim, ni u jednom slučaju do sada nije rađeno.

Ljekovito bilje;

Uzgojem ljekovitog bilja niko se do sada nije bavio. Neki pokušaji se u poslijednje vr čine u zajednici sa "Ljekobiljem" iz Risna.

Vidljivo je da je posjedovna struktura vrlo nepovoljna. Od ukupnog broja domaćinstava, domaćinstava ili 53 % ukupnog broja domaćinstava je ispod jednog hektara. Dodajmo tome, u strukturi poljoprivrednih površina dominiraju slabo produktivni pašnjaci i livade, o je jasno da se pored nepovoljne posjedovne strukture javlja nedostatak obradivih površi visoke rodnosti i efikasnosti.

Pri ovakvoj posjedovnoj strukturi, ne mogu se očekivati značajni prodori u razvoju čist poljoprivrednih domaćinstava, pošto je njegov pretežni dio ispod 5 ha, a koji se smatra granicom mogućnosti opstanka poljoprivrednog domaćinstva. Ovo upućuje na zaključak da relativno mali broj domaćinstava, ukupno oko 200 može živjeti od poljoprivrede, dok bi ostala domaćinstva morala biti upućena na dopunske izvore prihoda.

Svega su 54 domaćinstva ili 4,7 % od ukupnog broja domaćinstava koja isključivo žive poljoprivrede, dok su 1.013 domaćinstava ili 87 % od ukupnog broja domaćinstava koja i posjed, obezbjeđuje prihod van poljoprivrede. Ostatak od 93 domaćinstva ili 8% obezbj dopunske prihode iz poljoprivrede.

GUP Herceg Novi 2001. tabela 2.3.1.1.

Poljoprivredno zemljište po vlasništvu

Ukupno obradive površine:	2.215 ha	učešće	100
-u individualnom vlasništvu	2.065 ha		93
-u društvenom vlasništvu	150		7

Ratarstvo i povrtlarstvo:

Nepovoljna poljoprivredna struktura, male površine izuzev Kutskog i Sutorinskog polja, nedostatak vode za snabdjevanje, uslovili su da su tipične ratarske kulture potpuno iš

Poslijednjih godina osjećaju se pozitivne promjene u pravcu uzgoja povrtlarskih kultur mrkva,kupus,paradajz,luk i zelena salata. Osjeća se porast plasteničke proizvodnje pov

U cjelini, ta pozitivna tendencija uzrokovana je tražnjom na lokalnom turističkom trži Da je bolje organizovan otkup ove proizvodnje, rezultati bi bili daleko povoljniji.

Maslinarstvo je u čitavoj opštini skoro napušteno. Maslinjaci i pojedinačna stabla zar su u korov, ne čiste se niti održavaju. Poslijednjih dvadesetak godina, plod masline n je žuta maslinova mušica, pa je plodove teško sačuvati bez prskanja odgovarajućim prep

Hercegnovski kraj bio je poznat po uzgoju vinove loze. Četrdesetih godina lozu je napa filoksera, pa mnogi vinogradi nisu obnovljeni. Sadašnje stanje čokota, oko 500.000 je loza na amerikanskoj podlozi. No, sortimani su šaroliki pa ne daju dobra vina. Poznato da je jedan od osnovnih uslova za uzgoj vinove loze, ispitivanje sastava tla. Međutim, ni u jednom slučaju do sada nije rađeno.

Ljekovito bilje;

Uzgojem ljekovitog bilja niko se do sada nije bavio. Neki pokušaji se u poslijednje vr čine u zajednici sa "Ljekobiljem" iz Risna.

Šumarstvo;

Visokokvalitetnih šuma na području opštine nema. Sječa drveta za ogrijev, vrši se dosta nekontrolisano. Šumski putevi nisu izgradjeni, tako da do velikih kompleksa drveta, praktično se ne može ni doći.

Nakon rata, uz dobrovoljni rad organizovane su ozbiljne akcije na pošumljavanju goleti. No, ta akcije je brzo izgubila dah. Sadašnji stepen pošumljavanja je nezadovoljavajući.

Rasadnici i rasadni materijali;

Rasadničkom proizvodnjom i komercijalnom prodajom, bavi se OOUR "Primorje" u okviru PKB. Rasadnička proizvodnja nije dovoljna ni po količini ni po vrstama. Bolje je organizovana nabavka rasadnog materijala sa strane, nego što se u samoj organizaciji proizvodi.

Društveni sektor poljoprivrede;

Poljoprivredna proizvodnja društvenog sektora, organizovana je u okviru RO PKB Herceg Novi, OOUR "Primorje", koje izrasta iz bivšeg poljoprivrednog dobra "Primorje".

Pedesetih godina to dobro raspolaže sa svega 20 ha zemljišta u Sutorinskom polju i Nemiloj. Dobro se dalje proširuje na zemljište u Đenoviću i Baošiću, tako da 1959. godine raspolaže sa 51 hektarom obradive površine. Dobro radi programe razvoja voćarstva, vinogradarstva i govedarsku farmu podižu se i zasadi agruma.

Izlaz iz teškoća tražen je kroz povezivanje sa ozbiljnim poljoprivrednim sistemom PKB, pa je 1964.godine dobro uključeno u PKB.

Nakon ove integracije, dolazi do povećanja ukupnih površina gazdinstva, zasađeno je 68 ha pod vinogradima i izvršena rekonstrukcija 82 ha vinograda i voćnjaka.

Sredinom sedamdesetih godina, OOUR "Primorje" raspolagalo je sa 190 ha poljoprivrednih površina, a koristilo je 130 ha sa zasadima vinograda voćnjaka i stakleničke proizvodnje (rano povrće i cvijeće).

Sada "Primorje" raspolaže sa ukupno 150 ha poljoprivredne površine, od čega: 138 ha na otvorenim prostorima, 8 ha pod plastenicima i 4 ha ostalih površina.

Prerađivački kapaciteti PKB u Herceg Novom su hladnjača kapaciteta 100 tona, a sa rekonstrukcijom njen kapacitet se može povećati na 300 tona. Mlijekara je kapaciteta 1.800.000 - 2.000.000 litara dnevno (Ukupni kapaciteti hladnjače i mlijekare, nezadovoljavaju Hercegnovske potrebe).
Ovi pogoni zapošljavaju ukupno 31 radnika.

U sastavu PKB RO Herceg Novi je OO Kooperanata "Orjen", koja razvija kooperantske odnose sa individualnim sektorom poljoprivrede u smislu unapreddjenja poljoprivredne, stočarske i voćarske proizvodnje, organizuje savjetodavnu službu.
Zapošljava 3 radnika.

OOUR "Kooperanata" ističe neriješene probleme plasmana povrća i voća na lokalnom tržištu kod velikih potrošača, probleme nedovoljnih kreditnih sredstava za razvoj individualne poljoprivrede, neriješena pitanja regresa i drugih mjera podsticaja.

Konačni rezultat stanja poljoprivrede;
- Ocjena stanja -

Zajedničke karakteristike;

- Nepovoljna struktura poljoprivrednog zemljišta. Veće površine tog zemljišta nalaze se brdsko-planinskom području. To su mahom plitke zemlje i erodirani tereni sa smeđim zemljištem.
- Nije izvršena analiza zemljišta,
- Usitnjenost posjeda,
- Veći dio zemljišta je u vlasništvu domaćinstava, kojima je izvor prihoda van poljopriv
- Opadanje seoskog stanovništva do zabrinjavajućih razmjera,
- Raslojavanje seoskog domaćinstva i napuštanje sela,
- Napuštanje imanja i degradacija posjeda,
- Nekontrolisana urbanizacija i smanjenje poljoprivrednog zemljišta,
- Smanjenje sjetvenih površina,
- Smanjenje stočnog fonda,
- Pad učešća poljoprivrede u nacionalnom dohotku

1970.	20 %
1975.	10 %
1980.	5,6 %
1982.	8,2 %

Individualni sektor poljoprivrede;

Pored opštih negativnih pokazatelja poljoprivrede, mogu se konstatovati i neki pozitivni rezultati. Poslijednjih godina raste obim proizvodnje povrća i voća.

No, poljoprivredna proizvodnja se uspiješno ne prati. Vrše se godišnje procjene koje su se obavljaju daleko od egzaktnih podataka. Glavnina prometa poljoprivrednih proizvoda i stoke, vrši se pijačnom prodajom i na drugi način, dok manji dio prometa se obavlja organizovano, pa se stvarno proizvedene količine ne mogu utvrditi.

Ulaganje u seosku infrastrukturu koja su za poslijednjih petnaestak godina izvršena i koja se i dalje čine, ohrabruju i predstavljaju ozbiljan uslov i pretpostavku za dalji razvoj poljoprivrede. Nedovoljna su ulaganja u primarnu proizvodnju: voćarstvo,maslinars južne kulture i stočni fond.

Nije razrađen sistem mjera podsticaja, poreski sistem i kreditna politika. Dozvoljava se nekontrolisani promet i dalja parcelacija zemljišnog posjeda i drugo.

Društveni sektor poljoprivrede raspolaže sa svega 7 % ukupnog poljoprivrednog zemljišta

- Doživljavao je česte padove u proizvodnji i organizaciji,
- Na relativno malim površinama često su se mijenjali proizvodni programi, napuštale kulture i prepuštale parcele vanpoljoprivrednoj urbanizaciji,
- Podcijenjen u ukupnoj strategiji razvoja u DPZ u pogledu dugoročne orjentacije i mjes uloge društvenog sektora poljoprivrede,

- Nepovoljno prihvaćen na lokalnom tržištu poljoprivredne proizvodnje,
- Učešće poljoprivredne proizvodnje u društvenom proizvodu opštine za 1985.godinu (podaci iz Plana 1986-1990.), je 1,26 % i predstavlja zanemarujuću veličinu.

GUP Herceg Novi 2001. tabela 2.3.1.1.d

POLJOPRIVREDA

Projekcija razvoja poljoprivrednog stanovništva

Stanovništvo	1981.	2001.	Prosj.stopa rasta
- Ukupno	23.258	32.000	2
- Seosko	7.187	11.050	2,7
- % učešća	30,8	34	-
- poljoprivreda	558	638	0,7
- % učešća	2,4	2,0	-

Projekcija porasta poljoprivrednog stanovništva je relativno mala u odnosu na ukupno stanovništvo.

GUP Herceg Novi 2001. tabela 2.3.1.1. e

POLJOPRIVREDA

Projekcija razvoja poljoprivrednih domaćinstava

Domaćinstva koja imaju posjed	1981.	2001.	Prosječna stopa rasta
U k u p n o:	1.160	1.275	0,1
-domaćinstva čiji izvori nisu iz poljoprivrede	1.013	720	- 0,1
-% učešća	87,3	57	-
-domaćinstva sa dopunskim prihodima od poljoprivrede	93	462	10,5
-% učešća	8,0	36	-
-poljoprivredna domaćinstva	54	93	3,5
-% učešća	4,7	7	-

Domaćinstva koja imaju posjed, će na žalost još povećati, a to je pri istoj veličini poljoprivrednog zemljišta, negativno. Izmjenu prava naslijeđivanja ne usuđujemo se za ovaj period projecirati. Koncepcija unapredjenja poljoprivrede, podrazumijeva porast broja domaćinstava koja se poljoprivredom bave kao dopunskim zanimanjem, dok se porast čisto poljoprivrednih domaćinstava planira usporenije.

GUP Herceg Novi 2001. tabela 2.3.1.1. f

NACRT PLANA

Projekcija razvoja poljoprivredne radne snage i Plan društveno-ekonomskog razvoja opštine za 1986-1990.g.

kategorija	1985.	1991.	2001.	prosječna stopa rasta
Poljoprivreda	177	264	638	8,3

Poljoprivredne površine;

GUP Herceg Novi 2001. tabela 2.3.1.1. g

POLJOPRIVREDA

Projekcija struktura

struktura	1983.	2001.	prosječna stopa rasta
a/- Poljoprivredno zemljište	8.763,o3	8.763,o3	0
b/- Obradivo poljoprivredno zemljište	2.220,82	2.220,82	0
-njive	589,38	725,82	1,3
-vrtovi	14,94	38,oo	6,1
-voćnjaci	692,68	757,oo	o,5
-vinogradi	144,o2	200,oo	2,o
-livade	799,8o	500,oo	- o,1
c/- Pašnjaci	6.539,34	6.539,34	0
d/- Trstici	2,87	2,87	0

Ne predviđa se nikakav porast poljoprivrednog zemljišta. Uslijed ubrzane urbanizacije valja očekivati dalji pad poljoprivrednog zemljišta. No, zemljišnom politikom treba obezbijediti sredstva za pretvaranje pašnjaka u obradivo zemljište. Obzirom na očekivanu strukturu potrošnje, predviđa se povećanje površina pod povrćem, voćem, vinogradima, maslinjacima, ljekovitim biljem, vrtovima i ostalim

U pogledu odnosa vlasništva, nad poljoprivrednim zemljištem ne očekuju se nikakve promjene.

Stočarska proizvodnja;

GUP Herceg Novi 2001. tabela 2.3.1.1. h
POLJOPRIVREDA
Projekcija stočarske proizvodnje

po strukturi	1983	2001.	Prosj.stopa rasta
- goveda	520	1.300	6,1
- ovce	5.663	12.800	6,4
- koze	/nema podataka/	4.200	-
- svinje	520	2.000	8,8
- konji	337	410	0,5
- živine	70.855	125.600	3,8

Proizvodnja mesa i mlijeka je jedan od osnovnih ciljeva razvoja poljoprivrede. Visoke stope rasta uzgoja stoke, mogu se obezbijediti oplemenjivanjem pašnjaka (vještačko djubrenje livada, čišćenjem i održavanjem), mjerama podsticaja razvoja stočarstva poreskom i kreditnom politikom.

Ribarstvo će se ojačati kroz ulaganja u razvoj ribarskih zadruga na rivijeri.Proizvodnja ribe kretaće se oko 150 tona.

Proizvodnja povrća;

GUP Herceg Novi 2001. tabela 2.3.1.1. i
POLJOPRIVREDA
Projekcija proizvodnje povrća

Kultura /u tonama/	1985.	2001.	Prosječna stopa rasta
- krompir	-	1.200	-
- salata	603	720	1,1
- paradajz	283	340	1,2
- mrkva	-	25	-

Smjernicama je utvrđen pravac povećane proizvodnje poljoprivrednih kultura zbog tendencije izmijena strukture ishrane u budućnosti, a i zbog boljeg korišćenja obradivih površina.

Ukupna godišnja potrošnja krompira predviđa se prosječno u godinama plana 9.600 tona. Od tih količina, moguće je ostvariti na individualnom sektoru poljoprivrede 10,5 % ukupnih godišnjih potreba. Proizvodnja ostalih povrtlarskih kultura, bazira na ulaganjima u individualni sektor poljoprivrede, posebno u plasteničku proizvodnju.

Voćarstvo, vinogradarstvo, maslinarstvo
i ljekovito bilje;

GUP Herceg Novi 2001. tabela 2.3.1.1. j
POLJOPRIVREDA
Zasadi

Zasad	-br. stabala 1983.	2001.	prosječna stopa rasta
-vinogradi	455.000	580.000	1,5
-agrumi	12.000	89.000	13,3
-jabuka	2.600	6.000	5,4
-kruška	450	2.100	10,1
-šljiva	1.700	2.500	2,2
-aktinidija	-	80.000	-
-maslina	72.000	80.000	0,7

Značajno će se povećati voćni zasadi pod južnim voćem kako u društvenom, tako i u individualnom sektoru poljoprivrede. Novina je ovdje kineska ribizla (aktinidija), koj sve više osvaja tržište ekskluzivnog voća.

Stari maslinjaci će se obnavljati. Samo u Luštici postoji želja za obnovu 26.000 staba Sadnja novih stabala maslina ići će daleko sporije.

Finansiranje obnove i sadnja novih maslinjaka, izvršiće se iz sredstava Republičkog programa regionalnog razvoja. Ovdje treba očekivati i obnovu starih mlinova za proizvodnju ulja.

Proizvodnja ljekovitog bilja, saglasno potrebama prerade "Ljekobilja"-Risan, vršiće se na individualnim parcelama pogodnim za navodnjavanje. Predvidjena površina za takvu proizvodnju je 45 ha. Struktura zasada je kamilica, pitoma nana i bijeli sljez. Zasadi ljekovitog bilja, utvrdiće se kroz program "Ljekobilja".

GUP Herceg Novi 2001 tabela 2.3.1.1. k
POLJOPRIVREDA
Proizvodnja

Zasad /u tonama/	1983.	2001.	prosječna stopa rasta
-vinogradi	1.365	1.856	1,9
-agrumi	300	2.670	14,6
-jabuka	91	156	3,4
-kruška	31	50	3,0
-šljiva	34	63	3,8
-aktinidija	-	40	-
-maslina	36	800	21,0

Šumarstvo:

Pošumljavanje goleti i postradalih šumskih površina u požarima 1.500 h. Organizacija zaštite šuma od požara.

Rasadnička proizvodnja;

Rasadnička proizvodnja će se dalje razvijati, naročito u društvenom sektoru. Gazdinstvo "Primorje" će podići dendrološki rasadnik na površini od oko 10 ha, dok će rasadničku proizvodnju povrča za svoje potrebe i za potrebe individualnog sektora, utrostručiti: nešto rasadnika povrča razviće se i u individualnom sektoru poljoprivrede.

Proizvodnja cvijeća će se povećati u društvenom sektoru, dok će se u individualnom sektoru povećati sadnja mimoza, naročito plemenitih stabala za oko 6.000 stabala.

Društveni sektor poljoprivrede;

Radna organizacija PKB Herceg Novi, OOUR "Primorje", zaokružiće investicioni ciklus: melioraciju, sadnju agrumara (mandarina, pomorandže, limuna, grejfruta), na površini od 60 ha i ukupnim brojem sadnica oko 60.000 sadnica pored cvijeća, ukrasno šiblje i drveće na oko 25 ha, aktinidiju na 3-4 ha i plantaže mimoze na oko 4 ha.

Intenzivna ulaganja u poljoprivredu društvenog sektora, odraziće se vrlo povoljno na rast proizvodnje. Korišćenje poljoprivrednih površina od 146 ha, biće znatno više od poljoprivrednih površina individualnog sektora.
Zaposliće se ukupno 120 novih radnika.

Zaposlenost u poljoprivredi će se povećati za oko 300 radnih mjesta.

Učešće poljoprivrede u privredi opštine će se povećati na 10,8 %.

2.3.1.2. Tehnički sistemi;

Pod ovim terminom, podrazumijevaju se djelatnosti industrije, tehničkih servisa,skladišta komunalnih kompleksa.

Ocjena stanja;

Sadašnja situacija industrijske proizvodnje, zavisi od uspijeha RO Brodogradilišta "Veljko Vlahović" u Bijeloj. Ostali industrijski subjekti imaju više značaj povećanja usluga lokalnog značaja. Sada je zaposleno u industrijskoj proizvodnji oko 1.100 radnika.
Istorijsko gledano, industrija nije imala pravi oslonac razvoja zbog više uzroka:

- pomanjkanje stručne radne snage,
- problem sirovina,
- distribucija proizvoda,
- pomanjkanje pravih proizvodnih programa,
- neadekvatno školovanje.

Pomenuti razlozi rezultati su migraciji radne snage u unutrašnjost zemlje, gdje su bile za pojedinca veće perspektive.

Ocjena mogućnosti razvoja industrije;

Zbog zahtijeva za konrinuiranu zaposlenost i tako sticanje dohotka, potrebno je razmisli o razvoju takvih programa, koji se mogu odmah uključiti u sadašnju situaciju.

Tu se najprije misli na slijedeće:

- potrebno je zaposliti relativno veći dio ženske radne snage,
- iskoristititi mogućnosti koje pruža more,
- razvijati i usvojiti takve programe, koji su radno, a ne materijalno intenzivni.

Uvodjenje novih programa;

Za zaposlenje relativno većeg dijela radne snage, potrebno je razmisliti o formiranju manje tvornice lake ili sportske konfekcije sa oko 300 zaposlenih. Takva organizacija i optimalnu mogućnost za ulazak na tržište uz pomoć renomirane tekstilne kuće, zatim industrijska prerada poljoprivrednih proizvoda, izrada opreme za nautičare i opreme za marine, izrada opreme za korišćenje sunčane energije, proizvodi košne galanterije.

Mogućnosti pomorskog blaga;

Sadašnje nisko iskorišćavanje morskog blaga, pruža mogućnosti razvoja:

-formiranje lake flote od 4 broda za dnevni ulov ribe,
-formiranje plantaža za gajenje školjki.

Osnova za formiranje lake flote za ulov ribe je relativno velika mogućnost ulova zbog bogatih voda u okolini i situacije da nema takve organizacije u opštini. Uz takvu organizaciju, potrebno je organizovati i pokretna prodajna mjesta za prodaju sviježe ribe. U početku ne bi bilo umješno da se planira i manji pogon za konzerviranje ribe zbog visokih ulaznih troškova lima i ostalih higijensko-sanitarnih problema. Troškovi za ovakvo postrojenje sa hladnjačom od 200 tona, iznose 580.000.000,- dinara, a zaposle je oko 95 ljudi.

Postavljanje plantaža za gajenje školjki, traži najmanje ulaganje, a vrlo efektno poveć ponudu, a naročito u sezoni. Osnivanje polja za gajenje školjki, traži čisto more i plantažu veličine do 1 ha površine. Troškovi za opremu koja je potrebna za 4 polja, izn oko 18.000.000,- dinara, a zaposlenih je oko 28 ljudi.
Mogućnost korišćenja istih prodajnih mjesta sa prodajom ribe smanjuje troškove.

Razvijanje postojećih programa;

Za razvoj novih programa, potrebno je iskoristiti najprije Brodogradilište "Veljko Vlahović", a kasnije osnovanje novih RO-a.

U RO Brodogradilište, potrebno je napraviti analizu materijalne intenzivnosti, jer sada stopa akumulacije od 2,4 % ne daje mogućnosti za proširenje djelatnosti. Za normalnu reprodukciju i razvoj, smatra se da je potrebno najmanje 5,0 % stopa akumulacije godišn

Mogućnost iskorišćavanja mora za novi industrijski pogon, pruža se gradnjom marine sa pratećim objektima.
Servisiranje i pružanje ostalih usluga nautičarima, smatra se za vrlo akumulativnu djelatnost.

Razvoj ostalih industrijskih djelatnosti;

Za ostala područja industrijskog života, potrebno je pružiti uslove normalnog rada, a stimulisati one koji imaju izvoznu komponentu ili smanjuju deficitarnost sirovina ili proizvoda na tržištu.

Prateća djelatnost industrije je elektrodistribucija. Sadašnja znanja u projekciji potrošnje električne energije, ukazuju na relativno smanjenje potrošnje po pojedinim potrošačima. To smanjenje zavisi od racionalnog korišćenja energije i upotreba sunca kao alternativnog izvora energije.

Stanje tehničkih servisa;

Sadašnja situacija tehničkih servisa, ne zadovoljava potrebe društvenog i privatnog sektora. Vrlo mali broj tehničkih usluga koji rade na području Opštine Herceg Novi, grupisane su na uzanom području Herceg Novog i Bijele.

Projekcija razvoja;

Mogućnost razvoja šireg asortimana tehničkih usluga, pruža se u novoj Servisnoj zoni. Veću koncentraciju i planski pristup, omogućavaju osnovu za sniženje troškova infrastrukture, koja se uz ovakve projekte traže.

Prioriteti tehničkih servisa su u pojedinim granama koje imaju slične karakteristike kao pružanje usluga. Takve grane su: automehaničke, autobravarske, autolimarske, električarske mašinske, stolarske, građevinske i slično.

Građevinarstvo;

Posmatrajući razvoj građevinarstva kao čiste djelatnosti, treba reći da je obim radova poslije zemljotresa 1979.godine, bio relativno visok u 1979., 1980., 1981. i 1982. godini. To pokazuje i kretanje društvenog proizvoda. No, kako je društveni proizvod prikazan u tekućim cijenama, to se ne uočava realni obim radova ali se, ipak, vidi da je izrazito povećan 1980. prema 1979. i 1981. prema 1980.godini, a već u 1982.godini,realni obim je niži nego u 1981.godini. Već u 1983.godini, ostvareni društveni proizvod po tekućim cijenama je iznosio 744 miliona (u 1982.godini 714 miliona), a s obzirom na izraziti porast cijena, bio je niži nego u 1982. godini, odnosno niži nego u 1981.godini.

Realno je očekivati da će, zbog visoko formiranog nivoa, doći do opadanja realnog društvenog proizvoda na području opštine u narednim godinama. Tek krajem osamdesetih i početkom devedesetih godina, može se očekivati lagani rast. Ovakva kretanja, kako je rečeno, su prvenstveno uslovljena visokom osnovicom formiranom uslijed izrazitog skoka gradjevinske aktivnosti na otklanjanju poslijedica zemljotresa u 1979. godini i početkom osamdesetih godina.

Imajući u vidu izložene okolnosti, kao i sada sagledivi dugoročni obim radova na području opštine, predvidja se slijedeća dinamika rasta društvenog proizvoda građevinarstva.

GUP Herceg Novi 2001. tabela 2.3.1.2. a

KRETANJE DRUŠTVENOG PROIZVODA I ZAPOSLENOSTI
GRAĐEVINARSTVA /PRINCIP ČISTE DJELATNOSTI/

- u mil. dinara
- cijene 1983.godine

	1983.	1990.	2001.	Stope rasta 1984.-1990.	1991.-2000.	1984.-2000.
1.Društveni proizvod	744	700	900	- 0,9	2,5	1,1
2.Broj zaposlenih	1.050	950	1.000	- 1,4	0,5	0,3
3.Nivo produktivnosti rada /u 000 din./	709	737	900	0,5	2,0	0,8

Obim gradjevinskih radova će lagano opadati još u nekoliko narednih godina, a zatim postepeno se povećavati ali će realni nivo i u 1990. biti niži nego u 1983.godini. Tek u deceniji 1991-2000.godine, realno je očekivati da raste obim radova, a time i realni društveni proizvod. Predviđa se porast produktivnosti rada po stopi koja će smanjivati zaposlenost do 1990.godine, naročito zbog smanjenja obima radova. No, u periodu 1991.-2000.godine bilo bi nerealno očekivati značajniji porast zaposlenosti u ovoj djelatnos

GUP Herceg Novi 2001. tabela 2.3.1.2. b

NACRT PLANA

Projekcija zaposlenih u tehničkim sistemima

Kategorija	1985.	1991.	2001.	Stopa
Zaposleni	2.748	2.945	4.200	4,3

Na rast glavnih, utiče sprovodjenje i usvajanje novih programa. Stopa rasta zaposlenih je manja od stope rasta dohotka, pa se tim povećava i produktivnost.

2.3.1.3. Usluge;

Povećanje usluga kao djelatnost zadovoljavanja potreba stanovništva, predstavlja kvalitet u nekoj sredini. Razvoj pojedinih grana usluga, naročito ugostiteljstvo, predstavlja poremećaj zbog stihijskog vladanja dohodovnih odnosa. Tako su u Opštini Herceg Novi, zanemarene zanatske usluge (obućari, krojači, frizeri...), zbog nestimulativnih uslova.

Velika potrošnja po deficitarnim uslugama, iskazuje potrebe po formiranju stimulativni mjera za osnivanje zanatskih radnji i korekcije školske politike.

Projekcija razvoja usluga;

Mogućnost razvoja uslužne djelatnosti, djeli se na pojedine komponente, koje dopunjavaju društvenu djelatnost:

- zanati dopunjavaju tehničke servise,
- ugostiteljstvo povećava turističko-ugostiteljsku ponudu,
- trgovine u vidu snabdjevanja namirnica, dopunjuju asortiman proizvoda u zagorskim selima, gdje je ponuda društvenog sektora zbog režijskih troškova, viša,
- transport dopunjuje gradski prevoz.

Mogućnosti širenja radnih mjesta na području usluga, je vrlo velika. Razvijene sredine imaju oko 20 % svih zaposlenih u tim djelatnostima. Tako je moguće projekcirati, da bi do 2001.godine u Opštini Herceg Novi bilo zaposleno u sektoru usluge oko 2.400 ljudi (u 1985.godini 7.256 radno sposobnih, a u 2001. godini oko 12.000 radno sposobnih).

Stimulacije za razvoj takvih usluga, potrebno je definisati putem rezervisanja lokacije za te usluge i stimulativnoj poreskoj politici.

Realizacija povećanja usluga kao privredne djelatnosti, moguća je tako da:

- osposobi napuštene objekte i da se rezerviše prostor u pojedinim rejonima,
- širenje materijalne osnove zanatstva preko kooperacije sa RO, koja bazira na zajedničkim ulaganjima,
- poreska politika stimulativno djeluje na proširenu reprodukciju, tako da sistem olakšica zahvata prioritete kooperacije, deficitarnih usluga, proizvoda i izvoza,
- obezbjediti mogućnost povoljnijeg kreditiranja,
- privući strani kapital ili sredstva radnika na privremenom radu u inostranstvu,
- sagledati mogućnost rada u domaćinstvima.

Legalizacija sadašnjih radnji-smanjenje "crnog rada".

GUP Herceg Novi 2001. tabela 2.3.1.3. a
NACRT PLANA
Projekcija trgovine

	Prodajni prostor	Magacini	Zaposleni
1985.	12.390	3.825	1.171
1991.	20.555	8.067	1.316
2001.	28.720	12.308	1.720

Povećanje poslovnog prostora i broja zaposlenih je u korelaciji sa povećanjem broja stanovnika i turista.

Djelatnost male privrede u okviru samostalnog sektor privredjivanja;

Pored društvenog sektora u oblasti male privrede, djeluje i privatni sektor, koji je zasnovan na ličnom radu sredstvima u svojini gradjana. Ovaj rad javlja se kao neophodna dopuna za podmirenje odgovarajućih potreba djelatnostima privredne aktivnosti i građana.

Na području Opštine Herceg Novi, registrovan je slijedeći broj samostalnih radnji:

GUP Herceg Novi 2001. tabela 2.3.1.3. b

MALA PRIVREDA

V r s t a	jun 1980.g.	februar 1983.g.	2001.g.
-zanatske radnje	91	99	207
-ugostiteljske radnje	27	56	88
-taksisti	38	42	62
-autoprevoznici	106	70	104
-prevoznici čamcima	4	4	18
Ukupno:	266	274	474

Analiza stanja male privrede na području opštine, ukazuje da se razvijao stihijno i to kako u društvenom, tako i u privatnom sektoru. Tako je, otprilike, od 80 vrsta uslužnih proizvodnih zanata, koji bi trebalo da postoje na ovom području, razvijena svega 21 vrsta i to: 9 vrsta zanata u službi čovjeka (umjesto 23), 4 zanata u službi domaćinstva (umjesto 17), 6 vrsta zanata u službi stambenog fonda (17), samo 2 zanata u službi saobraćaja (8) i ni jedan zanat u službi privrede (umjesto 16 vrsta). To znači, da se ubuduće mora pokloniti mnogo više pažnje razvoju ove djelatnosti kao jednog od preduslova bržeg i potpunijeg razvoja opštine i ekonomičnije korišćenje ukupnih privred kapaciteta, kao i rješavanje problema nezaposlenosti.

GUP Herceg Novi 2001. tabela 2.3.1.3. c

ZANATSKE RADNJE

Zanati u službi /2001. god./	Potreban radni prostor u m^2 po zanat. radniku	Broj radnika	Ukupan radni prostor
Čovjeka	9,0	277	2.493
Domaćinstva	9,9	336	3.326
Saobraćaja	21,2	222	4.706
Privrede	11,2	98	1.088
Stambenog fonda	3,5	353	1.235
Ukupno:		1.286	12.848

U dosadašnjem razvoju nije ostvarena i moguća valorizacija vanrednih prirodnih uslova intenzivan razvoj ribarstva i uzgoja školjki. Naime, komparativne prednosti u ovom domenu, treba čim prije iskoristiti, s obzirom na potrebe turističkog konzuma i šire. Čini se opravdanim da se ova aktivnost nadalje intenzivira preko rada ribarskih zadrug uz obezbijeđenje svih potrebnih stimulativnih mjera.

Imajući u vidu prirodne uslove, izvanredne mogućnosti plasmana, te potrebu brižljive orjentacije na nove industrijske kapacitete koji bi širili lepezu privrednih aktivnosti i time uspiješno razrješavali probleme iz domena monokulturnog razvoja, treba učiniti maksimum napora na realizaciji već prisutnih inicijativa, tj. programa razvoja:

- punioce domicilne mineralne vode i linija za punjenje sokova, kao inicijativnih pogona iz domena prehrambene industrije, koja u dugom roku, s obzirom na intezivirnje poljoprivredne proizvodnje u Sutorinskom polju, ima sve uslove za ekspanzivan razvoj;
- kapacitete za preradu plastičnih masa;
- proizvodnje kozmetičkih proizvoda;
- lake proizvodnje metalnih proizvoda (metalna galanterija).

Ponovo ističemo potrebu da se navedeni programi realizuju u saradnji sa većim proizvođačima u zemlji, tako da bi ti pogoni bili vezani, odnosno poslovali u sklopu već afirmisanih sistema.

Procjenjuje se, da će u okviru male privrede, biti ukupno angažovano 1.600 - 1.700 radnika, pri čemu će oko 1.000 radnih mjesta (sada 678), biti angažovano u okviru društvenog sektora. Saglasno jedinstvenoj klasifikaciji djelatnosti, najveći broj radnih mjesta male privrede, nalaziće se u zanatstvu i ličnim uslugama, potom u djelatnostima industrije, poljoprivrede i turističke privrede. Tako će zanatstvo društvenog sektora, na kraju ovog vijeka ukupno zapošljavati oko 630 radnika.

GUP Herceg Novi 2001. tabela 2.3.1.3. d
NACRT PLANA
Projekcija zaposlenih u sektoru usluga

kategorija	1985.	1991.	2001.	%
broj zaposlenih	1.504	1.696	2.062	3,6

2.3.1.4. Turizam;

Ocjena stanja turističke privrede;

Turistička privreda Opštine Herceg-Novi, zauzima poslije Budve, jedno od dominantnih pozicija u Crnoj Gori.
Prirodni ambijenti pružaju neslučene mogućnosti razvoja.

Statistički i istorijski podaci o razvoju turizma na području Opštine Herceg-Novi,obrađ su u Ocjeni društveno-ekonomskog razvoja Opštine Herceg-Novi.

GUP Herceg Novi 2001. tabela 2.3.1.4. a
NACRT PLANA
Turistički promet u 000

	Posjetioci			Noćenja		
	Domaći	strani	Ukupno	Domaći	strani	Ukupno
Opština						
1965.	42,0	10,1	52,1	459,3	81,7	541,0
1970.	73,6	30,9	104,5	883,6	335,3	1218,9
1975.	129,0	38,4	167,4	1426,6	411,7	1838,3
1978.	180,6	38,2	218,8	2066,3	397,2	2463,5
1981.	153,8	23,5	177,3	1717,9	304,5	2022,4
Stope rasta						
1966-1978.	11,9	10,8	11,7	12,3	12,9	12,4
1971-1981.	7,7	- 2,5	4,9	6,2	- 0,9	4,7

Pad turističkog prometa između 1978-1981., poslijedica je ruševnih objekata prilikom zemljotresa.

GUP Herceg Novi 2001. tabela 2.3.1.4. b

NACRT PLANA

Kapaciteti turizma 1985.god.

Mjesna zajednica		Hoteli	Kampovi	Privatne sobe odmarališta
Kameno-Žlijebi		15	-	-
Kruševice		-	-	100
Mokrine		-	-	-
U b l i		-	-	-
I	Sjeverni rejon	15	-	100
	Igalo	3.065	510	4.325
	Mojdež	-	-	-
	Prijevor	-	-	-
	Ratiševina-Sušćepan-Trebesin	-	-	91
	Sutorina	-	30	146
II	Zapadni rejon	3.065	540	4.562
	Meljine	-	180	876
	Podi-Sasovići	-	-	278
	Herceg-Novi	761	30	5.238
	Topla	721	-	3.910
III	Središnji rejon	1.482	210	10.302
	Baošići	-	330	618
	Bijela	420	90	2.694
	Đenovići	-	180	869
	Zelenika	-	150	1.912
	Kamenari	105	210	854
	Kumbor	-	90	812
IV	Istočni rejon	525	1.050	7.819
	Luštica	20	-	151
	UKUPNO:	5.107	1.800	22.934

Pregled ležajeva i mogućnosti noćenja gostiju, je moguć jedino uz obalu. Zapadni,središnji i istočni rejon sačinjavaju 99 % hotelskog smještaja i 99 % soba u privatnom smještaju i ostalim objektima.

15,3%

Od ukupno 5.107 ležaja u hotelima na području Opštine Herceg-Novi, 780 kreveta svrstano je u "A" kategoriju, ostali su "B" kategorije ili niže. To iznosi 15 % kreveta kvalitetnog razreda, koji pružaju i ostale turističke usluge.

Pored pomenutih kreveta, značajan je podatak da, pored ovih smještaja nema pratećih objekata za sportsku i kulturnu aktivnost. Taj nedostatak sportskih terena je aktuelan zbog siromašenja turističkog proizvoda kao nosioca ponude.

Projekcija razvoja turističke ponude;

Iskorišćenjem prirodno klimatskih uslova, pruža se mogućnost u daljem razvoju turizma. završetkom II faze Instituta u Igalu u 1986. godini, povećava se broj ležaja za 850 kreveta. Nosioc razvoja i turističke ponude, mora da bude lječilišni turizam zbog tradicije, kapaciteta i nastavka rada na početim programima.

Dopunski smještaj za turiste, predstavlja nove objekte:

GUP Herceg Novi 2001. tabela 2.3.1.4. c

PROJEKCIJA TURISTIČKIH KAPACITETA

R e j o n	broj ležaja 1986.	broj ležaja 2001.	realno
Zagorska sela	15	215	215
Rivijera "A"	3.065	6.000	4.000
Herceg Novi	1.482	2.642	2.110
Rivijera "B"	525	2.675	2.175
Luštica	20	500	500
U k u p n o:	5.107	12.032	9.000

Realna projekcija povećanja broja ležaja sa 5.107 na 9.000 znači povećanje za 76 %.

Bitnija promjena u projekciji hotelskog smještaja, predstavlja kvalitetno prestrukturiranje nižih kategorija hotela u više. Tu je potrebno ustanoviti koji sadašn objekti imaju mogućnost adaptacije i proširenja asortimana u vidu pratećih objekata.

Realizaciju prestrukturiranja, potrebno je izvršiti do 1990. godine, a nove kapacitete graditi u jedinicama od 300-400 kreveta godišnje.

Prateća turistička ponuda osnovnom potrebna je zbog više razloga:

- u potrošnji se pojavljuju novi segmenti potrošača (djeca,penzioneri,sportisti i sl.);
- proširenje klasične ljetne turističke sezone na čitavu godinu uz primjerne mogućnosti

GUP Herceg Novi 2001. tabela 2.3.1.4. d

NACRT PLANA

Projekcija turističkog prometa

God.	Posjetioci domaći	Posjetioci strani	Posjetioci ukupno	Noćenja domaći	Noćenja strani	Noćenja ukupno
1981.	153,8	23,5	177,3	1717,9	3o4,5	2o22,4
1991.	191,5	46,1	237,6	2146,3	6o7,9	2754,2
2001.	383,0	115,5	498,5	4292,6	1519,8	5812,4

Povećanje broja posjetilaca i noćenja je veća od broja kreveta, zbog toga se produžava ponuda na druge namjene (zdravstvo,sport) i višu kategoriju turističkog smještaja.

Stepen korišćenja kapaciteta povećava se sa prosječno 55% na 70% u godini.

GUP Herceg Novi 2001. tabela 2.3.1.4. e

NACRT PLANA

Projekcija radne snage u turizmu

kategorija	1985.	1991.	2001.
radnika	1.580	1.828	2.800

Povećanje radnika u turističkoj ponudi je analogno krevetima.

Projekcija realizacije programa;

Ovakav program turističkog razvoja, moguće je realizovati slijedeće:

a/.- sopstvenim sredstvima,

b/.- udruživanje sredstava domaćih organizacija,

c/.- udruživanjem sredstava i povezivanje sa stranim ulagačima u vidu zakupa,

d/.- kreditnom politikom vezanom za efekte stranog prometa.

Organizacija privatnog smještaja;

Sadašnja stihija na području ponude privatnog smještaja u privatnom sektoru, ima štetan efekat na razvoj turizma.

Zbog neplaniranih turista i jakih oscilacija, javljaju se poremećaji u trgovini, infrastrukturi i ostalim aktivnostima. Da bi se izbjeglo ovakvo stanje, potrebno je formirati slijedeće mjere:

a/.- formirati turistički biro sa informacijama o privatnom smještaju,

b/.- poreskom politikom stimulisati privatni sektor da se uklopi u ponudu tamo gdje društveni sektor još ne planira aktivnost,

c/.- inspekcijskim službama spriječiti negativnu tendencu,

d/.- putem turističke takse iz privatnog smještaja, dopunjavati sredstva za infrastrukturu.

2.3.2. Stanovanje;

Na osnovu analize dosadašnjeg razvoja, polazeći od realnih materijalnih mogućnosti i potrebe za stanom kao bitnim elementom životnog standarda, moguće je odrediti osnovne pravce razvoja ove djelatnosti.

Projekcija polazi od pretpostavke da će se do 2001.godine ostvariti zadovoljenje potreba stanovništva u opštini za stanom. To podrazumijeva učešće građana u finansiranju stambene izgradnje, da obezbijeđenje stana nije, kao što je sada slučaj, isključivo briga društva. U cilju efikasnijeg ostvarenja predvidjenog, potrebno je stambenu izgradnju rasteretiti visokih troškova uredjenja zemljišta i komunalne infrastrukture. Svakako, u okviru ovog, da i SIZ stanovanja mora imati odgovornije mjesto, posebno u angažovanju na pripremi kvalitetnih programa stambene izgradnje, primjeni lokacije, namjenskom trošenju sredstava i sl. U ostvarivanju predvidjene dinamike stambene izgradnje, nužan je postepeni prelazak

ekonomske stanarine, kako bi stanarina obezbijedila osnovnu funkciju reprodukcije stambenog fonda, čime bi se pospiješila stambena izgradnja i obezbijedilo racionalnije korišćenje stambenog fonda. Plansko i racionalno korišćenje prostora, takodje treba obezbijediti prilikom izgradnje stanova, jer se stambenom izgradnjom namijena prostora trajno opredjeljuje, što podrazumijeva i odgovarajući razvoj komunalne djelatnosti, zbog nesklada u ovom razvoju, jer dinamičnu stambenu izgradnju nije pratio odgovarajući razvoj komunalne infrastrukture.

Imajući u vidu navedene pretpostavke, za očekivati je slijedeći obim i dinamiku stamber izgradnje:

GUP Herceg Novi 2001. tabela 2.3.2. a

NACRT PLANA

PROJEKCIJA STAMBENE IZGRADNJE U HERCEG NOVOM

Pokazatelj	1981. (stanje)	1985(ocjena)	1991 (plan)	2001. (Plan)
Stambeni fond	6.166	7.350	8.400	10.723
Stamb.površina u m^2	401.761	475.000	524.951	682.600
Br.stanovnika	23.258	25.000	27.629	32.000
Stambena površina po stanovniku u m2	17,3	19,0	19,0	21,3
Prosječna površina stana u m2	65,2	65,6	64,6	64,0
Br.lica u stanu	3,8	3,4	3,4	3,0

Projekcijom se predvidja povećanje stambenog fonda Opštine u odnosu na stanje 1981. godine, za oko 4.000 stanova, ili prosječno godišnje izgradnju od 240 stanova, što podrazumijeva da se u ovom periodu izvrši i zamijena većine stanova izgrađenih prije 1918. godine. Predvidja se dinamičnija stambena izgradnja u periodu do 1990.godine, po stopi od 3,5 %, a nakon toga nešto umjerenije 2,2 u periodu (1991-2001).

S obzirom na smanjenje broja lica u jednom stanu i na svodjenje ovog broja na tri lica u 2001.godini, to je i veći rast broja stanova od rasta stambene površine, tako da i stambena površina po stanovniku raste, dok prosječna površina stana stagnira.

Projekcija relativno velike površine po stanovniku od 21,3 m2, proizilazi pored ostalo iz potreba uskladjenog razvoja stambene djelatnosti sa ukupnim društveno-ekonomskim razvojem, a prije svega, razvojem turizma kao vodeće grane privredjivanja.

Stambenom izgradnjom u narednom periodu treba obezbjediti još bolju opremljenost stambenog fonda osnovnim instalacijama (električna energija, vodovod, kanalizacija). Istina, opremljenost stambenog fonda na ovom području, veoma je dobra i ovaj zahtjev više bi se odnosio na seosko područje, što će zavisiti i od adekvatnog razvoja komunal djelatnosti.

Polazeći od zahtjeva da se obezbijedi zadovoljenje stambenih potreba stanovništva do kraja 2001. godine, a u cilju racionalnijeg korišćenja stambenog fonda, predviđa se i dalje najveće učešće dvosobnih stanova, dok će se u strukturi smanjiti učešće garsonje i jednosobnih stanova.

Na osnovu dosadašnjih kretanja i očekivanog budućeg razvoja, predviđa se da će se u periodu do 2oo1. godine na gradskom području Herceg-Novi, izgraditi oko 2.900 stanova i oko 1.000 na ostalom području.

2.3.3. Društvene djelatnosti;

Dosadašnji razvoj društvenih djelatnosti na području Opštine Herceg-Novi, kao i ukupan društveno-ekonomski razvoj, nosi sva obilježja dinamičnosti i složenosti.

Kako je Opština Herceg-Novi, kao i neke druge društveno-političke zajednice u primorskom regionu, sa relativno visokim stepenom ukupnog razvoja, naslijeđena je određena razvijenost društvenih djelatnosti, posebno obrazovanja, zdravstva i fizičke kulture.

Razvijenost društvenih djelatnosti u odredjenim sredinama Opštine Herceg-Novi sa gravitacionim područjem, kao i intenziviranje turističko-ugostiteljske privrede i brodogradnje, uslovilo je stalnu migraciju stanovništva iz sela u grad. Proces migracije negativno se odrazio na dalji opstanak odredjenog broja isturenih odjeljenja osnovnih škola i domova kulture u mjesnim centrima i naseljima izvan grada.

Koncentraciju stanovništva u gradu i primjene socio-ekonomske strukture, pratio je značajni razvoj društvenih djelatnosti. Već dugi niz godina, izraziti prioritet u razvoju privrede opštine, daje se turističko-ugostiteljskoj privredi (posebno nekim kapacitetima), što je apsorbovalo pored materijalnih i kadrovske potencijale i uticalo na intenzitet razvoja pojedinih društvenih djelatnosti. Turističko-ugostiteljska privreda i razvoj nekih društvenih djelatnosti (zdravstvo, kultura), bili su komplementarni.

Dinamični i obuhvatni privredni i društveni razvoj Opštine i Republike, stvorio je šire mogućnosti za obrazovanje i vaspitanje na svim nivoima, potpuniju zdravstvenu i socijalnu zaštitu, bolju informisanost i korišćenje naučnih i kulturnih dostignuća.

Sredstva za proširenje materijalne osnove društvenih djelatnosti, stalno se povećavaju. To je omogućeno povećanim ulaganjima privrednih subjekata, kao i funkcionisanjem instrumenata dopunskog finansiranja. Sredstva za razvoj društvenih djelatnosti, naročito su povećana tokom i poslije 1980. godine, gdje su značajna sredstva usmjeravana i za saniranje posljedica katastrofalnog zemljotresa.

U strukturi sredstava zajedničke potrošnje, najveće učešće imala su sredstva koja su izdvajana za obrazovanje i zdravstvo.

Povećana briga i materijalna podrška, uticali su na poboljšanje uslova u realizaciji postavljenih ciljeva u ovoj društvenoj sferi. To je omogućilo stvaranje razudjene mreže osnovnih škola, sa područnim odjeljenjima Centra za usmjereno srednje vaspitanje i obrazovanje, zdravstvenih objekata, kulturnih institucija, objekata socijalne zaštite i fizičke kulture.

Poseban značaj za razvoj i funkcionisanje društvenih djelatnosti na posmatranom području, je veće samoupravno organizovanje na nivou opštine, što je uticalo na sasvim nov kvalitet u ukupnom procesu rada. Time su stvorene solidnije pretpostavke za stabilniji rad. Formirane su Samoupravne interesne zajednice za pojedine društvene djelatnosti, i oblasti (ukupno osam), a preko njih su započeti procesi udruživanja rada i sredstava i početna povezivanja sa organizacijama udruženog rada u sferi materijalne proizvodnje.

Porast zaposlenosti u društvenim djelatnostima, takodje ukazuje na dinamičnost razvoja. Ukupan broj zaposlenih za poslednjih 15 godina, rastao je po prosječnoj godišnjoj stopi rasta koja je veća od prosječne stope zaposlenosti u opštini. Sa povećanjem broja zaposlenih poboljšana je i kvalifikaciona struktura radnika. No i pored toga, kadrovska deficitarnost još uvijek je prisutna, naročito u nekim specijalnostima (nauci,kulturi, zdravstvu i dr.).

Dostignuti stepen razvijenosti društvenih djelatnosti, u Opštini Herceg Novi, naročito objekata kulture, izuzetno je ugrožen katastrofalnim zemljotresom iz 1979. godine. Za odredjeni period, bio je usporen ukupni razvoj nekih društvenih djelatnosti.

Ukupan razvoj pojedinih djelatnosti, bio je veoma različit u pojedinoj razvojnoj etapi, što je bilo uslovljeno nizom faktora. Kako se ostvarivao, pokazaće analiza dosadašnjeg razvoja i postojećeg stanja koja slijedi.

Razvoj društvenih djelatnosti u narednom dugoročnom intervalu, predstavljaće neminovnost i komplementarnost sa privrednim razvojem. Na višem stepenu ukupne razvijenosti Opštine Herceg Novi, razvoj pojedinih oblika vanprivrednih djelatnosti nosiće i dalje pečat ukupnog razvoja i niza specifičnosti područja. Njihov značaj i uloga, stalno će rasti, jer se dobra i usluge koje u okvuru djelatnosti ukupne vanprivrede, a posebno društveni djelatnosti pružaju stanovništvu, smatraju posebnim dijelom njegovog životnog standarda tzv. društvenim standardom.

Izdvajanja za ovu svrhu stalno će se povećavati i to ne samo za materijalne izdatke za investicije - za izgradnju objekata (škole,zdravstveni objekti,objekti kulture,dječije i socijalne zaštite, sportsko-rekreativni centar i drugo), već i za njihovu savremenu opremu i lične dohotke zaposlenih u pojedinim djelatnostima.

Sa razvojem privrede, nastaviće se i razvoj društvenih djelatnosti, ali po nešto blažim stopama rasta. Ekonomska pozicija privrede opštine i subregija, koju sa nekim oblicima rada opslužuje prema sada sagledivim uslovima, neće omogućavati da se materijalna baza društvenih djelatnosti širi brže, niti pak po stopi po kojoj se predvidja rast društven proizvoda. Radi toga će biti stalno prisutan zahtijev da se društvene djelatnosti razvijaju po dosta strogim prioritetima u odredjenim vremenskim intervalima, petogodišn planskim periodima i da njihov ukupan razvoj bude po stopi koja je za oko 10 % ispod stope rasta društvenog proizvoda u periodu do 1990. godine.

Razvoj pojedinih društvenih djelatnosti, biće uskladjen sa opštim tendencijama oblasti na nivou Opštine i Republike.

Njihov razvoj značajno će zavisiti od privredno sistemskih rješenja kojima će se utvrdi osnovne materijalne pretpostavke.

U utvrdjenim materijalnim okvirima i pri orjentaciji sinhronizovanog razvoja privrede i društvenih djelatnosti, moguće je postići značajan razvoj društvenih djelatnosti.

U dugoročnom intervalu, prioritet u razvoju sfere društvenih djelatnosti na području Opštine Herceg-Novi treba da imaju:

1. obnavljanje kulturno-istorijskih spomenika koji su stradali u katastrofalnom zemljot
2. preventivna zdravstvena zaštita stanovništva,
3. razvoj obrazovnog sistema i
4. razvoj naučno-istraživačkog rada.

Ostvarivanje prioriteta, dugoročno posmatrano i razvoj društvenih djelatnosti u cjelini, sa gledišta mreže institucija, materijalne osnove i kadrova uključenih u obnavljanju ovih djelatnosti, mora polaziti od vizije slijedećih kretanja:

- da će Opština Herceg-Novi u 1986. godini imati oko 25 hiljada stanovnika, 1996. oko 30 hiljada i 2001.godine oko 32. hiljade stanovnika;
- da će se i dalje biti koncentracija stanovnika u gradu Herceg Novom i široj zoni duž obale mora;
- da će i dalje nastaviti migracija stanovništva iz sjevernog i središnjeg dijela Crne Gore, gravitacionog područja i iz pojedinih krajeva zemlje u grad Herceg-Novi i okolinu, te da će broj stanovnika u opštini biti u stalnom porastu;
- neophodno je preduzeti mjere da se povećaju standardi društvenih djelatnosti, kako bi neke oblasti mogle i dalje da pružaju usluge za čitavo gravitaciono područje (npr. kapaciteti zdravstva, kulture i kulturne vrijednosti i dr.);
- realno je očekivati da će uloga društvenih djelatnosti na području stalno rasti i da će razvoj pojedine vrste obrazovnog, kulturnog i zdravstvenog sistema, uticati na proširenje i povećanje standarda i van gradskog područja, tj. sjedišta opštine;
- može se predvidjeti da će se privreda Opštine Herceg-Novog, naročito nekih radnih organizacija koje su nosioci razvoja (turistička privreda), odnosno društveni proizvod, povećati u periodu od 1986. do 1990. i u deceniji 1991-2001.godine, po stopi rasta koja je veća od republičkog prosjeka. Tako visoke stope rasta predpostavljaju ekspanzivan privredni razvoj opštine, što bi omogućavalo ne samo dinamičan razvoj društvenih djelatnosti, već i dalje zadržavanje pozicije razvijene DPZ u Crnoj Gori i njeno pomijeranje ka vrhu na ljestvici razvijenih;
- posebno valja istaći da stepen razvijenosti opštine, kao i privreda Crne Gore u cjelini, do kraja osamdesetih godina, tj. u periodu od 1981. do 1990.godine zaduženost privrede i brojni problemi njenog nepovoljnog ekonomskog položaja, nameću potrebu da se izdvajanja za razvoj društvenih djelatnosti kreću po prosječnoj stopi rasta koja je niža za oko 10-15 % od stope rasta društvenog proizvoda. U deceniji od 1991. do 2000. godine, može se očekivati popravljanje odnosa, pa treba predvidjeti porast izdvajanja za društvene djelatnosti i predvidivoj stopi rasta društvenog proizvoda.
- tokom 1986-1990. godine, investicije u oblasti društvenih djelatnosti biće skromnih razmjera. Ovo se odnosi na investicije iz redovnih izvora. Međutim, realno je očekivati da će u ovom periodu i dalje biti angažovana sredstva sa posebnom namijenom, za otklanjanje poslijedica katastrofalnog zemljotresa. Treba računati i na sredstva udružene privrede za izgradnju nekih posebnih objekata društvenih djelatnosti, što će povećati obim ukupnih ulaganja u neprivredu.

Na iznjetim koncepcijskim orjentacijama i u njihovim granicama, bliže će se razraditi koncepcija dugoročnog razvoja pojedinih društvenih djelatnosti.

Planiranje razvoja društvenih djelatnosti, složenije je od planiranja privrednog razvo
Koncepcija razvoja pojedinih društvenih djelatnosti, bazirana je na osnovu dosadašnjih istraživanja rezultata i problema razvoja u poslijeratnom periodu i vizije sagledivih kretanja u periodu do kraja ovog vijeka.

S obzirom na veoma izražene teškoće i specifičnosti planiranja društvenih djelatnosti, koncepcija razvoja svake djelatnosti obuhvatiće:

Kroz prethodnu ocjenu razvoja i prikaz postojećeg stanja pojedinih društvenih djelatnos izloženi su rezultati dosadašnjeg razvoja, ispoljeni problemi i osnovni koncept buduće dugoročnog razvoja.

U nastavku će se prezentirati neki osnovni i izvedeni kvantitativni pokazatelji za pojedine oblasti društvenih djelatnosti.

Kod globalnih predvidjanja, u maksimalno mogućoj mjeri, uvažavani su odredjeni standar koji odgovaraju predvidjenom kretanju i promjenama stanovništva i predvidivom kretanju razvoja privrede u Opštini Herceg-Novi.

GUP Herceg-Novi 2001. tabela 2.3.3. a

NEKI POKAZATELJI RAZVOJA DRUŠTVENIH DJELATNOSTI
OPŠTINE HERCEG NOVI - Globalna projekcija

Pokazatelji po oblastima	1981. /stanje/	1991. /prognoza/	2001. /prognoza/
1. Kultura:			
Narodni i radnički univerziteti	1	1	1
Muzeji i zbirke	2	2	3
Biblioteke	4	5	6
Knjige u 000 svezaka	104	135	200
Pozorišta	1	1	1
Bioskopi-broj	5	7	9
-posjetioci u 000	100	2.000	3.000
Kulturno-umjetnička i kulturno-prosvjetna društva	5	8	12
Aktivni članovi KUD	200	300	500
Radio pretplatnici	6.193	7.542	10.011
TV pretplatnici	5.719	8.142	9.800
Posjetilaca bioskopskih predstava na 10.000 stanovnika	43.478,o	714.285,7	937.500,o
Knjiga u bibliotekama na 10.000 stanovnika	45.652,2	48.214,3	62.500,o
Radio pretplatnika na 1.000 stanov.	266,3	269,4	312,8
TV pretplatnika na 1.000 stanovnika	245,9	290,8	306,3
2. Naučno-istraživački rad			
Naučno-istraživačke organizacije i razvojni centri	1	2	3
3. Vaspitanje i obrazovanje			
Škole-osnovne i područne	17	14	12
Centri usmjerenog obrazovanja;	1	1	1
Učenici:			
-osnovnog obrazovanja	2.599	3.333	3.450
-srednjeg usmjerenog obrazovanja	1.009	1.400	1.800
Nastavnici:			
-osnovnih škola	139	186	210
-centra usmjerenog obrazovanja	56	78	100
Studenti:			
Učenika na 1.000 stanovnika	155,2	181,4	183,8
Studenata fizioterapeuta na 1.000 stan.	1,5	2,5	4,7
Nastavnika na 100 učenika	5,4	5,5	5,0

4. Socijalna i dječija zaštita;			
Dječiji vrtići	4	7	9
Procenat obuhvatnosti djece do 7 god.	15,6	30,o	35,o
Procenat obuhvatnosti djece od 7 god., koja žive u gradu	22,7	80,o	90,o
Centar za socijalni rad	-	1	1
Aktivni osiguranici	8.488	10.800	15.000
Penzioneri /ukupno/	2.734	4.500	6.000
Korisnici "Posebnih oblika" socijalne zaštite	1.297	2.193	3.180
5. Zdravstvena zaštita;			
Domovi zdravlja	1	1	1
Apoteke	2	3	4
Medicinski centri	-	1	1
Specijalne bolnice, Zavodi, Instituti	1	1	2
Ljekara,stomatologa i farmaceuta			
- ljekara	67	184	250
- stomatologa	9	15	20
- farmaceuta	7	12	18
Bolesničkih postelja /kapaciteti Instituta "Dr.Simo Milošević"/	952	1.752	1.942
Ljekara,stomatologa i farmaceuta na 1.000 stanovnika	3,6	7,5	
Stanovnika na 1 ljekara	347	152	128
Stanovnika na 1 stomatologa	2.584	1.867	1.600
Stanovnika na 1 farmaceuta	3.323	2.333	1.778
Kreveta na 1 ljekara	14,2	9,5	7,8
Kreveta na 1.000 stanovnika	9,9	62,6	60,7
Stanovnika na 1 bolesnički krevet	24,4	16,9	16,0
6. Fizička kultura;			
Broj objekata:			
-zatvoreni	4	7	10
-otvoreni	11	18	22
-ukupno	15	25	32
Ukupna površina - m2 stanovniku	0,83	1,90	2,5
Stanovnika na 1 objekat	1.550	1.120	1.000

Globalna predviđanja pokazuju da se u narednom periodu očekuju bitnije promjene u razv
društvenih djelatnosti na području Opštine Herceg-Novi, a naročito u nekim mjesnim
zajednicama u gradu. Promjene će imati pozitivne tendencije, naročito u nekim oblastir

Ukoliko se izmjene date pretpostavke, naročito predvidjanja u demografskim kretanjima i privrednoj aktivnosti, doći će do bitnijih promjena u prognozi selektivnih pokazatelja razvoja nekih društvenih djelatnosti i oblasti u cjelini. Zbog toga, globalna predvidjanja treba uzeti kao orijentacione veličine.

Realizacija tih programa zavisi od kretanja opšteg razvoja privrede. Moguća su predviđanja na osnovu postojećih stanja izdvajanja iz dohotka, ali je potrebno razmisliti koji programi imaju prioritet.

2.3.4. Saobraćaj;

Privredna djelatnost saobraćaja i veza, još uvijek nije u skladu sa dostignutim stepenom privrednog razvoja opštine, naročito sa razvojem turizma i industrije. Naime, godine 1982. u Herceg-Novom je bilo 192.261 posjetilaca, a ostvareno je 2.159.283 noćenja. Iste godine, ugostiteljstvo i turizam su učestvovali sa 15,3 % u društvenom proizvodu. Za djelatnost industrije ne raspolažemo podacima o preradjenim sirovinama i utrošenoj energiji, ali je učešće industrije u društvenom proizvodu opštine 22,4 % i na osnovu toga, može se posredno zaključiti da postoji značajan transport roba koji generira industrija, a prije svega Brodogradilište. Saobraćaj i veze su povećale svoje učešće u društvenom proizvodu sa 1,7 % u 1971 na 3,4 % u 1982.godini, dok je zaposlenost povećana sa 2,7 % u 1970. na 3,8 % u 1982. godini. Ne može se reći da je razvoj ove djelatnosti u poslijednjih 10 godina bio dinamičan, ali se svakako može tvrditi da je započet razvoj saobraćaja i veza sa perspektivom da postane dinamičan.

Nosilac razvoja gradskog i prigradskog javnog saobraćaja je OOUR "Putnički saobraćaj"- Herceg Novi, organizacija koja posluje u sastavu složene radne organizacije "Auto-boka" Kotor.

Osnovna organizacija raspolaže sa 22 autobusa sa oko 11.000 sjedišta i oko 1.500 mjesta za stajanje. Broj autobusa kojim raspolaže ova osnovna organizacija, čini 5,8 % broja autobusa u Crnoj Gori, odnosno 6,6 % broja sjedišta. Prosječna starost autobusa je oko 4 godine. Sadašnji kapacitet voznog parka, dovoljan je da zadovolji potrebe stanovništva na području naše opštine, dok se u toku sezone povećava broj polazaka i produžava radno vrijeme, radi zadovoljavanja potreba turista. Ova organizacija zapošljava 54 radnika, čija kvalifikaciona struktura zadovoljava potrebe OOUR, s obzirom da se materijalno i finansijsko knjigovodstvo i pravni poslovi, obavljaju u Radnoj zajednici zajedničkih službi u Kotoru.

2.3.5. Komunalna djelatnost;

Kao što je istaknuto komunalna privreda, kao skup raznovrsnih djelatnosti, od velikog je značaja za razvoj privrede, život i rad stanovništva. Imajući ovo u vidu, očigledan je zahtijev za uskladjenim razvojem komunalne djelatnosti sa razvojem ostale privrede.

Za adekvatan razvoj komunalne djelatnosti, nužno je obezbjediti odgovarajuće finansiranje. Naime, cijena komunalnih usluga, kao i nadoknada za korišćenje građevinskog zemljišta, mora ispuniti osnovni uslov da obezbijedi prostu reprodukciju komunalnih fondova, čime će se doprinjeti da se poboljša ekonomski položaj komunalne djelatnosti, a na taj način i da se uskladi razvoj komunalne djelatnosti sa dinamikom razvoja stambene izgradnje, što do sada u većini slučajeva nije bilo obezbijeđeno.

Radi ostvarivanja navedenih zahtijeva, čini nam se neophodnim obezbijediti posebno razvoj slijedećih aktivnosti komunalne djelatnosti:

U okviru raznovrsnih djelatnosti komunalne privrede, vodosnabdjevanje je jedno od najvažnijih. U narednom periodu, nužno je obezbijediti vodosnabdjevanje za domaćinstva i objekte privrede na nadmorskoj visini iznad 160 m (orjentaciono od 230 m nadmorske visine).

Kako je izgrađena kanalizaciona mreža od Igala do Meljina, to je izgradnja kanalizacije duž Rivijere, prioritetan zadatak, kao i povezivanje naselja na ovu mrežu.

U okviru komunalne infrastrukture, obezbijeđenje kvalitetne javne rasvjete, za područje Herceg-Novog, posebno kao turističkog mjesta, veoma je bitno. U narednom periodu, nameće se potreba poboljšanja stanja javne rasvjete i izgradnja u naseljima gdje ne postoji.

Potrebe lokalnog stanovništva i turističke potrošnje, zahtjevaju povećanje kapaciteta pijace. Naime, zbog naraslih potreba, prostor i opremljenost postojeće tržnice je nedovoljan. Razvoj pojedinih naselja i koncentracija stanovništva u njima (Igalo, Topla, Zelenika), nameću potrebu izgradnje zelenih pijaca, kao i tržnice zatvorenog tipa.

Analiza je pokazala da, zbog skučenosti prostora, nije moguće u dovoljnoj mjeri primjeniti savremena sredstva za održavanje čistoće. S tim u vezi, a polazeći od značaja održavanja čistoće, treba voditi računa da se pri stambenoj izgradnji i izgradnji drugih objekata, stvore uslovi kako bi se na racionalan način mogla održavati čistoća i koristiti savremena sredstva za ove namijene. U okviru razvoja komunalne djelatnosti u opštini, aktuelno je i obezbijeđenje određenog prostora za groblje. U određivanju ovog prostora, treba voditi računa o nizu okolnosti, kako bi isto ispunjavalo potrebne savremene zahtijeve (potrebna površina 2-3 m2 po stanovniku, odgovarajuća udaljenost od grada, povezanost sa saobraćajnicama, ostalim infrastrukturom i sl.).

2.4. Raspodjela i potrošnja:

2.4.1. Globalna raspodjela sredstava;

Govoreći o raspodjeli sredstava, potrebno je najprije upoznati strukturu sticanja sredstava. Sadašnje stanje u sticanju dohotka, ukazuje na nepovoljnu strukturu sticanja i raspodjele sredstava.

Kriterij akumulativne sposobnosti za zdravo poslovanje je:

- najmanje 5 % neto akumulacije u ukupnom prihodu,
- najmanje 10 % neto akumulacije u dohotku.

Ovakav akumulativan kriterij, izlučuje amortizaciju kao sredstva za reprodukciju, jer se onda sve sredi na nivo proste reprodukcije.

Ciljevi u reprodukciji i raspodjeli sredstava;

Osnovni cilj sticanja i raspodjele sredstava, treba da bude akumulacija. Povečana neto akumulacija, u odnosu na ukupan prihod i dohodak, pruža mogućnost proširene reprodukcije, a sa time nove investicije.

Specifičan tretman imaju i utrošena sredstva, među kojima su najveći materijalni troškovi.

Novi programi, bolja i racionalnija organizacija poslovanja i energetika štedljivi proizvodi, omogućit će sniženje tih troškova apsolutno, a najbitnije je, da dodje do relativnog smanjenja.

GUP Herceg Novi 2001. tabela 2.4.1. a

NACRT PLANA

Projekcija osnovnih pokazatelja u raspodjeli

- Poljoprivreda

R/B ELEMENTI	Iznos u 000 dinara 1985.	1990.	2001.	Br. stopa rasta
1. UKUPAN PRIHOD	273.706	680.777	4.179.766	19,9
2. DOHODAK	70.903	176.406	1.092.214	20,0
3. AMORTIZACIJA	13.862	34.613	214.314	20,2
4. DRUŠTV.PROIZVOD	84.770	211.019	1.506.574	20,0
5. RASPOR.ČIST.DOHOTKA	47.304	116.635	600.180	19,7
6. AKUMULACIJA	3.497	7.937	40.842	17,8
7. BR. ZAPOSLENIH x	177	264	638	8,3
8. PROSJEČNI LD x	23.578	27.599	37.819	3,2
9. AKUM/ZAPOSL.	19	30	64	

- Industrija

R/B ELEMENTI	1985.	1990.	2001.	Pros.stopa
1. UKUPAN PRIHOD	4.194.508	5.453.534	8.398.442	5,4
2. DOHODAK	1.999.800	2.638.526	4.142.486	5,7
3. AMORTIZACIJA	206.190	301.837	537.270	7,8
4. DRUŠTV.PROIZVOD	2.205.990	2.940.363	4.675.177	5,9
5. RASP.ČIST.DOHOT.	1.785.444	2.411.952	3.907.362	6,2
6. AKUMULACIJA	629.041	818.242	1.384.484	5,4
7. BR.ZAPOSLENIH x	1.366	1.532	1.884	2,3
8. PROSJEČNI LD x	40.547	46.550	59.592	2,8
9. AKUM/ZAPOSL.	460	534	734	

x Podaci dati u apsolutnom iznosu

2.4.2. Životni standard;

Analiza životnog standarda stoji u zavisnosti od privredne uspiješnosti. Niz godina padaju osnovni kriteriji životnog standarda i strukture potrošnje.

Najreprezentativniji kriterij je kupovna moć stanovništva i struktura potrošnje. Potrošnja stanovništva i radnika, ogleda se u pojedinim troškovima za:

- hranu
- stan
- odjeću i obuću
- obrazovanje
- kulturu i sport
- ostalo

segmenti lične potrošnje

U našoj životnoj praksi postoji nepravilan odnos između troškova za hranu i odjeću, prema troškovima za stan i obrazovanje. Taj dio lične potrošnje, zauzima više od 70% troškova. Vrlo malo se troši na kulturnom, sportskom, prometnom i ostalom području.
A to znači, da je vrlo uzak pogled na zbivanja u drugim sredinama.

Drugi kriterij je kupovna moć, koja se zasniva na potrebnim časovima rada za pojedini proizvod (1 čas rada = 3 kg. hljeba ili 1 čas rada = 0,2 košulje).

Projekcija životnog standarda;

Projekcija životnog standarda do 2001. godine, zavisi od konsolidacije privrede. Upoređenje višeg standarda života sa povečanom akumulacijom privrede, navuće odmah odgovor o mogućnostima lične potrošnje. Drugi vid životnog standarda. Društveni standard treba da ima prioritet.

Tako je potrebno razmišljanje da se stopa životnih troškova najprije usaglasi sa stopom rasta sredstava za lične dohotke zaposlenih. Taj stepen razvoja, omogućit će normalnu reprodukciju.
Slijedeći korak zavisi od novih programa, koji će povećati kupnu snagu. Pomjeravanje strukture u ličnoj potrošnji (do 30 % za hranu i odjeću, a 70 % za stan i ostalo),efektirat će uz ostale promjene života.

Medju kriterije živitnog standarda, danas usvajamo i površinu stana na 1 stanara. Tokom promjene u strukturi troškova za stanovništvo ekonomskih kriterija, doći će do pomjeranja u optimizaciji korišćenja stanovanjske površine. To se specijalno odnosi na društvene stambene površine, gdje danas ne postoje selektivni kriteriji.

Investiciona potrošnja;

Sadašnje stanje u segmentu investicione potrošnje, ukazuje uz nisku akumulaciju vrlo malo mogućnosti za nove investicione programe. Akumulacija od 1.0 milijardu dinara u 1985. godini (po procjeni), ne omogućava nove programe.

Moguće je pojedine projekte sprovesti udruživanjem sredstava i bankarskim kreditima.

GUP Herceg Novi 2001. tabela 2.4.2. b

N A C R T

Turistička privreda u periodu 1986-2001. godine

R/B E L E M E N T I	Iznos u 000 dinara 1985.	1990.	2001.	Prosječna stopa rasta
1. UKUPAN PRIHOD	3.126.714	4.314.865	7.162.676	6,6
2. DOHODAK	1.327,389	1.884.892	3.260.863	7,3
3. AMORTIZACIJA	281,397	767.152	1.703.077	22,3
4. DRUŠTV.PROIZ.	1.608.786	2.652.044	5.436.690	10,5
5. RASPOR.ČIST.DOHOTKA	1.057,329	1.338.863	2.182.346	6,3
6. AKUMULACIJA	197,569	283.291	578.464	7,4
7. BR.ZAPOSLENIH x	1,580	1.828	2.800	5,3
8. PROSJEČNI LD x	27.286	30.833	46.249	5,0
9. AKUMUL/ZAPOSL.	125	154	206	

x Podaci dati u apsolutnom iznosu

Pregled ostvarenih pokazatelja razvoja i projekcija za period 1990-2001., pokazuje umjereni rast pojedinih sektora. Nešto brži razvoj u sektoru turističke privrede očekuje se rezultatima Institutima "Dr.Simo Milošević".

Projekcija investicione potrošnje:

Podjela investicione potrošnje na pojedine segmente, moguća je na:

- stambenu izgradnju
- tehničke servise
- turističke objekte
- objekte društvene djelatnosti

GUP Herceg Novi 2001. tabela 2.4.2. c

NACRT PLANA

Troškovi realizacije plana 1985. -u milionima din.-

šifra	funkcija	jedinica	C/jed.	novih jedinica	ukupna cijena
3.	Tehnički sistemi	radno mejsto	4,1o	5.o68	20.779
4.	Turizam	ležaj	4,2o	3.9o3	16.393
5.1.	Kolektivno stanovanje	ha	576,oo	11.2o	6.451
5.2.	Individualno stanovanje	ha	144,oo	87,41	12.587
6.	Društvene djelatnosti	ha	600,oo	76,1o	45.66o
	U k u p n o:				101.87o

Jedinične cijene (C/jed) su za 1985.godinu.

Seizmički rizik iznosi (poglavlje 3.14.).

- specifičnosti SR: 037 %, tj. pros.godišnji: 377,0 mil.din.
- max. SR: 322 %, tj. 3.280,0 mil.din.
- totalni SR: (do 2001.god) 5,55 %, tj. 5.654,0 mil.din.

Ako uzmemo vrijednost ulaganja po cijenama iz 1985. godine, na pojedinu karakterističnu jedinicu, dobijamo da je potrebno ulaganje od 1985-2001., 101.870 miliona dinara sredstava.
Stambena izgradnja do 2001. godine, limitirana je brojem stanovništva od 32.000 stanovnika, Potrebna sredstva za 3.054 novih stanova (društvenih i privatnih), iznose 19.o38 miliona dinara, što iznosi 1.269,2 miliona dinara godišnje.

Takva aproksimacija je moguća uz dejstvo da se predvidi nosilac razvoja u pojedinoj regiji i obezbijedi planom potrebna lokacija.

Tehnički sistemi obuhvataju djelatnosti industrije, građevinarstva, komunalne djelatnosti, saobraćaja. Investiciona potrošnja unesena je sa brojem zaposlenih u cijenu za radno mjesto.
Infrastrukturna potrošnja uključena je u pojedine segmente ali predstavlja raspon od 12-22% ukupnih ulaganja. Obzirom na stanje infrastrukturnih sistema, a prema prostornim rješenjima rekonstrukcije i nove izgradnje, ukupni troškovi dovodjenja u planirano stanje, bi iznosili oko 20 %.
Projekcija opšte i zajedničke potrošnje, bazira se na povećanju lične potrošnje, a naročito je potrebno opredjeliti investicionu potrošnju.

Lična potrošnja opredjeljena je u odjelu životnog standarda. Investiciona potrošnja-zajednička potrošnja, predstavlja objekte za zdravstvo,kulturu i školstvo.

Sanacija kulturnih spomenika, bazira se na republičkom nivou, tako da ne tereti zdravstvo i školstvo. Program zdravstvene djelatnosti obuhvata rješavanje tehničke problematike stanovništva i turističke djelatnosti. Školski program se pak nadovezuje na potrebe udruženog rada u vidu zapošljavanja lokalne radne snage.

Potrebna sredstva za tu potrošnju, zavise od akumulacije privrede, a taj odnos ne može biti manji od 25 % ukupnih ulaganja.

Posebnu pažnju traži racionalno korišćenje energije kao dio potrošnje, jer postoje velike mogućnosti u iskorišćavanju sunčeve energije za potrebe stanovništva i privrede.

Projekcija izvora sredstava:

Za izradu pomenutih programa, potrebno je obezbijediti sredstva. Optimalna struktura sredstava za sprovodjenje investicije, bazira se na učešćima:

- 50 % sopstvenih sredstava,
- 20 % udruženih sredstava,
- 30 % bankarskih sredstava

a/.- Za sopstveno učešće pojedinog investitora, znači tekuća akumulacija i amortizacija.

b/.- Najinteresantniji je kriterij udruživanja sredstava. Za programe gdje se traži nova tehnologija, strano tržište ili sirovine, poželjno je da baziraju na udruženim sredstvima.

Sadašnje zakonske mogućnosti, a naročito turističko osnovana privreda Opštine Herceg Novi, pruža velike mogućnosti u udruživanju rada i sredstava.

Bankarska sredstva kao investicioni potencijal, zavisi od privredne situacije regije, a naročito o prioritetu investicije po društveno priznatim kriterijima (izvozna proizvodnja, proizvodnja deficitarnih proizvoda, energetsko štedljive investicije i slično).

2.5. Sinteza društveno-ekonomske komponente:

Svaka analiza društveno-ekonomske situacije nazire neka predvidjanja i rpuža rješenja u daljem razvoju.
Sinteza ovog rada predstavlja za Opštinu Herceg Novi jedan pogled na moguće varijante. Konkretno, to znači više discipline kod korišćenja prostora kao jednog od osnovnih resursa koji predstavlja opšte ljudsko dobro.

Ekonomiziranje i optimizacija svih programa u zavisnosti od prostora znači racionalno aktiviranje životnih tokova. Ostale discipline javnog života, predstavljaju sprovodjenje ideje u život bez negativnih pratećih efekata.

U razvoju Opštine Herceg Novi, predstavlja viziju razvoja do 2001.godine konkretne programe sa kvantifikacijom efekata. Dokumenti koji opredjeljuju pojedine grane razvoja, treba da se baziraju na:

- sopstvenim izvorima radne snage,
- iskorišćavanjem dobara koja već postoje,

- primjenom novih saznanja na bilateralnim odnosima,
- podsticanju novih ideja za uključivanje u medjunarodne odnose.

Takva aproksimacija znači da je u daljem razvoju potrebno:

- vratiti život u zagorska sela,
- orjentisati turistički život na medjunarodni nivo,
- iskoristiti geografsko povoljan položaj za pripremu novih programa i sadržaja rada,
- očuvati istorijske tekovine,
- otvoriti mogućnost dugoročne saradnje sa inostranstvom.

Neslučene mogućnosti koje objektivno postoje, pa u sadašnjoj situaciji predstavljaju potencijalnu mješavinu pojedinih zahvata.

Osnovne komponente razvoja opštine baziraju se na:

- povećanju broja stanovnika uz najmanje migracije,
- povećanju broja radnih mjesta,
- povećanju radne sigurnosti i zadovoljstva kod izvršavanja radnih zadataka.

GUP Herceg Novi 2001. tabela 2.5.a

NACRT PLANA

Pregled akumulacije za investicione poduhvate u 000 din.

Br.	namjena	1985.	1991.	2001.
1.	Poljoprivreda	3.497	9.937	40.842
2.	Industrija	629.041	818.242	1.384.484
3.	Turizam	197.569	283.291	578.464

Prosječna akumulacija za period	AKUM/RAD	1991 - 2001. god. Br.zaposl.	u 000 din. S
- poljoprivreda	47	638	29.986
- industrija	634	1.884	1.194.456
- turizam	180	2.800	504.000
			1.728.445 godiš.
1.728.445 x 15 godina			25.926.675.ooo din.

Ako aproksimiramo da je moguće u sprovodjenju plana do 2001.godine u sektorima poljoprivrede, industrije i turizma obuhvatiti po cijenama iz 1985.god. 25.926.675.ooo din., onda je za čiste investicije moguće upotrebiti 50 %, tj. 12.963.338.ooo dinara, a ostatak za obrtna sredstva.

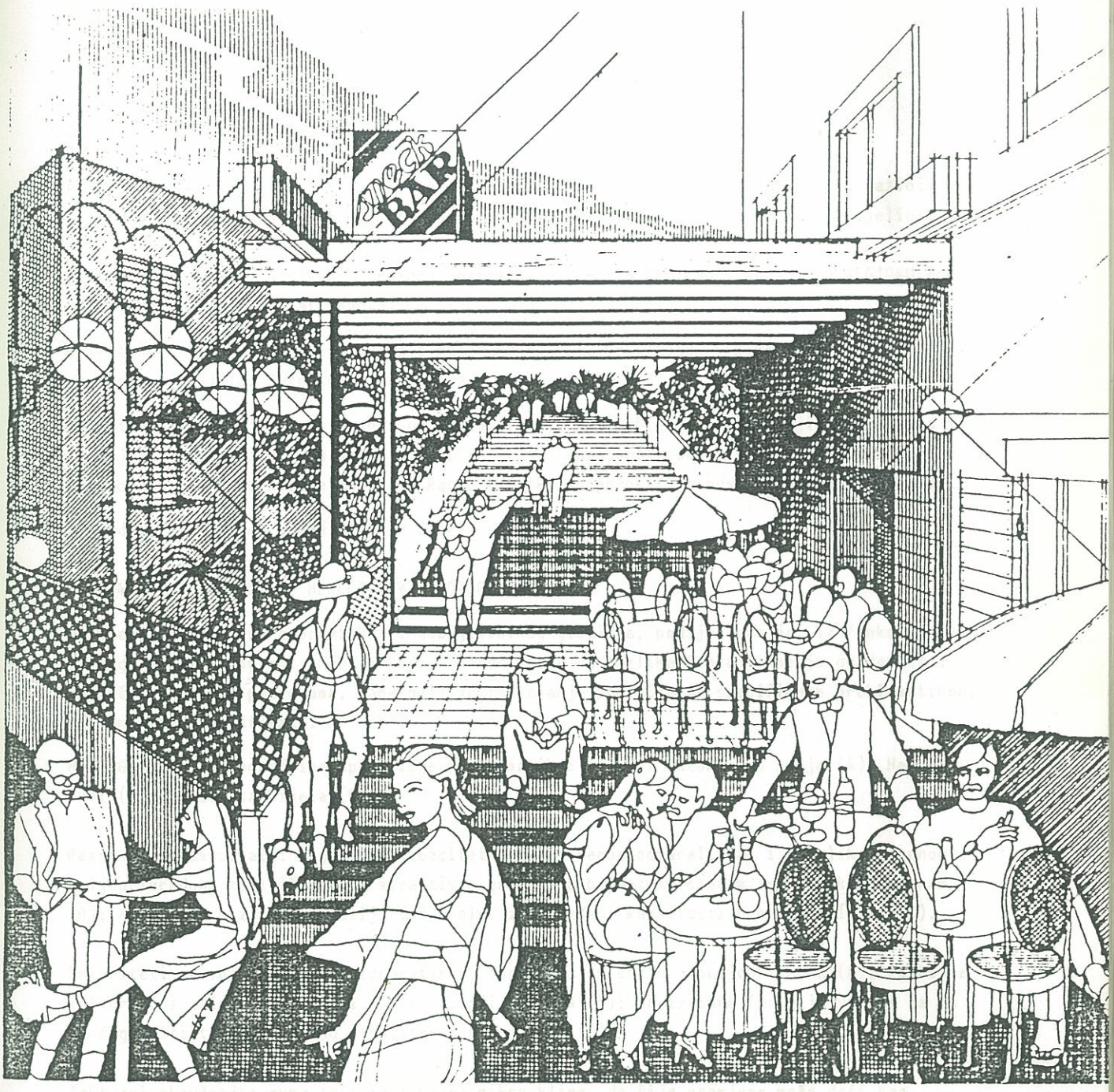
BAR

3. PROSTORNO-FIZIČKA KOMPONENTA

3.1. Izvod iz Prostornog plana SR Crne Gore;

Prostorni plan Republike je definisao globalnu strategiju dugoročnog prostornog razvoja SR Crne Gore, sa usmjeravanjima razvoja pojedinih funkcija i pojedinih prostornih cjelina.

Opština Herceg Novi u sistemu regiona, pripada PRIMORSKOM REGIONU, odnosno SUBREGIONU Zone 4. Herceg Novi, Kotor, Tivat, Budva).

U sistemu naselja, Herceg-Novi ima i dalje kategoriju OPŠTINSKOG CENTRA, dok su kao SUBCENTRI usmjeravani Bijela, Sutorina i Kruševice.

Relativna neslaganja i odstupanja od datih smjernica su obrazložena u daljim tekstovima i spadaju metodološki više u domen nivo planiranja ispod opštinskog, tako da su ti elementi iz Prostornog plana Republike shvaćeni kao planerske preporuke (ne odstupajući od globala).

(Izvod iz Prostornog plana SR Crne Gore) (strana 85)

Zona 4: BOKA KOTORSKA - HERCEG NOVI, KOTOR, TIVAT

Ova zona homogena sa geografskog i ambijentalnog gledišta, podijeljena je, iz funkcionalnih rezloga u dvije podzone: Herceg Novi i Kotor-Tivat, a razlika funkcije medju gradovima i područjima u ovim podzonama, nametnula je izdvajanje područja sa specifičnom problematikom, odnosno karakteristikama.

HERCEG NOVI, sa područjima specifične problematike: Igalo i Sutorinsko polje (A), Herceg Novi (B) i Zelenika-Bijela (C).

Resursi i potencijali: izgrađeni kapaciteti zdravstvenog odmarališta, i kompleks plodnog poljoprivrednog zemljišta (A); atraktivan gradski ambijent sa starim istorijskim jezgrom (B); slikoviti niz malih naselja duž obale, i izgrađeni kapaciteti brodogradilišta (C).

Prioriteti razvoja: funkcije zdravstvenog turizma i intenzivna poljoprivreda (A); funkcije kulturnog i uslužnog centra i cjelogodišnji turizam (B); proizvodne funkcije vezane za brodogradilište, proizvodno zanatstvo i stanovanje (C).

Zahtjevi okruženja: puna zaštita lokalne mikro-klime, do čije promjene može doći kao poslijedica velike gustine izgradnje i promjene prostornih karakteristika Sutorinskog polja i zaštita lokalne sredine od zagađivanja vazduha i buke (A); zaštita i rekonstrukcija starog grada i drugih kulturnih i arhitektonskih obilježja (B); zaštita od buke brodogradilišta i kontrola odlaganja otpadnih materija (C).

Kontrola seizmičkog rizika: poboljšanje pristupačnosti, organizovanje otvorenih prostora i izolacionih pojaseva, evakuisanje opasnih aktivnosti i skladišta zapaljivih materijala i eksploziva iz područja, ograničavanje izgradnje novih objekata bez istovremenog stvaranja susjednih otvorenih površina; projektovanje objekata zgrada u skladu sa zahtijevima jednostavnosti i otpornosti na zemljotrese, irzada planova pripremljenosti za slučaj zemljotresa i uspostavljanje sistema i mehanizma pripremljenosti, što je, obzirom na povredljivost urbanog sistema cijele Boke Kotorske, posebno važno.

Preduslovi: definisanje zona pod specijalnom zaštitom u zoni mineralnih izvora i blata (A) formiranje posebnog tijela koje će imati ovlašćenja da kontroliše razvojne aktivnosti i mjere zaštite u sve tri zone (A,B i C).

Tehnološki visokospecijalizovana i neškodljiva industrija, intezivna poljoprivredna proizvodnja - s orijentacijom na izvor (koristeći blizinu aerodroma) i šire turističko tržište (C).

Zahtjevi okruženja: zaštita morske vode od zagadjivanja, zaštita od kontaminacije industrijskim otpacima, smanjenje nivoa buke i zaštita pejzaža u njegovom sveobuhvatnom obimu.

Kontrola seizmičkog rizika: primjena svih mjera preponičenih za podzonu Herceg Novi i mjera formulisanih od strane Radne grupe UNESCO-a (Skoplje, februara 1983.godine) za Stari grad Kotor i njegovu neposrednu okolinu.

Preduslovi: izrada Prostornog plana zone u cjelini (kao prioritetni zadatak) i rješenje pitanja prelaza Boke Kotorske drumskom saobraćajnicom

1.3. Opštine i gradska područja (Strana 93)

Smjernice, kao sinteza dijela rezultata dobijenih u toku rada, na Prostornom planu Republike, predstavljaju društveno-ekonomski okvir razvoja za opštine i njihove centre,čije ostvarivanje treba da ima za rezultat skladan razvoj Republike kao cjeline. Smjernice se odnose na opšte pravce razvoja, projekcije stanovništva i zaposlenosti, sistem centara i turističke kapacitete, pri čemu se kao opšti indikator gustine urbanog stanovništva po hektaru predviđa:

- za gradove preko 50 hiljada stanovnika, minimum 35 (poželjno 45);
- za gradove od 10 do 50 hiljada stanovnika, minimum 25 (poželjno 35);, a
- za gradove do 10 hiljada stanovnika, minimum 20 (poželjno 30).

Mreža subopštinskih centara treba da obezbijedi da se sva naselja, sa preko 200 stanovnika, nađu na razdaljini ne većoj od 10 km. od njih ili od opštinskih centara.

Kao zajedničko, treba prihvatiti zahtijev da se, izgradnjom objekata u svim područjima, istaknu prirodne karakteristike i konfiguracija zemljišta. Pri tome, izgradnju ne treba predvidjati u pojasevima minimalne širine 15 m duž riječne, jezerske i morske obale, a prirodne šume, koje prodiru u izgrađena gradska područja ili ih oivičavaju, treba naglašavati, štiteći ih i uredjujući kao gradsko zelenilo.

3.2. Koncept prostorne organizacije

3.2.1. Rejonizacija

Nivoi prostornih jedinici u smislu protoka, razmjene i kontrole procesa po vertikali, kao društveno-političke zajednice, definisani su kao Mjesne zajednice i opštine (misli se do ovog nivoa).

Planerska iskustva za odnose broja mjesnih zajednica u prostornoj jedinici višeg reda, pokazuju da navedene komunikacije iznad 7:1, gube u svojoj efikasnosti i racionalnosti, odnosno u kontroli i planiranju razvoja uopšte, pa tako i prostorne uskladjenosti.

REJONIZACIJA
GRANICA REPUBLIKE
GRANICA OPŠTINE
GRANICA MJESNE ZAJEDNICE
GRANICA GUP-a
HERCEG-NOVI
gup 2001
NIVO MJESNIH ZAJEDNICA
NIVO REJONA
NIVO OPŠTINE

Sadašnje stanje u Opštini Herceg Novi, je 20:1 (20 Mjesnih zajednica, ne računajući MZ Srbina, koja je kasnije izdvojena), što znači da je iznad navedenog kriterijuma.

Pri definisanju prostornih medju-jedinica, pošlo se od slijedećih kriterijuma:

- geomorfološki i drugi prirodni uslovi,
- postojeće i planirane specifičnosti funkcija,
- naslijeđeni "identitet" prostora,
- specifičnost prioriteta razvoja i potencijala.

Ove prostorne medju-jedinice imaju radni naziv OPŠTINSKI REJONI i nemaju karakter društveno-političkih zajednica izmedju mjesnih zajednica i opštine, nego predstavljaju planersku jedinicu višeg reda od mjesne zajednice, a nižu od opštine.

Status i karakter REJONA je sličan tretmanu REGIONA u Prostornom planu Republike (prostorno-planerska jedinica izmedju Opštine i Republike).

U konceptu rejonske matrice u Opštini Herceg-Novi, predloženo je š e s t opštinskih rejona i to pet kopnenih i jedan vodeni, tj. more koje gravitira opštini.

U bilansiranje prostora, materije i stanovništva neće se uzeti VI. more, obzirom na specifičnosti i nedorađenost na nivou bazne studije koja nije rađena.

Ovi rejoni predstavljaju globalnu sinteznu orijentaciju i planerske jedinice kao raster ekonomsko-društvenih prostora kroz vremenske etape i podrazumijevaju sektorsku rejonizaciju drugih funkcija prema njihovim zahtjevima i specifičnostima.

Preklapanjem matrica rejonizacije pojedinih funkcija, dobija se sintezna lokacijska marža u prostorima globalnih rejona, datih po strukturi površina u sinteznoj tabeli I.

Osnovni koncept razvoja, sastoji se u slijedećim planerskim usmjeravanjima:

I SJEVERNI REJON sa Mjesnim zajednicama: (nije u zoni GUP-a)
07. Kameno-Žlijebi
08. Kruševice
13. Mokrine
18. Ubli
Prioriteti razvoja:
- poljoprivreda
- turizam

Poljoprivredna djelatnost u smislu opisa ekonomskog koncepta, a turizam vezan za izgradnju i uvodjenje turističkog centra na "Orjenu" kao i nacionalnog parka.

II ZAPADNI REJON:
05. Igalo
11. Mojdež
15. Prijevor (nije u zoni GUP-a)
16. Ratiševina-Sušćepan-Trebesin
17. Sutorina

Prioriteti razvoja:

- zdravstveni turizam sa osnovnim prostornim kompleksom Instituta "Dr.Simo Milošević" i pratećim prostorima. Svi turistički kapaciteti će biti praktično pri broju milenijuma u funkciji Instituta.
- tehnički sistem, lociran u prostoru Servisne zone na rubu Sutorinskog polja, dovoljno udaljeni od zdravstveno-turističkih funkcija sa strogim uslovima zaštite polja i potoka koji se ulivaju u rijeku Sutorinu.
- poljoprivreda, na regulisanom Sutorinskom polju, kao važan faktor intenzivne proizvodnje čitave Opštine.

Ovaj relativan antergoristički sklop funkcija, može egzistirati na prostoru Zapadnog rejona, zahvaljujući geografskim povoljnostima i pravilnim lociranjem samih kompleksa i infrastrukture.

III SREDIŠNJI REJON:

12. Meljine
14. Podi-Sasovići
19. Herceg-Novi
20. Topla

Prioriteti razvoja:

- turizam, sa povećanjem kapaciteta, izgradnjom i rekonstrukcijom uz obalu (Savinu), sa unapređivanjem kvantiteta i kvaliteta pomoćnih i sportskih prostora;
- kultura i nauka, razvijanje i organizacija ponude kvartarnih djelatnosti.

Središnji rejon ima veliku obavezu zaštite urbanog centra (Stari grad, Podgrađe) i zaštita savinske Dubrave.

IV ISTOČNI REJON:

01. Baošići
02. Bijela
03. Đenovići
04. Zelenika
06. Kamenari
09. Kumbor

Prioriteti razvoja:

- industrija, Brodogradilište u Bijeloj sa proširenjem prostora prema mogućnostima i mjerama zaštite mora;
- turizam, sa izgradnjom linearno rasporedjenih kapaciteta sa centralnom investicijom na Lalovini i uređenjem u funkciji svih prostora "Rivijere";
- trgovina, nivoa opštinskog i šire, sa koncentracijom specifične ponude u Zelenici.

V JUŽNI REJON:

10. Luštica

Prioriteti razvoja:

- poljoprivreda, na bazi potencijala Luštice (masline, stočarstvo);
- turizam, revitalizacija sela i uređenjem prostora na potezu Žanjice-Arza-Mirište.

Glavni veći zahvati u prostoru su slijedeći:

- Disperzija usmjerene stambene izgradnje prema istočnim djelovima opštine, tj. Zelenika i Bijela, čime se rasterećuje pritisak na Igalo, Toplu i Herceg Novi;
- Formiranje Servisne zone u zaledju Igala, kao osnovnog prostora novih tehničkih sistema (uz zaokruženje Nemile i Brodogradilišta u Bijeloj);
- Ravnomjerniji raspored novih turističkih kapaciteta duž "Rivijere" i zadovoljenje normativa potrebnih prostora.

Ova tri osnovna usmjeravajuća poteza, izazivaju znatne promjene u odnosima u prostoru kako fizičkih struktura, tako i sistema infrastrukture i tehnologije društveno-ekonomskih kretanja.

Glavna prateća poslijedica, kao koncept razvoja se ogleda u intenzivnijem prostornom razvoju Mjesnih zajednica poluurbanog mješovitog tipa (potez oko nove servisne zone i Sušćepan-Ratiševina, Mojdež, Sutorina) i poluurbanog priobalnog tipa (MZ Kumbor-Kamenari).

U navedenim mjesnim zajednicama će biti i veći priliv stanovništva, dok će južno i sjeverno od demografske "armature", trend priliva biti manji, s razlikom da je to u funkciji smirivanja porasta u gradskim područjima, a impuls povećanja prirasta u zagorskim mjesnim zajednicama (koja bi se potpuno aktivirala tek poslije 2001. godine).

3.2.2. Mreža Mjesnih zajednica;

Slijedeći osnovni koncept razvoja prostora, doći će do formiranja nove mreže Mjesnih zajednica.

Ovdje se slijedi osnovna, prostorna i društveno-politička jedinica-Mjesna zajednica,kao elemenat (čvor) mreže, za razliku od dosadašnjih pristupa-koncept mreže naselja.

Prostor Mjesne zajednice, sastoji se od gradjevinskog područja (gradsko građevinsko i zemljište u građevinskom području) i neizgrađenih površina (šume, poljoprivredno zemljište, neplodno).

Izgradnjom Servisne zone u zaledju Igala, dobit će se novi impuls razvoja obodnih Mjesnih zajednica sa svojim specifičnostima, tako da će im se izmjeniti rang i karakter u mreži.

Isto tako, usmjeravanje razvoja prioritetnih funkcija turizma u IV. ISTOČNI REJON definiše njihov značaj i karakter.

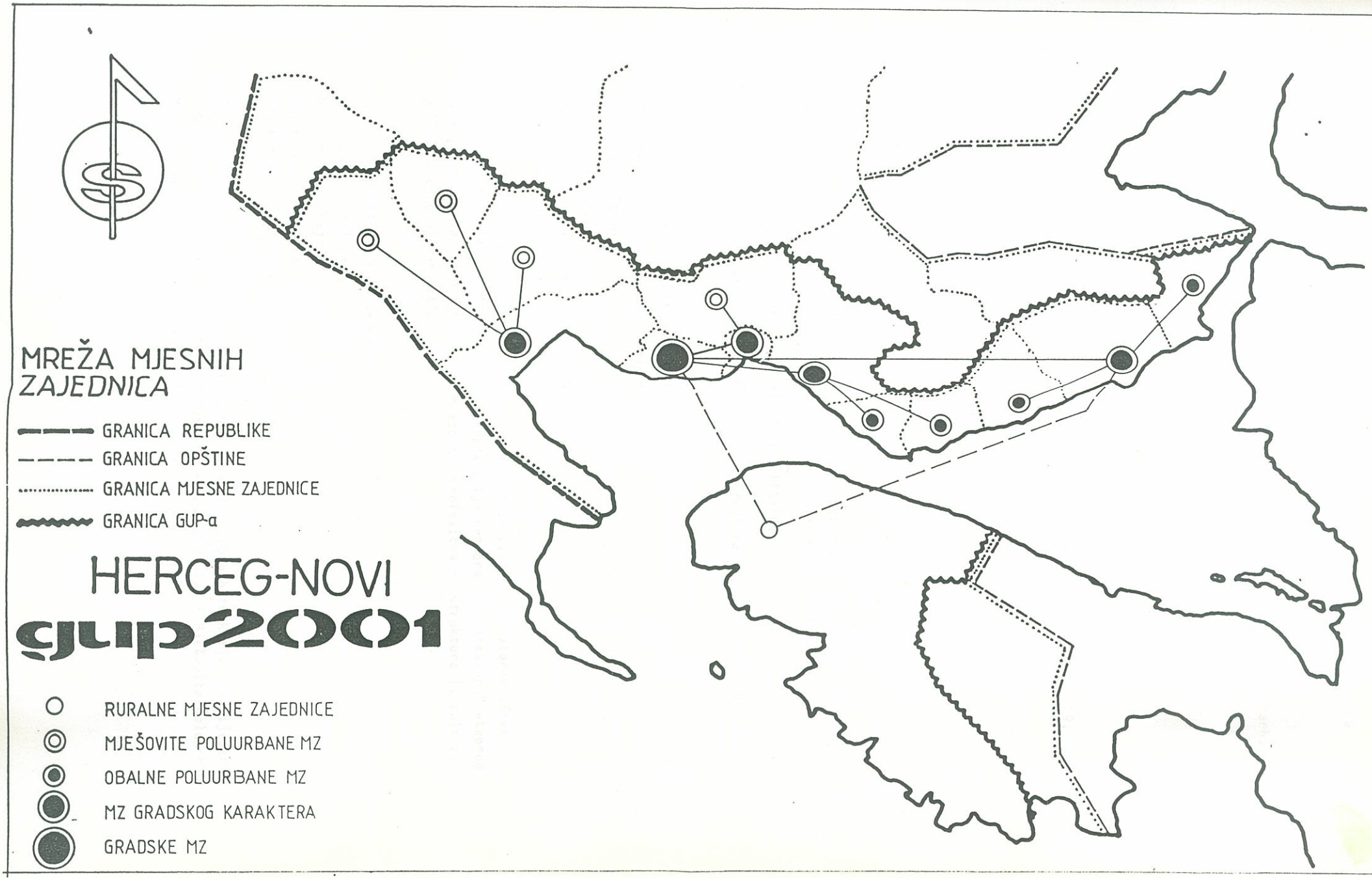
MREŽA MJESNIH ZAJEDNICA
GRANICA REPUBLIKE
GRANICA OPŠTINE
GRANICA MJESNE ZAJEDNICE
GRANICA GUP-a
HERCEG-NOVI
gup 2001
RURALNE MJESNE ZAJEDNICE
MJEŠOVITE POLUURBANE MZ
OBALNE POLUURBANE MZ
MZ GRADSKOG KARAKTERA
GRADSKE MZ

Na osnovu svega toga, planirana mreža Mjesnih zajednica će biti u slijedećoj hijerarhiji:

4° - GRAD, Mjesne zajednice

19. Herceg Novi
20. Topla
(21. Savina)

Sadržaji i prioriteti su definisani u osnovnom rejonskom konceptu.
Predlaže se umjesto MZ Srbina, koja formalno egzistira, rekonstrukcija u MZ 19. Herceg Novi i 21. Savina.

3° MJESNE ZAJEDNICE GRADSKOG KARAKTERA

02. Bijela
04. Zelenika - Kuti
05. Igalo
12. Meljine

Od postojećih naselja predlaže se prevodjenje MZ Meljine u rang naselje gradskog karaktera, kako bi se konurbacija Igalo-Zelenika kontinuirano zaokružila.

Jasno da sve MZ 2° gravitiraju GRADU-OPŠTINSKOM CENTRU.

Ujedno MZ 1° i 2° ulaze u rang proračuna stepena urbanizacije koji se na ovaj način približava 70 %.

2°a -MJEŠOVITE POLUURBANE MJESNE ZAJEDNICE

07. Kameno-Žlijebi gravitira (Meljine)
11. Mojdež (Igalo)
14. Podi-Sasovići (Meljine)
16. Ratiševina-Sušćepan-Trebesin (Igalo)
17. Sutorina (Igalo)

Ovaj niz zaledja MZ gradskog karaktera, ima najveći impuls priliva stanovništva stambene izgradnje i pratećih sadržaja i predstavlja demografsku "armaturu" etapnog oživljavanja sela. Karakterisat će ih mješovita profesionalna struktura (impuls za poljoprivrednu djelatnost).

2°b -OBALNE POLUURBANE MJESNE ZAJEDNICE

01. Baošići, (Bijela)
03. Đenovići (Bijela)
06. Kamenari (Bijela)
09. Kumbor (Zelenika)

MZ orijentacije razvoja turizma poluurbanog tipa, tj. urbanih funkcija, naslijeđenih ambijenata i fizičkih struktura. Na istom su stepenu (2°), kao i Mješovite poluurbane MZ, ali drugačija profesionalna struktura (turizam).

1° -RURALNE MJESNE ZAJEDNICE

08. Kruševice (Kameno)
10. Luštica (Bijela, Herceg Novi)
13. Mokrine (Kameno)
15. Prijevor (Sutorina)
18. Ubli (Kameno)

Mjesne zajednice dominantne poljoprivredne orjentacije, čiji jači trend se očekuje tek poslije realizacije razvoja mješovitih poluurbanih MZ (poslije 2001.godine).

GUP Herceg Novi 2001. tabela 3.2.2. a

ZASTUPLJENOST URBANE OPREME PO TIPU MJESNIH ZAJEDNICA

E l e m e n t i	4° G R A D	3° MZ GRAD.KARAKTERA	2° POLUURBANE Mješovite	1° RURALNE obalne	
Dom kulture	+	+	0	+	(+)
Bioskop	+	+	0	+	o
Biblioteka	+	+	+	+	(+)
Muzej,galerija	+	(+)	o	(+)	0
Osnovne škole	+	(+)	(+)	(+)	0
Srednje škole	+	(+)	0	0	0
Više škole	+	0	0	0	0
Specijalne škole	+	+	0	0	0
Područne škole	0	0	0	(+)	(+)
Jaslice,vrtići	+	+	0	(+)	0
Socijalne ustanove	(+)	(+)	0	(+)	0
Robne kuće	+	+	0	0	0
Periodična ponuda	+	+	+	+	0
Svakodnevna ponuda	+	+	+	+	+
Spec.ugostiteljstvo	+	+	+	+	0
Ugostiteljstvo	+	+	+	+	+
Specijalni zanati	+	+	0	(+)	0
Zanati	+	+	+	+	+
Sportski centri	+	+	0	(+)	0
Tereni	+	+	+	+	+

(+) znači "m o ž e" u zavisnosti od specifičnosti prostora.

Ovakva ponuđena mreža Mjesnih zajednica, nije potpuno u skladu sa postavkama Prostornog plana Republike, da sub-centri budu Sutorina-Kruševice i Bijela.

Bijela kao Mjesna zajednica gradskog karaktera (3°), jeste jedan od polova razvoja IV. ISTOČNOG REJONA (uz Zeleniku), te se može smatrati sub-centrom u smislu infencije preporuke PP Republike.

Umjesto tretmana Kruševice kao sub-centra, Osnove Plana predlažu razvoj niza MZ mješovitog poluurbanog tipa (Sutorina-Mojdež-Ratiševina, Sušćepan, Trebesin-Kameno, Žlijebi-Podi, Sasovići), kao u stvari linearna struktura zaledja priobalnih gradskih MZ, čime će prikupiti i funkcije društvene opreme zagorskih sela (škole, usluge).

Zastupljenost pojedinih elemenata urbane opreme, dato je u tabelarnom pregledu.

3.2.3. Regulacija prostora;

U GUP-u su definisane granice fizičke izgradnje građevinskog zemljišta i usvajanjem planova nije automatski zemljište proglašeno građevinskim u imovinsko-pravnom smislu.

Definicijom građevinskog zemljišta i načinom donošenja Odluka, omogućeno je sukcesivno privodjenje izgrađenog i planiranog prostora društvenoj kontroli. Realizacija i dinamika zavisi od programa izgradnje i uređenja prostora, tj. mogućnosti društveno-političke zajednice.

3.2.4. Specifični linearni grad "BOKAPOLIS"

Teorijski pristup istraživanja budućeg prostornog razvoja struktura kakve su nastale na prostoru Opštine Herceg Novi, odnosno šire u Boki Kotorskoj (još Opštine Kotor i Tivat), govori o nekim bitnim karakteristikama funkcionalnog i fizičkog podsistema, koji se moraju definisati i koji u manjoj ili većoj mjeri odstupaju od drugih modela gradova i naselja i eventualno se mogu ponoviti u sličnim prirodnim (zaliv) i društveno-ekonomskim uslovima (stepen razvoja).

Uočene karakteristike koje su bitne su slijedeće:

- Prostorni sistem spada u vrstu linearnih gradova kao modela spontanog razvoja uzrokovanog gravitacijom obale mora sa svojim posebnim karakteristikama.
- Konurbacija koja je na prostoru Boke zatvorena skoro 70 % obale, a u Opštini Herceg Novi 95 % nastala je obostranim razvojem prvobitnih "embriona" naselja koja su se izgradnjom uz obalu postepeno približila i negdje i potpuno spojila.

  Kontakt zona izmedju dva naselja (nezavisno nastala) u ovom modelu, zove se "Š A V".

  Na primjer Igalo-Herceg Novi, Herceg Novi - Meljine, zatim Kumbor-Đenovići-Baošići-Bijela, "šavovi" su potpuno zatvoreni, dok su se zadržali uglavnom nerealizovani na prirodnim manje pogodnim preprekama za izgradnju ("Lalovina" između Meljina i Zelenike, "Sv.Neđelja" između Bijele i Kamenara).
- Tip "Bokapolis" se može razviti u prostorima prostornih i dubokih zaliva, kao što je Boka Kotorska. Ovo je bitna karakteristika, jer uslovljava ambijentalnu strukturu uz obalu, koja ima izlaz na pučinu, tj. "poluotvoreni" tip (za razliku od "zatvorenog" tipa na jezerima ili "otvorenog" na obalama direktnog uticaja mora).
- Slijedeća karakteristika je prisutnost izrazitog seizmičkog hazarda, čime je spontano stvorena "paradoksalna" situacija najintenzivnije izgradnje kroz vjekove na površinama najvećeg seizmičkog rizika, jer su oni i mofrometrijski i najpovoljniji (a to su uglavnom nanosi i aluvijalne ravni rijeka).

bokapolis

ŠEMA TEORIJSKOG MODELA SPECIFIČNOG LINEARNOG GRADA

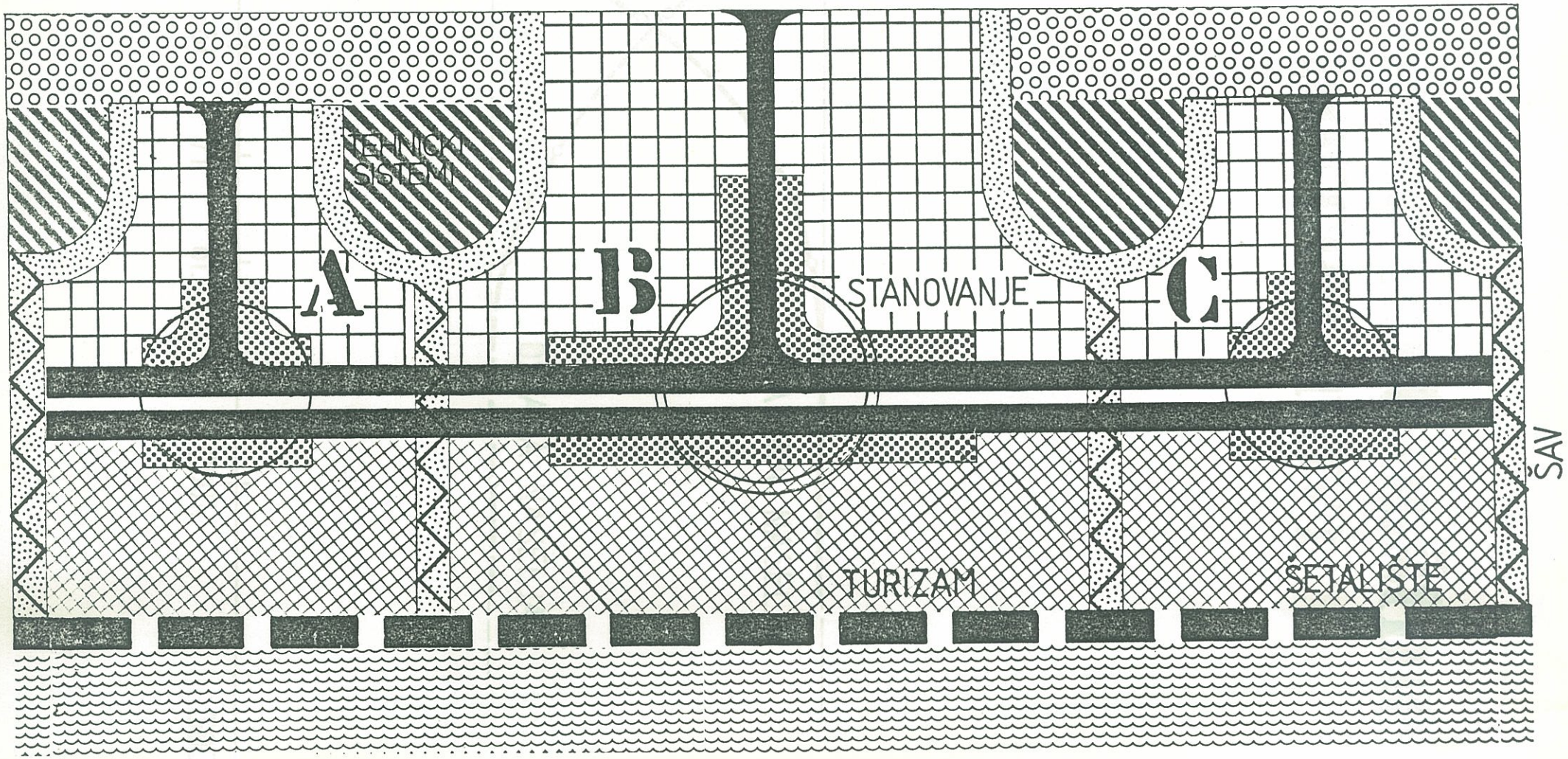

urbanitet opštine herceg-novi

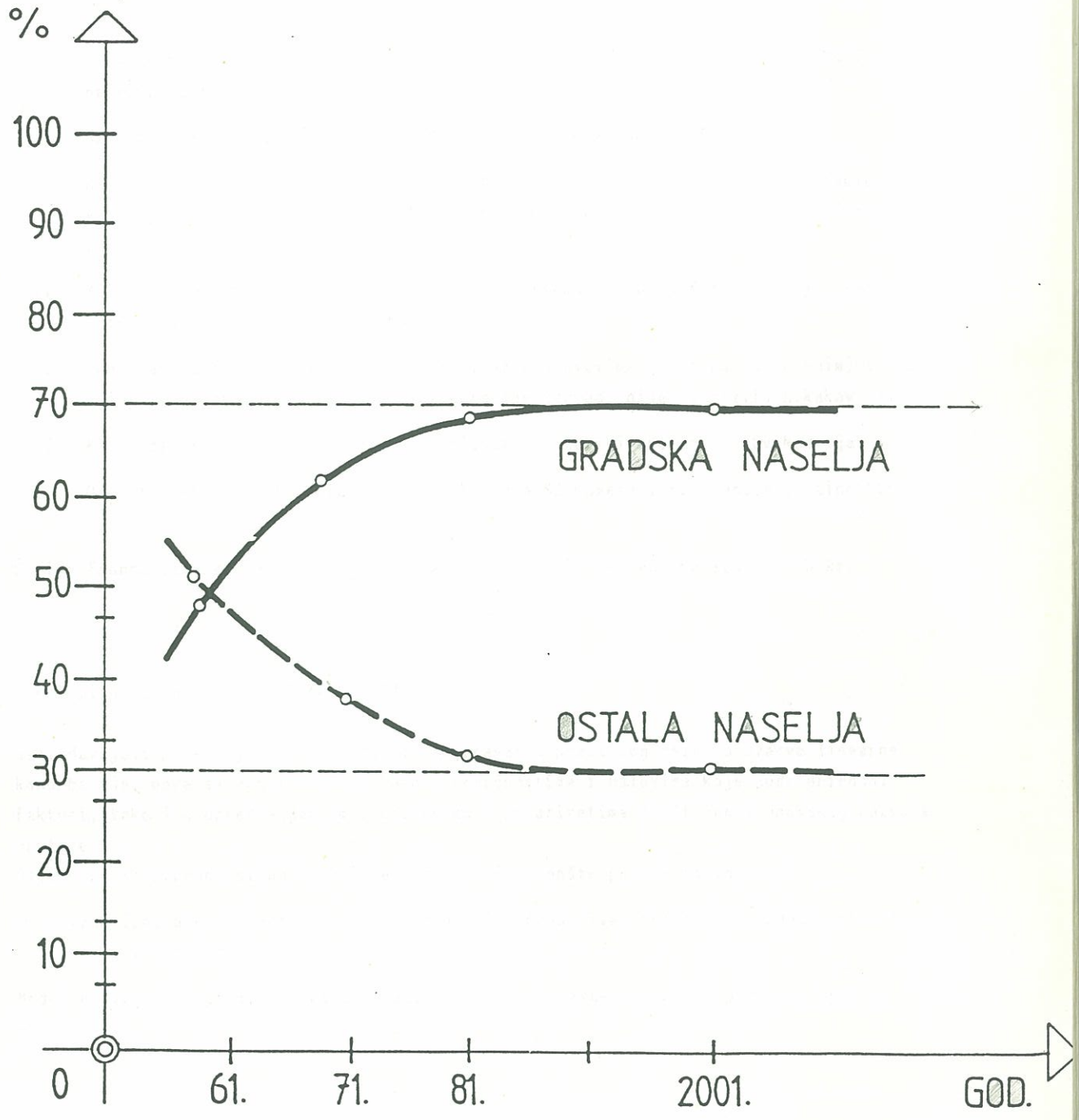

- Morfološke karakteristike za formiranje "Bokapolisa" su i uzan pojas relativne morfometrijske pogodnosti za izgradnju, između obale mora i strmih obronaka planinskih masiva u pozadini, čime je ostvarena visoka građevinska koncentracija pogodnijih uskih prostora. Prodori po dubini su izvedeni uz ravnice koje su formirale rijeke.

Ovakvu definiciju na osnovu primjera u Boki Kotorskoj, odnosno strukturi organizma Herceg Novog i okolnih naselja.

Može se identifikovati sedam elemenata "karika" lanaca strukture "Bokapolisa" na obali Opštine Herceg Novi.

I - Prostor MZ Igala do kontakta sa MZ Topla ("zatvoreni šav"), sa dubokim "slivom naselja" sve do MZ Prijevor.

II - MZ Topla, MZ Herceg Novi, sve do Meljina i "poluzatvorenog šava".

III - MZ Meljine do "Lalovine", gdje još postoji "otvoreni šav". Meljine su "racipijent" velikog "sliva naselja" i MZ i to MZ Podi, pa preko MZ Kameno-Žlijebi i čitavog I SJEVERNOG opštinskog rejona.

IV - MZ Zelenika-Kuti sa lokalnim "slivovima" zaseoka po obodu Kutskog polja, sve do "otvorenog šava" prema MZ Kumbor.

V - Konurbacija MZ Kumbor-Đenovići-Baošići sa podšavovima (potpuno zatvorenim) izmedju njih. Zbog izrazito nepogodne konfiguracije terena, nije se razvio nikakav "sliv".

VI - MZ Bijela sa ograničenim lokalnim "slivom" po dubini sve do rta Sv.Neđelja.

VII - Od "otvorenog šava" prema Bijeloj, obuhvata MZ Kamenari do granice Opštine("Verige").

Širina fronta izlaska na more do "susreta" sa susjednim segmentima iznosi 2-5 km.

Model planiranog razvoja "BOKAPOLISA";

Sagledavajući potencijale i mogućnosti usmjeravanja pravilnog razvoja ovakve linearne konurbacije, mora se voditi računa kako o mogućnostima i uslovima koje nude prirodni faktori, tako i o opredjeljenjima, ciljevima i prioritetima društveno-ekonomskog razvoja Opštine.
Smjernice Prostornog plana Republike, opredjeljuju opšte pravce razvoja:

- turizam (posebno zdravstveni), industrija, locirana izvan turističkih najatraktivnijih prostora i poljoprivreda.

Model razvoja Bokapolisa bi mogao imati slijedeće karakteristike na području Opštine Herceg-Novi:

Funkcionalni zoning;

- Priobalna područja treba privoditi turističkoj ponudi (izgradnja ravnomjerno raspoređenih hotela, dopunskih prostora, plaža i dr.);

- Drugi pojas namijeniti stalnom i povremenom stanovanju, prema morfološkim mogućnostima ili prodorom prema "slivovima naselja" zaledja;

- Saobraćajna diferencijacija mora biti u namijeni priobalne trase pješacima (šetalište), srednjih trasa i nivoa lokalnom gradskom i naseljskom saobraćaju, a izvan naselja i na višim kotama tranzitna saobraćajnica sa povremenim vezama sa srednjim nivoima.

  Srednje saobraćajne trase treba da budu i funkcionalne razdjelnice između turizma i stanovanja u cilju obostrane koristi, što ipak ne treba shvatiti principijelno, nego postepeno.

- Mješoviti društveni centri će se formirati takodje u toj kontakt zoni u cilju opsluživanj obije dominantne funkcije.

- Industrija, odnosno tehnički sistemi, bi se mogli locirati u zaledju stanovanja i to u obodnim zonama iznad "šavova", čime se pogoni nalaze na razmeđu dva bočna segmenta konurbacije.

- Zaleđe svega toga je poljoprivreda i šume.

- Stepenovanje ovakvih segmenata u smislu urbane opreme i značaja, zavise i od drugih faktora, što je definisano modelom mreže Mjesnih zajednica.

Fizičke karakteristike;

- Linearnost kao forma dominira i teoretski omogućava "nizanje" elemenata, dok prostor to dozvoljava. Prodori po dubini nemaju kvalitet funkcije turizma kao oni osnovni.

- Povoljnost prodora u dubinu je relativna, jer se povećava nadmorska visina, a u nižim djelovima gubi kontakt sa resursom mora.

- Seizmičnost i geološke podloge, diktiraju nižu spratnost u priobalnim djelovima i eventualno veću u podnožjima i na obroncima planinskih kompleksa, što je takodje jedna od bitnih karakteristika "Bokapolisa".
  Planom je određena najveća spratnost do P+4+Po.

- U ambijentalnom i arhitektonskom smislu (zbog izraženog seizmičkog hazarda), forme moraju biti jednostavne i pravilne, bez komplikovanih struktura i kombinacija, što diktira i izbor aseizmičkih konstrukcija.

Opisane karakteristike i smjernice dovodjenja u rad funkcionalni i fizički podsistem prostora naselja obuhvaćenih GUP-om, mogu se primjeniti na slijedeći način:

- Zoning namijenjen komercijalnom turizmu je prostor ispod srednjeg nivoa longitudinalnih ulica od Igala (ul.S.Ilića), preko H-Novog (ul.Njegoševa i Braće Grakalića), te ispod Jadranskog puta (Meljine,Zelenika i Rivijere).

- Srednji prostor između Jadranskog puta i navedenih medjunivoa, je zona mješovitih funkcija, da bi iznad Jadranskog puta moralo dominirati stanovanje.
  Regulacioni planovi bi ovaj generalni zoning morali obraditi suptivnije i sa specifičnostima svakog prostora, te tu srednju zonu tretirati kao strukturu prožimanja.

- Razvoj stanovanja iznad Jadranskog puta, je već prisutan (Topla II, Gomila, kolektivno stanovanje i sve MZ sa individualnim stanovanjem).

- Koncept razvoja hotela u priobalnoj zoni je ostvaren planiranjem kapaciteta na potezu od Savine do Baošića u ravnomjernom rasporedu, kao i namijene neizgrađenih prostora u funkciji turizma, sporta ili zelenila.

- Priobalno šetalište je uglavnom definisano i treba ga regulisati na potezu od Meljina do Kumbora fizički, a funkcionalno od Kumbora do Kamenara.

- Srednje saobraćajnice su paralelne Jadranskom putu, koje sa njim sačinjavaju komunikacione kanale duž konurbacije lokalnog i gradskog značaja, a do izgradnje autoputa i tranzitnog, što otežava funkcionisanje Bokapolisa u smislu kako je shvaćen.

- Planirana tranzitna saobraćajnica je novi auto-put izvan naselja i na višim kotama prema datoj trasi, sa priključcima na pojedinim tačkama za naselja.

- Mješoviti društveni sistemi shodno modelskoj analizi, locirani su u zaleđima stambenih zona osnovnih segmenata (Servisna zona između podsegmenata Sutorine i Igala, zona "Nemile" između segmenata Herceg Novi i Meljine).
  Brodogradilišna industrija u Bijeloj, je determinantna zbog svoje djelatnosti vezane za more.

- Zaledje namijenjeno poljoprivredi, su Sutorinsko i Kutsko polje u neposrednoj blizini mora i ostali prostori zaledja.

Definisani teorijski model specifičnog linearnog grada "Bokapolis", primjenljiv je na prostoru Opštine Herceg Novi i omogućuje usmjeravanje logičnog razvoja u uslovima velikih ograničenja (morfologija, seizmika, nekontrolisani razvoj, pregrađenost),naravno u prostorima u kojima je to moguće do 2001.godine, ali uz korekcije vremena, može obezbijediti i koncepcijski pristup planiranju u slijedećim etapama:

3.3. Stepen urbanizacije;

U odnosu na stepen urbanizacije, analizu ćemo izvršiti prema podjeli naselja na GRADSKA (URBANA) i SEOSKA (RURALNA), gdje spadaju i naselja POLUURBANOG tipa.

Definicija gradskih naselja u sadašnjem trenutku, podleže "administrativnom" kriterijumu, tj. određena naselja su administrativnim aktom utvrđena kao gradska.

U Opštini Herceg Novi, to su slijedeća naselja (transponovana u Mjesne zajednice):
02. Bijela
04. Zelenika
05. Igalo
19. Herceg Novi (20. Topla)

GUP Herceg Novi 2001. tabela 3.3. a

RASPORED STANOVNIŠTVA

Urbanitet prema administrativnoj definiciji

G r u p a	n a z i v	1961.	1971.	1981.	2001.
I	Gradska naselja	7.471	11.226	16.071	22.258
II	Ostala naselja	7.686	7.142	7.187	9.742
	Ukupno:	15.157	18.368	23.258	32.000

Stepen urbanizacije se kreće u slijedećim iznosima:

1961.god. - 49,29 %
1971.god. - 61,12 %
1981.god. - 69,09 %
2001.god. - 69,56 %

Stepen urbanizacije u SR Crnoj Gori, iznosi 51,5 % prema istovjetnoj administrativnoj klasifikaciji koja je primijenjena i na statističku obradu.
Stepen urbanizacije na nivou SFRJ iznosi 47,4 %.

Koncepcijom prostornog razvoja u urbanu konurbaciju, bi ušla i Mjesna zajednica Meljine (u 69,56 % stanovništva).

Obzirom da je planirani trend urbanih MZ manji od intenziviranja poluurbanih MZ (mješovite i obalne), koeficijenat urbaniteta bi se morao zadržati na 70% bez obzira što je MZ Meljine predložena u kategoriju "gradskog karaktera".

Prostorni plan Republike, predvidio je ukupno učešće urbanog stanovništva na 67,8 % (2000. godine).

GUP Herceg-Novi 2001. tabela 3.3. b

NACRT PLANA

Gustine urbanog stanovništva po MZ

br.	MZ	st. 2001.	F.MZ (ha)	urbano područje	st/urb.p.
19.	Herceg Novi	6.o25	150,o	112,8	53,4
20.	Topla	4.887	91,9	54,1	90,3
02.	Bijela	3.o75	518,2	124,o	24,8
04.	Zelenika-Kuti	2.358	1.148,6	119,2	19,8
05.	Igalo	4.974	657,2	309,8	16,1
12.	Meljine	939	71,2	27,6	34,0
	Urbane MZ	22.258	2.637,1	747,5	29,8

Ako uporedimo smjernice Prostornog plana Republike za gustine urbanog stanovništva (3.1.) za konurbaciju od 22.258 st., dobijamo pros.gustinu od 29,8 st/ha urbanog područja, što zadovoljava smjernice od minimum 25 sa težnjom sa 35 st/ha.

3.4. Namjena i bilans površina;

Ukupna površina obrade GUP-a na osnovu Odluke Skupštine opštine Herceg-Novi, iznosi 7.763,00 ha.

Analizom i snimanjem postojećeg stanja (1985.godine) i klasifikacijom na dvije najopštije kategorije: kompleksi (objekti i pripadajuće slobodne površine sekundarnog značaja) i ostale namijene (saobraćaj, zelenilo, poljoprivredno zemljište i dr.), dobijen je podatak da kompleksi zauzimaju svega 80 % ukupne površine obrade, što govori o velikoj razudjenosti pojedinih namijena u prostoru koji se morao obraditi i obuhvatiti.

Planirano rješenje povećava površinu kompleksa za 256,74 ha, tj. dovodi index urbane izgrađenosti na 11,27 % ali zrnasta i razbijena strukturalnost mora i dalje ostati.

Detaljna analiza namjene u okviru urbanih kompleksa, pokazuje da je namjena stanovanja bila zastupljena 1985.godine sa 82,38 %, dok su ostale relevantne podjednako 5-6 %.

Planirano stanje daje slijedeća rješenja;

Obezbijeđenje i povećanje površina za tehničke sisteme (+ 56,41 ha), turističke komplekse (+ 22,52) i društvenih djelatnosti (+ 78,08 ha), te relativno blaži rast stanovanja (+98,71 ha), sveo je stanovanje na procenat do 70 %, što je bliže funkcionalno ekvilibriju naselja. Procenat učešća društvenih djelatnosti se približava 13 %, tehnički sistemi 11 %, a 7 % su turistički kompleksi sa 61,20 ha 2001.godine (1985.god. ima ih 38,68 ha ali više od pola su kamp kućice i privremeno uređeni prostori).

Detaljni prikaz učešća i zastupljenosti podfunkcija stanovanja i društvenih djelatnosti, dat je u tabeli.

Apsolutno najveće povećanje ima individualno stanovanje sa 87,51 novih ha, zatim tehnički sistemi (+ 56,41 ha) i sportski centri (+ 41,56 ha). Relativno najveći skok imaju sportski centri (skoro 12 puta više) i tehnički sistemi sa dominantnom servisnom zonom (index 2,53 %).

Rješenje predlaže ravnomjerniju medjusobnu zastupljenost gradskih funkcija na raspoloživom prostoru i to relativnim povećanjem nedovoljno zastupljenim funkcijama u postojećem stanju.

GUP Herceg Novi 2001. tabela 3.4. a

BILANS POVRŠINA NAMJENE

SUPRASTRUKTURA - I

Šifra	n a m j e n a	GUP 1985.g.	GUP 2001.g.	razlika
3.	tehnički sistemi	39,52	95,93	+ 56,41
4.	turistički kompleksi	38,68	61,2o	+ 22,52
5.1.	kolektivno stanovanje	30,05	41,25	+ 11,20
5.2.	individualno stanovanje	477,32	564,83	+ 87,51
6.1.	mješoviti centri	15,40	46,82	+ 31,42
6.2.	obrazovanje	5,31	7,99	+ 2,68
6.3.	zdravstvo	5,98	5,98	+ 0
6.4.	sportski centri	3,88	45,44	+ 41,56
6.5.	socijalna zaštita	2,46	4,88	+ 2,42
	Ukupno kompleksi	.617,58	874,32	+ 256,74
	Ostale namjene	7.147.o8	6.888,68	- 256,74
	UKUPNO GUP :	7.763,oo	7.763,oo	± 0

GUP Herceg Novi 2001. tabela 3.4. b

BILANS POVRŠINA NAMJENE SUPRASTRUKTURA II

Šifra	n a m j e n a	GUP 1985.g.	%	GUP 2001.g.	%
3.	tehnički sistemi	39,52	6,15	95,93	1o,97
4.	turistički kompleksi	38,68	6,28	61,2o	7,oo
5.	stanovanje	5o7,37	82,38	6o6,o8	69,32
6.	društvene djelatnosti	33,o3	5,19	111,11	12,71
	Ukupno kompleksi:	617,58	100,oo	874,32	100,oo

GUP Herceg Novi 2001. tabela 3.4. c

BILANS POVRŠINA NAMJENE

	n a m j e n a	GUP 1985.g.	%	GUP 2001.g.	%
	kompleksi	617,58	7,95	874,32	11,27
	ostale namijene	7.145,42	92,o5	6.888,68	88,73
	Ukupno GUP :	7.763,oo	100,oo	7.763,oo	100,oo

Zastupljenost kompleksa suprastrukture u ukupnoj površini obrade GUP-a je 11,27 %, što znači da je preostalih 6.888,68 ha (tj. 88,73 %) u kategorijama neizgrađenih površina.

3.5. Privreda

Obzirom da su funkcije privrede skoro 100 % zastupljene u zoni obrade GUP-a, tekstualno obrazloženje se oslanja na PPO.

3.5.1. Poljoprivreda;

U okviru zahvata GUP-a u planiranom stanju nalaze se dva polja namijenjena poljoprivredi: Sutorinsko i Kutsko.

Osnovni prostorni uslov obezbijeđenja funkcije poljoprivrede na ovim prostorima je zaštita od bilo kakve izgradnje na preostalim poljoprivrednim površinama, što je zoning namijenom i obezbijeđeno, jer su obuhvaćene samo napadnute površine sa izgrađenim ili započetim objektima.

Posebno je ugroženo Kutsko polje, gdje su stambeni objekti "sišli" duboko u polje i praktično je nemoguća savremena poljoprivredna proizvodnja i primjena savremenih agrotehničkih mjera.

Sutorinsko polje je u društvenom sektoru i razriješenjem hidromelioracije, očekuju se planirani znatni prinosi već u narednom petogodišnjem periodu.

Ostale djelatnosti poljoprivrednog karaktera u smislu prostornih pomjeranja i rješenja, svode se na društvenu regulativu i ekonomsko planiranje.

Posebna stavka regulacije prostora predstavljaju uslovi za izgradnju ekonomskih objekata u funkciji primarne poljoprivredne proizvodnje na osnovu Zakona o uslovima promjena namjene obradivog poljoprivrednog zemljišta ("Sl.list SR Crne Gore", br. 4/85).

Prostorni plan Opštine Herceg-Novi daje smjernice za potpunu zaštitu Kutskog i Sutorinskog polja (preostale površine obradivog poljoprivrednog zemljišta). Nivo Generalnog urbanističkog plana, rješava slijedeće:

Za MZ 04. Zelenika i 17. Sutorina, na prostoru definisanom u planu namjene površina kao ORANICE, ne planira se izgradnja ekonomskih objekata prema članu 3. navedenog Zakona, iz razloga potpune zaštite preostalih najkvalitetnijih obradivih poljoprivrednih površina.

Na svim ostalim površinama kategorije namjena "poljoprivrede" (Prostornim, Generalnim ili Regulacionim planovima), mogu se primijeniti ove odredbe Zakona.

3.5.2. Tehnički sistemi;

Pod tehničkim sistemima, kao urbanoj funkciji, podrazumjevaju se slijedeće uže namjene:

- Industrija,
- Tehnički servisi
- Skladišta i radionice,
- Građevinarstvo,
- Komunalni kompleksi

Tehnički sistemi su koncentrisani u priobalnim Mjesnim zajednicama i to uglavnom u slijedeće 4:

- Bijela: Brodogradilišna industrija i remont;
- Zelenika: Tehnički servisi i skladišta, nefunkcionalna luka (poslijedica zemljotresa)
- Meljine: Građevinarstvo i skladišta u uvali Nemile;
- Igalo: Servisna zona realizovana po planskim dokumentima i to: skladišta i komunalni kompleksi.

Antagonizam turističkih zahtijeva i industrijsko-tehničkih pogona, najizraženiji je na primjeru brodogradilišne industrije u Bijeloj. Usmjeravanje osnovnih pravaca razvoja Opštine Herceg Novi iz Prostornog plana SR Crne Gore sa industrijom na drugom mjestu (poslije turizma), mora u ovom slučaju, tj. Mjesna zajednica Bijela, dati prednost industriji.

Stanje prostora Zelenike je naslijeđe neplanske i nekontrolisane izgradnje skladišta i tehničkih servisa, čime je čitav prostor dobio dominantne anti-turističke ponude u društveno-komercijalnom smislu.

Prostor Nemile je također izgrađivan neplanskim potezima i akcentom na građevinarstvo (radionice, mehanizacija, skladišta), kao i klanice sa pratećim prostorima.

U Igalu je u dubini između Sutorinskog polja i priobalne zone, definisana Servisna zona, koja je u 80 % planski realizovana.

Globalna ocjena stanja prostora tehničkih sistema, može biti 50:50, tj. veće koncentracije koje su u metodološko-tehnološkom smislu neminovne i prihvatljive (Bijela i Igalo) i neplanski i nekontrolisano formiranje grupacije (Nemila i Zelenika).

Valorizacijom potencijala (Brodogradilište u Bijeloj, moramo uzeti kao konstantu),funkcije igalske Servisne zone, Nemile i zeleničkih skladišta, nisu na dobrim lokacijama, jer direktno utiču na primarnu funkciju razvoja-turizma.

Na osnovu programskih zahtijeva i mogućnosti društveno-ekonomskih pokrića razvoja tehničkih sistema i dosada prihvaćenih opredjeljenja (nova Servisna zona), prostorni razvoji ove funkcije kao komparativne djelatnosti, mogu se definisati kao:

- omogućavanje većeg zapošljavanja,
- dislokacija sa problematičnim lokacijama,
- izgradnja relativno veće koncentracije u zaledju turistički atraktivnog pojasa,
- Ocjena i planiranje matičnog brodogradilišnog prostora za planski period,
- Infrastrukturna opredjeljenja za funkcionisanje ovih specifičnih kompleksa racionalnim grupisanjem.

Na osnovu programskih potreba i smjernica iz PPO, predlažu se slijedeći prostorni zahvati:

- Prioritetna akcija je formiranje servisne zone na sjeveroistočnim rubnim područjima Sutorinskog polja u morfološkim uvalama za oko 1000 radnih mjesta, tj. oko 50 ha brutto površine.

Zona bi imala mješoviti sadržaj, uključujući mogućnost izgradnje svih vidova tehničkih sistema i pratećih sadržaja. Saobraćajno i infrastrukturno riješiti uključenja u gradski i opštinski sistem, a relativnom koncentracijom obezbijediti će se racionalnost komunalne opremljenosti (izgradnja i korišćenje).

U Servisnu zonu u prvim fazama treba dislocirati sve komunalne i druge tehničke sisteme koji ugrožavaju urbane i ruralne prostore svojom tehnologijom ili širenjem kao i turističku ponudu.

U ovu zonu treba locirati i nove industrijske pogone zacrtane u programskom dijelu (laka ili sportska konfekcija, prerada ribe i dr. konkretni programi radno, a ne materijalno intenzivni), kao i tehničke servise i skladišta (automehaničarske, električarske, mašinske, stolarske, gradjevinske i dr.), te komunalne (vodoprivreda, elektrodistribucija, saobraćaj i veze i dr.).

Pogoni male privrede (individualni sektor), koji zahtijevaju veće proizvodne prostore ili su potencijalni zagađivači životne sredine, također treba da budu u ovoj zoni.

Veoma važan sektor planiranja, projektovanja i izgradnje je zaštita vode i zemljišta u ovoj zoni zbog formiranja peloida i mineralne vode, kao osnovne sirovine djelatnosti Instituta za rehabilitaciju.

- Prostor Brodogradilišta "Veljko Vlahović" u Bijeloj, se proširuje na najveće moguće prostore (do Jadranskog puta), kako bi projekciju od 1600 zaposlenih mogao tehnološki zaokružiti sa osnovnom linijom čelika i remonta brodova.

  Mjere zaštite mora su od prvorazrednog značaja.

- Zona "Nemile" koja sad pokriva oko 4 ha brutto površine (dio je u MZ Herceg Novi) u ovom konceptu bi se morala tehnološki i prostorno zaokružiti i obezbijediti sve prateće prostore i infrastrukturu.

  Isto tako, može se planirati dograđivanje i izgradnja nekih pogona skladišta i objekata tehničkih sistema u funkciji realnog izmještanja skladišno-servisnih funkcija iz atraktivnih prostora (napr. iz centralnog dijela Zelenike).

  Sa sadašnjih 4 ha kompletnim uređenjem bi se mogao sistem po dubini zaokružiti do 14 ha brutto.
  Ukupna zaposlenost bi bila oko 1300, s tim što je oko 1000 radnih mjesta građevinske operative koji su funkcionalno izvan ovih prostora.

- Skladišno-servisni objekti u MZ Zelenika, moraju se smanjiti do 2001.god. najmanje za 2/3 sa potrebom inciranja da se dugoročno ostvare samo investicije koje su upravo završene ili su u izgradnji.
  Zelenička luka će se rekonstruisati i izgraditi kao putničko-teretna, zahvatajući i akvatorij marine i svih pratećih sadržaja.

- Postojeća Servisna zona u Igalu se mora tehnološki i prostorno zaokružiti bez nove izgradnje, a svi ostali prostori opštine, moraju se "osloboditi" kompleksa tehničkih servisa (iznad nivoa uslužnih djelatnosti-zanata za svakodnevnu i periodičnu potrebu).

Ukupno bi površina zone teh.sistema trebala imati oko 80-90 ha,tj. za oko 50 ha više nego u postojećem stanju, koncepcijom smanjenja te namjene u Zelenici, ograničenog rasta u Bijeloj i "Nemiloj", a ubrzanom dinamikom u novoj Servisnoj zoni uz Sutorinsko polje.

GUP Herceg Novi 2001. tabela 3.5.2. a

NACRT PLANA

Tehnički sistemi

Broj	M Z REJON	F(ha 1984	F(ha 2001.	razlika	radnih mjesta 2001.
05.	I g a l o	12,4o	11,35	- 1,o5	200
11.	Mojdež	-	-	-	-
15.	Prijevor	-	-	-	-
16.	Ratiševina-Sušćepan-Trebesin	-	5o,79	+ 5o,79	1000
17.	Sutorina	-	-	-	-
II	ZAPADNI	12,4o	62,14	+ 49,74	1200
12	Meljine	3,96	9,15	+ 5,19	1300 X
14	Podi-Sasovići	3,oo	3,oo	+ - 0	-
19	Herceg Novi	o,2o	2,oo	+ 1,8o	-
20	T o p l a	-	-	-	-
III	SREDIŠNJI	7,16	14,15	+ 6,99	1300
01	Baošići	-	-	-	-
02	Bijela	8,8o	14,64	+ 5,84	1600
03	Đenovići	o,3o	-	- o,3o	-
04	Zelenika	1o,76	5,oo	- 5,76	100
06	Kamenari	-	-	-	-
07	Kumbor	-	-	-	-
IV	ISTOČNI	19,86	19,64	- o,22	1700
10	Luštica	-	-	-	-
V	JUŽNI	-	-	-	-
Prostor GÚP-a :		39,52	95,93	+ 56,41	4200

X 1.000 radnih mjestu su građevinska operativa, a u 1.300 su i radna mjesta iz Herceg Novog (19)

3.5.3. Usluge:

Pod urbanim uslugama, podrazumijeva se mreža objekata namijenjenih zadovoljavanju potreba stanovništva i turista u oblasti trgovine, zanatstva i ugostiteljstva.

Ponuda se mora organizovati na slijedećim nivoima: opštinski i šire, rejonski i nivo mjesne zajednice.

Prema nomenklaturi namjene podsistema usluga, podrazumijevaju se:

1° Trgovina
2° Zanatstvo
3° Ugostiteljstvo

Raster rasporeda u prostoru i dimenzionisanju u okviru generalnog rješenja, bit će opisan po sve tri funkcije.

Trgovina:

Prema podacima iz Studije, funkcija trgovine je raspolagala 1982.godine sa 1o4 prodavnice sa 15.215 m2 korisnog prostora, što daje prosječnu veličinu od 146 m2, od čega 21 % odlazi na primarna skladišta.

Postojeće stanje bit će svedeno na korisnike pod kojima se podrazumijevaju: stalno stanovništvo 100 %, turisti 25%, što daje za 1981.godinu :

stanovnika:	23.258 x 1,o	= 23.258
turista:	29.841 x o,25	= 7.46o
trgovinskih korisnika ukupno:		30.718

Podatak od 0,49 m2 po korisniku trgovine nije zadovoljavajući.

Prostorna rascjepkanost i nefunkcionalna raspodjela između ponude za svakodnevno,periodično i specifično snabdjevanje, uslovljeno je i prostornom "rasutošću", linearnom uz obalu i zrnastom u zaledju.

Normativ za dimenzionisanje potreba za trgovinskim prostorom (netto), je 0,90 m2/korisniku od čega je 25% za svakodnevno (1°) 50% za periodično (2°) i 25% za vanperiodične (spedifične) potrebe (3°).

Od dobijenih površina, 30 % se računa u namjeni priručnog skladišta.

Ukupan broj korisnika trgovinskog prostora 2001.god. u zoni obrade GUP-a je 43.669, što daje potrebnu površinu 39.732 m2 netto (od čega 11.92o m2 priručnog skladišnog prostora), odnosno 8,2 ha brutto površine kompleksa u okviru namjene "mješovitog centra".

Princip razmještaja pojedinih segmenata je slijedeći:

- Prostori za svakodnevnu potrebu su proporcionalno korisnicima, raspoređeni u svaku mjesnu zajednicu,
- Rejonizacija prostora periodičnog korišćenja, izvršena je slijedećim gravitacionim koncentracijama:
  Kameno (+Mokrine,Ubli); Igalo (+Sutorina,Prijevor); Topla (+Mojdež,Sušćepan); Meljine (+Podi); Zelenika (+Kumbor), Bijela (+Baošići,Đenovići,Kamenari); Herceg-Novi,Kruševice.

  Proporcionalni raspored prema trgovinskim korisnicima, dat je u tabeli

Ponude 3° (specifična potrošnja), raspoređena je u četiri mjesne zajednice sa planskim rasporedom:

Herceg Novi	30 %
Zelenika	30 %
Topla	20 %
Bijela	20 %

Usmjeravanje trgovinskih centara je na dvostrukoj osovini Herceg Novi i Zelenika, sa različitim asortimanom, dok su Topla i Bijela "bočni amortizeri" trgovinske frekvencije.

Prostori 1° i 2° moraju biti disperzivno raspoređeni, a 3° koncentrisano (robne kuće, centri).
Broj zaposlenih će biti oko 1200 ukupno.

GUP Herceg Novi 2001. tabela 3.5.3. a

NACRT PLANA Trgovina m^2 netto

Br.	MZ REJON	korisnika 2001.	1°	2°	3°	Ukupno
05.	Igalo	8.565	1.929	4.420	-	6.349
11.	Mojdež	718	162	-	-	162
15.	Prijevor	350	79	-	-	79
16.	Ratiševina-Sušćepan-Trebesin	1.123	253	-	-	253
17.	Sutorina	899	2o2	-	-	2o2
II	ZAPADNI	11.655	2.625	4.420	-	7.045
12.	Meljine	1.397	315	1.2o1	-	1.516
14.	Podi-Sasovići	1.269	286	-	-	286
19.	Herceg Novi	8.65o	1.94o	4.312	3.o77	9.329
20.	T o p l a	6.863	1.545	3.921	2.o51	7.517
III	SREDIŠNJI	18.179	4.o86	9.434	5.128	18.648
01.	Baošići	1.174	264	-	-	264
02.	Bijela	4.3o8	97o	3.689	2.o51	6.71o
03.	Đenovići	1.4oo	315	-	-	315
04.	Zelenika	3.567	803	2.1o7	3.077	5.987
06.	Kamenari	1.307	294	-	-	294
09.	Kumbor	1.111	250	-	-	250
IV	ISTOČNI	12.867	2.896	5.796	5.128	13.820
10.	Luštica	968	218	-	-	-
V	JUŽNI	968	218	-	-	218
	Prostor GUP-a :	43.669	9.825	19.650	10.257	39.732

Od 39.732 m^2, 30 % su priručni magacini.

Mala privreda (zanatstvo i ugostiteljstvo);

Prostorni aspekt ima tri nivoa: mjesne zajednice, rejone i opštine regione i šire.

Raspored lokala zanatske i ugostiteljske djelatnosti, treba razmatrati u odnosu na namjene u okviru kojih se mogu pojavljivati, a to su:

- kolektivno stanovanje,
- individualno stanovanje,
- mješoviti centri
- zaštićeni prostori,
- tehnički sistemi.

Plan principijelno razlikuje dvije kategorije lokala male privrede:

1.- "Stambeni", tj. djelatnost iz zakonske nomenklature, koji ne zagadjuju vazduh,vodu i zemlju, koji ne stvaraju buku, te ne zahtijevaju veliku frekvenciju saobraćaja.

Lociranje ovih pogona male privrede je moguće u svim prizemljima kolektivnog i individualnog stanovanja, mješovitim centrima i zaštićenim prostorima, ukoliko zadovoljavaju slijedeće uslove mikro-lokacije:

- mora biti obezbijedjen prilaz sa trotoara,
- ulaz u uslužnu radnju, mora biti najmanje 3 m´ od ivice kolovoza, a 5 m´ od ivice kolovoza Jadranskog puta,
- mora zadovoljavati ostale zakonske propise.

Ovakav pristtup omogućuje veći izbor lokacije, funkcionisanje tržišta, kao i bržu mogućnost realizacije sa ravnomjernijim prostornim rasporedom.

Plan ne ograničava asortiman, broj i prostorni raspored.

2.- "Proizvodni" pogoni male privrede, tj. koji traže veću lokaciju, saobraćajnu funkciju, mogu izazvati buku, ili imaju tehnologiju sa otpadnim materijama, lociraju se u zonama namjene "tehnički sistemi", takodje bez ograničavanja asortimana i broja, dok se prostorni raspored rješava regulacionim planovima.

3.5.4. Turizam;

Sagledavajući postojeći sistem prostornog rasporeda turističke ponude, može se konstatovati slijedeće:

- Postojeći kapacitet hotelskih ležaja od 5.957 je neravnomjerno raspoređen sa težištem u Igalu iz razloga velike potrošnje smještaja u stacionarima zdravstvenog turizma (Institut "Dr.Simo Milošević", sa dječijim odjeljenjem 1.800 ležaja).
- Istočni rejon ima svega 525 ležaja, s tim što je nedavno otvoren kapacitet u Bijeloj od 420 kreveta.

- Brutto površine svih kompleksa od 38,68 ha, daje pokazatelj od 76 m2 po ležaju, što nije dovoljno u odnosu na prateće prostore, kao što su sportsko-rekreaciona saobraćajnica (posebni) i nautička ponuda.

- Procjena komparativne ponude smještaja (kampovi, domaća radinost, odmarališta) za 1985. je 24.734 ležaja, s tim što su priobalne Mjesne zajednice došle do odnosa stalnog stanovništva prema turistima komparativnog smještaja 1:1,10, a Mjesne zajednice u zaledju 1:0,33.

- Raspoloživa površina plaža od 70.500 m2, daje u odnosu na aktivne kupače, slijedeće pokazatelje 1981.godine:

stanovnika	23.258 x o2 =	4.652
turista	29.841 x o7 =	20.889
Ukupno :		25.541

Podatak od 2,76 m2 plaže po aktivnom kupaču, nije dovoljan, a daleko veći problem je nedovoljna opremljenost plaža i pratećih sadržaja.

- Nautički turizam kao bitan potencijal turističke ponude, nema prostornih kompleksa-marina u funkciji komercijalnosti, osim razbacanih lučica po cijeloj obali, bez potrebnih pomoćnih objekata i površina.

Na osnovu programske orijentacije od 9.000 ležaja, ukupno uz prestruktuiranje kategorija i izgradnju novih ležaja, u prostornom smislu će se ostvariti:

- Ravnomjerniji raspored novih kapaciteta prema programskim kapacitetima,
- Normativna površina uređenih plaža prema programiranom kapacitetu turista, računajući sa 70 % i stanovništva 20 %, uz primjenu normativa od 3,5 m^2 po korisniku; 6 m^2
- Površinski normativ hotelskih kompleksa sa 80-120 m2 brutto po ležaju;
- Kapacitet komparativnog smještaja, u odnosu 1:1,5 za priobalne Mjesne zajednice, 1:1,0 za poluurbane mješovite mjesne zajednice Kruševice i Lušticu.
- Pod komparativnim kapacitetima se podrazumijevaju: domaća radinost, kampovi, naslijeđena odmarališta i dr.

U planiranom stanju su prikazani programirani kapaciteti prema potencijalima prostora i separatnim programima i zahtjevima društveno-ekonomskih subjekata (anketa), kao i tekuće dokumentacije prostornog planiranja.

Ukupan broj komercijalnih ležaja je po tome 15.500 za što postoje prostorne mogućnosti i bilansiranje će se izvršiti prema tom kapacitetu.

Realna planska odrednica ekonomskog dijela je 9.000 ležaja ukupno do 2001., od toga 3.883 nova i 30 % od postojećih u smislu prestruktuiranja kategorija.

Plan ostavlja veće mogućnosti strategije prostornog razvoja obezbijeđenjem rezervnog prostora turističke namjene sa još 1.700 ležaja.

Komparativni kapaciteti su 43.744 ležaja, što sa planiranim vikend-gradom na Luštici od 3.000 ležaja daje cifru od 47.744 ležaja.

Ukupan kapacitet turističkih ležaja će biti 64.944.

Od priložene tabele u zoni GUP-a nisu kapaciteti SJEVERNOG REJONA, tako da je korekcija slijedeća:

- broj stanovnika: 30.243
- broj vikend stanovnika 3.000
- hotelskih ležaja: 14.450
- rezervne zone: 1.200
- domaća radinost: 43.100

GUP Herceg Novi 2001. tabela 3.5.4. a

Turistički kapaciteti 2001.

1	2	3	4	5	6	7
Br.	MZ R E J O N	st. 2001.	vikend	hoteli		dom.radinost
07.	Kameno-Žlijebi	451		50		-
08.	Kruševice	644		500	500	644
13.	Mokrine	511		-	-	-
18.	Ubli	151		-	-	-
I	SJEVERNI	1.757		550	500	644
05.	Igalo	4.974		6.000	-	7.461
11.	Mojdež	623		-	-	623
15.	Prijevor	350		-	-	-
16.	Ratiševina-Sušćepan-Trebesin	977		-	-	977
17.	Sutorina	781		-	-	781
II	ZAPADNI	7.705		6.000	-	9.842
12.	Meljine	939		1.000	-	1.409
14.	Podi-Sasovići	1.103			500	1.103
19.	Herceg-Novi	6.025		1.600	-	9.038
20.	T o p l a	4.887		750	-	7.331
III	SREDIŠNJI	12.954		3.350	500	18.881
01.	Baošići	777		1.000	-	1.166
02.	Bijela	3.075		500	-	4.613
03.	Đenovići	941		500	-	1.412
04.	Zelenika	2.358		1.200	-	3.537
06.	Kamenari	938		200	200	1.407
09.	Kumbor	784		200	500	1.176
IV	ISTOČNI	8.873		3.600	700	13.310
10.	Luštica	711	3.000	2.000	-	1.066
V	JUŽNI	711	3.000	2.000	-	1.066
	O P Š T I N A :	32.000	3.000	15.500	1.700	43.744

GUP Herceg-Novi 2001. tabela 3.5.4. b

BILANS POVRŠINA HOTELSKIH KOMPLEKSA

šifra	Mjesna zajednica	GUP 1985.g.	GUP 2001.g.
01.	Baošići	2,16 X	2,86
02.	Bijela	1,45	1,45
03.	Đenovići	4,84 X	4,84
04.	Zelenika	1,90 X	8,o4
05.	Igalo	6,66	33,56
06.	Kamenari	-	-
09.	Kumbor	3,69 X	2,00
10	Luštica	2,80 X	4,50
11.	Mojdež	-	-
12.	Meljine	0,98 X	1,98
14.	Podi - Sasovići	-	-
16.	Ratiševina-Sušćepan-Trebesin	-	-
17.	Sutorina	0,16	0,16
19.	Herceg-Novi	1,72	3,61
20.	Topla	2,02	2,86
	U k u p n o :	38,68	61,20

X Prostori namijenjeni turizmu ali bez stvarne komercijalne privredne funkcije.

II. Zapadni rejon:

Osnovni kapacitet zdravstvenog turizma (Institut), će dobiti još 850 ležaja u II fazi, koja je u finalnoj fazi, što znači pored iskorišćenja objekata između Instituta i obale (85), imati ukupno 1.800 ležaja.

Koncept dugoročnog razvoja Igala kao lječilišnog mjesta, mora ići putem organizacije ostalih hotelskih ponuda i komplementarnih ležaja u funkciji djelatnosti Instituta.

Pored rezervacije prostora "Solila" za eventualnu izgradnju III faze za oko 1.000 ležaja (privremena izgradnja sportskih terena), i eventualne izgradnje 1.000 ležaja paviljonsko bungalovskog tipa u okviru kompleksa Njivice, Igalo bi imalo na raspolaganju 6.000 komercijalnih ležajeva. Navedenih 2.000 imaju tretman "rezerve", sa ciljem da njihovo nekalkulisanje ne bude znatnije eventualnoj realizaciji.

Sa komplementarnom ponudom od 9.842 ležaja, to je ukupno oko 16.000, odnosno 14.000 (bez rezerve), ležaja II Zapadnog rejona, koji gravitira Igalu.

Broj aktivnih kupača će iznositi 12.686, što zahtijeva površinu uređenih plaža od 44.4o1 m^2

Stanje 1984.godine je svega 22.000 m2, ne računajući neuređeni dio od ušća rijeke Sutorine do Instituta.

Aktiviranjem i uređenjem, dobilo bi se još 25.000 m2, što bi uz izgradnju poluostrva i ostrva za sunčanje, zadovoljilo programirane potrebe.

III. Središnji rejon;

U cilju linearne interpolacije kapaciteta turizma, planirano je u Mjesnoj zajednici Herceg Novi 1.600 ležaja, sa pokrivenom komplementarnom ponudom od 9.038, ukupno 10.638 turista u punoj sezoni.

3,5 m²/k

Za 18.152 aktivna kupača, treba 63.536 m2 uređenih plaža. Sada stoji na raspolaganju 26.300 m2, što je nešto više od 40 %.

1,45

Potencijal obale od 5 km od Tople do Lalovine, daje mogućnost opreme i izgradnje potrebnih dodatnih površina, kao i vještačkih poluostrva.

Nove kapacitete linearno rasporediti uz obalu najvećeg kapaciteta do 500 ležaja uz normativ kompleksa, barem 100 m2 (sa pratećim sadržajima).

IV. Istočni rejon:

Objektivno, na "Rivijeri" se planira izgradnja najveće mase novih hotelskih kapaciteta, ukupno 3.600, što sa komparativnim smještajima iznosi ukupno 16.911 turista.

Linearni raspored novih kompleksa paviljonskog tipa, kapaciteta do 500 ležaja, treba locirati u Mjesne zajednice koje su trenutno bez ijednog hotelskog komercijalnog ležaja.

Osovine razvoja turizma na ovom području, a i čitave opštine, je potencijal Lalovine (800 ležaja), uz koji treba prostorno organizovati (rekonstrukcijom i novom izgradnjom) nove kapacitete Mjesne zajednice Meljina (200 ležaja) i Zelenike (400 ležaja), kao i rezervne zone "Zmijice", sa oko 500 ležaja.

Za 13.612 aktivnih kupača 2001.godine, treba obezbijediti 47.642 m2 uređenih plaža. Trenutna situacija je 20.800 m2. 1,53

Ukupna dužina obale od 5,6 km u ovoj rejonu, omogućuje uređenje još 25.000 m2, čime bi se obezbijedila normalna upotreba ovih kapitalnih namijena.

V. Južni rejon:

Luštica i obala poluostrva, je praktično neograničeni potencijal turističko-kupačkih, izletničkih i nautičkih aktivnosti. Uređenih plaža ima svega 1.400 m2, dok bi po projekciji razvoja za 2.000 hotelskih ležaja i 1.066 ležaja privatnog sektora, 711 stanovnika i 3.000 turista "vikend" naselje trebalo 15.358 m^2.
Medjutim, zbog atraktivnosti prirodne ponude i priliva jednodnevnih izletnika sa sjeverne obale zaliva u opštini, trebalo bi obezbijediti i urediti barem još 20.000 m2 plaže.
2.000 ležaja hotelske ponude, treba izgraditi na lokacijama Žanjice-Mirište-Arza, sa rekonstrukcijom naslijeđenih i napuštenih stambenih objekata autohtone arhitekture u Žanjicama.
Ovakav koncept bi morao obezbijediti ravnomjerniji pritisak turista, što direktno utiče i na sve ostale prateće sadržaje usluga i društvene infrastrukture, a omogućuje bolje iskorišćenje prirodnih resursa ambijenta i mora.

3.6. Stanovanje;

3.6.1. Ocjena postojećeg stanja i problemi

Protekli period od sedamdesete godine, karakterističan je po dinamičnoj stambenoj izgradnji i nesrazmjere izmedju interesa i želja sa planovima razvoja. Taj konstantni interes, iskazivan je pretežno na prostoru priobalnog dijela Opštine. U pomenutom periodu, bitno je promijenjen stambeni fond u kvantitativnom i kvalitativnom smislu.

Karakteristike stanovanja i problemi stambene izgradnje iskazuju se kroz:

- Zadovoljavajući odnos broja stanova u odnosu na broj domaćinstava, na koji je povoljno uticao period sanacije i izgradnje stambenog fonda poslije 1980. godine.
- Zadovoljavajuće kvalitativno unapređenje stambenog fonda. Od ukupnog broja stanova, trosobni i veći stanovi zastupljeni su sa 43 %, dvosobni sa 34 % (podaci iz 1981.godine), i taj trend se i dalje nastavlja.
- Zadovoljavajuća opremljenost infrastrukturnim objektima, koji je i za cijelo područje Opštine veoma visok (83 % stanova opremljeno je vodovodnom, kanalizacionom i elektro mrežom).
- Zadovoljavajuća je i opremljenost objektima društvenog standarda, u pogledu sadržaja i površina, ali ne i u pogledu prostornog rasporeda i udaljenosti.
- Prisutan je porast domaćinstava koja posjeduju 2 i više stanova, što iskrivljuje sliku odnosa broja stanova u odnosu na broj domaćinstava.
- Zastupljenost stanova u društvenom vlasništvu, iznosila je 36,5 % u 1981. godini, što ukazuje na nedovoljne aktivnosti u cilju društveno usmjerene stambene izgradnje.
- Neplanska izgradnja najviše se odvijala kroz individualne stambene objekte, bilo da su izgrađivane cijele stambene zone ili pojedinačni objekti. Ovakva situacija je rezultat konstantnog interesa i odsustva regulacionih planova za širi prostor, kao i nedosljedna realizacija planova.

  Pri izgradnji objekata kolektivnog stanovanja, djelimično se odstupalo od planova, uglavnom u pogledu broja stanova i spratnosti, manje u pogledu gabarita.
- Postojeći opštinski propisi-normativi za izgradnju stanova u društvenom sektoru, korišćeni su okvirno. Tehnička uputstva o izgradnji stanova za potrebe JNA, doslijedno su poštovana za veliki broj ovih stanova izgrađenih na ovom prostoru (MZ Topla i Herceg Novi).
- Prisutan je, posebno u novijoj individualnoj izgradnji mimo planova, haotičan raspored objekata, prisustvo pomoćnih nekvalitetnih objekata na lokaciji, neuskladjena spratnost (tendencija izgradnje objekata visoke spratnosti), neuskladjenost neto korisne površine objekta prema površini lokacije, nezadovoljavajuća medjusobna udaljenost i neregulisani kolski i pješački prilazi.
- Sa kvantitativnim poboljšanjem stambenog fonda, opadao je kvalitet u pogledu zadržavanja elemenata tradicionalne arhitekture.

- Prisutan je također porast stanova za odmor i rekreaciju, koji su koncentrisani na najizgrađenijem prostoru u Opštini (Igalo,Topla,Herceg Novi - objekti stalnog karaktera u kolektivnim i individualnim zgradama).

Znatna je prisutnost ovakvih stanova u turističkim naseljima duž Rivijere, no oni su privremenog karaktera i potencijalni lokaliteti za turizam.

- Primjetno je odsustvo napora, da se putem izrade planova, odnosno definisanjem urbanističko-tehničkih uslova, individualna i kolektivna izgradnja, usmjeri u cilju očuvanja i transponovanja elemenata tradicionalne arhitekture, kako u pogledu dispozicija objekata, tako i svakog objekta ponaosob. Uslovljavanje kosih krovova i primjena tradicionalnih tipova vanjskih otvora na individualnim objektima, djelimično ublažavaju haotičan izgled, ali ne predstavljaju osnovu očuvanja ambijentalnih vrednosti.

Kolektivno stanovanje:

Specifičnost kolektivnog stanovanja je prije svega njegova prostorna distribucija, a zatim koncepcija formiranih koncentracija kolektivnog stanovanja.

Kolektivno stanovanje zastupljeno je u 10 priobalnih Mjesnih zajednica. Iako kolektivno stanovanje učestvuje sa 45,71 % ono je koncentrisano na 6 % prostora ukupne površine pod stanovanjem.

Od pomenutih 10 Mjesnih zajednica na prostoru MZ 05. Igalo, 19. Herceg-Novi i 20. Topla, koncentrisano je 86,60 % kolektivnih stanova.

Kolektivna stambena izgradnja je većim dijelom proizvod regulacionih planova (DUP Topla I,II, Igalo, Savina, Bijela). Realizacijom se donekle mjenjala spratnost i gabariti (bitno izmijenjen u naselju "Gomila I"). Pored prenaglašene spratnosti na pojedinim lokalitetima (Igalo-Centar, Topla I i II, soliteri Savina), koja se kreće od P+8 - P+12, uočava se neosmišljenost pri formiranju stambenih zajednica.

Objekti kolektivne izgradnje su postavljeni u pravcu optimalne orjentacije i insolacije, a nije vođeno računa o međusobnom odnosu, i o odnosu objekata u cijelom arhitektonsko-urbanističkom sklopu stambenih zajednica.

Kolektivnu stambenu izgradnju prati zadovoljavajuća opremljenost objektima infrastrukture, te objektima društvenog standarda.

U pomenute 3 Mjesne zajednice, posebno na navedenim lokalitetima, izražena je velika izgrađenost prostora neadekvatna ambijentalnim uslovima i karakteristikama geotehničkih i seizmičkih uslova terena, a arhitektonsko-urbanističke karakteristike ne odražavaju naslijeđe.

S druge strane, u priobalnim Mjesnim zajednicama duž Rivijere, kolektivna stambena izgradnja zastupljena je kroz pojedinačne stambene blokove ili nizove, odnosno nizu formirane arhitektonsko-urbanističke cjeline (mikro-stambene zajednice), izuzev novog kolektivnog naselja u Bijeloj.

Individualno stanovanje;

Individualno stanovanje zauzima značajnu površinu izgrađenosti u priobalnom području Opštine i ta se tendencija nastavlja iz dana u dan. Zone sa individualnom stambenom izgradnjom, sve se češće šire jedna prema drugoj, a na pojedinim lokalitetima onemogućava zaokruženje pojedinih vitalnih funkcija prostora, kao što su:

- zdravstveni turizam Igalo,
- mješoviti centar Igalo, zone
- osnovna škola u sklopu obrazovanja - Igalo
- komercijalni turizam - Savina
- proširenje centralnog groblja-Savina,
- zaštićeno područje savinske Dubrave i sl.

Intenzivna i nekontrolisana individualna izgradnja, izaziva mnogobrojne probleme u prostoru, kao što su:

- neiskorišćenost povoljnosti topografije u pogledu ostvarenja optimalnih orjentacija i insolacija,
- neuskladjenost gabarita, spratnosti i arhitektonskih izraza,
- nedostatak kriterijuma - normativa za individualne stambene zgrade i shodno tome neadekvatni objekti u individualnom sektoru (objekti sa 5,6 i više stanova),
- prisustvo pomoćnih objekata na lokaciji,
- nedostatak sadržaja za zajedničke potrebe i aktivnosti,
- neadekvatan kolski, pješački i mirujući saobraćaj,
- prisustvo objekata koji su građeni u više etapa, najčešće neuskladjenih u konstruktivnom i arhitektonskom pogledu.

Turističko stanovanje;

U prostornom pogledu, ovaj vid stanovanja je najproblematičniji kod isključivo turističkih naselja i to u pogledu kvaliteta, te sezonskog opterećenja na objekte društvenog standarda i infrastrukture.
Problematika individualnih stambenih objekata, karakteriše i turističko stanovanje u individualnom sektoru.

U toku rasprava o nacrtima planova, kao i posebno pri analizi trase i kapaciteta vodovodne mreže na Luštici, došlo se do ideje o formiranju planskog "vikend" naselja kao ventila za ovakvu izgradnju.

Pogodna lokacija je na društvenom zemljištu južno od Zambelića na Luštici mogućeg kapaciteta oko 1000 stanova (3.000 turista), što je i predloženo u ovom dokumentu.

Naselje mora biti arhitektonski potpuno uslovljeno i funkcionalno vezano sa kompleksom Žanjica.
Otvaranje novih naselja na obali, obzirom na veliki procenat "vikend" stanova u strukturama obalnih MZ se ne predlaže.

GUP Herceg-Novi 2001.

NACRT PLANA

tabela 3.6.2.a.

Prostorni raspored stanovanja

ozn.	Mjesna zajednica	Broj novih stanova 1984.-2001.				Ukupan broj stanova 2001.godine			
		Kolektivni	individualni	turistički stanovi	Ukupno	K	I	T	Ukupno
05	Igalo	240	160	-	400	1031	741	398	2.170
11	Mojdež	-	120	1	120	-	185	5	190
15	Prijevor	-	50	24	74	-	104	30	134
16.	Ratiševina-Sušćepan-Trebesin	50	142	50	242	50	260	55	365
17.	Sutorina	-	130	20	150	-	253	22	275
II	ZAPADNI REJON	290	602	94	986	1081	1.541	510	3.132
12.	Meljine	20	120	-	140	60	275	25	360
14.	Podi-Sasovići	-	144	30	174	-	359	90	449
19.	Herceg-Novi	252	98	50	400	1500	646	172	2.318
20.	Topla	300	100	-	400	1341	400	173	1.914
III	SREDIŠNJI REJON	572	462	80	1144	2901	1.680	460	5.041
01	Baošići	-	50	50	100	10	243	91	344
02	Bijela	178	222	-	400	436	660	18	1.114
03	Djenovići	17	73	17	107	50	257	6	313
04	Zelenika	260	90	50	400	320	520	62	902
06	Kamenari	14	36	-	50	30	276	23	329
09	Kumbor	12	48	-	60	70	185		267
IV	ISTOČNI REJON	481	519	117	1117	916	2.141	200	3.257
10	Luštica	-	82	-	82		210	45	255
V	JUŽNI REJON		82		82		210	45	255
II-V	Prostor GUP-a x					4.898	5.572	1.215	11.685

X U tabeli je prikazan i prostorni raspored stanovanja za cjelovite prostorne jedinice, iako Mjesna zajednica Prijevor i djelovi Mjesnih zajednica Zelenika, Kamenari i Luštica nisu u zahvatu GUP-a.

Na grafičkim prilozima su integrisane i zaokružene stambene zone, kako bi se omogućilo regulacionim planovima kreativniji pristup funkcionalnim razgraničenjima na njihovom nivou. Isto tako, sama zacrtana namjena znači dominantnu zastupljenost, a ne isključivost, tj. ovim postupkom je smanjen pokazatelj gustine stanovanja u cilju "komodnije" strukture bez planiranja novih "vikend" stanova.

Pri ovome se mora imati u vidu da planovi podrazumijevaju projekciju od 32.000 stanovnika, odnosno najviše 35.000 (sa rezervom), pa je ovo i u funkciji obezbijeđenja eventualne jače migracije.

Shodno planiranom rejonskom razvoju, izvršen je raspored planiranog broja stanova uvažavajući smjernice i ciljeve razvoja.
Pri projiciranju novih stambenih zona, rukovodili smo se slijedećim:

Utvrđivanjem odnosa kolektivnih i individualnih stanova, za MZ sa intenzivnijim razvojem, utvrđena je obimnija kolektivna stambena izgradnja 60-75 % (Igalo, Topla, Herceg Novi, Zelenika, Bijela), sa najvećim brojem etaža P+4+Po.

Za priobalne Mjesne zajednice Rivijere, predvidjeno je kompletiranje kolektivne izgradnje u okviru već djelimično formiranih.

U MZ Ratiševina-Sušćepan-Trebesin, planiran je specifičan tip kolektivne izgradnje stambene lamele P+2+(Po) sa sadržajima mješovitog centra, kao i za MZ Sutorina i Mojdež.

- Prizemlja objekata, zavisno od konfiguracije terena, mogu se koristiti za staračka domaćinstva, pod uslovom da je pod uzdignut za 1,5 m od terena, kao i za zajedničke potrebe i manje, mirnije poslovne sadržaje;
- Horizontalni i vertikalni konstruktivni elementi, moraju zadovoljavati termičku i zvučnu izolaciju, te zahtijeve seizmičkog područja;
- Poželjno je da objekti završavaju kosim krovom iz funkcionalnih i estetskih razloga;
- Poželjno je da se u okviru stambenih zajednica, grade stanovi različite strukture, kako bi se spriječila socijalna segregacija;
- Poželjno je projektovati adaptibilne stanove, kako bi se tokom izvodjenja i kasnije, mogla mijenjati veličina stana.
- U okviru stambenih zajednica, neophodna je izgradnja sadržaja za zajedničke potrebe, društvene i kulturne aktivnosti, sport i rekreaciju i igru djece;
- U sklopu naselja, koristiti pogodnost terena za izgradnju kolektivnih garaža i izgradnju parking prostora.

Zone kolektivnog stanovanja treba da zadovolje gustinu 150 st/ha - 200 st/ha, a obzirom na pretežno pokrenute terene i limitiranu spratnost. Potrebnu netto površinu po stanovniku, treba normirati sa 17,5 na 22 m^3.

Individualna stambena izgradnja na prostoru GUP-a, predviđena je kroz rekonstrukciju i obnovu stanova stradalih u zemljotresu, interpolaciju u okviru oformljenih zona individualnog stanovanja, te pretežno zaokruženjem i povezivanjem oformljenih zona.

Pri izradi regulacionih planova, treba se pridržavati osnovnih uslova i normativa uz prilagodjavanje specifičnostima naselja. Novoplanirani objekti moraju da zadovolje slijedeće uslove (U-1).

- $K_{i\ max} = \frac{P_o}{P_1} = 0,8$

- max korisna površina objekta 300 m^2
- najviše stanova u jednom objektu 3
- minimalna površina lokacije 300 m^2

- $K_p = \frac{P_g}{P_1} = 0,4$

- obavezan kolski ili pješački prilaz objektu,
- denivelisani teren koristiti za postavljanje pomoćnih sadržaja u suterenu (ili medju spratu), koji moraju biti u sklopu jedinstvenog gabarita (garaže, ostave, spremišta i sl.).

Izuzetno kod nagnutih terena $>20^0$ pomoćne prostorije i garaže, mogu se izgrađivati ispred objekta u vidu terasa prizemlja, pod uslovima iz crteža "E".

- Minimalna udaljenost od granice parcele je 2,5 metra, čime se obezbijeđuje optimalan odnos izmedju objekata u pogledu insolacije i obrušavanja (izuzetna 1,5 m ako se parcela graniči sa gradskim zelenim neizgrađenim površinama - po regulacionom planu).
- Arhitektonski sklop objekta treba da odgovara podneblju za koje se gradi, obavezan je kosi krov nagiba 21-26^0, dvovodan ili razuđen, najpovoljnija spratnost P+1+Po na približno ravnom i blago nagnutom terenu (do 25^0), te modifikacija te spratnosti prema uslovima terena (S+P+1).
- Max spratnost za pokrenute terene ($>25^0$) je S+P+1.

Potkrovlja treba u arhitektonskom pogledu graditi prema tradicionalnim karakteristikama. Uslovljava se upotreba prirodnih materijala i elemenata: kamen,drveni kapci i grilje, kanalica,tremovi,pižuli, adekvatan izgled dimnjaka van ravni krova, unutrašnja dvorišta iza ogradnog kamenog zida sa kapijom, pergole, polunatkrivene i natkrivene terase okrenute moru i drugo.

- Medjusoban odnos objekata u pogledu na maksimalnu visinu, a vezano za obezbijeđenje vizura i insolacije, podrazumijeva uslove iz crteža "B".

- K_1 - koeficijent izgrađenosti
- K_p - koeficijent racionalen površine pod gabaritom
- P_o - korisna površina objekta
- P_1 - površina lokacije
- P_g - brutto površina gabarita

Postojeći objekti;

Obzirom na prisutnost objekata sa različitom spratnošću i različitim gabaritima, dozvoljava se dogradnja povećanjem spratnosti i gabarita za objekte čije su karakteristike ispod limitiranih uslova.

Zavisno od karakteristika terena i postojećeg stanja objekta, dograđeni djelovi objekta treba da, pored uslova iz tačke 2.1. zadovolje slijedeće:

- dograđeni djelovi objekta u horizontalnom smislu, mogu se izgraditi kao sastavni dio objekta, s tim da se u arhitektonskom smislu ukomponuju u postojeći objekat i zadovolje uslove U1.

- Izgradnja garaža odvojenih od postojećeg gabarita iznad objekta, moguća je za lokacije koje se nalaze "ispod" prilazne saobraćajnice i uklapanje iste uz osnovni gabarit nije ostvarljivo iz funkcionalnih, arhitektonskih i morfoloških razloga. U tim slučajevima, objekat garaže i postojećeg objekta, treba spojiti ogradnim kamenim zidom i formirati unutrašnje dvorište.
  Objekat garaže i ogradni zid sa kapijom u arhitektonskom smislu, treba ukomponovati sa postojećim objektom (crtež "D")

- Dogradnje u vertikalnom smislu uslovljene su max. spratnošću i položajem susjednih objekata.
  Kota sljemena objekta koji se nalazi ispred, a u pravcu insolacije i vizura, ne može prelaziti kotu parapeta poslijednje spratne etaže susjednog objekta (crtež "B").

- Dogradnje nad pomoćnim objektima i garažama, van osnovnog gabarita objekta, smatraju se kao poseban objekat i posebna parcela, pa su kao posebna cjelina uslovljeni stavovima iz uslova U-1.

- dogradnja postojećih objekata, podrazumijeva prethodnu provjeru konstruktivnih elemenata u statičkom i seizmičkom smislu.

Postojeći i planirani objekti u zaštićenim cjelinama i oformlljenim grupacijama starih kamenih kuća.

Pored uslova iz tačke 2.1. rekonstrukcijom, dogradnjom i izgradnjom individualnih objekata, moraju se zadovoljiti slijedeći uslovi:

- Postojeći individualni objekti koji posjeduju odgovarajuće arhitektonske vrijednosti, treba zadržati u postojećem izgledu, što se odnosi na objekte, pojedine vrtove i unutrašnja dvorišta.
  Intervencije koje su neophodne (u cilju obezbijeđenja savremene funkcije stana), mogu se dozvoliti ako obezbijeđuju kvalitetniji izgled objekta i oslanjaju se na izvornu arhitekturu.
  Shodno navedenom, idejni ili glavni projekat rekonstrukcije i dogradnje postojećih objekata, moraju se dostaviti Republičkom Zavodu za zaštitu spomenika kulture-Cetinje, ako su upisani u registar spomenika kulture.

- S - suteren
- P - prizemlje
- 1 - jedan sprat
- Po- potkrovlje

- Pored karakteristika arhitektonskog sklopa iz tačke za novoplanirane objekte, uslovljava se upotreba kamena za spoljne zidove. Spoljni otvori treba da su (obavezno kod zidova od kamena), oivičeni kamenim šembranama. Proporcije otvora treba da su u duhu arhitekture starih primorskih kuća (h=1,2-1,5 š).
  Poželjno je da objekti, a zavisno od funkcionalnog rješenja, sadrže elemente tradicionalne arhitekture, terase sa kamenim klupama, stubovima za pergolu, unutrašnja dvorišta, pižule i sl.

- Posebnu pažnju posvetiti kod starih nizova uz obalu, zadržati zatečenu kompoziciju u pogledu spratnosti i nagiba krovova.

Obzirom na provjeru stanja na terenu i ocjene o izgrađenosti u pojedinim zonama u poslijednjih pet godina, a koje nisu bile unjete u Osnove ili Nacrt plana, uz uslov da posjeduju odgovarajuću zakonsku dokumentaciju, predlaže se definisanje kao ZAKONA INDIVIDUALNOG STANOVANJA za slijedeća naselja:

- Donji Trebesin, koji sa oko 70 objekata obuhvata djelimično u MZ Sušćepan-Ratiševina-Trebesin;
- Drenovik između planirane servisne zone i naselja Sušćepan sa oko 100 objekata,
- Prostor između četiri zaseoka Zabrdja sa oko 80 objekata,
- Naselje sjeveroistočno od naselja Eraci sa oko 30 objekata,
- Naselje južno od Zambelića sa 40 objekata, koje će ući u sastav planiranog "vikend" naselja,
- Naselje uz Merdare, sa oko 60 objekata.

Turističko stanovanje treba da se uklapa u gore navedene uslove i izgrađuje u okviru stalnog stanovanja.

Projekcija po lokalitetima:

U priobalnim i kontaktnim Mjesnim zajednicama, planirano je povezivanje postojećih zona i proširenje istih na lokalitete pogodne za urbanizaciju:

17. Sutorina:
- zapadno i istočno od osnovne škole.

05. Igalo:
- prostor od Babinog potoka do Sportskog centra na Toploj
- proširenje zone od Benzinske pumpe prema Barama,
- zaokruženje naselja zapadno između dvije servisne zone,
- proširenje naselja Katići u Žvinjama.

20. Topla:
- kompletiranje do Sportskog centra i zona sjeverno i zapadno od zaštitne zone Španjole,

19. Herceg Novi:
- kompletiranje zona na Savini,
- povezivanje južnog dijela Nemile i padina od Čela ka sjeveroistoku i istoku,

gup 2001
-stanovanje-

-OSNOVNI USLOVI I NORMATIVI INDIVIDUALNE STAMBENE IZGRADNJE

PRIMJER "II"

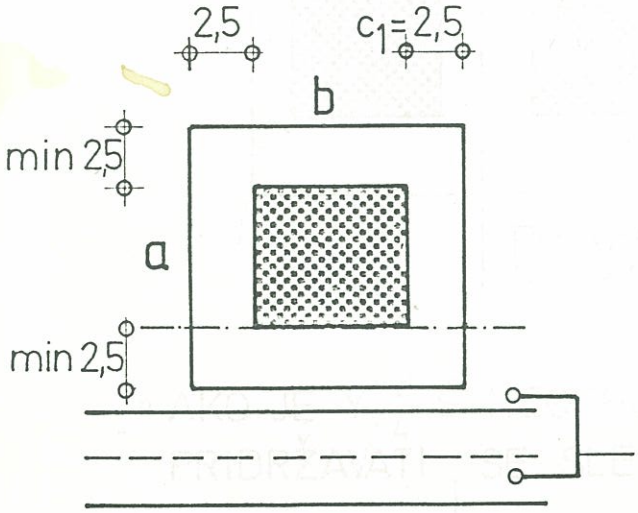

LOCIRANJE NOVOPLANIRANOG OBJEKTA

a x b = min 300 m^2

c_1 = min 1,5m; ako se lokacija graniči sa površinom na kojoj ne postoji i ne planirase izgradnja objekata suprastrukture

gup 2001
-stanovanje-

OSNOVNI USLOVI I NORMATIVI INDIVIDUALNE STAMBENE IZGRADNJE

PRIMJER **'b'**

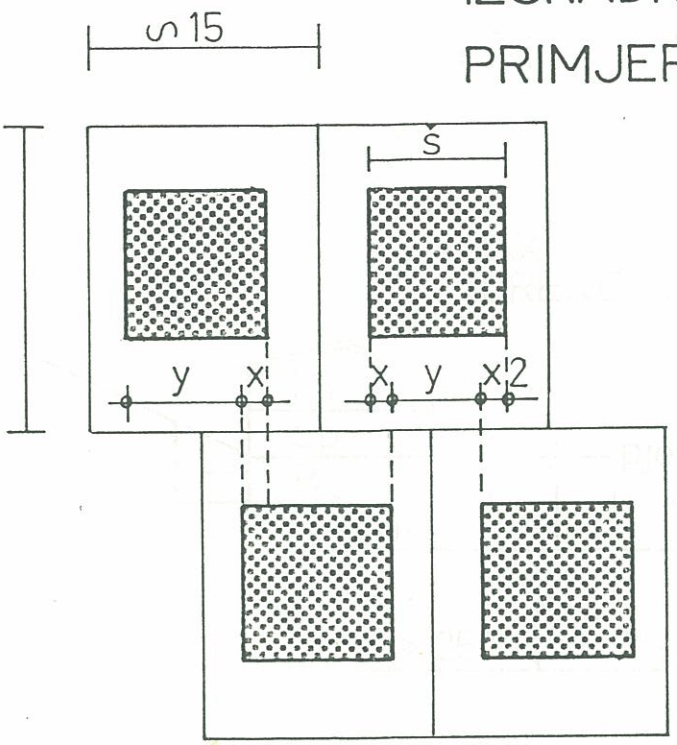

- USLOVI ZA HORIZONTALNO POSTAVLJANJE OBJEKATA NA NAGNUTIM TERENIMA $Y \geq \frac{3}{4}Š$

PRAVAC OPTIMALNE VIZURE (I INSOLACIJE)

- AKO JE $Y < \frac{3}{4}Š$ NEOPHODNO JE PRIDRŽAVATI SE SLEDEĆIH USLOVA:

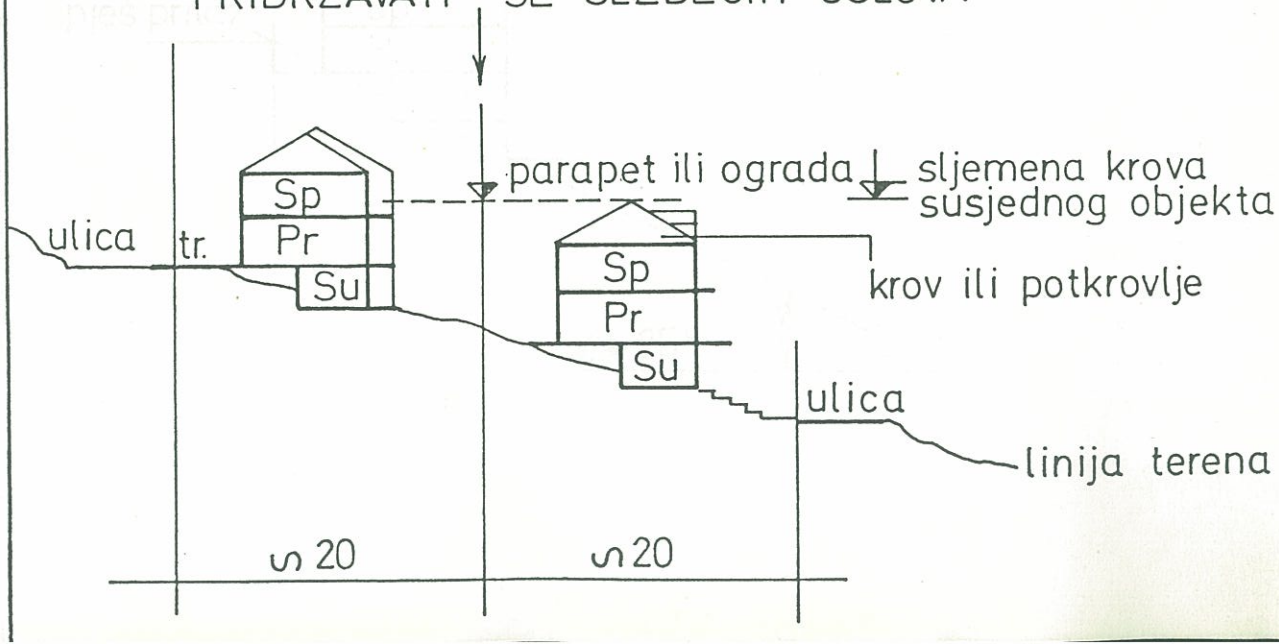

gup 2001
-stanovanje-

OSNOVNI USLOVI I NORMATIVI INDIVIDUALNE STAMBENE IZGRADNJE

PRIMJER **b.1**

- MAX SPRATNOST ZA NAGNUTE TERENE $\alpha \geq 25°$

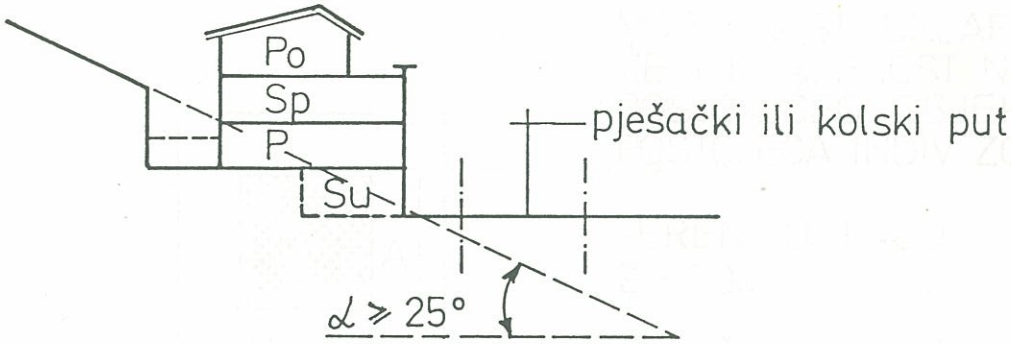

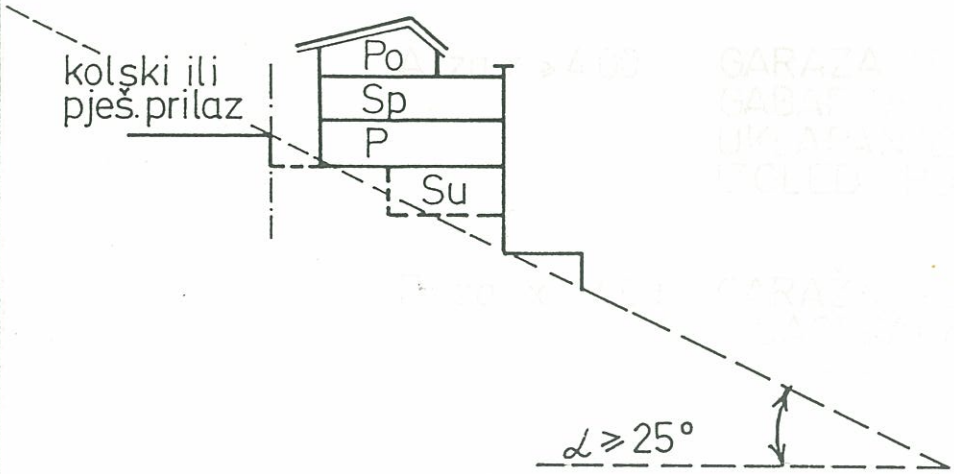

gup 2001 -stanovanje-

OSNOVNI USLOVI I NORMATIVI ZA DOGRADNJU POSTOJEĆIH INDIVIDUALNIH STAMBENIH OBJEKATA

PRIMJER "C"

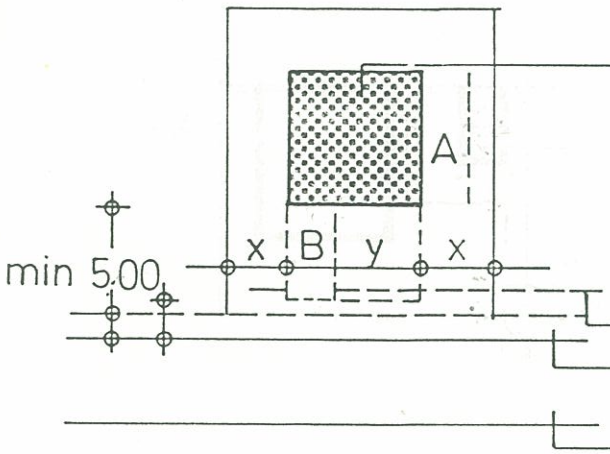

MOGUĆNOST UKLAPANJA GARAŽE I POM. PROST. NA LOKACIJI POSTOJEĆEG OBJEKTA

POSTOJECA INDIV. ZGRADA

TEREN U PADU
Z = 2.00

POLOŽAJ GARAŽE USKLADITI S IZGLEDOM OBJEKTA

TROTOAR

KOLSKA ILI KOLSKO-PJEŠAČKA SAOBRAĆAJNICA

A za x ≥ 4.00 — GARAŽA U SASTAVU OSNOVNOG GABARITA OBJEKTA. OBAVEZNO UKLAPANJE U ARHITEKTONSKI IZGLED POSTOJEĆEG OBJEKTA

B za x < 4.00 — GARAŽA IZMEĐU OBJEKTA I SAOBRAĆAJNOG PRILAZA

gup 2001
-stanovanje-

OSNOVNI USLOVI I NORMATIVI ZA DOGRADNJU POSTOJEĆIH INDIVIDUALNIH STAMBENIH OBJEKATA

PRIMJER 'd'

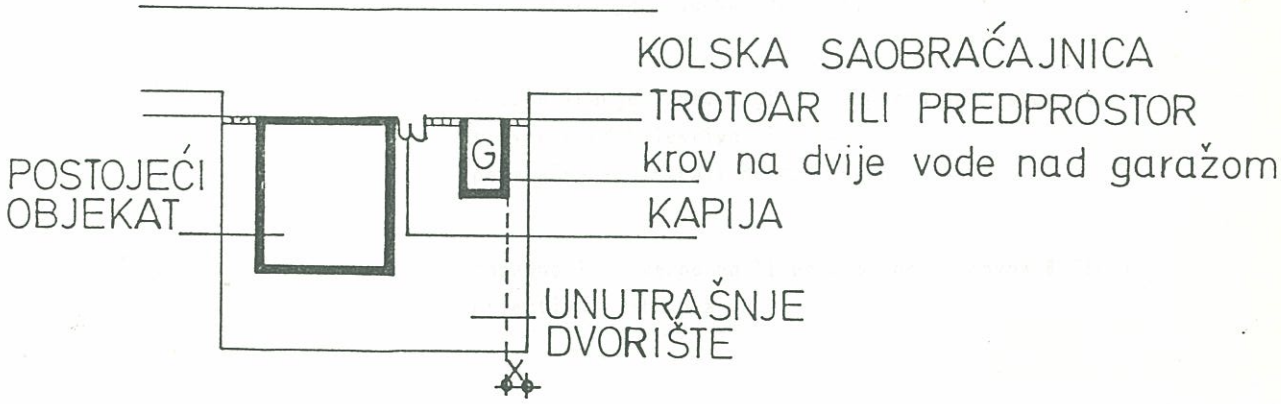

x=1.5m; ukoliko se plac graniči sa susjedom (postojeci ili planirani objekat)

x min 1.00 u slučaju kad plac graniči sa površinom na kojoj ne postoji i ne planira se objekat suprastrukture

14. Podi-Sasovići:

- formiranje kompaktnog naselja povezivanjem zatečenih zona od TS-110/35 Podi, završno sa Kvekićima,
- kompletiranje naselja koje gravitira ka Čelima,
- intezivirnje oformljenih stambenih zona u Sasovićima.

12. Meljine:

- kompletiranje naselja zapadno od tunela.

14. Zelenika:

- kompletiranje naselja Zmijice-Ruljine sa učešćem kolektivne izgradnje,
- kompletiranje iznad "Baterije", istočno ispod Dragomira

09. Kumbor:

- kompletiranje od odmarališta "Podunavlje" prema Đenovićima,
- povezivanje središnjeg dijela iznad magistrale.

03. Đenovići i
01. Baošići:

- kompletiranje uz magistralu ispod brda pod Kulin,
- kompletiranje iznad magistrale od Mirina ka Vrankovini,
- kompletiranje zaseoka Odalović.

02. Bijela:

- kompletiranje iznad magistrale prema sportskom centru
- sjeverno od kolektivne izgradnje,
- paralelno magistrali do MZ Kamenari.

06. Kamenari:

- zapadno i sjeverno od šireg prostora Osnovne škole i kolektivnog stanovanja.

U Mjesnim zajednicama: Sušćepan, Ratiševina, Trebesin, planirana je u centralnom dijelu (budući mješoviti centar), kolektivna stambena izgradnja specifičnog tipa, stambene lamele razudjenog gabarita, spratnosti do P+2+(Po), sa poslovnim sadržajima u prizemlju, kako bi se formirao mikro centar.

3.7. Društvene djelatnosti:

3.7.1. Mješoviti centri;

Pod ovom funkcijom podrazumijeva se polifunkcionalna struktura i koncentracija na pojedinim atraktivnim "centralnim" područjima, gdje se teško može odrediti dominanta Ovakve zone sve više traže svoju definiciju kao specifična namijena koja se mora regulisati elastičnijim i slobodnijim kriterijumima ponude, sastava i potražnje.

Praktično, u mješovitim centrima treba zadržati i razvijati sve funkcije, osim onih koje znatno zagađuju životnu sredinu.

U postojećem stanju takvu strukturu najviše možemo očitati u centru Igala,Herceg Nov gdje se podrazumijeva čitava zona Starog grada i poteza podgrađa prema Toploj, sve o zgrade opštine.

Ukupna površina je 15,4o ha, od čega je pola u Herceg Novom kao opštinskom centru.

U planiranom stanju, predloženo je slijedeće:

- Tendenciju linearnog razvoja mješovitog centra od Starog grada prema zapadu, sve o Tople treba podržati, podrazumijevajući i stambenu funkciju kao sastavni dio spekt Povezivanje ovakve osovine sa diferenciranim društvenim funkcijama u MZ Topla, daj specifičan model opšte-društvenog opštinskog mješovitog centra sa dva pola i osovi

  Posebno treba razvijati polifunkcionalnu strukturu centara u Bijeloj, Zelenici, Ig i Meljinama, gdje je zoning širi zbog naglog razvoja ovakve strukture.

  Regulacionim planiranjem ovakve zone, moraju se izuzetno osjetljivo planirati, kak fleksibilno shvaćena namjena ne bi prošla u svoju statičku suprotnost.

  Ukupna planirana površina mješovitih centara je 46,82 ha, što je povećanje za oko puta.

GUP Herceg Novi 2001. tabela 3.7.1.a

NACRT PLANA

Mješoviti društveni centri

Br.	MZ REJON	F (ha) 1985.	F(ha) 2001.	Stepeni centra 1° MZ 2° REJON 3° ŠIRE
05	I g a l o	2,52	3,32	123
II	ZAPADNI	2,52	3,32	123
12.	Meljine	1,52	4,64	1
19.	Herceg Novi	7,56	24,16	123
20.	Topla	1,72	2,52	123
III	SREDIŠNJI	10,80	31,32	123
01.	Baošići	-	0,50	1
02.	Bijela	1,14	5,86	123
03.	Đenovići	0,30	0,54	1
04.	Zelenika	0,13	4,08	12
06.	Kamenari	-	0,52	1
09.	Kumbor	0,45	0,68	12
IV	ISTOČNI	2,29	12,18	123
	Prostor GUP-a	15,40	46,82	123

Detaljno urbanističko planiranje zahtijeva izuzetnu pažnju pri razradi ovih polifunkcionalnih struktura, jer se klasični metodi planiranja nisu pokazali upotrebljivi.

U površinu nisu ušli potezi uz srednje naseljske saobraćajnice koji su definisani u namijeni površina, kao i potezi uz šetalište, čija primarna namijena je opsluživanje turista.

3.7.2. Društveno-administrativna djelatnost;

U III SREDIŠNJEM rejonu zastupljene su i sve administrativne funkcije koje imaju svoje ekspoziture ili filijale u ostalim rejonima, prema gravitacionom modelu stanovnika-korisnika. To su: banke, osiguravajuća društva, mjenjačnice, lučka kapetanija, carina i dr.

Potrebno je ove poslijednje funkcije disperzivnije planirati u smislu otvaranja novih ekspozitura i poslovnica u Mjesnim zajednicama, koje nisu dovoljno opskrbljene.

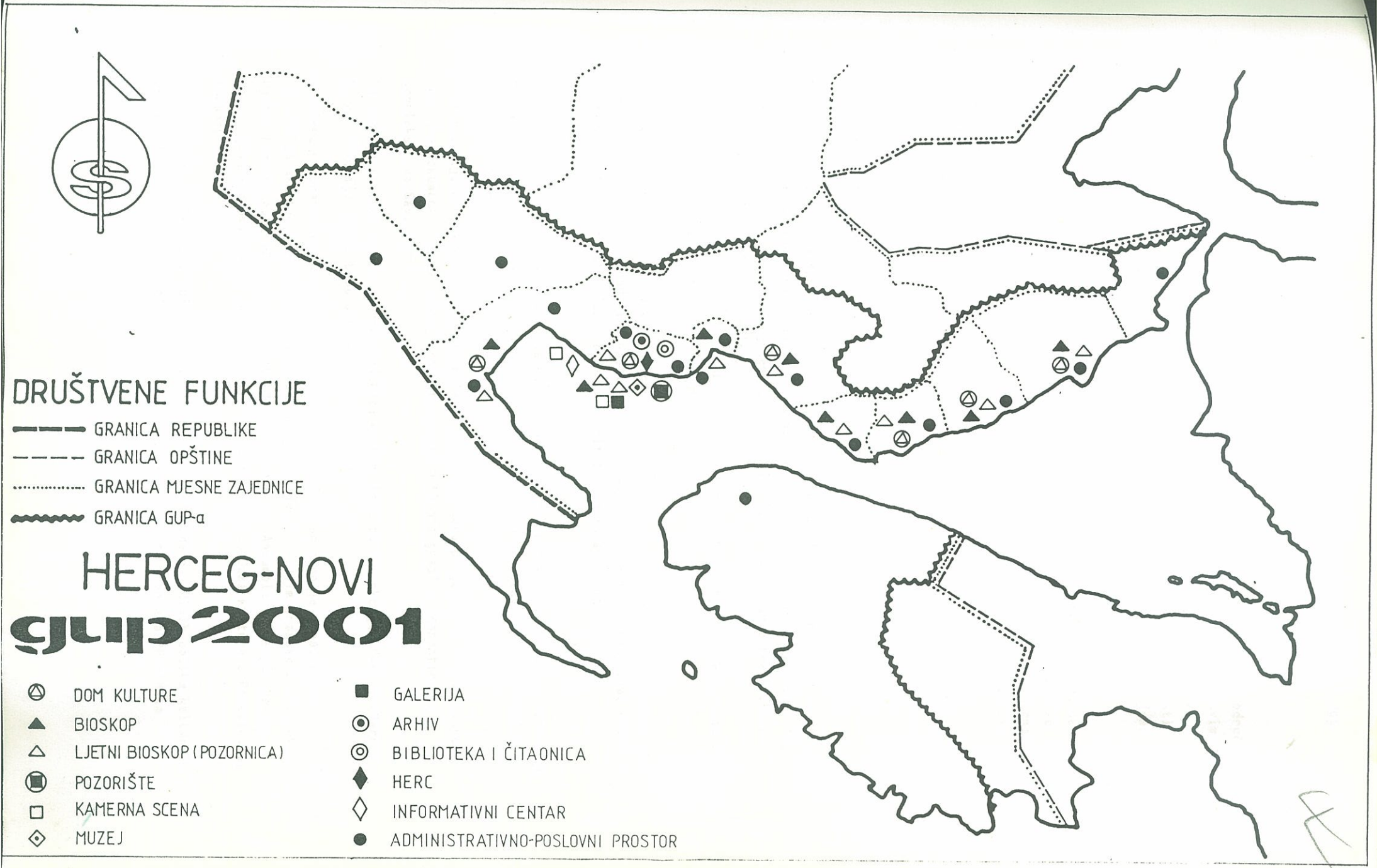
DRUŠTVENE FUNKCIJE
GRANICA REPUBLIKE
GRANICA OPŠTINE
GRANICA MJESNE ZAJEDNICE
GRANICA GUP-a
HERCEG-NOVI
gup2001
DOM KULTURE
BIOSKOP
LJETNI BIOSKOP (POZORNICA)
POZORIŠTE
KAMERNA SCENA
MUZEJ
GALERIJA
ARHIV
BIBLIOTEKA I ČITAONICA
HERC
INFORMATIVNI CENTAR
ADMINISTRATIVNO-POSLOVNI PROSTOR

Poseban značaj za razvoj i funkcionisanje društvenih funkcija na posmatranom području, će imati veće samoupravno organizovanje na nivou opštine, što će uticati na sasvim nov kvalitet u ukupnom procesu rada. Time će biti stvorene solidnije pretpostavke za stabilniji rad. Postojeće Samoupravne zajednice za pojedine društvene djelatnosti i oblasti, udružuju rad i sredstva i iniciraju početna povezivanja sa organizacijama udruženog rada u sferi materijalne proizvodnje, odnosno informacija.

Potrebno je ovdje istaći neophodno udruživanje i formiranje Hercegnovskog računskog centra (HERC) i banke podataka u jedinstvenu jugoslovensku mrežu informatike, kao i dalje razvijanje Informativnog centra Herceg Novog, kao kvalitetnog izvora informacija građana. Obezbijeđenje boljeg prijema Radio i TV signala više programa, satelitske televizije, kablovske televizije, pomoćnog TV studija.

Lokacije ovih prostora bi trebale biti u zonama mješovitih centara na osnovu GUP-a.

3.7.3. Kultura i nauka;

Kulturne djelatnosti u opštini nisu se ravnomjerno razvijale, niti je njihov razvoj u potpunosti pratio dinamični, privredni i društveni razvoj. U određenom periodu, tj. neposredno poslije katastrofalnog zemljotresa, došlo je do zaostajanja nekih oblika rada i djelovanja u kulturi Opštine.
Poslijednjih godina, afirmisani su neki ustaljeni i novi oblici djelovanja u kulturi, u sklopu godišnjih i srednjoročnih programa razvoja.

Kako je na području Herceg Novog lociran značajan broj kulturno-istorijskih kapaciteta i reprezenata kulturne tradicije Opštine Herceg Novi i gravitacionog područja, očuvanje spomeničkog fonda predstavljalo je jedan od bitnih zadataka u kulturi u svim periodima razvoja.

Program obnove i sanacije spomenika kulture poslije zemljotresa 1979. godine, ostvaruje se sa odredjenim poteškoćama, prvenstveno zbog nedostatka sredstava i odgovarajućeg profila kadrova.

U realizaciji Programa, posebno je značajno što je urađena projektna i investiciono - tehnička dokumentacija za važnije objekta Projekta "Stari grad" i "Manastirskog kompleksa" na Savini.

Do sada je saniran odredjeni broj objekata kulture koji su u funkciji: "Arhiv" Herceg Novog, Galerija "Josip-Bepo Benković" i neki drugi.

U sklopu programa rada kulturnih institucija u opštini, posebno je zapažena sve izraženija aktivnost: Arhiva, Zavičajnog muzeja i Gelerije, zatim Gradske biblioteke, Ljetne pozornice, Gradske muzike i KUD "Sloge" Đenovići; Ansambla "Bokelji" Herceg Novi, Pjevačkog amaterskog društva "Stari kapetan" Baošići, Doma kulture u Đenovićima, Kumboru i dr.

Evidentno je stalno unapredjivanje sadržaja i programa rada pojedinih oblika kulturnih aktivnosti. Posebno su izraženi specifični sadržaji u okviru programa "Praznika mimoze".

U Opštini se informativna djelatnost ostvaruje preko Informativnog centra Herceg Novi i novinsko-izdavačke djelatnosti nekoliko listova radnih organizacija (knjige, bilteni i dr.).

Ukupna korisna površina objekata kulture u centralnom rejonu u funkciji iznosi 15.000 m^2 (Zavičajni muzej 600 m^2; Galerija 720 m^2, Arhiv i Biblioteka 800 m^2; Biskop "Orjen" 2.250 m^2; Ljetna pozornica 3.000 m^2; Ljetni bioskop "Forte Mare" 2.000 m^2 ...).

U Herceg Novom rade pet bioskopa u kojima se godišnje prikaže više od 1.300 predstava, koje je posmatralo oko 200 hiljada posjetilaca. Broj radio pretplatnika iznosi preko 6.000, a TV pretplatnika oko 5,8 hiljada.

Odnos broja radio i TV pretplatnika bioskopskih predstava u Herceg Novom je povoljniji od republičkog prosjeka. Na 1.000 stanovnika ova opština ima više radio i TV pretplatnika i predstava, što indicira na pozitivne razvojne tendencije.

Planskim dokumentom je potrebno potencirati razvoj kulturne umjetničke i naučne djelatnosti u svim rejonima prema gravitacionom modelu stanovnika-korisnika. Posebnu pažnju treba pokloniti razvoju naučne djelatnosti i umjetnosti, jer je poznato da je ovo područje još u ranijim vremenima bilo dovoljno jaka inspiracija i motivacija za ovu vrstu ljudske aktivnosti. I danas u opštini živi i radi veliki broj umjetnika koji su priznati u Jugoslovenskim i širim prostorima.

Funkcije kulture i nauke, takodje treba locirati u zonama mješovitih centara gradskog zelenila (Višenamjenska dvorana).

3.7.4. Obrazovanje;

U čitavom poslijeratnom periodu razvijena je školska mreža, tako da su se pored osnovnih škola razvijali i oblici specijalnih odjeljenja za mentalno zaostalu djecu, pri Osnovnoj školi "Ilija Kišić" u Zelenici, dodatni oblici rada (škola za muzičko obrazovanje, za obrazovanje odraslih i dopunsko obrazovanje). U četiri osnovne škole sa 13 područnih odjeljenja, u porastu je % obuhvatnosti djece i sada iznosi 100 %; broj odjeljenja i broj prosvjetnog kadra. Permanentno povećanje broja učenika, jeste poslijedica povećanja nataliteta i mehaničkog priliva stanovništva. Osnovnim i oblicima specijalnog obrazovanja, obuhvaćeno je 2.830 djece, a zaposleno je ukupno 145 prosvjetnih radnika. Procenat prelaznosti učenika osnovnih škola je velik i iznosi preko 98 %. Kadrovska struktura zaposlenih je povoljna.

Ukupni učionički prostor u opštini poslije zemljotresa, iznosio je 4.240 m^2, a po učeniku 1,60 m2; specijalni nastavni prostor 3.041 m2, a po učeniku 1,25 m2 i raspoloživi školski prostor 14.677 m2, a po učeniku 5,52 m2.

Poslijednjih godina izgrađeni su novi kapaciteti, te je povećan ukupan školski prostor. U 1984.godini iznosi: učionički prostor 3.963 m2, a po učeniku 1,4 m2; specijalni nastavni 4.616 m2, a po učeniku 1,63 m2; (oba zajedno 8.584 m2), a po učeniku 3,o3 m2 i ukupni školski prostor 45.153 m2, a po učeniku 15,9 m2.

Pokazatelji standarda raspoloživog i specijalnog nastavnog prostora, povoljniji su od republičkog prosjeka. Prvi pokazatelj je na nivou Jugoslovenskog prosjeka i zadovoljava kriterijume pedagoških normativa.

Opremljenost objekata i specijalnih prostora je na zavidnom nivou.

Koncept prostornog razvoja opštine je skopan sa velikim problemima u definisanju područnih škola zbog udaljenosti i potreba prevoza učenika. Pri rješavanju mreže školskih centara, vodilo se računa o slijedećem:

- Rejonizacija je izvršena prema projekciji školskog kontingenta 2001.godine (10,8 % od 32.000 stanovnika), tj. 3.457 učenika i rasporedu po MZ (sintezna tabela II).

- Racionalnost mreže će se ostvariti maksimalnim iskorišćenjem postojećih izgrađenih kapaciteta i izgradnjom novih i definisanjem racionalnih područnih škola prema gravitacionom principu.

- Primijeniti normative za školski prostor objekata od 8,00 m2/učenika u 1 smjeni, a u odnosu na kompleks primijeniti slijedeće normative:
  - 15 m2/učeniku za velike koncentracije (Igalo, Topla, Herceg Novi),
  - 20 m2/učeniku za ostale Mjesne zajednice.

Predloženi prostorni koncept dat je u slijedećoj tabeli:

GUP Herceg Novi 2001. tabela 3.7.4. a

PROSTORNI RASPORED

Osnovno obrazovanje 2001.

Br. MZ	ŠKOLA (gravitacija)	učenika	raz.	m2 objekta	Program ha kompleksa	rješenje GUP-a
13. (08.	MOKRINE[X] Kruševice)	125	4	1.000	3.125	3.200
17. (15.	SUTORINA Prijevor)	122	4	976	3.050	5.500
11.	MOJDEŽ	67	4	536	1.675	2.200
12. (15.	I G A L O (dio -465 u.) Ratiševina-Sušćepan-Trebesin)	571	20	4.568	8.565	10.700
14. (07. (18.	PODI-SASOVIĆI Kameno) Ubli)	184	8	1.472	4.600	5.000
19. (dio 12.	T O P L A Igalo - 72.uč.)	600	21	4.800	9.000	7.700
20. (12.	HERCEG NOVI Meljine)	752	27	6.016	11.280	16.800
04. (09.	ZELENIKA Kumbor)	342	12	2.720	6.800	7.500
06.	KAMENARI	101	4	808	2.525	2.600
02. (dio 01. (06.	BIJELA Baošići -42 uč.) Kamenari)	374	13	2.992	7.480	10.000
01. (03.	BAOŠIĆI (dio -42 uč.) Đenovići)	144	6	1.152	3.600	9.400
10.	LUŠTICA	77	4	616	1.925	2.500
UKUPNO -	OPŠTINA:	3.457	131	27.656	63.625	83.100

Rješenjem GUP-a, obezbijeđena je površina pod školskim kompleksima 24,04 m2 po učeniku u jednoj smjeni.

X Nije u zoni obrade GUP-a.

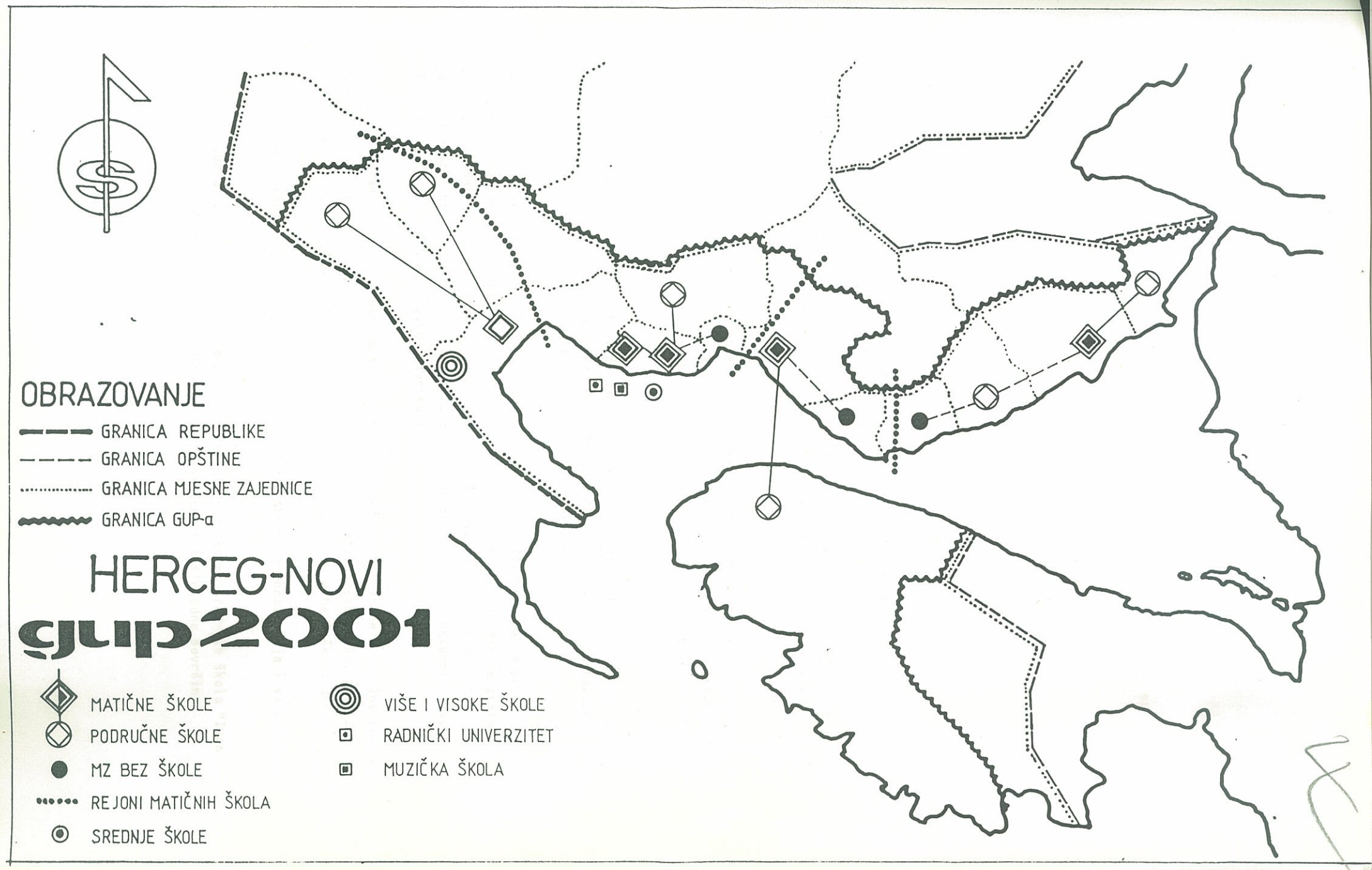
OBRAZOVANJE
GRANICA REPUBLIKE
GRANICA OPŠTINE
GRANICA MJESNE ZAJEDNICE
GRANICA GUP-a
HERCEG-NOVI
gup2001
MATIČNE ŠKOLE
PODRUČNE ŠKOLE
MZ BEZ ŠKOLE
REJONI MATIČNIH ŠKOLA
SREDNJE ŠKOLE
VIŠE I VISOKE ŠKOLE
RADNIČKI UNIVERZITET
MUZIČKA ŠKOLA

Rejonizacija školstva je neophodna kako bi se izbjegla neracionalnost nove izgradnje. Na primjer, anketom postojećih škola zbog neuskladjenosti planova, dobijena je cifra od 6.500 učeničkih mjesta kao potreba za naredni školski period, što je apsurd.

Predlogom je inicirana izgradnja samo nove škole u MZ Igalo, kao i proširenje osnovne škole u MZ Podi-Sasovići (gravitiraju MZ Kameno i Ubli).

Područje škole koje pokrivaju čitav prostor su u MZ: Mokrine, Sutorina, Mojde, Kumbor, Baošići i Luštica.

Neophodna je striktna rejonijacija kako bi se ovakav sistem sproveo uz minimalne troškove izgradnje i rekonstrukcije.

Srednje usmjereno obrazovanje;

Ovaj oblik obrazovanja razvijao se uporedo sa osnovnim i ostalim oblicima obrazovanja. U svoj razvoju, prošao je kroz nekoliko faza.

Od školske 1976/77. godine, funkcioniše kvalitativno nov sistem usmjerenog obrazovanja, baziran na zajedničkim osnovama, a od 1978/89., ušlo se u program završne faze usmjerenog srednjeg obrazovanja.

U Herceg Novom se srednjim usmjerenim obrazovanjem i vaspitanjem, organizovano bavi Centar srednjeg usmjerenog vaspitanja i obrazovanja "Ivan Goran Kovačić". Centar je formiran 1971. godine integracijom Gimnazije, Ekonomske škole, Škole učenika u privredi, a od 1976.godine i Brodograđevno-metalske škole.

U okviru školskog centra, školske 1983 godine, radi 33 odjeljenja (21 zajedničke osnove, a 12 završni stepen), sa 1.009 učenika (658 I faza, a 351 II faza) i 56 nastavnika. Karakterističan je porast broja odjeljenja, učenika i nastavnika.

Karakteristično je stalno mjenjanje odnosa upisanih učenika III razreda na proizvodna i neproizvodna zanimanja. Upisnom politikom na nivou Republike, predvidja se stalno pomjeranje odnosa broja upisanih u korist proizvodnih zanimanja. U 1981/82., taj odnos je bio (33,5% : 66,5%). Planom upisa za ovu godinu, predviđeni su strukturni odnosi: 30% neproizvodna i 70% za proizvodna zanimanja.

U okviru Programa reforme, u Herceg Novom postoje slijedeće proizvodne i uslužne struke: elektro, mašinsko-metalska, trgovačka, ugostiteljska, turističko-ekonomska, prirodno-matematička, jezičko-kulturološka, fizioterapeutska, istorijsko-arheološka i druge.

Postojeća usmjerenja koja postoje u Centru usmjerenog srednjeg obrazovanja i vaspitanja, omogućavaju učenicima širok izbor zanimanja.

Konceptom GUP-a, predviđa se širenje pojedinih kapaciteta Centra srednjih škola "Ivan Goran Kovačić", a što se naročito odnosi na sportske terene i slobodne površine.

Više obrazovanje i naučno-istraživački rad;

Više obrazovanje i određeni vid naučno-istraživačkog rada, organizovani su u Institutu "Dr.Simo Milošević" u Igalu.

U Institutu već par godina radi Viša fizioterapeutska škola (za obrazovanje kadrova na V i VI stepenu stručnosti).

Cjelokupna nastava (teorijska i praktična), obavlja se u Institutu, s tim što se neke vježbe iz traumatologije, obavljaju u Bolnici Risan.

U ovu školu upiše se prosječno godišnje po 35 studenata. Stipendisti su Instituta i po završetku studija, ostaju na rad u Institutu.

Sa izgradnjom II faze Instituta, povečaće se kapacitet stacionara za 800 ležaja, a kapaciteti fizioterapeutskih pogona, na oko 4.500 obrada dnevno. Prema standardnim normativima za potrebe novih kapaciteta Instituta, planira se upošljavanje 200 fizioterapeuta na V i VI stepenu stručnosti. Takodje su izražene i potrebe sportskih društava višeg ranga takmičenja sa stručnjacima ove vrste. Za period do 1990.godine, biće potrebno oko 450 novih fizioterapeuta.

U konceptu GUP-a, potrebe su za povećanjem prostora za odvijanje postdiplomskog studija i nastave više škole, a oslanjajući se na program razvoja ove institucije, to se odnosi na učionički prostor (amfiteatar) i na smještajni prostor studenata (Studentski dom).

3.7.5. Zdravstvena djelatnost:

U okviru zdravstvene djelatnosti, obezbijeđena su sva tri nivoa zdravstvene zaštite stanovništva. Primarna zaštita je obezbjeđivana preko Doma zdravlja, a sekundarna i tercijalna se ostvaruje u Bolnicama u Kotoru, Risnu, Vojnoj bolnici u Meljinama, Dubrovniku i raznim zdravstvenim centrima u zemlji.

U okviru Doma zdravlja, funkcioniše dvanaest službi. Mrežom postojeće organizacije, objedinjene su sve specijalističke zdravstvene službe. Postignut je sporazum o saradnji sa vrhunskim stručnjacima iz renomiranih zdravstvenih institucija iz Jugoslavije. Pojedini specijalisti, povremeno borave u Domu zdravlja, obavljaju pregled i konsultacije sa zdravstvenim radnicima i pacijentima.
Zdravstvena zaštita stanovništva pruža se i preko zdravstvenih stanica u Bijeloj i Igalu i zdravstvenog punkta u Luštici i Kruševicama.

Na području Opštine radi renomirani Institut "Dr.Simo Milošević" u Igalu. Danas je ova institucija najveći Jugoslovenski centar za fizikalnu medicinu, talasoterapiju i rehabilitaciju, poslije čitavog niza oboljenja.

Izgradnjom novog Doma zdravlja, dobijeno je cc-a 5.000 m2 korisnog prostora i stvoreni su vanredno povoljni uslovi za rad i dalji razvoj zdravstvene službe u Opštini.

U zdravstvenoj službi radi oko 400 zdravstvenih radnika. Od toga je 67 ljekara (37 opšte prakse, 30 specijalista), 9 stomatologa, 7 farmaceuta i preko 200 ostalih medicinskih radnika. Ovim pregledom, obuhvaćeno je i osoblje Instituta, koje opslužuje pacijente iz raznih krajeva zemlje. Karakteristično je stalno poboljšanje kadrovske strukture zaposlenih i povećanje ukupnog broja.

Nisu planirana nova kompleksna proširenja, nego rekonstrukcije i dogradnje na postojećim lokacijama (Dom zdravlja - 20 Topla i bolnica - 12 Meljine). U kompleksu bolnice u Meljinama, planira se dogradnja sa porodilištem.
Ukupna površina kompleksa 5,98 ha.

3.7.6. Sport i rekreacija;

Razvoj fizičke kulture, sve više dobija na značaju u uslovima ubrzanog privrednog i društvenog razvoja Opštine. U proteklom periodu, razvoj ove djelatnosti odvijao se uporedo sa razvojem ostalih društvenih djelatnosti.

Kroz raznovrsne oblike fizičke kulture, okupljen je određeni, značajni broj mladje populacije. Kako u Opštini Herceg Novi do 30 godina starosti ima 51,0 % ukupnog stanovništva, a u razdoblju od 30 do 50 godina 31,4 % ili do 50 godina života ukupno 79,4 %, veoma je značajno da se razvoju fizičke kulture pridaje sve veći značaj i uloga.

Razvoj fizičke kulture i pojedinih njenih pojavnih oblika (igra, sport, rekreacija), odvijao se dosta intenzivno i neravnomjerno. Dominirali su pojedini oblici fizičke kulture.

Razvijao se takmičarski (selektivni) sport i sportska rekreacija i fizičko vaspitanje u vaspitno-obrazovnim institucijama. Prvi oblik aktivnosti, odvijao se na principu utvrđenih volonterskih i profesionalnih aktivnosti, dok se drugi oblik odvijao u sklopu redovne nastave u obrazovnim institucijama.

U Herceg Novom radi 35 osnovnih organizacija fizičke i tehničke kulture, koje okupljaju preko 2.500 aktivnih članova. Sedam sportskih saveza i udruženja, objedinjavaju rad ovih organizacija.

U organizacijama udruženog rada i školama, radi 19 sportskih aktiva sa preko 700 aktivnih članova.

Impozantan broj sportskih organizacija, predstavlja garanciju da je ogroman broj školske omladine i radno sposobnog stanovništva, uključen u razne oblike fizičke aktivnosti.

Sportski klubovi takmiče se u svim rangovima takmičenja (od opštinskih do saveznih) i postižu zapažene rezultate.

Prema broju sportskih objekata, Herceg Novi je na četvrtom mjestu u Republici (iza Nikšića, Titograda i Pljevalja). Na teritoriji opštine, postoje 4 zatvorena i 11 otvorenih, ili ukupno 15 objekata. Površina zatvorenih je 1.595 m2, a otvorenih objekata 13.615 m2. Ukupna površina svih objekata fizičke kulture iznosi 15.265 m2, a po stanovniku 0,83 m2. Prema površini (m2 po stanovniku), Herceg Novi dolazi na prvo mjesto u Crnoj Gori. U odnosu na republički prosjek, to je više za 1,9 puta. Značajan broj objekata fizičke kulture je saniran od poslijedica katastrofalnog zemljotresa.

U oblasti je izražen problem nedovoljnog broja i kapaciteta zatvorenih objekata u odnosu na potrebe stanovništva. Posebno je ispoljen problem finansiranja.

Prema preporukama Prostornog plana Opštine, data su slijedeća rješenja zoninga:

GUP Herceg Novi 2001. tabela 3.7.6. a
PROSTORNI RASPORED
SPORTSKIH CENTARA 2001.

šifra	Mjesna zajednica	F (ha)	nivo ponude	MZ :1 Opština :2 Šire :3
01.	Baošići	2,40	1 (2)	
02.	Bijela	7,82	123	
03.	Đenovići	3,38	1 (2)	
04.	Zelenika	6,80	123	
05.	Igalo	23,54	123	
19.	Herceg Novi	0,22	12	
20.	Topla	1,28	12	
	U k u p n o:	45,44		

Udarne lokacije za sportske centre koji znače i turističku ponudu, su Igalo, Zelenika i Bijela.

Lokacije u MZ Igalu su između Instituta i Servisne zone, s tim da se na prostoru "Solila" planira sportski centar asortimana terena uskladjenog sa dugoročnom potrebom III faze Instituta. U Igalu se završava i zatvoreni bazen (kombinacija upotreba), što sve skupa daje visoki rang ponude.

Takodje se zadršava ranije lociran sportski centar iznad naselja Topla II.

Sportski centar u MZ Zelenika-Kuti, ima dvije lokacije: jedna u gaju iznad Lalovine (u funkciji turizma) i druga između brda sa grobljem i naseljem. Specifičnost ponude je i "zmajarenje" sa Radoštaka u Kutsko polje.

Sutorinsko i Kutsko polje takodje mogu biti potencijalni prostori konjičkog sporta.

Takodje je veliki potencijal prostora u MZ Bijela (7,82 ha), za univerzalni sportski centar.

Sportovi na vodi se praktično mogu organizovati na čitavoj obali, tj. u svakoj mjesnoj zajednici.

U bilansiranje su uzeti samo kompleksi na kopnu i iznose 14 m2 po stanovniku, što obezbijeđuje visoki sportski i turistički rang čitavog područja.

3.7.7. Socijalna zaštita;

Kapacitet svih vrtića iznosi 640 korisnika. Ukupna površina svih vrtića iznosi 3.476 m2. Korisna dvorišna površina iznosi 16.249 m2. Sada u OSIZ ima 2.400 djece do 7 godina. Od toga broja 1.849 djece do sedam godina stanuju u gradu, a ostali broj u prigradskim naseljima.
Procenat obuhvatnosti u odnosu na ukupan broj djece, iznosi 26,9 %, a procenat obuhvatnosti djece koja žive u gradu 77,0 %.

Prema procentu obuhvatnosti djece predškolskim obrazovanjem, u odnosu na ukupan broj, Herceg Novi je na drugom mjestu u Republici (poslije Budve), a prema procentu obuhvatnosti djece koja žive u gradu na prvom mjestu (iza njega su dvije primorske opštine (Budva, Kotor, kao i Cetinje).

Demografskom projekcijom za 2001.god. od 32.000 stanovnika i kontingentom za predškolski uzrast od 9,9 % imamo raspoloživi broj djece 3.158 (sintezna tabela II).

Razmatrajući prostorni koncept razvoja ovih ustanova na nivou PPO, predlaže se slijedeće:

- Lokacije novih jedinica su u naseljima gradskog karaktera, gdje je i prisutan najveći interes u planiranom periodu;

- Planirani kompleksi su po 120 djece kombinovane strukture (jaslice i vrtići), računajući 30 m2/djetetu-korisniku);

- U Mjesnim zajednicama poluurbanog tipa (mješovite i obalne Mjesne zajednice), daje se mogućnost osnivanja samostalnih područnih odjeljenja predškolskih funkcija pri školama, objektima kulture, hotelima ili u stambenim objektima, ukoliko se pokaže potreba, a distanca do planiranih novih vrtića je veća od prihvatljive.

Planirani raspored stanja 2001., na osnovu Prostornog plana Opštine, riješen je u GUP-u:

GUP Herceg Novi 2001. tabela 3.7.7. a

NACRT PLANA

Raspored objekata socijalne zaštite 2001.

šifra	MZ Rejon	broj 1985.	broj 2001.	kapacitet 2001.	površina po GUP-u
05.	Igalo	1	2	240	1,32
II	ZAPADNI	1	2	240	1,32
19.	Herceg Novi	1	2	240	0,64
20.	Topla	1	2	240	0,72
II	SREDIŠNJI	2	4	480	1,36
02.	Bijela	1	2	240	1,80 x
04.	Zelenika	0	1	120	0,40
IV	ISTOČNI	1	3	360	2,20
Prostor GUP-a :		4	9	1.080	4,80

x Uračunate su i površine drugih socijalnih ustanova koje se zadržavaju.

U Bijeloj je planirana nova jedinica sa 120 mjesta u sklopu novog naselja kolektivnog stanovanja, iznad Jadranskog puta.

Vrtić u Zelenici je na obroncima "Baterije".

U Mjesnoj zajednici Igalo novi kapacitet je planiran u okviru naselja "Gomila".

Problematična je lokacija novog vrtića u Mjesnoj zajednici Herceg Novi. U ovoj fazi lociran je iznad Jadranskog puta.

U naselju Topla II dječija ustanova planirana je u okviru proširenja zone kolektivnog stanovanja.

Obzirom na velika ograničenja, koja su nastala dosadašnjom stambenom izgradnjom, mora se tražiti specifičan pristup projektovanju dječijih ustanova, kako bi se podmirili uslovi i propisi.

Ovim planiranim kapacitetom osnovne mreže, obezbjeđuje se pokrivenost 34,20 % predškolskog uzrasta ukupno, dok bi se eventualnim područnim odjeljenjima ostvarila pokrivenost i do 40 %.

Ostali objekti socijalne zaštite, zadržavaju se u okvirima svojih lokacija.

PREDŠKOL. USTANOVE
ZDRAVSTVO I SOC. ZAŠTITA
GRANICA REPUBLIKE
GRANICA OPŠTINE
GRANICA MJESNE ZAJEDNICE
GRANICA GUP-a
HERCEG-NOVI
gup 2001
AMBULANTA
APOTEKA
DOM ZDRAVLJA
BOLNICA
DJEČIJI DOM
PREDŠKOLSKE UST. (planirano)
PREDŠKOLSKE UST. (postojeće)

3.8. Saobraćajni sistem:

3.8.1. Razvoj motorizacije;

U 1985. godini na području Opštine Herceg Novi, bilo je registrovano ukupno 4.867 putničkih automobila, 55 sutobusa i 268 teretnih vozila. U periodu 1980-1985., broj registrovanih putničkih automobila imao je prosječnu godišnju stopu rasta od 5,4 %.

Stepen motorizacije iskazan odnosom broja putničkih automobila na 1.000 stanovnika u 1985. godini, iznosio je oko 200 p.a/1.000 stanovnika.

Prema stepenu motorizacije, Opština Herceg Novi spada u najrazvijenije u SR Crnoj Gori u kojoj je u 1985. godini iznosio oko 100 putničkih automobila/1.000 stanovnika. Iznad prosječan nivo stepena motorizacije u Herceg Novom (i ostalim priobalnim opštinama Crne Gore) u vezi je sa nadprosječnim narodnim dohotkom koji je iskazan po stanovniku, u Opštini Herceg Novi za 46 % iznad republičkog prosjeka. U odnosu na broj domaćinstava, Opština Herceg Novi ima 67,7 putničkih automobila na 100 domaćinstava (67,7 % domaćinstava posjeduje putnički automobil), što je osobenost najrazvijenijih gradskih naselja u Jugoslaviji.

U narednom periodu, u Opštini Herceg Novi se očekuje usporeniji porast ovog pokazatelja do nivoa od približno 1 putničkog automobila po domaćinstvu.

GUP Herceg Novi 2001. tabela 3.8.1. a
PROGNOZA STEPENA MOTORIZACIJE
- Opština Herceg Novi -

Godina	1981.	1985.	1990.	1995.	2001.
p/automobila/1.000 stanovnika	183,9	231,4	284,4	322,9	357,9

Prema Studiji saobraćaja Crne Gore, u 2001. godini stepen motorizacije će iznositi 358 putničkih automobila/1.000 stanovnika, što bi prosječno iznosilo 1,1 automobil po domaćinstvu. Medjutim, realnije je očekivati da će u naseljima u zaledju priobalja stepen motorizacije biti znatno niži, najviše 0,5 automobila/domaćinstvu, kao i da će nivo od 1 automobila/domaćinstvu, dostići samo najrazvijenija naselja u priobalju. U tom slučaju, prosječan stepen motorizacije u opštini, iznosio bi 0,88 putničkih automobila po domaćinstvu, odnosno 285 automobila/1.000 stanovnika.

GUP Herceg Novi 2001. tabela 3.8.1. b

PROGNOZA BROJA VOZILA U OPŠTINI HERCEG NOVI 2001.g.

Kategorija vozila	broj vozila
Putnički automobili	9.150
Autobusi	90
Teretna vozila	1.380
U k u p n o :	10.620

U strukturi teretnih vozila, u buduće će preovlađivati dostavna teretna vozila nosivosti 2-3 tone, a oko dvije trećine autobuskog voznog parka biće angažovano u lokalnom (gradskom i prigradskom) javnom prevozu.

Priobalna plovidba u Bokokotorskom zalivu je izgubila značaj koji je imala prije izgradnje jadranske magistrale, čime je znatno osiromašena saobraćajna ponuda u priobalnoj zoni, što prije svega ima nepoželjan uticaj na turizam čitavog zaliva.

Za razliku od prometa putnika koji je imao tendenciju porasta, promet robe u teretnoj luci Zelenika, bio je u stalnom opadanju sa 18.154 tone u 1977., na 7.000 tona u 1982. godini.

GUP Herceg Novi 2001. tabela 3.8.1. c

PROMET ROBE U LUKAMA BOKE KOTORSKE I CRNE GORE

Godina	Zelenika	Kotor	Tivat	Svega Boka Kotorska	Ukupno Crna Gora
1977.	18.154	1.641	5.169	24.964	1.104.222
1982.	7.000	7.000	12.000	26.000	1.435.000

Sve luke Bokokotorskog zaliva od 1980., promet ostvaruju na račun istovara robe. U 1982. godini najveći promet, odnosno istovar imao je Tivat (12.000 tona), a u Zelenici i Kotoru istovareno je po 7.000 tona robe. U cjelini, luke u Zalivu u prometu robe na Crnogorskom primorju učestvuju sa samo 1,8 %.

3.8.2. Saobraćajne potrebe;

Na području Hercegnovske rivijere, kao i na čitavom jadranskom priobalju, veoma su izražene sezonske neravnomjernosti saobraćaja koje nastaju kao poslijedica različite veličine populacije koja koristi ovaj prostor u i van turističke sezone.

Koeficijent sezonske neravnomjernosti saobraćaja na jadranskoj magistrali, kao odnos prosječnog dnevnog saobraćaja u sezoni i vansezoni u 1982. godini, iznosio je 2,9 a na osnovnoj uličnoj mreži Herceg Novog 1,8. Prosječan koeficijent sezonske neravnomjernosti za sve osmatrane presjeke, iznosio je 2,69.

Saobraćajne potrebe iskazane kroz broj putovanja na posmatranom području, sačinjavaju putovanja koja generišu stalno nastanjeni stanovnici i tokom turističke sezone, putovanje turista i gostiju.

Prema društveno-ekonomskim prognozama u 2001. godini, područje Opštine Herceg Novi nastanjivaće oko 32.000 stanovnika. Ukupan broj radnih mjesta iznosiće 9.700 od kojih 4,1 % u poljoprivredi, 43,3 % u sekundarnim djelatnostima, 28,8 % u turizmu, a ostalih 2.300 koristiće zaposleni u ostalim djelatnostima.

U prosjeku za cijelu teritoriju opštine, vansezonska dnevna mobilnost stanovnika iznosiće 1,84 putovanja/dan, što će generisati ukupno 58.860 putovanja/dan.

GUP Herceg Novi 2001. tabela 3.8.2. a

BROJ I STRUKTURA LOKALNIH PUTOVANJA

PROSJEČAN DAN VAN SEZONE 2001.god.

Svrha putovanja	Broj putovanja	Struktura %
Stan	29.940	46,0
Posao	9.720	16,6
Školovanje	5.800	9,9
Ostalo	13.400	27,5
Ukupno:	58.860	100,o

Od ukupno 57.570 putovanja oko 55.000 (oko 94 %) realizovaće se na području GUP-a, a ostalih 3.570 putovanja generisaće stanovnici ostalih naselja u opštini.

U toku turističke sezone, praktično se populacija hercegnovske opštine udsotručava,pa shodno tome dolazi do povećanog obima prevoznih zahtijeva. Računajući sa planiranih 32.000 stanovnika i punim iskorišćenjem turističkih kapaciteta od 30.000 ležajeva, odnosno ekvivalentnim brojem stanovnika od 62.000 dnevni broj lokalnih putovanja na posmatranom području će dostizati vrijednosti koje se kreću između 160 i 200 hiljada putovanja.

GUP Herceg Novi 2001. tabela 3.8.2. b

PROGNOZA BROJA I STRUKTURE PUTOVANJA

PO SREDSTVIMA -2001. godina

Način putovanja	van sezone		u sezoni	
	broj	učešće /%/	broj	učešće /%/
Pješice	35.150	60,0	126.000	70,0
p.automobil	11.700	20,0	19.440	10,8
javni prevoz	10.500	17,9	20.160	11,2
ostalo	1.200	2,1	14.400	8,0
U k u p n o:	58.560	100,0	180.000	100,0

Pored apsolutnog porasta broja putovanja, zbog priraštaja stanovništva i povećanja prosječne mobilnosti, planira se i promjena strukture putovanja.

U vansezonskom periodu, smanjiće se učešće pješačkih putovanja, a povećati korišćenje javnog prevoza pod uslovom da on postane frekventniji i sa većim brojem linija. Period sezone obilježavaće povećano učešće pješačkih kretanja i veći značaj ostalih vidova prevoza, u prvom redu priobalne plovidbe, koja će učestalije povezivati turističke i rekreativne lokalitete na Hercegnovskoj rivijeri.

Javni prevoz putnika;

Javni prevoz putnika na području Hercegnovske opštine, obavlja se na lokalnim (opštinskim) i medjugradskim linijama.

Saobraćaj na lokalnim linijama obavlja OOUR "Putnički saobraćaj" iz Herceg Novog, koji posluje u sklopu SRO "Autoboka" iz Kotora.

GUP Herceg Novi 2001. tabela 3.8.2. c

PREGLED LOKALNIH LINIJA JAVNOG PREVOZA PUTNIKA

Broj linija	R e l a c i j a	Dužina linija /km/
1	Igalo - Zelenika	8,0
2	Igalo - Kamenari	22,0
3	Herceg Novi - Majdan	11,0
4	Herceg Novi - Kruševice	23,0
5	Herceg Novi - Prijevor	14,0
6	Herceg Novi - Vitaljina	19,0
7	Rose - Brguli	12,0

Linija Igalo-Zelenika ima gradski karakter, s obzirom da opslužuje urbano područje na potezu od Igala do Meljina, trasom koja u smjeru prema Meljinama koristi primarnu gradsku saobraćajnicu Igalo-Meljine, a u smjeru prema Igalu, jadransku magistralu.

Na taj način, na potezu Igalo-Meljine, ova linija ima kružni karakter sa intervalom od 30 minuta.

Linija Igalo-Kamenari saobraća u oba smjera duž jadranske magistrale sa intervalom od 60 minuta i zajedno sa linijom 1 opslužuje priobalno urbano područje Hercegnovske opštine.
Ostale linije, izuzev linije 7. Rose-Brguli, povezuju Herceg Novi sa naseljima u zaledju opštine, koristeći pri tom mrežu lokalnih puteva. Njihovi polasci iz Herceg Novog, organizovani su sa autobuske stanice.

Postojeća mreža linija, kapaciteti i organizacija javnog prevoza, zadovoljavaju potrebe stanovnika Opštine Herceg Novi. OOUR "Putnički saobraćaj" posluje sa 22 autobusa ukupnog kapaciteta 11.000 sjedišta i 1.500 mjesta za stajanje.

Za naredni period, planirano je povećanje mobilnosti stanovnika, odnosno korisnika javnog prevoza. Na osnovu prognoze, prevoznih zahtijeva za 2001.godinu, treba očekivati da će godišnji broj putnika u gradskom i prigradskom javnom prevozu iznositi oko 4,2 miliona putnika.

GUP Herceg Novi 2001. tabela 3.8.2. d

PROGNOZA BROJA PUTNIKA U JAVNOM PREVOZU - GRADSKI I PRIGRADSKI SAOBRAĆAJ -2001. god.

Period	godišnji broj putnika
Van sezone	2.677.500
U sezoni	1.512.000
Ukupno:	4.189.500

Mrežom linija javnog prevoza treba planirati i otvaranje linija Herceg Novi-Kameno-Žlijebi-Ubli; Herceg Novi-Podi-Sasovići i Herceg Novi-Zelenika-Kuti.

Računajući sa povećanjem frekvencije i podizanjem nivoa usluga za gradski i prigradski prevoz, u 2001.godini biće potreban inventarski vozni park od oko 60 autobusa.

Savremena organizacija medjugradskog i prigradskog prevoza, već u postojećim uslovima nameće potrebu za izgradnjom nove autobuske stanice. Lokacije nove autobuske stanice, u osnovama Plana, bila je predvidjena u Meljinama na prostoru od oko 1,5 ha, ograničenom sa južne strane jadranskom magistralom, sa istočne lokalnim putem za Kruševice i sa sjeverne lokalnom saobraćajnicom preko koje može da se obezbijedi kolski prilaz sadržajima stanice bez smetanja tokova na magistrali. Predvidjeno je da stanica sadrži 15 polaznih i 5 dolaznih perona i staničnu zgradu brutto razvijene građevinske površine izmedju 1.500 i 2.000 m2.

S obzirom na činjenicu da je ova lokacija izgradnjom radioničkih i upravnog objekta "Prvoborca" za uvijek "izgubljena", za izgradnju Autobuske stanice, bilo je nužno sprovesti naknadnu analizu za utvrđivanje nove lokacije, kako će to biti prezentirano u ovom izvještaju.

No, prije nego što se utvrde moguće lokacije za analizu, treba reći da je u postupku javne rasprave po nacrtu PPO i GUP-a bilo predloga da se Autobuska stanica locira u Bijeloj i Zelenici.

Ni jedna ni druga lokacija ne mogu se uzeti u razmatranje iz sledećih razloga:

Lokacija u Bijeloj ne zadovoljava postavljene urbanističko-saobraćajne kriterijume, a lokacija u Zelenici i pored prihvatljivih i čak veoma povoljnih urbanističko-saobraćajnih kriterijuma ne zadovoljava prostorne parametre, jer u Zelenici se ne može obezbijediti 1,0-1,5 ha slobodnog prostora za izgradnju Autobuske stanice, s obzirom na planiranu stambenu izgradnju, nove turističke kapacitete i sl.

Za analizu u ovom postupku, određuju se slijedeće lokacije:

LOKACIJA 1.- Postojeća Autobuska stanica Herceg Novi
LOKACIJA 2.- "Gomila" - Igalo
LOKACIJA 3.- "Solila" - Igalo

Izbor navedenih lokacija izvršen je na osnovu prethodne provjere urbanističko-saobraćajnih i prostornih parametara, a lokacije 1 i 2 su već bile testirane kroz analizu u okviru saobraćajne studije.

Izgradnja autobuske stanice za medjugradski i prigradski prevoz putnika u Herceg Novom, predstavlja danas najaktuelniji saobraćajni problem. S obzirom da je odabrana optimalna lokacija u Meljinama definitivno "izgubljena", to svako drugo rješenje predstavlja nužnu alternativu.

Na osnovu sprovedene analize i vrednovanja varijantnih rješenja, usvaja se lokacija 3. Autobuske stanice. A to znači da istu treba locirati u Igalu, u zoni "Solila" i to na prostoru preko puta "Cvijetnog centra", između Jadranskog puta i puta za Njivice, pod slijedećim uslovima:

1.- Lokaciju sa sjeverne i zapadne strane tangira jadranski put, sa južne strane treba obezbijediti zelenu (tamponsku) zonu prema postojećim individualnim stambenim objektima;

2.- Površina lokacije mora biti 1,4 ha;

3.- Izgradnjom ovako periferno locirane autobuske stanice, treba planirati odgovarajuću tehnologiju javnog prevoza putnika duž Hercegnovske rivijere, koja podrazumijeva:

-Formiranje sistema obostranih autobuskih stajališta u Herceg Novom (postojeća Autobuska stanica), Meljinama, Zelenici i Bijeloj;

-Ova Autobuska stajališta moraju biti opremljena odgovarajućim sadržajima i to: biletarnice,nastrešnice,bife,mokri čvor i sl.;

-Centralna Autobuska stanica mora biti povezana sa pomenutim stajalištima u jedinstven tehnološki sistem, primjenom savremene elektronske opreme;

-Sistem javnog gradskog autobuskog prevoza putnika u H-Novom, mora se znatno unaprediti i u potpunosti prilagoditi novoj lokaciji centralne Autobuske stanice;

-Servisiranje i stacioniranje autobusa obezbjediti na lokaciji Servisne zone u Igalu;

-Tehničkim rješenjima obezbjediti potpunu zaštitu tla i okoline od uticaja Autobuske stanice.

Pomorski saobraćaj;

Pomorski saobraćaj u Bokokotorskom zalivu poslijednjih godina pokazuje tendenciju opadanja, kako u prometu putnika, tako i u prometu robe.

U 1977. godini, u Bokokotorskim lukama bio je registrovan ukupan promet od 149.770 putnika, što je činilo 84 % prometa putnika u lukama Crne Gore. U 1982. godini, taj broj opao je na 94.643 sa smanjenjem učešća u odnosu na luke Crne Gore na 54 %.

Medjutim, unutar zaliva došlo je do preraspodjele putnika na taj način što je promet putnika u luci Herceg Novi porastao sa 20.829 u 1977.godini, na 66.205 u 1982.godini, čime se učešće ove luke u ukupnom prometu putnika Boke Kotorske povećalo sa 14 na 70 %.

Za razliku od prometa putnika koji je imao tendenciju porasta, promet robe u teretnoj luci Zelenika bio je u stalnom opadanju sa 18.154 tona u 1977. na 7.000 tona u 1982. godini.

GUP Herceg Novi 2001.g. tabela 3.8.2. a

PROMET ROBE U LUKAMA BOKE KOTORSKE I CRNE GORE

Godina	Zelenika	Kotor	Tivat	Svega Boka Kotorska	Ukupno Crna Gora
1977.	18.154	1.641	5.169	24.964	1.104.222
1982.	7.000	7.000	12.000	26.000	1.435.000

Sve luke Bokokotorskog zaliva, od 1980. promet ostvaruju na račun istovara robe. U 1982.godini najveći promet, odnosno istovar, imao je Tivat (12.000 tona), a u Zelenici i Kotoru istovareno je po 7.000 tona robe. U cjelini, luke u zalivu u prometu robe na Crnogorskom primorju učestvuju sa samo 1,8 %.

Projekcije i analize koje su date u Prostornom planu Republike, kao i prognoze preraspodjele prometa medju Jugoslovenskim pomorskim lukama, govore da bi do 2001. godine luke Crne Gore preuzele 12,5 % ukupnog prometa luka, a luka Bar bi realizovala 98 % ovog prometa.

U ovakvom konceptu, jasno je mjesto, značaj i uloga luka Boke Kotorske. Očigledno je da razvoj luka Boke Kotorske treba da zadovolji lokalne potrebe Opština Kotor, Tivat i Herceg Novi.

Razvoj društvenog proizvoda u Opštini Herceg Novi, zahtijeva aktiviranje i rekonstrukciju luke Zelenika, koja je prije nepunih 20 godina, ostvarila ukupni promet roba oko 160.000 tona i promet putnika oko 1.800.

U ovom konceptu razvoja, zelenička luka je putničko-teretna luka, koja prema programu obnove i sanacije podrazumijeva razvoj u tri faze.

Prva faza obuhvata izgradnju operativne obale i gatova, dužine 2 x 187 m, kao i rekonstrukciju dijela novog mula dužine 70 metara.

Druga faza obuhvata izgradnju marine, kapaciteta 200 plovnih objekata.

Treća faza podrazumijeva izgradnju lučke infrastrukture i objekata u luci, opremanje marine i izgradnju potrebnih sadržaja.

Zelenička luka sa svojim novim gatovima i operativnom obalom, moći će da prima velike trgovačke, putničke i turističko-izletničke brodove.

Postojeće pristanište u Herceg Novom, u budućem konceptu razvoja opštine, zadržava karakter glavnog pristanišnog punkta priobalne plovidbe.

Priobalna plovidba;

Priobalna plovidba na području Hercegnovske opštine, odvija se na jednoj stalnoj i tri sezonske linije sa ukupno 9 brodova ukupnog kapaciteta 455 putnika.

GUP Herceg Novi 2001. tabela 3.8.2. f

LINIJE PRIOBALNE PLOVIDBE

OPŠTINE HERCEG NOVI

Linija (usputna pristaništa)	Karakter linije	Broj polazaka	Kapacitet broda
1. Herceg Novi - Rose	stalna	3 dnevno	100
2. Igalo-Žanjice (H-Novi-"Plaža" ("Rivijera")	sezonska	3 dnevno	200
3. H-Novi - Njivice	sezonska	12 dnevno	100
4. Igalo - Kotor (H-Novi "Plaža"-Kumbor-Đenovići-Baošići-Bijela)		2 sedmično	100

Izuzev linije Herceg Novi-Rose, koja povezuje centar opštine sa poluostrvom Luštica, ostale linije imaju sezonski karakter i u eksploataciji su u periodu maj-oktobar.

Priobalna plovidba u Bokokotorskom zalivu je izgubila značaj koji je imala prije izgradnje jadranske magistrale, čime je znatno osiromašena saobraćajna ponuda u priobalnoj zoni, što prije svega, ima nepoželjan uticaj na turizam čitavog zaliva.

U narednom planskom periodu, priobalna plovidba mora dobiti značajnu ulogu u prevozu putnika na čitavom području Boke Kotorske i Crnogorskog primorja, uz jače povezivanje sa Dubrovačkom rivijerom.

Iskustva do kojih se došlo na području Dubrovnika, govore da priobalna plovidba ima ogroman značaj, ne samo u povećanju broja izletničkih turističkih putovanja, nego i u povećanju učešća javnog prigradskog prevoza brodovima priobalne plovidbe. Ova iskustva govore da se i za područje Herceg Novog i Boke Kotorske u narednom planskom periodu, moraju stvoriti uslovi značajnijeg učešća priobalne plovidbe u gradskom i prigradskom prevozu.

Prema prognozi i strukturi putovanja po sredstvima prevoza, treba očekivati da će, za područje Herceg Novog, u narednom planskom periodu, javni prevoz u sezoni biti povećan za 96 % u odnosu na podsezonu, što će zahtijevati znatno veća ulaganja u nabavku i opremanje manjih brodića i plovnih jedinica za priobalnu plovidbu, zatim rekonstrukciju i izgradnju manjih pristaništa duž Hercegnovske rivijere.

Na taj način, priobalna plovidba kao alternativni sistem javnog prevoza, dobio bi svoje mjesto i ulogu koju je i ranije tradicionalno imao.

Pristaništa za priobalnu plovidbu, izgrađena su u Herceg Novom, na Toploj, u Igalu, Njivicama, Rosama,Žanjicama, na Savini (Hotel "Plaža"), u Meljinama, Zelenici i Bijeloj.

Uz minimalne građevinske intervencije i novčana ulganja, potrebno je opremiti pristaništa kod Vojne bolnice u Meljinama, u Kumboru, Đenovićima, Baošiću i kod Hotela "Park" u Bijeloj.

3.8.3. Saobraćajna infrastruktura;

Mreža puteva;

Mrežu kategorisanih puteva Opštine Herceg Novi, čine magistralni put M-2 (Jadranska magistrala) u dužini od 27,6 km, od granice SR Hrvatska do Kamenara i lokalni putevi u ukupnoj dužini od 124,13 km.

Gustina mreže kategorisanih puteva na području Opštine Herceg Novi, iznosi 64,4 km/100 km^2 teritorije, što je znatno iznad prosjeka za područje SR Crne Gore (29,8 km/100 km^2) i Jugoslavije (45,3 km/100 km^2).

Na teritoriji Opštine Herceg Novi, nisu zastupljeni regionalni putevi, što praktično znači da se veze sa susjednim opštinama ostvaruju isključivo preko magistralne mreže, odnosno magistralnog puta M-2.

Izuzev jadranske magistrale, putnu mrežu Opštine Herceg Novi karakterišu minimalni horizontalni elementi, veliki usponi, loša kolovozna konstrukcija i neadekvatna putna oprema i objekti zaštite.

Jadranska magistrala je najvećim dijelom pri prolasku kroz čitav Bokokotorski zaliv, dobija karakter gradske saobraćajnice sa strukturom saobraćaja (pješaci, parkiranje, dostava i sl.) i sadržajima koji onemogućavaju adekvatno odvijanje putnog saobraćaja.

Osnovu lokalne mreže puteva čine putni pravci:

- Meljine-Podi-Kameno-Mokrine-Kruševice,
- Kameno-Ubli,
- Podi-Sasovići,
- Gomila-Sušćepan-Ratiševina-Brajevići,
- Igalo-Njivice i
- Krašići-Klinci (Rose)-Radovanići-Merdari.

Ovi putni pravci povezuju područje opštine koje je izvan direktnog uticaja jadranske magistrale sa magistralnom putnom mrežom i priobalnim djelovima, odnosno centrom opštine. Put Krašići-Klinci (Rose)-Radovanići-Merdari, opslužuje područje Mjesne zajednice Luštica na istoimenom poluostrvu, a preko njega su naselja u ovom dijelu hercegnovske opštine povezana sa teritorijom Opštine Tivat.

Gradske saobraćajnice;

Osnovu gradske ulične mreže čini ulica Igalo-Meljine, koja povezuje jadransku magistralu na "petlji Igalo" sa centrom Igala, zatim ide preko Tople do centra Herceg Novog, prolazi kroz Stari grad Herceg Novi, te preko Savine izlazi ponovo na jadransku magistralu u Meljinama.

Po ovom položaju, ovaj longitudinalni pravac, u dužini od cc-a 4,5 km, povezuje sve vitalne funkcije grada i predstavlja primarnu gradsku saobraćajnicu. Međutim, geometrijski i tehnički elementi saobraćajnice uslovili su uvodjenje jednosmjernog saobraćaja skoro na cijeloj dužini trase. Nedostatak adekvatnih transferzalnih veza sa jadranskom magistralom, kao i uska grla na trasi, degradiraju ovu saobraćajnicu i značajno umanjuju njenu funkciju primarne gradske ulice.

Druga saobraćajnica, koja ima funkciju primarne gradske ulice, je priobalni put Kumbor-Bijela, dužine cc-a 6,5 km. Ova longitudinalna saobraćajnica zbog nedovoljne regulacione širine, ima nekoliko "uskih grla", koja u toku turističke sezone predstavljaju ozbiljan problem za bezbijedno odvijanje saobraćaja.

Transferzalne veze sa jadranskom magistralom su dosta rijetke i neuslovne.

Parking površine;

Nedostatak organizovanih javnih površina za parkiranje vozila, danas već predstavlja ozbiljan problem za gradsko područje Igala i Herceg Novog.

U toku turističke sezone, a i van sezone, parkiranje vozila se vrši na svim mogućim slobodnim površinama (trotoari, kolovozi ulica, skverovi, trgovi, zelene površine i sl.).

U dosadašnjem razvoju nije odabran adekvatan pristup za rješenje ovog problema.

Na prostoru od Igala do Meljina, izgrađeno je ukupno 35 patuljastih parking površina, kapaciteta cc-a 1.500 parking mjesta, što zadovoljava potrebe samo 50 % korisnika u van sezoni.

Saobraćajno opterećenje;

Prosječan godišnji dnevni saobraćaj na dionici jadranske magistrale, od Debelog brijega do Kamenara, iznosi oko 3.000 vozila/dan u oba smjera.

GUP Herceg Novi 2001. tabela 3.8.3. a
PROMJENA SAOBRAĆAJNOG OPTEREĆENJA
U PERIODU 1970-1982.god.

Dionica	Godina	PGDS (vozila/dan)
Debeli brijeg	1970.	1.869
Herceg Novi	1975.	3.382
	1982.	2.727
Herceg Novi	1970.	2.926
Kamenari	1975.	3.752
	1982.	2.727

U strukturi saobraćajnog opterećenja na magistrali sa 81 %, učestvuju putnički automobili, dostavna teretna vozila i autobusi, učestvuju sa 3,8 %, a teretna vozila imaju učešće 11,4 %.

GUP Herceg Novi 2001. tabela 3.8.3. b
STRUKTURA SAOBRAĆAJNOG OPTEREĆENJA
-1982.god.
-dionica Debeli brijeg - Kamenari

kategorija	Broj vozila	Struktura (%)
Putnički automobili	2.181	81,0
Autobusi	103	3,8
Dostavna vozila (do 3 tone)	103	3,8
Teretna vozila	304	11,4

U odnosu na prosječan godišnji javni saobraćaj tokom turističke sezone, saobraćajno opterećenje je znatno veće. Na najopterećenijoj dionici od Igala do Meljina, u avgustu mjesecu 1982. godine, registrovano je između 9.100 i 9.400 vozila/dan u oba smjera.

GUP Herceg Novi 2001.g. tabela 3.8.3. c
SAOBRAĆAJNO OPTEREĆENJE JADRANSKE
MAGISTRALE - avgust 1982.godine

Brojačko mjesto	Broj vozila/dan
Sutorina	4.692
Igalo	9.4o4
Meljine	9.126
Kamenari (prije trajekta)	4.151
Kamenari (iza trajekta)	1.815

Trajektnu vezu Kamenari-Lepetani, tokom turističke sezone dnevno koristi izmedju 2.000 i 2.500 vozila, od kojih su 82 % putnički automobili.

Razvoj putne mreže;

Postojeća putna mreža Opštine Herceg Novi ima odredjene nedostatke koji mogu da budu značajan limitirajući faktor prostornog i društveno-ekonomskog razvoja.

Dionica jadranske magistrale na ovom području, sve više dobija karakter gradske saobraćajnice sa heterogenom strukturom saobraćaja, kako u pogledu porijekla (tranzitni, izvorno-ciljni lokalni saobraćaj), tako i u pogledu kategorija vozila. Bočne smetnje, horizontalni i nivelacioni elementi, kao i poprečni profil ove saobraćajnice ograničavaju njen kapacitet na najviše 12.000 vozila/dan, pa se, kao i u postojećim prostorno-planskim dokumentima, kao jedan od najvažnijih zadataka u razvoju saobraćajne infrastrukture, postavlja izgradnju nove trase magistralnog puta koja približno prati granicu GUP-a.

Složene geomorfološke, inženjersko-geološke i seizmičke karakteristike i izgrađenost terena, zahtijevale su ispitivanje više varijanti i podvarijanti nove trase ovog puta.

Trasa usvojene varijante se odvaja od postojeće magistrale u zoni Debelog brijega, odakle se pruža prema zapadu preko Prijevora, Mojdeža, Ratiševine, Trebesina i Sasovića, zatim preko Repaja, Bjelskih Kruševica i Kamenara, do planiranog mosta preko tjesnaca Verige, gdje se uključuje na dionicu magistralnog puta Kotor-Tivat. Trasa je generalno rješena sa minimalnim radijusom horizontalne krivine 250 metara i maksimalnim podužnim nagibom od 7% i širinom planuma 9,30 m. Ukupna dužina trase novog magistralnog puta je 23,6 km.

S obzirom na teške terenske uslove duž ove trase, predložen je koridor širine 100 m da bi se kroz izradu generalnog idejnog i glavnog projekta, iznašao najpovoljniji situacioni i nivelacioni položaj trase.

Veze sa postojećom mrežom saobraćajnica, ostvaruju se na pet mjesta i to:

- na početku dionice, veza sa putem za Trebinje i jadranskom magistralom preko Debelog brijega veza sa Sutorinom,

- u zoni Ratiševine, veza za Igalo (preko Sušćepana) i veza sa planiranom servisnom zonom,
- u zoni Podi, veza za Meljine i Herceg Novi,
- u zoni Sasovići, veza za Zeleniku i
- u zoni Bjelskih Kruševica, veza sa Bijelom i Kamenarima.

Na cjelokupnom području Opštine Herceg Novi, potrebno je rekonstruisati ukupno 64,2 km putne mreže, od čega 44,5 km lokalnih ptueva, 16,3 km nekategorisanih puteva, a na jadranskoj magistrali za rekonstrukciju je predvidjena dionica u Kamenarima u dužini od 450 metara sa širinom kolovoza 7,0 metara.

Lokacija mosta;

- Prema Prostornom planu Republike (završni izvještaj strana 60 i 61), saobraćajni sistem i mreža 2001.god., stoji:

  "Longitudinalni pravac Primorskog regiona činiće i dalje jadranska magistrala, čije usko grlo u Boki Kotorskoj treba savladati mostom u području Veriga, a opštu efikasnost poboljšati izgradnjom obilaznica na području Herceg Novog, Budva i Bara".

- Prema Nacrtu GUP-a Kotora, saobraćajni sistem, stoji:

  "Osnovni pravci razvoja saobraćaja do 2001. godine jesu modernizacija postojećih oblika saobraćaja, s tim da se za glavni putni pravac jadranske magistrale daju dvije varijante:

  U varijanti I novi pravac jadranske magistrale, vodi se od mosta Verige sjevernim padinama Vrmca, te kroz tunel Vrmac preko industrijske zone u Grbaljskom polju, za Budvu.

  U varijanti II, glavni pravac jadranske magistrale ide od mosta Verige južnim padinama Vrmca, tako da tunel Vrmac ima ulogu priključka Kotora na ovaj putni pravac.

- Prema Nacrtu GUP-a Tivata - saobraćaj, stoji:

  "Planom se predviđa izgradnja mosta na Verigama, zatim izgradnja zaobilaznice oko Tivta koja polazi od mosta Verige i ide južnim padinama Vrmca do zone aerodroma. Ova saobraćajnica ima funkciju tranzitnog jadranskog puta, a ima i posebnu prostornu funkciju da bude granica izgradnje i širenja grada prema gornjim padinama Vrmca, gdje teren prelazi nagib 20 %."

Na osnovu gore izloženog, očigledno je da navedeni planovi tretiraju prelaz uskog grla u Boki izgradnjom mosta "Verige", međutim ni jedan od pomenutih planova nije posebno izvršio analizu niti jedne od tri moguće lokacije u tjesnacu "Verige", kao što je to urađeno u GUP-u Boke Kotorske, koji je donjet 1971. godine u okviru Prostornog plana "Južni Jadran".

Prema ovom dokumentu, most je lociran u vrhu tjesnaca "Verige", sa slijedećim elementima:

- raspon glavnog luka mosta ..... 3,65 m
- visina donjeg pojasa mosta ..... 64,oo m od nivoa mora
- ukupna širina mosta ..... 12,oo m

Sa ovakvim elementima, urađeno je idejno rješenje mosta, aprila 1980. godine, od strane GRO "Mostogradnja" - Beograd, a odgovorni projektant je prof.ing. I.Stojadinović.

Analizirajući dosadašnju raspoloživu dokumentaciju, te varijante trase planirane obilaznice za područje Herceg Novog, obrađivač ovog plana predlaže da se zadrži lokacija mosta "Verige" u svemu prema GUP-u Boke Kotorske, a sa elementima koji su dati u idejnom rješenju mosta od aprila 1980. godine.

Razvoj gradske ulične mreže;

U planskom periodu do 2001. godine, u prioritete razvoja na nivou Republike ulazi i izgradnja zaobilaznice oko Herceg Novog u dužini do 23,6 km.

Ovakvim rješenjem postojeći jadranski put poprimiće funkciju gradske magistrale ili glavne gradske saobraćajnice, na kojoj je potrebno nizom intervencija obezbijediti bolju protočnost i osigurati bezbijednije odvijanje saobraćaja, što u prvom redu podrazumijeva:

- rekonstrukciju i semaforizaciju postojećih raskrsnica,
- zaštitu trase puta od nekontrolisanih priključaka,
- odvodjenje površinskih voda sa kolovoza,
- izgradnju aotubuskih stajališta JGS,
- izgradnju obostranih trotoara i pješačkih prelaza i sl.

Što se tiče primarnih gradskih saobraćajnica, u narednom planskom periodu, potrebno je rekonstruisati ulicu Igalo-Meljine, tako da se na cijeloj dužini trase obezbijedi širina kolovoza 6 metara sa dvije saobraćajne trake po 3 metra. Da se izgrade duž trase obostrani trotoari minimalne širine po 1,5 m. Centar Herceg Novog i Stari grad Herceg Novi proći tunelom, rekonstruisati postojeću transferzalnu vezu od ove ulice do magistrale, na lokaciji Kanli Kula-stari Dom zdravlja-klizište Savina, i na kraju, rekonstruisati ulicu Partizanski put do pristaništa i gradske luke Herceg Novi.

Postojeći priobalni put od Kumbora do Bijele, potrebno je češće - transferzalnim prstenastim priključcima, povezati sa magistralom, tako da se u toku turističke sezone pojedine dionice ovog puta mogu isključiti iz saobraćaja i omogućiti njihovo korišćenje za pješačka kretanja, snabdjevački i interventni saobraćaj.

Razvoj stacionarnog saobraćaja;

Potrebe za izgradnjom parking prostora na gradskom području od Igala do Zelenike, iskazane su razvojem motorizacije i sezonskom i vansezonskom dnevnom mobilnošću stanovnika i turista. Prema prognozi i strukturi putovanja, do 2001. godine povečaće

se broj putovanja automobilom, od 12.000 van sezone na 20.000 u sezoni. Prema tome, izgradnja parking površina predstavlja veoma značajan zadatak, a njegovo rješenje treba tražiti u izgradnji parkinga na mjesto stanovanja (nove i postojeće stambene zone), na obodu gradskih centara Igala i Herceg Novog, kao i duž rivijere na prostorima atraktivnim za razvoj putovanja stanovništva i turista (radne zone, rekreacija, turistički punktovi i sl.).

Izgradnja parkinga rješila bi probleme nagomilavanja vozila u uskim centralnim zonama grada, njihovo stacioniranje na kolovozima ulica, na trotoarima, trgovima i drugim površinama namijenjenim pješačkim kretanjima, a posebno je značajno rasterećenje saobraćajnica kojima se odvija javni gradski autobuski saobraćaj.

Izgradnja parkinga na obodu centra Herceg Novog i Igala, zahtijeva paralelnu izgradnju transferzalnih pješačkih komunikacija (stepeništa, kosi liftovi, eskalatori), koje bi povezale zonu magistrale, centra grada i obale.

3.9. Zelenilo grada:

3.9.1. Parkovsko zelenilo;

Jedna od prvih čovjekovih preokupacija je interesovanje čovjeka za prostor u kome se nalazi. Ta preokupacija uslovila je podizanjem niza parkovskih površina na teritoriji Opštine Herceg Novi, od Njivica do Kamenara, bilo da su to privatni vrtovi ili gradski parkovi, podignuti na osnovu studiozno rađenih projekata.

Racionalan stepen funkcionalnosti parkovskih površina, ostvaruje se, ako su sve one djelovi jedinstvenog sistema, ravnomjerno raspoređene i medjusobno povezane zelenim elementima (naročito drvoredima), odnosno da, kao cjelovit sistem ravnomjerno prožimaju čitav grad.

Parkovi su ona kategorija zelenih površina naselja koja obuhvata najveće površine uređenog gradskog naselja. Oni su čvorne tačke sistema zelenila grada, a sadrže sve elemente zelenila na istom prostoru u cilju ostvarenja kako sanitarno-higijenskih uslova, tako i zbog dekorativno estetske uloge.

Postojeće stanje:

Na prostoru Opštine Herceg Novi, postoji devet oformljenih javnih parkovskih površina i to:

- park ispod Vile "Galeb", površine 9.250 m2
- park između zgrade Mjesne zajednice Igalo i Robne kuće "Agrum", površine 8.200 m2,
- "Omladinski park" Igalo, površine 1.650 m2,
- Botanički vrt Zavičajnog muzeja, površine 4.000 m2
- Park "Nikole Đurkovića", površine 2.000 m2
- Park "Boka", površine 9.100 m2
- Park "Forte Mare", površine 3.500 m2
- Savinska Dubrava, zaštićene površine 330.600 m2,
- Park lokaliteta "Lazaret", površine 4.750 m2.

Razvoj turizma i izgradnja turističkih objekata i objekata zdravstvenog turizma, uslovila je stvaranje parkovskih površina u okviru njih:

- zelene površine u okviru hotelskog kompleksa "Rivijera" u Njivicama, površine 8.500 m2,
- park Vile "Galeb", površine 72.000 m2,
- zelene površine Instituta "Dr.Simo Milošević", površine 73.600 m2,
- park lokaliteta "Lazaret", površine 4.750 m2.

Razvoj turizma i izgradnje turističkih objekata i objekata zdravstvenog turizma, uslovila je stvaranje parkovskih površina u okviru njih:

1.- parkovska površina u okviru hotelskog kompleksa "Rivijera", 8.500 m2,
2.- park Vile "Galeb", 72.000 m2,
3.- zelene površine Instituta "Dr.Simo Milošević" 73.600 m2,
4. parkovske površine Hotela "Igalo", 5.350 m2,
5.- bašta Hotela "Tamaris", 2.000 m2
6.- parkovski kompleks Hotela "Topla" i "Centra", 4.000 m2,
7.- zelene površine "RENT-a VILA", 850 m2,
8.- bašta Doma JNA 780 m2,
9.- parkovski kompleks Hotela "Plaža", 2.300 m2
10.- zeleni kompleks odmarališta "Plaža" u Zelenici, 6.600 m2,
11. parkovski kompleks Hotela "Park", 7.500 m2.

Pored parkova u okviru hotelskih kompleksa, na području Hercegnovske rivijere, psotoji niz hortikulturnih objekata u sklopu odmarališta, škola, vojni park u Kumboru, park bolnice u Meljinama. Kao poseban hortikulturni objekat, treba istaći botanički vrt Zavičajnog muzeja 4.000 m2.

- parkovske površine Hotela "Igalo", površine 5.350 m2,
- bašta Hotela "Tamaris", površine 2.000 m2
- parkovski kompleks Hotela "Tople i "Centra", u ukupnoj površini od 4.000 m2
- zelene površine "RENT-a VILA" od 850 m2,
- bašta Doma JNA, površine 780 m2
- parkovski kompleks Hotela "Plaža", površine 12.800 m2,
- zeleni kompleks odmarališta "Plaža" u Zelenici, površine 6.600 m2,
- parkovski kompleks Hotela "Park" u Kamenarima, površine 7.500 m2.

Pored parkinga, u okviru hotelskih kompleksa, na području Hercegnovske rivijere,postoji niz hortikulturnih objekata u sklopu odmarališta, školskih dvorišta, parka bolnice, gradskog groblja itd.

Ukupna površina javnih parkova, kao i zelenih površina u sklopu hotelskih kompleksa, iznosi 56.705 ha. Uzevši u obzir da su korisnici zelenih površina stalni stanovnici (25.000), kao i turisti (30% od ukupnog broja turista 29.841), u toku turističke sezone, to po stanovniku otpada 16,7o m2 parkovskih površina.

Planirano stanje;

Prema osnovama GUP-a do 2001.godine, planirano je da će broj korisnika zelenih površina biti 32.500 stalnih stanovnika i 30% od planiranog broja turista 42.265, što znači da postojeće parkovske površine zadovoljavaju propisani normativ od 6 m2 po stanovniku. I pored toga, u daljem planiranju, neophodno je iznalaziti nove površine za formiranje ove kategorije zelenila, kao što je prostor "Solila", prostor ispod "Milašinovića mosta" ili istočna padina od Zavičajnog muzeja.

3.9.2. Ulično zelenilo;

Ulično zelenilo ili zelenilo duž saobraćajnica, predstavlja sve nasade biljaka koji se nalaze, bilo između gradjevinske linije i ivice trotoara, između trotoara i kolovoza i na sredini kolovoza (između dvije kolovozne trake).

Osnovna funkcija uličnog zelenila je da s jedne strane obezbijedi povezivanje svih zelenih površina grada u jedan jedinstven cjeloviti sistem, a sa druge strane, da taj sistem poveže sa vangradskim zelenim površinama.

Postojeće stanje;

Na teritoriji Opštine Herceg Novi, osjeća se znatan nedostatak zelenih površina duž saobraćajnice, posebno duž visokofrekventne jadranske magistrale. Mjestimično duž magistrale postoje grupacije Oleandera (Nerium oleander), sađenih kroz akciju ozelenjavanja i stvaranja cvijetne magistrale. Međutim, na velikoj dužini magistrale ne postoji plansko sađeno zelenilo, već autohtona neuređena vegetacija, što se kroz dalje planiranje mora uzeti u obzir. Pravilno organizovan biljni cvijet duž ove saobraćajnice, doprinjeo bi kako većoj sigurnosti ovog puta kao građevinskog objekta, tako i povećanju sigurnosti njegove eksploatacije i bezbijednosti putnika.

Određen problem predstavlja i zeleni fond duž šetališta. Vrijednost ovog šetališta bila bi još veća da su problemi njegovog ozelenjavanja rješavani izradom projekata za čitavu trasu, umjesto spontanih rješavanja pojedinih detalja, kao što je drvored od pristaništa Herceg Novog do tunela na Toploj, sastavljenog od stabala Quercus ilex, Nerium oleander i Pitiosporum tobira i Magnolia grandiflora.

Ostale saobraćajnice karakterišu se takodje zelenilom u vidu živih ograda formiranih od pitospera (Pittosporum tobira) ili Oleandera (Nerium oleander) ili rijeđe drvoredom od čempresa, borova ili ligustruma.

Uzevši u obzir da uličnom zelenilu na teritoriji opštine nije posvećena dovoljna pažnja, da ne ispunjava predvidjene normative od 12 m2 po stanovniku i da ne ispunjava svoju osnovnu kategoriju povezivanja sa ostalim zelenim površinama, to se za ovu kategoriju ubuduće moraju praviti studiozna kompoziciona rješenja. Postojeća spontana vegetacija, kao i biljni cvijet privatnih vrtova, duž saobraćajnica su elementi koje treba uključiti u rješenje problema uličnog zelenila.

3.9.3. Zaštitno zelenilo;

Zaštitno zelenilo je veoma važna kategorija zelenila, obzirom da ima niz funkcija koje su od opšteg interesa kako za grad, tako i za stanovnike. Najvažnija funkcija ovog zelenila je da zaštiti naselje-čovjeka od vjetra, gasova, neprijatnih mirisa, buke itd. Pored zaštitne funkcije, ove zelene površine ispunjavaju i druge: povezane sa opštim sistemom zelenila u naselju služe kao izvor sviježeg i čistog zelenila, a takodje doprinosi stvaranju blaže klime u toku čitave godine.

Postojeće stanje;

Ova kategorija opšte javnog zelenila je u malom procentu zastupljena na teritoriji Opštine Herceg Novi. Fragmenti ovog zelenila mogu se naći samo kao vjetrobranski nasadi, najčešće od čempresa kao što je to slučaj pored Cvijetnog centra.

Planirano stanje;

Uzevši u obzir da kategorija zaštitnog zelenila nije zastupljena na našoj teritoriji, već da njenu funkciju preuzimaju ostale kategorije zelenila, to se u daljem planiranju mora obratiti veća pažnja. Da bi opština u 2001.godini imala bar minimum zaštitnog zelenila, a to je 50 m2 ovog zelenila po jednom stanovniku, u njoj treba pronaći i ozeleniti novih 124,5 ha.

Na prostoru MZ Igalo, odnosno lokalitetu "Solila", predviđa se formiranje ekološkog koridora na površini od 2,2 ha. Ovaj koridor se pruža duž rijeke Sutorine, odnosno od Jadranske magistrale do stambenog naselja ispod puta za Njivice.

Funkcija ovog koridora je zaštita predviđenih sportskih terena od vjetra, zatim oplemenjivanje prostora s obzirom da na tom prostoru sada nema kvalitetnog zelenila, kao i zaštita prostora predvidjenog za poljoprivredu od negativnog uticaja mora.

Izbor dendro materijala za formiranje ekološkog koridora, treba da ide iz grupe visokodekorativnih četinara i lišćara kao što su: Cupressus sempervirens var. piramidalis i var. horisontalis, zatim Cedrus atlantica, Populus sp.celtis australis, Eucalyptus sp.

Ostale planirane površine zaštitnog zelenila treba tražiti na prostoru Servisne zone, planiranih industrijskih objekata u Zelenici, na prostoru Brodogradilišta i drugih industrijsko-zanatskih objekata.

3.9.4. Funkcionalno zelenilo:

To je vrsta zelenih površina koja se nalazi neposredno uz i oko zgrada za kolektivno stanovanje ili javnih zgrada koje se ovim objektima i kompoziciono predstavljaju jednu cjelinu i kao takve se pri ozelenjavanju i rješavaju. Funkcije ovog zelenila su: doprinos stvaranju povoljnih sanitarno-higijenskih uslova u okolini zgrada. Ove zelene površine doprinose obogaćivanju sredine i u dekorativno-estetskom smislu, a one služe da se na njima omogući pasivan odmor starijih stanovnika i aktivan odmor predškolske djece (dječija igrališta).

Postojeće stanje;

Na prostoru obrade GUP-a za Opštinu Herceg Novi, postoji 0,355 ha ove kategorije zelenila. Ono je skorijeg datuma i podignuto je u okviru blokova kolektivnog stanovanja i javnih objekata. Kvalitet ovih površina je veoma nizak, što ukazuje na veoma malu pažnju koja se posvećuje ovoj kategoriji zelenila.

Planirano stanje;

Na kraju planiranog perioda, odnosno do 2001. godine, treba obezbijediti bar 2 m2 funkcionalnog zelenila po 1 stanovniku grada, odnosno novih 1,92 ha.

3.10. Hidrosistemi:

3.10.1. Vodosnabdjevanje;

Na osnovu vršenih analiza potrošnje vode svih turističkih objekata: hotela raznih kategorija, odmarališta, kampova, plaža, privatnog smještaja i slično, utvrđivana je jedinična potrošnja i njeno prognoziranje u budućnosti.

U zavisnosti od kategorije potrošača, utvrđene su slijedeće jedinične potrošnje:

- hoteli visoke kategorije (de luxe i "A" kategorija)	1.400 litara/dan
- hoteli ostalih kategorija	1.000 litara/dan
- odmarališta (domaća radinost)	600 litara/dan
- stanovništvo	400 litara/dan

Podaci o potrošnji registrovani su za Dubrovnik i Budvu.

Jedinstvenim vodovodnim sistemom snabdjevaju se vodom slijedeća naselja: Sutorina,Igalo, Mojdež, Herceg Novi, Podi, Meljine, Zelenika, Kumbor-Kamenari.

Za snabdjevanje se koristi sirova voda iz izvorišta "Lovac", "Crmnica", "Sasovići", "Opačica" i prerađena voda zahvatom sa vodostana hidro-elektrane "Dubrovnik" u Platu.

Kaptaža: "Lovac" u Mojdežu	12-14 litara/sec.
"Crmnica" u Podima	3 litre/sec.
"Sasovići" u Sasovićima	3 litre/sec.
"Opačica" u Kutima	80 litara/sec.
Dovod Plat-Herceg Novi	600 litara/sec.
Svega:	700 litara/sec.

Postojeći rezervoari:

Filter stanica	V = 700 m3 k.d.	150,00 m
Njivice,	V = 250 m3 k.d.	75,00 m
Gomila I	V = 900 m3 k.d.	75,00 m
Gomila II	V = 500 m3 k.d.	105,00 m
Tatar bašta	V = 400 m3 k.d.	82,00 m
Bajer I	V = 900 m3 k.d.	105,00 m
Bajer II	V = 500 m3 k.d.	160,00 m
Podi	V = 250 m3 k.d.	240,00 m
Herceg Novi	V =1000 m3 k.d.	75,00 m
Španjola	V = 500 m3 k.d.	160,00 m
Kumbor	V = 900 m3 k.d.	42,00 m
Bijela	V = 500 m3 k.d.	68,00 m
Ukupno:	V = 7.300 m3	

Od raspoloživih kapaciteta vodom, ukupna zapremina rezervoara iznosi 12 %.

Postojeći distribucioni vodovodni sistem, razvijen je uglavnom u priobalnom području. Filter stanica je locirana na kotir 150,oo m.n.m., kapaciteta 400 litara/sec., diktira visinu napajanja od Sutorine do Kamenara.

Dovodna i razvodna mreža uskladjena je za napajanje u tri visinske zone.
Prva zona je do kote 60,oo m.n.m. sa pozicijom rezervoara na koti 75,oo m.n.m. i uglavnom napaja naselja Sutorinu, Igalo, Toplu, Herceg Novi, Meljine. Naselja Zelenika-Kamenari, napajaju se sa kote 42,oo m.n.m. i visinski je vrlo nepovoljno.

Druga zona se napaja sa kote 110,oo područje Igala, Herceg Novog, takodje gravitacijom za filter stanice.

Treća zona do kote 240,oo m.n.m. Mojdež, Ratiševina, Podi, napajaju se preko lokalnih pumpnih stanica i djelimično gravitacijom sa izvorišta "Lovac", "Crmnica", i "Sasovići".

Distribuciona mreža gradnjom vodovoda Filter stanica-Zelenika, zadovoljava potrebe potrošača, a područje Zelenika-Kamenari, propusna moć ne zadovoljava i pri projektovanju treba voditi računa da visinski zadovoljava potrebe kao i poluostrvo Luštica.

Raspored rezervoara je nepovoljno lociran, tako da je koncentrisan na dijelu naselja Igalo-Herceg Novi, dočim Zelenika-Kamenari, oskudijeva po zapremini i visinski treba uklopiti u budući raspored potrošača.

Razgraničenje omogućava detaljne analize potrošnje vode prostorno i vremenski. U daljim tabelama, prikazuje se planirani razvoj opštine po rejonima do 2001. godine.

Ukupna maksimalna dnevna potreba potrošnje vode za krajnju 2001. godinu, iznosi:

Postojeći vodovodni sistem, razvijen je uglavnom u priobalnom području od Sutorine do Kamenara.
Naselje Igalo-Herceg Novi sa položajem rezervoara, izvorišta i pumpnih stanica, napaja se u tri zone do kote 60 od 60-110 i od 110-240 m.n.m.

Naselja Zelenika-Kamenari napajaju se do kote 40 m.n.m.

Izgradnjom dovodnog cjevovoda Ø 700 mm Plat-Mojdež, dužine 24,oo km i distribucionog cjevovoda Ø 609 mm i 450 mm sa filter stanicom Mojdež-Zelenika, zadovoljava potrebe potrošača u priobalnom dijelu Igalo-Zelenika, a područje Zelenika-Kamenari promjera 300 do 150 mm, ne zadovoljava u propusnoj moži i visinskom rasporedu, kao i potrebe napajanje poluostrva Luštica.

Raspored rezervoara je nepovoljno lociran, tako da je koncentrisan na dijelu naselja Igalo-Herceg Novi, dočim Zelenika-Kamenari osludijeva po zapremini i visinski treba uklopiti u budući raspored potrošnje.

Navedeni tranzitni cjevovod služi za distribuciju vode po naseljima preko rezervoara koji su locirani po visinama u zavisnosti od raspoložive energije gravitacionog cjevovoda (Igalo kota 85,oo, Kamenari 65,oo m.n.m.).

Distribucija vode po rejonima za visočije zone, Sjéverni rejon: priključak na rezervoar Ratiševina kota 220 sa cjevovodom Ø 150 mm, do škole u Mokrinama sa rezervoarom V=250 m^3 kota 500 m.n.m. Iz Mokrina razvodi se cjevovod Ø 100 mm do naselja Kruševice i naselja Kameno.

Zapadni rejon:
Priključak na Filter stanicu za naselje Ratiševinu Ø 150 mm i rezervoar u Ratiševini, kota 220 zapremine 250 m3.

Rezervno zimsko napajanje filter postrojenja cjevovodom Ø 400 mm, kaptala "Lovac" u Mojdežu i filter stanica 600 lit/sec.

Napajanje visočijih zona od kote 100 do kote 220 naselja Prijevor, Sutorina i Igalo, direktno priključkom na tranzitni cjevovod Ø 600 mm, preko uređaja za povećanje pritiska.

Priključak na rezervoar Gomila, kota 110,oo za naselje Sušćepan Ø 150 mm i rezervoar na koti 220,oo m.n.m. Glavni rezervoar u Igalu zapremine V=4.500 m3, kota 85,oo m.n.m., služi za napajanje naselja zapadnog i središnjeg rejona.

Središnji rejon;

Priključak na rezervoar "Bajer I", kota 1o8,oo m.n.m., Ø 200 mm služi za napajanje naselja Podi-Sasovići sa rezervoarom u Podima, kota 220 m.n.m., zapremine V=250 m3. Priključak na rezervoar Topla, kota 85,oo m.n.m., služi za napajanje visočijih zona Tople II do kote 200,oo m.n.m. Rezervoar Meljine kota 75,oo m.n.m. V=3.000 m3 služi za napajanje naselja Meljine i diejlom istočnog rejona Zelenika-Kumbor.

Istočni rejon;

Tranzitni cjevovod Ø 609 mm služi za transport vode SO-e Tivat 110 litara/sec i snabdjevanje naselja Kumbor-Kamenari 219 lit/sec i južni rejon (Luštica) 31 lit/sec.

Postojeći cjevovod koji služi za tranzit Ø 250 mm i Ø 300 mm uzima se razvodni na potezu Zelenika - Kamenari.

Rezervoar u Kamenarima na koti 65,oo m.n.m. V=1.5oo mm služi za napajanje naselja Baošić-Bijela, priključen je na cjevovod Ø 6oo mm.

Priključkom na razvodni cjevovod Ø 3oo i Ø 25o omogućava se napajanje visočijih zona Kumbor-Bijela do kote cc-a 150 m.n.m. preko pumpi za povećanje pritiska.

U Kumboru je priključak na cjevovod Ø 6o9 mm za rezervoar V=900 m3, cjevovod Ø 2oo mm za napajanje rezervoara južnog rejona za poluostrvo Luštica.

Južni rejon (Luštica);

Cjevovod Ø 2oo mm preko tjesnaca Kumbor, napaja rezervoar iznad Pristana na koti 65,oo zapremine 5oo m3 i rezervoar u Žanjicama kota 55 zapremine V=5oo m3.

Rezervoar u Pristanu služi za napajanje visočijih zona u naselje Rose pomoću pumpi za povećanje pritiska predvidja se snabdjevanje naselja Klinci-Radovanići.

Orjentacioni predmjer i predračun bez cjevovoda Ø 609 mm, dužine cc-a 11,oo kom., može se uzeti:

1.- Rezervoari

m3	10.000,00	x	120.000.000 =	1.200.000.000

2.- Cjevovodi Ø 150 mm

kom.	50,00	x	21.000.000 =	1.050.000.000

3.- Čelični cjevovod Ø 6o9 mm

kom.	11,5	x	120.000.000 =	1.380.000.000
			Ukupno=	3.630.000.000

GUP Herceg-Novi 2001. tabela 3.10.1.a.

Maksimalna dnevna potrošnja za krajnju 2001.g. rejon: SJEVERNI

	jedin.	broj.	lit/d/k	m^3/d	l/sec.
Stanovništvo:					
1. stalno stanovništvo	st.	1757	4oo	7o2,8	8,13
2. domaći turizam	dl.	322	6oo	193,2	2,23
ukupno:					1o,36
3. Turizam hoteli "B" kat.	hl	215	1ooo	215	2,48
4. Industrija					
5. Poljoprivreda	ha	46,oo			23,oo
6. Specijalna namjena					
I. SJEVERNI REJON					35,84

Sjeverni rejon nije u zoni obrade GUP-a.

GUP Herceg-Novi 2001. tabela 3.10.1.b.

Maksimalna dnevna potrošnja za krajnju 2001.g. rejon: ZAPADNI

	jedin.	broj	l/d/k	m^3/dan	l/sec.
Stanovništvo					
1. stalno stanovništvo	st	77o5	4oo	3o82	35,67
2. domaći turizam	dl	7166	6oo	4299	49,76
ukupno:					85,43
3. Turizam hoteli "B" kateg.	hl	6ooo	1ooo	6ooo	69,44
4. Industrija					
5. Poljoprivreda	ha	256			128,oo
6. Specijalna namjena					26,oo
II. ZAPADNI REJON					3o8,87

GUP Herceg-Novi 2001. tabela 3.10.1.c.

Maksimalna dnevna potrošnja za krajnju 2001.g. rejon: SREDIŠNJI

	jedin.	broj.	l/d/k	m^3/dan	lit/sec
Stanovništvo					
1. stalno stanovništvo	st	12254	4oo	49o1,6	56,73
2. domaći turizam	dl	14773	6oo	8863,8	1o2,5o
ukupno:					159,23
3. Turizam					
hoteli "B" kateg.	hl	2642	1ooo	2642	3o,6o
4. Industrija					
5. Poljoprivreda	ha	98,oo			49,oo
6. Specijalna namjena					
III. SREDIŠNJI REJON					238,83

GUP Herceg-Novi 2001. tabela 3.1o.1.d.

Maksimalna dnevna potrošnja za krajnju 2001.g. rejon: ISTOČNI

	jedin.	broj	l/d/k	m^3/dan	l/sec
Stanovništvo					
1. stalno stanovništvo	st.	8873	4oo	3549	41,1o
2. domaći turizam	dl	1o648	6oo	6389	74,oo
ukupno:					115,1o
3. Turizam hoteli "B" kateg.	hl	2675	1ooo	2675	32,oo
4. Industrija					35,8o
5. Poljoprivreda	ha	252,oo	o,5 l/sec.		126,oo
6. Specijalna namjena					
IV.ISTOČNI REJON					3o8,9o

GUP Herceg-Novi 2001. tabela 3.10.1.e.

Maksimalna dnevna potrošnja za krajnju 2001.g. rejon: JUŽNI

	jedin.	broj.	l/d/k	m3/dan	l/sec.
Stanovništvo					
1. stalno stanovništvo	st.	711	400	284,4	3,30
2. domaći turizam	dl.	356	600	213,6	2,48
Ukupno:					5,78
3. Turizam					
hoteli "B" kategorije	hl	500	1000	500	5,78
4. Industrija					
5. Poljoprivreda	ha	40	0,5 l/sec.		20,00
6. Specijalna namjena					
V. JUŽNI REJON					31,56

GUP Herceg-Novi 2001. tabela 3.10.1.f

Maksimalna dnevna potrošnja za krajnju 2001.godinu Opštine Herceg-Novi

	jedin.	broj	l/d/k	m^3/dan	lit/sec.
stanovništvo					
1. stalno stanovništvo	st	32000	400	12800	148,15
2. domaći turizam	dl	33265	600	19959	231,00
Ukupno:				32759	379,00
3. Turizam hoteli "B" kat.	hl	12032	1000	12032	139,00
4. Industrija				3065	34,00
5. Poljoprivreda	ha	692	0,5 l/sec.		346,00
6. Specijalna namjena					26,00
OPŠTINA					924,00

Za Opštinu Herceg-Novi sa svim područjima (rejonima), ukupna potreba vode za maksimalnu dnevnu potrošnju na kraju projektovanog perioda 2001.-te godine, iznosi 924,00 litara/sec.

Za pojedine rejone maksimalna dnevna potrošnja 2001.-te godine iznosi:

1.- Sjeverni	.....	35,84
2.- Zapadni	.....	308,87
3.- Središnji	.....	238,83
4.- Istočni	.....	308,90
5.- Južni	.....	31,56
	Svega:	924,00 lit/sec.

ili 79833,6 m3 dan

Za potrebnu zapreminu rezervoarskog prostora, uzima se 20% maksimalne dnevne potrošnje, što iznosi: 79833 x 20% = 15.966 m3.
Raspoloživi kapaciteti iznose 7.300 m3, nedostaje: 15966 - 7300 = 8666 m3

Osnovnim rješenjem usvaja se 9.000 m3 za distributivnu mrežu i to:

Igalo	.....	4500 m3 k.d.	85,oo m
Meljine	.....	3000 m3 k.d.	75,oo m
Kamenari	.....	1500 m3 k.d.	65,oo m
	Svega:	9000 m3	

Za glavni tranzitni cjevovod, uzima se postojeći cjevovod Ø 609 mm. Filter stanica Igalo 450 mm do kaptaže Zelenika Lalovina-Kamenari predvidja se čelični cjevovod Ø 609 mm, kapaciteta 360 lit/sec. i to:

1.- Kumbor-Kamenari (bez zelenike)	.....	219 lit/sec.
2.- Luštica	.....	31 lit/sec.
3.- SO-e Tivat	.....	110 lit/sec.
	Svega:	360 lit/sec.

Na osnovu Odluke Skupštine opštine Herceg Novi, broj 01-3/108 od 10.07.1985. godine, za potrebe napajanja vodom Skupštinu opštine Tivat, dozvoljeno je priključenje na vodovodnu mrežu, kapaciteta 110 litara/sec.
Ostala tehnička rješenja za potrebe Skupštine opštine Tivat, nisu razmatrana, kao pumpna stanica, uređaji za prečišćavanje, rezervoari, izuzev tranitnog vodovoda Ø 609 mm.

3.10.2. Kanalizacija:

Postojeće rješenje odvodnje otpadnih voda, odnosi se na područje Meljine-Savina, Herceg-Novi, Igalo, pomoću magistralnog kolektora, pratećim pumpnim stanicama i ispustom u more.

Magistralni kolektor položen je duž napuštene pruge, današnje šetalište od Meljina do Igala.

Obzirom na topografske uslove, kolektor je položen najnižim kotama priobalnog pojasa, na koji se vertikalno priključuju gravitaciono ili pomoću crpnih stanica pripadajuće zone područja koje obuhvata komplet naselja južno od jadranskog puta na potezu Igalo-Meljine, a djelimično i sjeverno kao naselje Nemila.

Crpne stanice su locirane u Meljinama, Savini i Igalu, prema glavnoj pumpnoj stanici u Herceg-Novom sa ispustom u more 1.600 metara dužine.

Sabirni kolektor prema centralnoj pumpnoj stanici "Forte Mare", je promjera 700 mm kapaciteta 500 litara/sec.

Za naselja od Zelenike do Kamenara, ne postoji tehnički organizovana odvodnja otpadnih voda, tako da je postojeće stanje rješavano od slučaja do slučaja sa niz separatnih izliva u more preko mehaničkih taložnika dužine do 50 metara, dubine cc-a 4-5 metara.

Ovo su obično primjeri individualnih društvenih objekata, a u Bijeloj naselje ispod jadranskog puta, neposredno uz brodogradilište, djelimično je izrađena kanalizacija sa ispustom cc-a 50-60 m´ bez uređaja za prečišćavanje.

Postojeće crpne stanice vrše evakuaciju otpadnih voda.

C.S. Meljine iz priobalnog naselja Meljine i Zaledja "Nemila".
Instalisani kapacitet iznosi Q = 19 lit/sec.

C.S. Savina iz cjelokupnog uzvodnog područja, uključujući kapacitet Meljine i Zeleniku, koja nije izrađena.
Instalisani kapacitet iznosi Q = 76 lit/sec., sa tri instalisane pumpe.

C.S. Igalo iz cjelokupnog područja Igalo, uključujući i servisnu zonu.
Instalisani kapacitet iznosi 169 lit/sec., sa tri instalisane pumpe.

C.S. Herceg-Novi iz cjelokupnog područja Tople i Herceg-Novog i služi kao centralni objekat za transport otpadne vode sa čitavog tretiranog područja Meljine-Igalo prema uređaju za kondicioniranje, odnosno ispust u more.

Ispust u more izrađen je u dužini 1.600 m´ promjera 500 mm.
U priobalnom dijelu u dužini 400 metara, izrađen je dupli cjevovod, promjera 500 mm od kojih drugi služi kao rezervni ispust crpne stanice Herceg-Novi i kao zimski ispust bez upotrebe pumpne stanice.

Kapacitet iznosi 379 lit/sec., sa pet instalisanih pumpi.

Jedinične potrošne norme po pojedinim strukturama potrošača, usvojene su kako slijedi:

Stanovništvo	200 litara/stan./dan
Turisti	
- hoteli "B" kategorije	450 litara/stan./dan
- domaća radinost	200 litara/stan./dan

Na osnovu ovih jedinačnih rashoda, izračunate su maksimalne dnevne količine otpadnih voda koje će se u konačnoj fazi ostvariti na razmatranom području.

Za stepen maksimalne varijacije potrošnje unutar vremenskog ciklusa od 24 časa, uzima se prosječan koeficijent 2,4.

Maksimalna dnevna potrošnja po pojedinim zonama u skladu sa odabranim podacima, iznosi:

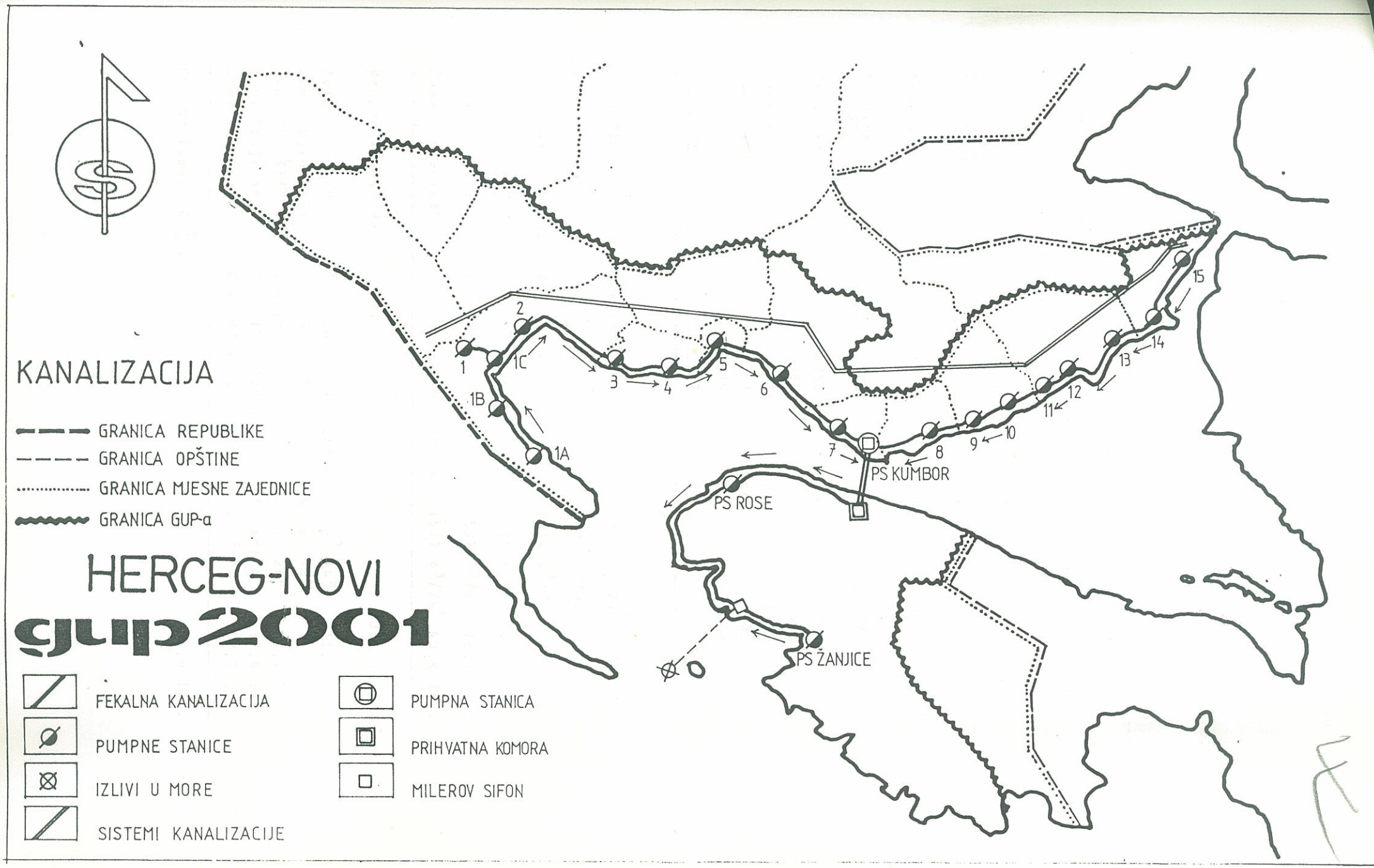
KANALIZACIJA
GRANICA REPUBLIKE
GRANICA OPŠTINE
GRANICA MJESNE ZAJEDNICE
GRANICA GUP-a
HERCEG-NOVI
gup 2001
FEKALNA KANALIZACIJA
PUMPNE STANICE
IZLIVI U MORE
SISTEMI KANALIZACIJE
PUMPNA STANICA
PRIHVATNA KOMORA
MILEROV SIFON
1
1A
1B
1C
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
PS KUMBOR
PS ROSE
PS ŽANJICE

GUP Herceg-Novi 2001. tabela 3.10.2.a.

Broj korisnika po pojedinim zonama-rejonima za krajnju 2001.godinu

REJON Mjesna zajednica	Struktura korisnika stanovnika	hoteli	domaća radinost
ZAPADNI			
Igalo	4974	6000	5960
SREDIŠNJI			
Topla	4887	721	5864
Herceg-Novi	6025	1521	7230
Savina			
Meljine	939	400	1127
ISTOČNI			
Zelenika	2358	1200	2830
Kumbor	784	150	941
Djenovići	941	400	1129
Baošići	777	400	932
Bijela	3075	420	3690
Kamenari	938	105	1126

Zona "Igalo"	Q = 955 + 2700 + 1192 = 4887 $m^3/24^h$	135 l/s.
Zona "Topla"	Q = 997 + 324 + 1173 = 2474 $m^3/24^h$	68 l/s.
Zona "Herceg-Novi"	Q = 843 + 479 + 1012 = 2334 $m^3/24^h$	64,8 l/s.
Zona "Savina"	Q = 361 + 205 + 433 = 999 $m^3/24^h$	27,7 l/s.
Zona "Meljine"	Q = 187 + 180 + 225 = 592 $m^3/24^h$	16,4 l/s.
Zona "Zelenika"	Q = 471 + 540 + 566 = 1577 $m^3/24^h$	43,8 l/s.
Ukupno ispust Herceg-Novi		355,7 l/s.
Zona "Kumbor"	Q = 156 + 67 + 188 = 411 $m^3/24^h$	11,4 l/s.
Zona "Djenovići"	Q = 188 + 180 + 226 = 594 $m^3/24^h$	16,5 l/s.
Zona "Baošić"	Q = 155 + 180 + 186 = 521 $m^3/24^h$	14,4 l/s.
Zona "Bijela"	Q = 615 + 189 + 738 =1353 $m^3/24^h$	37,6 l/s.
Zona "Kamenari"	Q = 187 + 47 + 225 = 459 $m^3/24^h$	12,7 l/s.
Ukupno ispust Bijela:		92,6 l/s.

U cjelini posmatrano, more Herceg Novog i Tivatskog zaliva predstavlja jedinstven recipijent za otpadne vode i svojom konfiguracijom je dosta zatvoreno i sigurno da je rješenje sa izlivom van zaliva na strani sigurnosti od zagadjenja.

Ne uzimajući numeričke veličine zaliva kao recipijenta u odnosu na otpadne fekalne vode koje prima utiçaj površinskih voda strujanja i prirodno biološko prečišćavanje varijanta "otvoreno more", može se uzeti u razmatranje ukoliko ponudjeno rješenje uz neophodne prethodne analize ne zadovoljava sanitarni kvalitet za kupanje, rekreaciju, vodene sportove i ravnotežu biologije morske vode.

Za određivanje trase glavnih vodova, koncentracije otpadnih voda lokacija glavne pumpne stanice, trasa glavnog odvoda kao i lokacija ispusta, određeni su na osnovu raspoloživih uslova terena, kako potrošača, tako i najkraćeg puta za izliv van zaliva.

Ponudjeno rješenje sa tri izliva sa odgovarajućim pumpnim stanicama, gravitacioni i potisni cjevovodi ostaju nepromjenjeni, a varijanta sa izlivom na otvoreno more dopunjuje se gradnjom novih potisnih cjevovoda, pumpnih stanica i odvod prema lokaciji novog izliva.

Za ukidanje izliva u more Herceg Novi predviđa se izgradnja nove pumpne stanice na istoj lokaciji kapaciteta 600 lit./sec. Na visinu pumpanja cc-a 45 do 50 m´u potisno-gravitacioni cjevovod Ø 800 mm. Herceg Novi - Kumbor dužine 7,oo km za ukidanje izliva u Tivatski zaliv uzima se postojeće rješenje Kumbor-Kamenari koji nije izrađen jer je na potisnom cjevovodu moguće izvršiti promjene smjera pumpanja, što se reguliše u glavnim projektima sa okretanjem smjera povratnih ventila.

Lokacija glavne pumpne stanice određena je u Kumboru prema tjesnacu, tj. najužem prelazu mora, čija dužina iznosi 1.200 m´.

Prihvatna komora sa "Milerovim sifonom" iznad Pristana na koti 35,oo koja omogućava transport na dužini 6,oo km i izliv u more dužine cc-a 1,oo km.

Potisni podmorski cjevovod Ø 2 x 800 mm do prihvatne komore u Pristanu odvod Ø 1000 mm dužine 6,oo km sa izlivom u more Ø 800 mm dužine 1,oo km.

Za naselje Njivice i hotelski kompleks, predviđa se priključenje na gravitacioni cjevovod u Igalu, tako da ova varijanta predstavlja tehničku cjelinu sa jedinstvenim ispustom na otvoreno more. Ovim dopunskim rješenjem takodje postoji mogućnost da se naselje Žanjice kao i pojedina naselja na Luštici uključe u gravitacioni cjevovod.

Odvodnja površinskih voda;

Hidrološke karakteristike područja Opštine Herceg Novi, uslovljene su klimatskim odlikama i uslovima mora, morfološkim odlikama i elementima reljefa, geološkom gradjom terena i hidrogeološkim osobinama i funkcijama stijena. Veoma izraženi i složeni odnosi navedenih prirodnih elemenata, izdvajaju ovo područje i u hidrološkom pogledu od drugih regiona i prostora SR Crne Gore i šire. Po obimnim padavinama, ovo područje je poznato u Evropi,sa najvećom srednjom godišnjom količinom vodenog taloga, koja iznosi 1.990 mm.

Inženjersko-geološki procesi i pojave koji se javljaju na ovom prostoru kao poslijedica djelovanja različitih egzogenih sila, u prvom redu površinskih i podzemnih voda, manifestuju se kao: krunjenje, odronjavanje, spiranje, stvaranje jaruga i vododerina, klizanje i likvifakcija tla.

S obzirom da je skoro 1/3 površine opštine (bez Luštice), zahvačena slivnim područjima postojećih buičnih potoka (a ovo područje je zahvačeno granicama GUP-a sa intenzivnim urbanim razvojem), onda je jasno kakve probleme stvaraju pomenuti inženjersko-geološki procesi i pojave. S toga je zahvatanje i odvodjenje površinskih voda jedan od prioritetnih zadataka daljeg razvoja ovog područja.

Prema sprovedenim istraživanjima, cijelo područje opštine može se podijeliti u sedam većih bujičnih slivova i niz manjih slivnih područja sa različitim hidrauličkim i hidrotehničkim karakteristikama.

- Rijeka Sutorina;

Slivno područje Sutorinske rijeke, zahvata Sutorinsku dolinu i južne padine Mokrina. Ovo područje predstavlja široku tektonsko-erozionu zonu, izgrađenu od flišnih naslaga gornjeg eocena, zapunjena u donjem dijelu aluvijalnim nanosom debljine od 15-30 m na samoj obali.

Obzirom da preovladava glinovita komponenta, vodopropusnost sliva je niska, tako da se padavine slivaju u obliku niza malih bujica koje se ulivaju u sutorinsku rijeku, stvarajući izdužen oblik sliva. Erozioni procesi su naročito izraženi u gornjem toku sliva, dok su najniži djelovi sliva izgrađeni od debelih naslaga aluvijalnog nanosa, zasićeni podzemnom vodom i često plavljeni zbog uspornog djelovanja mora.

- Površina sliva iznosi F = 2340 ha ili F = 23,4 km2
- Koeficijenat oblika sliva $A = 0,195 \frac{16,5}{7,5} = 0,429$ što karakteriše sliv male do srednje koncentracije poplavnog talasa,
- Srednja visinska razlika sliva $H_{sr} = 200$ m
- Pad sliva je 2,7 %
- Srednja širina sliva $B = \frac{23,4}{7,5} = 3,12$ km

Planirana regulacija Sutorinske rijeke, obuhvata:

- regulaciju korita rijeke,
- izradu melioracionog sistema u Sutorinskom polju,

- podizanje nivoa terena u zoni "Solila", izradom nasipa na širokom pojasu od obale do jadranskog puta,
- dreniranje šireg pojasa u donjem toku rijeke.

Kao dugoročnu mjeru, treba predvidjeti pošumljavanje padina u gornjim djelovima sliva, gdje su započeti procesi odronjavanja, spiranja i jaruženja.

U ovom slivnom području prema GUP-u, planira se razvoj postojećih seoskih naselja Ratiševina, Mojdež, Prijevor i Sutorina, kao i razvoj Servisne zone u slivu potoka "Trtar". Regulisanje površinskih voda u ovim naseljima, podrazumijeva izradu otvorenih kišnih kanala koji će se priključiti na postojeće bujične potoke koji ih tangiraju ili presjecaju.

Tereni na kojima su locirana navedena naselja, izgrađeni su od flišnih sedimenata, te zahvatanje i regulisanje površinskih voda predstavlja jedan od osnovnih uslova stabilnosti padine. Za Servisnu zonu je potrebno projektovati sistem otvorenih i zatvorenih kišnih kanala i iste priključiti na potok "Trtar", pod uslovom da se njegovo korito u donjem toku do rijeke Sutorine mora regulisati.

- Potok "Igalo";

Slivno područje ovog potoka (ili kako se još naziva "Babin potok"), zahvata naselje Trebesin, dio Tople i dio Igala, sa ušćem ispod Hotela "Igalo".

Prema hidrogeološkoj karti, terene u gornjem dijelu sliva, izgrađuju laporoviti krečnjaci i glinoviti laporci sa uloščima pješčara i breča-prelazne flišne naslage. U hidrogeološkom smislu, ove naslage su u cjelosti vodonepropusne.

Srednji dio sliva izgrađuju blokovi, odlomci i drobina krečnjaka i rožnaca vezana glinom. To su slabo konsolidovani materijali, dobro vodopropusni i predstavljaju prave kolektore za procjedne i podzemne vode.

Ušće potoka od jadranskog puta do mora, izgrađeno je od proluvijalnog nanosa, relativno male debljine i promjenljive vodopropusnosti.

- Površina sliva iznosi F = 1,64 km2
- Dužina sliva L = 2,20 km
- Koeficijent oblika sliva $A = 0,195 \frac{5,3o}{2,2o} = 0,469$

  što karakteriše sliv srednje koncentracije poplavnog talasa. Oblik sliva je prirodna lepeza, te je u odnosu na druge oblike sa istom površinom kod ovog sliva mogućnost poplavnih voda najveća.
- Srednja visinska razlika sliva H_{sr} = 230 m
- Pad sliva je 20 %
- Srednja širina sliva je $B = \frac{1,64}{2,2} = 745$ m

U narednom planskom periodu, neophodno je izvršiti regulaciju dijela potoka od jadranske magistrale do Hotela "Igalo", sa ciljem da se u ovom dijelu naselja oplemeni i kultiviše zapuštena obala, kao i da se spreči dalje plavljenje Hotela "Igalo" i okolnih objekata.

U gornjem dijelu sliva, planiran je dalji razvoj postojećeg naselja Trebesin, tako da se regulacija površinskih voda u naselju, može riješiti sistemom otvorenih kišnih kanala,sa upuštanjem u korito potoka.
U srednjem dijelu sliva, ne planira se nikakva regulacija potoka niti razvoj bilo kojih društvenih djelatnosti.

- "Ljuti potok"

U poslijednjih nekoliko godina, ova bujica je nanijela velike materijalne štete gradu i Opštini Herceg Novi, te se zahtijev za njegovu regulaciju postavlja kao veoma hitan i neodložan posao.

Slivno područje ovog potoka obuhvata područje Tople I, Tople II, dio Poda i Kamenog, do jugozapadnih padina Dobraštice.

Prema hidrogeološkoj karti, teren je veoma heterogenog sastava, te u litološkom nizu smijenjuju se partije od krečnjaka i rožnaca u gornjem dijelu sliva do laporovitih krečnjaka, laporaca i glinaca, u gornjem toku sliva do glinovite drobine i donjem toku sliva.
U hidrogeološkom smislu, ove stijene su u cjelini vodopropusne, slabo-vodopropusne i promjenljive vodopropusnosti.

- Površina sliva iznosi F = 7,2 km2
- Dužina sliva L = 5,6 km
- Koeficijent oblika sliva $A = 0{,}195 \frac{12{,}2o}{5{,}6o} = 0{,}425$

  što karakteriše sliv srednje koncentracije poplavnog talasa.

- Srednja visinska razlika sliva je 690 m
- Pad sliva je J = 23 %
- Srednja širina sliva je $B = \frac{7{,}2o}{5{,}6o} = 1.285$ m

U narednom planskom periodu, neophodno je izvršiti regulaciju korita ovog potoka na dijelu od jadranske magistrale kroz naselje Topla II, otvorenim profilom sa izradom odgovarajućih kaskada za umirenje toka i taloženje krupnog materijala, kako bi se spriječio prodor ovog materijala u hidrotehnički tunel, koji je izveden na donjem dijelu toka od magistrale do objekta Robne kuće "Novljanka".

Regulisanje površinskih voda u stambenom naselju "Topla II" treba izvesti otvorenim i zatvorenim kišnim kanalima i iste priključiti na "Ljuti potok".

- Potok "Nemila";

Slivno područje obuhvata depresiju "Nemila", dio Poda i dio naselja "Čela".
Prema hidrogeološkoj karti, gornji dio sliva je izgrađen od krečnjaka i rožnaca,dobro vodopropusnih naslaga pukotinske i integralne poroznosti.

Međutim, na području Poda, depresije su mjestimično zapunjene glinovitim materijalom sa promjenljivom sadržinom sitne drobine (Crvenica u depresiji i na padini), a to su uglavnom naslage promjenljive vodopropusnosti i relativno male debljine.

Donji dio sliva obuhvata depresiju "Nemila" koja je zapunjena aluvijalnim nanosom.

- Površina sliva F = 3,26 km2
- Dužina sliva L = 3,8 km
- Koeficijent oblika sliva $A = 0{,}195 \frac{7{,}2o}{3{,}8o} = 0{,}370$ što karakteriše sliv srednje koncentracije poplavnog talasa.
- Srednja visinska razlika sliva je 250 m

- Sliv ima veoma promjenljiv pad

  U donjem toku kroz depresiju "Nemila", pad je 2,0 % zatim se na području Čela javlja skok sa padom od 50 %, a u gornjem dijelu sliva pad iznosi 15 %.

Sve ovo govori o znatnom energetskom potencijalu sliva i velikoj opasnosti od poplavnih voda.

U narednom planskom periodu neophodno je završiti započetu regulaciju potoka "Nemila" u cijelom donjem dijelu sliva, kako bi se spriječile dalje štete od poplavnih voda na proizvodnim i skladišnim objektima RO "Prvoborac" i PKB "Meljine".

Regulisanje površinskih voda u naseljima Podi i Čela, podrazumijeva izradu otvorenih kišnih kanala, kao i regulaciju dijela korita potoka "Nemila", od trafostanice 110-Podi do zaseoka "Tušupi" i "Kvekići".

- Rijeka "Sopot" i Rijeka "Zelenika"

Slivno područje ovih bujičnih tokova, zahvata ogromni prostor od cc-a 2.000 ha centralnog dijela urbanog područja Opštine Herceg Novi.

Oblik sliva je prava prirodna lepeza sa slijedećim hidrotehničkim karakteristikama:

- Površina sliva F = 18,90 km2
- Dužina sliva L = 3,9 km
- Koeficijenat oblika sliva $A = 0,195 \frac{16,8}{3,9} = 0,840$

  što karakteriše sliv maksimalne koncentracije poplavnog talasa.
- Srednja visinska razlika sliva $H_{sr} = 360$ m
- Pad sliva je 18,5 %
- Srednja širina sliva $B = \frac{18,9}{3,9} = 4,85$ km

Slivno područje zahvata kompletno "Kutsko polje", sjeveroistočne padine "Dragomira", istočne padina "Poda", južne padine "Dobraštice" i zapadne padine "Devesilja".

Kutsko polje je prirodna depresija sa najvećom podzemnom akumulacijom slatke vode u Opštini Herceg Novi. Akumulacija je odvojena od mora prirodnom podzemnom barijerom, koju izgrađuje kompleks stijena pružanja paralelnog obalnoj liniji, koji uključuje u cjelini vodonepropusne naslage donje krede.

Ova podzemna akumulacija se prihranjuje iz opisanog šireg karbonatnog zaledja u vrijeme visokih i srednjih voda.

Površinski pokrivač u Kutskom polju, izgrađuje aluvijalni nanos promjenljive debljine.

U periodu realizacije ovog plana, neophodno je izvršiti regulaciju korita Rijeke "Sopot", od "Džorovog mosta" do "Opačice".

Takodje je potrebno regulisati korito rijeke Zelenike, kroz "Pržine", do "Vuksanovića".

Poseban problem ovog sliva je zaštita podzemne akumulacije pitke vode od zagadjenja i zaštita režima podzemnih voda u kontaktnoj zoni sa Kutskim poljem.

Naslage aluvijalnog nanosa iznad akumulacije su promjenljive vodopropusnosti i male debljine, tako da postoji opasnost zagađenja akumulacije od otpadnih i fekalnih voda sa površine. Zbog toga je nužno spriječiti svaku dalju stambenu ili bilo koju drugu izgradnju na ovom prostoru. Takođe bi trebalo zabraniti narušavanje prirodnih tokova ovog sliva planskim ili neplanskim intervencijama u prostoru.

- Potok "Baošić"

Slivno područje ovog potoka, zahvata prostor od "Rta Baošić", do izvora "Vrutak", zatim zapadne padine "Orlovog brda" i istočne padine "Ilinog brda".

- Površina sliva F = 1,96 km2
- Dužina sliva L = 2,3 km
- Koeficijent oblika sliva A = 0,196 $\frac{5,7}{2,3}$ = 0,486

  što karakteriše sliv srednje koncentracije poplavnog talasa.

- Srednja visinska razlika sliva H_{sr} = 250 m
- Pad sliva je 21 %
- Srednja širina sliva B = $\frac{1,96}{2,3}$ = 850 m

Prema hidrogeološkoj karti, gornji dio sliva izgrađuju stijene karbonatnog kompleksa dobre vodopropusnosti, pukotinske i integralne poroznosti. Donji dio sliva izgrađen je od naslaga sitnozrne drobine i krupnozrnih pijeskova sa malim procentom glinovitog praha-poluvijalni nanos. Ove naslage su promjenljive vodopropusnosti i relativno male debljine.

U donjem dijelu sliva, planira se intenzivna stambena izgradnja i izgradnja motelskog kompleksa. S toga je neophodno izvršiti regulaciju korita ovog potoka od ušća do postojećeg kamenoloma, a sve površinske vode moraju se zahvatiti sistemom otvorenih i zatvorenih kišnih kanala, te iste uliti u korito ovog potoka ili u more.

- Potok "Pijavica" u Bijeloj;

Slivno područje ovog potoka zahvata centralnu zonu Bijele i naselje Bjelske Kruševice.

- Površina sliva F = 5,58 km2
- Dužina sliva L = 3,5 km
- Koeficijent oblika sliva A = 0,196 $\frac{10,3}{3,5}$ = 0,577

  što karakteriše sliv veće koncentracije poplavnog talasa.

- Srednja visinska razlika sliva H_{sr} = 300 m
- Pad sliva je 17 %
- Srednja širina sliva B = $\frac{5,58}{3,5}$ = 1,6 km

Gornji dio sliva izgrađuju stijene karbonatnog kompleksa u cjelini i dobro vodopropusne, dok je donji dio sliva izgrađen od naslaga aluvijalnog nanosa promjenljive vodopropusnosti i relativno male debljine.

U daljem razvoju ovog područja, planira se intenzivna stambena izgradnja i razvoj Brodogradilišta "Veljko Vlahović" u donjem dijelu sliva. S toga je potrebno izvršiti regulaciju površinskih voda na ovom prostoru i regulaciju korita ovog potoka od ušća do zaseoka "Malovići"-"Šerovići".

Sem opisanih bujičnih tokova, cijela Hercegnovska rivijera, od Zelenike do Kamenara, ispresijecana je manjim bujičnim slivovima koji imaju svoje specifičnosti i karakteristike koje treba posebno analizirati u toku izrade regulacionih planova za ovo područje.

Što se tiče gradskog područja, od Igala do Meljina, današnje stanje u regulisanju površinskih voda, blago rečeno je haotično. Sve ovo uzrokuje višestruke probleme u funkcionisanju infrastrukturnih sistema, vitalnih gradskih sadržaja, a posebno velike probleme: površinske vode izazivaju u narušavanju stabilnosti prirodne geotehničke sredine, uzrokujući veća i manja klizišta i lokalna pomijeranja tla u relativno gusto naseljenim područjima.

Rješenje problema treba tražiti u daleko većoj angažovanosti Društveno-političke zajednice i izdvajanju odgovarajućih novčanih sredstava za što hitniju realizaciju projekata i planova regulisanja površinskih tokova.

3.11. Energetika:

3.11.1. Elektroenergija

Ocjenjujući postojeću električnu mrežu koja snabdijeva potrošače Opštine Herceg Novi, utvrdili smo slijedeće:

- Mreža 0,4 kV transformacije 10/0,4 kV i priključni 10 kV vodovi nisu u kvalitetnom stanju. Analiza pokazuje da je ta mreža kvalitetna svega 60 %.
- Mreža 10 kV, medjumjesna je kvalitetna svega 65 %
- Mreža 35 kV i trafostanica 35/10 je kvalitetna 80 %
- Mreža 110 kV i transformacija 110/35 kV je kvalitetna 100 %.

Na osnovu toga, ocjenjujemo slijedeće:

- Električna mreža na području opštine nije se razvijala prema potrebama i mogućnostima potrošača.
- Kvalitet mreže je veći kod većih napona. To znači, da se na toj mreži većih napona, radilo organizovanije i kvalitetnije.
- Biće teško u narednom periodu da se nadoknadi zaostajanje na mreži napona 0,4 kV i 10 kV i da se radi na razvoju mreže 110 kV, obzirom na veliko zaostajanje mreže nižih napona.
- Zaostajanje razvoja električne mreže za potrebama potrošnje, došlo je uslijed toga što nije došlo do realizacije društvenog opredjeljenja i na osnovu toga, razradjene zakonske regulative o načinu finansiranja infrastrukture, odnosno električne mreže.
- Imajući u vidu prethodnu ocijenu, zaključujemo da nije nedostatak investicije uslijedio uslijed materijalnih, koliko uslijed organizacionih momenata.
- Uslijed velikog zaostajanja u kvalitetu mreža, odnosno nedograđenosti mreža, u narednom periodu trebaće prvenstveno zaustaviti stagnaciju električne mreže, pa raditi na sustizanju potrebnog kvaliteta i raditi na daljnjem potrebnom razvoju.
- Izgradnja električne mreže, može se ispravno izvoditi kao i druga infrastruktura, primjenjujući odredbe Zakona o društvenom planiranju i odredbe Zakona o građevinskom zemljištu, tj. da svaki investitor plati cijenu električne mreže koju on angažuje, odnosno koja služi njemu.

Dali smo osnovnu koncepciju elektroenergetske mreže u osnovama Prostornog plana. To je koncepcija 110 kV-ne mreže, 35 kV-ne mreže i transformacije sa 11o kV na 35 kV-ni i 1o kV-ni napon. Ova mreža je uglavnom na prostoru kojeg obuhvata Generalni plan. Sa tog prostora jedino izlazi 11o kV-ni vod za Trebinje. I ovdje u ovoj fazi obrade, nećemo se baviti sa koncepcijom mreže 10 kV.

Kao što smo zaključili u osnovama Prostornog plana, nećemo uvoditi neki novi napon u ovom planskom periodu. Ostaćemo pri postojećim naponima, a to su 11o kV, 35 kV i 0,4 kV. Uvodimo novu transformaciju 11o/35/1o kV.

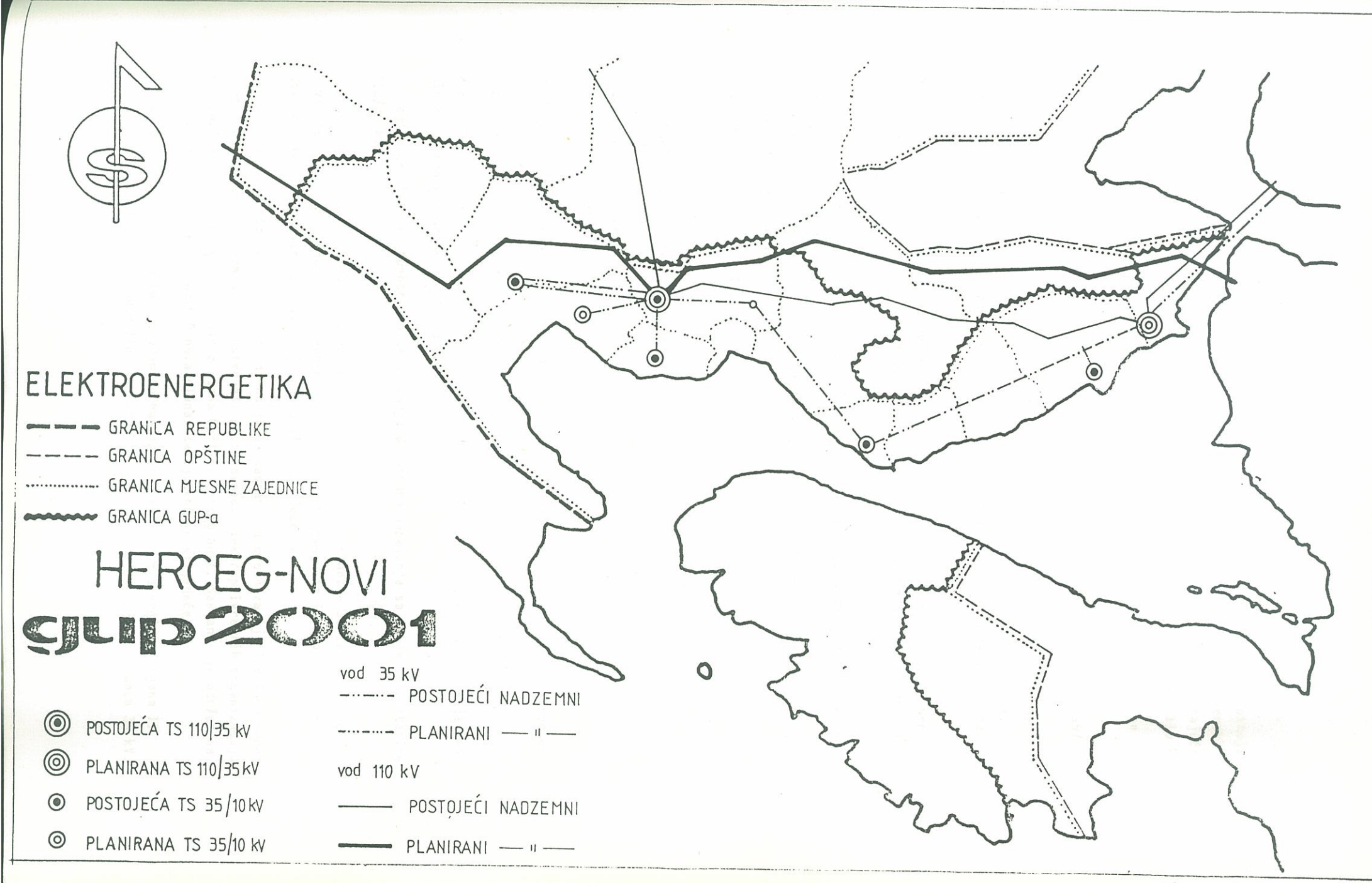
ELEKTROENERGETIKA
GRANICA REPUBLIKE
GRANICA OPŠTINE
GRANICA MJESNE ZAJEDNICE
GRANICA GUP-a
HERCEG-NOVI
GUP 2001
POSTOJEĆA TS 110/35 kV
PLANIRANA TS 110/35 kV
POSTOJEĆA TS 35/10 kV
PLANIRANA TS 35/10 kV
vod 35 kV
POSTOJEĆI NADZEMNI
PLANIRANI — " —
vod 110 kV
POSTOJEĆI NADZEMNI
PLANIRANI — " —

Mreža 11o kV vezana je na trafostanicu Trebinje i trafostanicu Titograd, gdje postoje transformacije sa napona 380 kV. Na tim mjestima, mreža je uključena u Jugoslovenski elektroenergetski sistem. Ovakav koncept zadovoljavaće i 2001.- te godine, računajući da će se u tom periodu povećati snaga transformacije u Trebinju i ojačati mreža 110 kV.

Postojeću mrežu 110 kV u planskom periodu, ojačavamo sa novim vodovima. Planira se jedan vod 110 kV od TS Podi, prema Tivtu i drugi prema Dubrovniku.

Drugu transformaciju sa napona 11o kV radimo u Jošici. To je transformacija 11o/35/10 kV. Odlučili smo na tronamotorni transformator iz poznatih prednosti takve transformacije. Izvor na naponu 35 kV i naponu 1o kV je potreban na dijelu Mjesne zajednice Bijela ili Kamenari, ne samo sa stanovišta potreba opštine Herceg Novi, nego i sa potreba Boke. Mjesna zajednica Kamenari nalazi se u centralnom dijelu regiona Boke.

Nedostatak Prostornog plana Republike je u tome što nije obradio on regionalnu mrežu 11o kV i transformaciju na niže, ovako gledajući ne mogu se sagledati sve prednosti lokacije trafostanici 11o/35/1o kV na ovom području.

Lokaciju u Jošicama odabrali smo za to što je ta lokacija najpogodnija za izgradnju postrojenja u tom dijelu.
Postrojenje je locirano u blizini postojećeg voda i uključuje se u vod onako kako je to prikazano na crtežima.

U ovakvom rješenju mreže 11o kV ima 5 vodova 11o kV:

- vod Podi - Trebinje,
- vod Podi - Dubrovnik
- vod Podi - Tivat
- vod Podi - Jošice
- vod Jošice- Tivat

Mreža 35 kV se dopunjuje sa vodom od TS Podi do TS Topla i dalje do TS Igalo i vod od TS Jošice prema Risnu.
Vod Podi-Topla-Igalo, radi se kabelom pod zemlju.

Mreža 35 kV snabdijeva trafostanice 35/1o kV, izuzev TS 11o/35/1o kV Jošica, koja ima direktnu transformaciju sa 11o na 1o kV.

Trafostanice 35/1o kV Kumbor i Bijela, imaju dovstrano napajanje sa dvije trafostanice 11o/35 kV.

U pogonu će se uspostavljati napajanje samo sa jedne. Trafostanice 35/1o kV Herceg Novi, Topla i Igalo nemaju takvu mogućnost. One se snabdjevaju iz TS 11o/35 Herceg Novi dvostrukim vodovima 35 kV. To je nešto slabije rješenje.

Koncepcija mreže 11o kV i 35 kV utvrdjena je na sastanku u organizaciji Izvršnog odbora Skupštine opštine, na kom su prisustvovali predstavnici elektroprivrednih organizacija i obrađivača Prostornog i Generalnog plana Opštine Herceg Novi. Sastanak je održan na temelju urađenih i revidovanih Osnova plana. Zaključeno je slijedeće:

- Nema opravdanosti da se Igalo, odnosno napajanje električnom energijom rejona II (Zapadni rejon), vrši naponom 11o kV. Potrebna snaga može se prenjeti naponom 35 kV.

- Mrežu 11o kV planirati sa vodom za SR Hrvatsku i još jednim vodom prema Tivtu. Takvu koncepciju razraditi sa Prostornim planom Opštine Tivat i Prostornim planom Opštine Kotor.
- Da bi se ostvarila bolja sigurnost prenosa preko vodova 35 kV, predvidjeti dvostruke vodove. Posebno obratiti pažnju na 35 kV vezu za Tivat.
- Mrežu 110 kV raditi isključivo nadzemnu
- U toku daljnjeg rada na planu, razmotriti da li na prostoru Generalnog plana mrežu 35 kV raditi kablovski ili nadzemnu.

Mreža 1o kV u periodu od 2001. godine, gradiće se kablovski i vazdušno. Na zemljištu sa većom gustoćom gradnje (u priobalnom dijelu), gradi se pod zemljom.

Studija je odredila da sve trafostanice u kablovskoj mreži napajamo prstenom. Pogonsko stanje je radijalni pogon, a mogućnost uspostavljanja pogona preko drugog voda. S toga se na jednom vodu 1o kV ugrađuje najviše 6 trafostanica 1o/o,4 kV.

Opis elektroenergetskih postrojenja i vodova u granicama Generalnog plana, daćemo istom metodologijom kao što smo to uradili u Prostornom planu.

Osnovna koncepcija mreže je ona koja je naznačena u Prostornom planu. Period obrade je i ovdje 2001.god.

Naponski nivoi su isti kao i do sada: 11o kV, 35 kV, 1o kV i o,4 kV. Transformacije su 11o/35 kV, 11o/35/1o kV, 35/1o kV i 1o/o,4 kV.

Sve transformacije su iste kao u proteklom periodu, izuzev transformacije 11o/35/1o kV.

Isto kao u Prostornom planu daćemo opisom predvidjene bilanse za svaku mjesnu zajednicu. Nakon ovog, izvešćemo bilanse za utvrđene rejone i na kraju ukupno u granicama obrade Generalnog plana.

IV. ISTOČNI REJON

Ovaj rejon sačinjavaju Mjesne zajednice:

01 = Baošić
02 = Bijela
03 = Đenović
04 = Zelenika
06 = Kamenari
09 = Kumbor

U Prostornom planu u bilansu iskazane vrijednosti električne mreže u dinarima,prikazivali smo sve vodove i postrojenja koja se nalaze na prostoru mjesne zajednice ili rejona.

Takav metod ima dobru stranu, što se vidi vrijednost svih elektroenergetskih objekata izgrađenih na toj mjesnoj zajednici ili rejonu, ali ima i manu jer se ne vide uložena sredstva za angažovanu snagu ili utrošenu energiju, odnosno ne vide se ulaganja po jedinici angažovane snage i utrošene energije. Ovdje u Generalnom planu, prikazaćemo vrijednost samo onih elektroenergetskih postrojenja koja služe za snabdjevanje te mjesne zajednice ili rejona, tako da se može izvesti pregled utroška sredstava za jedinicu angažovane snage i za jedinicu utrošene energije.

Mjesna zajednica 01. Baošić;

Mjesna zajednica Baošić nalazi se u cjelosti u granicama obrade Generalnog plana.

Potrošnja električne energije u 1984. godini, iznosila je 1.320.000 kW1, a treba da u 2001. godini iznosi 3.341.000 kW1. Angažovana električna snaga u 1984. godini, iznosila je 442 kW a u 2001. godini iznosiće 1460 kW.

Do kraja 1986. godine izgrađeno je:

- 4 komada trafostanica 1o/o,4 kV, ukupne snage 2.150 kVA
- 2.2oo m kablova 1o kV
- 1.6oo m nadzemnih vodova 1o kV
- niskonaponska mreža kvaliteta 6o %

Do 2oo1.godine, potrebno je izgraditi:

- 2.2oo m kablova 1o kV
- 1 komad trafostanice 1o/o,4 kV
- niskonaponsku mrežu na potrebni kvalitet

Iskazano u dinarskoj vrijednosti, ovo iznosi:

- izgrađena vrijednost	121.000.000 dinara
- vrijednost koju treba izgraditi	105.000.000 dinara

Sa predloženim rješenjem u 2001.godini, Mjesna zajednica Baošići bi imala snabdjevanje sa trafostanice 11o/35 kV Kumbor i sa trafostanice 11o/35/1o kV Jošica. Sa takvim povezivanjem, smatra se sigurno snabdjevanje električnom energijom.

Mjesna zajednica 02. Bijela;

Mjesna zajednica Bijela nalazi se u cjelosti u granicama Generalnog plana.

Potrošnja električne energije u 1984. godini, iznosila je 10.181.000 kWh i za to je angažovano 3.652 kW snage.

U 2001. godini potrošnja će iznositi 22.247.000 kW i za to će se angažovati 8.879 kW snage.

Do kraja 1986.godine izgrađeni su slijedeći objekti:

- 9 kom. trafostanica 1o/o,4 kV, ukupne snage 2.720 kW
- 3.5oo m kablova 1o kV
- 2.7oo m vazdušne mreže 1o kV
- niskonaponska mreža kvaliteta 6o %

Do 2001.godine, treba da se izgradi:

- 5.ooo m kabla 1o kV
- umjesto trafostanice br. o2-3 koja je snage 1oo kVA, izgradiće se trafostanica 63o kVA
- trafostanica o2-4 se ukida
- u svim trafostanicama gdje su transformatori manje od 63o kVA, biće zamijenjeni za transformatorima 63o kVA,
- niskonaponsku mrežu potrebnog kvaliteta.

Iskazano u dinarima, ovo iznosi:

- izgrađena vrijednost 247.000 dinara
- vrijednost koju treba izgraditi 140.000 dinara

Sa ovakvom izgrađenošću, Mjesna zajednica Bijela imala bi mogućnost napajanja iz TS 35/1o kV Bijela, iz TS 11o/35/1o kV Jošica, i iz, u slučaju potrebe TS 35/1o kV Kumbor. Vezu preko zračnog voda za Tivat, zadržavamo i uspostavljamo vezu sa kablom 1o kV.

MZ 03. Đenovići;

Potrošnja električne energije u 1984. godini, iznosila je 1.314.000 kWh i za to je angažovano 480 kW električne snage.

Potrošnja u 2001. godini iznosiće 3.648.000 kWh i za to će biti angažovano 1.465 kW snage.

Do kraja 1986. godine izgrađeno je:

- 4 kom. trafostanica 1o/o,4 kV ukupne snage 1.760 kVA
- 55o kom. kablova 1o kV
- 1.9oo m 1o kV mreže 1o kV
- niskonaponska mreža kvaliteta 6o %

Do 2001. godine treba da se izgradi:

- 3.4oo m kabla 1o kV
- mrežu niskog napona dovesti na potreban kvalitet

Iskazano u dinarsku vrijednost, ovo iznosi:

- izgrađena vrijednost 105.500.000 dinara
- vrijednost koju treba izgraditi 80.000.000 dinara

Mjesna zajednica Đenovići je u cjelosti u granicama obrade Generalnog plana.

Sa predloženom izgrađenošću, Đenovići će biti povezani na dvije trafostanice 35/1o kV; na TS Kumbor i na TS 11o/35/1o kV Jošice. Nakon ovoga treba očekivati da će Đenovići imati sigurnu i kvalitetnu električnu energiju.

MZ 04. Zelenika;

Mjesna zajednica Zelenika prostire se jednim dijelom van granica obrade Generalnog plana. Van granica obrade Generalnog plana su sela Lastva, Rujevo i Obalica.

Potrošnja električne energije u 1984. godini, iznosila je 2.795.000 kWh i za to je angažovano 1.328 kW snage.

U 2001. godini potrošnja će iznositi 11.019.000 kWh a za to će se angažovati 4.6o4 kW snage.

Do kraja 1986. godine izgrađeni su slijedeći objekti:

- 7 kom trafostanica 1o/o,4 kV ukupne snage 2.62o kW
- 2oo m kabla 1o kV
- 3.6oo m vazdušnih vodova 1o kV
- niskonaponska mreža kvaliteta 55 %

Do 2001. godine, izgradiće se:

- 4.85o m kabla 1o kV
- 6.5oo m nadzemnih vodova 1o kV
- 8 kom trafostanica 1o/o,4 kV ukupne snage 3.6oo kW
- mrežu niskog napona izgraditi na potreban kvalitet.

Iskazano u dinarskoj vrijednosti, ovo iznosi:

- izgrađena vrijednost	156.000.000 dinara
- vrijednost koju treba izgraditi	274.000.000 dinara

Sa ovom izgrađenošću, Zelenika će se povezati sa kablovskim vodovima 1o kV na trafostanicu Kumbor i trafostanicu Herceg Novi, s tim da je normalna pogonska veza na TS Kumbor.

MZ 06. Kamenari;

Mjesna zajednica Kamenari prostore se i van granica obrade Generalnog plana. To su sela Kruševice i Repaji.

Potrošnja električne energije u 1984. godini, iznosila je 1.265.000 kWh i za to je angažovano 589 kW električne snage.

U 2001.godini potrošnja će iznositi 3.188.ooo kW, a za to će se angažovati 1.253 kW snage.

Do kraja 1986. godine, izgrađeni su slijedeći objekti:

- 3 kom. trafostanica 1o/o,4 kV ukupne snage 600 kVA,
- 3oo m kabla 1o kV
- 4.ooo m nadzemnih vodova 1o kV
- niskonaponska mreža kvaliteta 6o %

U periodu do 2001.godine, izgradiće se:

- 5.2oo m kabla 1o kV
- 4 kom trafostanica 1o/o,4 kV
- niskonaponska mreža potrebnog kvaliteta

Iskazano u dinarskoj vrijednosti, ovo iznosi:

- izgrađena vrijednost	70.000.000 dinara
- vrijednost koju treba izgraditi	103.000.000 dinara

Sa ovakvom izgrađenošću, Kamenari bi se uključili u novu trafostanicu 11o/35/1o kV Jošice i time bi imali siguran izvor električne energije. Pored ovoga, postoje 1o kV-ne veze sa Tivtom i Risnom, pa se i tim putem može snabdjevati ukoliko bi došlo do kvarova na TS 11o/35/1o kV Jošica.

Mjesna zajednica 09. Kumbor;

Mjesna zajednica u cjelosti se nalazi u granicama obrade Generalnog plana.

Potrošnja električne energije u 1984. godini, iznosila je 2.425.000 kWh i za to je bilo angažovano 1.043 kW.

U 2001. godini iznosiće potrošnja 5.820.000 kWh i za to će se angažovati snaga 2.6o6 kW.

Do sada su izgrađeni slijedeći objekti:

- 2.200 m nadzemnih vodova 1o kV
- 700 m kabla 1o kV
- 4 kom. trafostanica 1o/o,4 kV, ukupne snage 1.520 kVA
- niskonaponska mreža kvaliteta 6o %

U periodu do 2001. godine izgradiće se:

- 8.300 m kabla 1o kV
- izgraditi niskonaponsku mrežu potrebnog kvaliteta.

Iskazano u dinarima, ovo iznosi:

- izgrađena vrijednost	110.000.000 dinara
- vrijednost koju treba izgraditi	164.000.000 dinara

Mjesna zajednica Kumbor redovno se snabdijeva sa TS 35/1o kV Kumbor, a ima mogućnost prekida sa ove trafostanice da se snabdjeva sa trafostanice 11o/35/1o kV Jošica.

IV. ISTOČNI REJON UKUPNO

U objekte koji snabdjevaju IV REJON, računaćemo pored niskonaponske mreže, trafostanice 1o/o,4 kV i vodova 1o kV i vodova 35 kV koji se nalaze na ovom prostoru i trafostanice 35/1o kV Bijela i 35/1o kV Kumbor.

Potrošnja električne u 1984. godini, iznosila je 19.300.000 kWh, i za to je bilo angažovano 8.120 kWh.

U 2001. godini potrošnja električne energije iznosiće 49.263 kW i angažovaće se 20.267 kW snage.

Do kraja 1986. godine, izgrađeni su slijedeći objekti:

- 10.270 m vodova 35 kV
- 17.220 m nadzemnih vodova 10 kv
- 7.450 m kabla 10 kV
- 31 kom trafostanica 1o/o,4 kV, ukupne snage 11.370 kVA
- 2 kom trafostanica 35/1o kV
- niskonaponska mreža kvaliteta 6o %

U periodu do 2001. godine, izgradiće se:

- 2.4oo m vodova 35 kV
-14.ooo m nadzemnih vodova 1o kV
-27.5oo m kablova 1o kV
- 17 kom trafostanice 1o/o,4 kV, ukupne snage 6.23o kVA
- niskonaponska mreža potrebnog kvaliteta.

Iskazano u dinarskoj vrijednosti, ovo iznosi:

- izgrađena vrijednost	1.559.000 dinara
- vrijednost koju treba izgraditi	902.000 dinara

III. SREDIŠNJI REJON

Rejon sačinjavaju slijedeće mjesne zajednice:

- Meljine
- Herceg Novi
- Topla
- Podi

Sve 4 mjesne zajednice nalaze se u granicama obrade Generalnog plana.

Isto kao što smo rekli za rejon IV i ovdje ćemo prikazati samo objekte koji služe ovom rejonu, odnosno mjesnim zajednicama.

MZ 12. Meljine;

Potrošnja električne energije u 1984.godini iznosila je 2.878.000 kWh i za to je angažovano 1.348 kW snage.
Potrošnja u 2001. godini iznosiće 12.300.000 kWh i angažovaće se 4.800 KW snage.

Do kraja 1986.godine izgrađeni su slijedeći objekti:

- 5 kom trafostanica 1o/o,4 kV
- 1.8oo m kablova 1o kV
- 1.7oo m nadzemnog voda 1o kV
- mreža niskog napona kvaliteta 75 %

Do 2oo1.godine, izgradiće se:

- 4.ooo m kablova 1o kv
- 5 kom trafostanica snage 3.500 kVA
- mreža niskog napona potrebnog kvaliteta

Iskazano u dinarskoj vrijednosti, ovo iznosi:

- izgrađena vrijednost	145.5oo.ooo dinara
- vrijednost koju treba izgraditi	190.ooo.ooo dinara

Meljine sa ovom izgrađenošću imaće redovno snabdjevanje sa TS 35/1o kV Herceg Novi, a u slučajevima prekida sa TS Herceg Novi, uključiće se na TS Kumbor.

MZ 19. Herceg Novi;

Potrošnja električne energije 1984.godine iznosila je 14.925.000 kWh i za to je angažovano 6.162 kW snage.

U 2001.godini, potrošnja će iznositi 26.1o4.ooo kW i angažovaće se 1o.751 kW snage.

Do sada su izgrađeni slijedeći objekti:

- 21 kom trafostanica 1o/o,4 kV ukupne snage 12.71o kW
- 11.2oo kablova 1o kV
- 1.7oo m vazdušnih vodova
- niskonaponska mreža kvaliteta 65 %

Do 2oo1.godine potrebno je izgraditi:

- 5 kom trafostanica 1o/o,4 kV ukupne snage 3.15o kVA
- 5oo m kablova 1o kV
- niskonaponsku mrežu potrebnog kvaliteta

Iskazano u dinarskoj vrijednosti, ovo iznosi:

- izgrađena vrijednost	698.5oo dinara
- vrijednost koju treba izgraditi	192.5oo dinara

Herceg Novi se u redovnom pogonu snabdijeva sa trafostanice 35/1o kV Herceg Novi, a u slučaju izlaska iz pogona ove, uključiće se na trafostanicu 35/1o kV Topla.

MZ 20. Topla;

Potrošnja el.energije u 1984.god., iznosila je 9.318.ooo kWh, a za to je bila angažovana snaga 3.82o kW.
U 2001.godini potrošnja energije iznosiće 18.555.ooo, a za to će se angažovati 7.595 kW snage.
Do sada su izgrađeni slijedeći objekti:

- 5.25o m kablova 1o kV
- 12 kom trafostanica 1o/o,4 kV ukupne snage 7.37o kW
- 3oo m nadzemnog voda 1o kV
- niskonaponska mreža kvaliteta 95 %
- trafostanica 35/1o kV

Do 2oo1.godine potrebno je izgraditi:

- 2 kom trafostanica 1o/o,4 kV ukupne snage 1.26o kVA
- 1.5oo m kablova 1o kV
- 7oo m kabla 35 kV
- mreža niskog napona

Iskazano u dinarskoj vrijednosti, ovo iznosi:

- izgrađena vrijednost	718.ooo.ooo dinara
- vrijednost koju treba izgraditi	122.ooo.ooo dinara

Sa ovako izgrađenom mrežom Mjesna zajednica Topla ima kvalitetnu i sigurnu električnu energiju. U redovnom pogonu snabdjeva se iz TS 35/1o kV Topla, a kada je ova van pogona, može da se uključi na TS 35/1o kV Herceg Novi.

MZ 14. Podi-Sasovići;

Predviđa se da će potrošnja električne energije u 2001.godini iznositi 3.348.000 kWh i da će se za to angažovati 1.435 kW snage.

Do kraja 1986.godine izgrađeni su slijedeći objekti:

- 3.ooo m nadzemnih vodova 1o kv
- 6 kom trafostanica 1o/o,4 kV ukupne snage 1.2oo kW
- niskonaponska mreža kvaliteta 5o %

Do 2oo1.godine, izgradiće se:

- 3.5oo m nadzemnih vodova 1o kV
- 4 kom trafostanica 1o/o,4 kV, ukupne snage 8oo kVA
- niskonaponska mreža

Iskazano u dinarima, ovo iznosi:

- izgrađena vrijednost	75.ooo.ooo dinara
- vrijednost koju treba izgraditi	75.ooo.ooo dinara

III. SREDIŠNJI REJON UKUPNO

Potrošnja električne energije 1984.godine, bez Mjesne zajednice Podi-Sasovići, iznosi 27.121.000 kWh. Za to je angažovano 11.330 kW snage.

U 2oo1.godini rejon III trošiće 52.812.000 kW a za to će se angažovati 23.198 kW snage.

U rejonu III izgrađeni su slijedeći objekti:

- 6.7oo m nadzemnih vodova 1o kv
- 5.6oo m nadzemnih vodova 35 kV
- 2 kom trafostanica 35/1o kV
- 44 kom trafostanica ukupne snage 25.230 kVA
- 18.25o m kablova 1o kV
- niskonaponska mreža kvaliteta 70 %

Do 2001.godine potrebno je izgraditi:

- 3.5oo vazdušnih vodova 1o kV
- 1.4oo m kablova 35 kV
- 4.3oo m kablova 1o kV
- 12 kom trafostanica ukupne snage 4.95o kVA
- niskonaponska mreža

Iskazano u dinarskoj vrijednosti, to iznosi:

- izgrađena vrijednost 2.097.500 dinara
- vrijednost koju treba izgraditi 422.000 dinara

Rejon III ovom izgradnjom ima dobro snabdjevanje električnom energijom.

Dvije trafostanice 35/1o kV imaju dovoljnu snagu i sigurnost.

U ovom rejonu gradi se vojno-civilna bolncia, površine objekta 12.000.000 m2. Ona će angažovati 1.400 kW snage. Pošto se traži visoka sigurnost, Bolnica se povezuje jednim 1o kV-nim kablom na trafostanicu 35/1o kV Kumbor.

II. ZAPADNI REJON

Zapadni rejon sačinjavaju 5 mjesnih zajednica. To su:

- Igalo
- Mojdež
- Prijevor
- Ratiševina-Sušćepan-Trebesin
- Sutorina

Prijevor je van granica Generalnog plana, dok su ostale mjesne zajednice u granicama Generalnog plana.

Mjesna zajednica broj: 05. Igalo

Potrošnja električne energije u 1984.godini, iznosila je 14.293.ooo kWh i za to je angažovano 5.819 kW snage. U 2oo1.godini potrošnja električne energije iznosiće 34.439.000 kWh, a za to će se angažovati 14.076 kW snage.

Do kraja 1986. godine, izgrađeni su slijedeći objekti:

- 19.ooo m kablovske mreže 1o kV
- 7.8oo m nadzemne mreže 1o kV
- 24 kom trafostanica 1o/o,4 kV ukupne snage 2o.5oo kW
- niskonaponska mreža kvaliteta 70 %

Do 2001.godine, potrebno je izgraditi:

- 7.9oo m kablova 1o kV
- 5 kom trafostanica 1o/o,4 kV ukupne snage 3.000 kVA
- mrežu niskog napona na potrebni kvalitet

Iskazano u dinarima, to iznosi:

- izgrađena vrijednost 874.000.000 dinara
- vrijednost koju treba izgraditi 293.000.000 dinara

MZ Broj 16. Ratiševina-Sušćepan-Trebesin;

Potrošnja električne energije 2001.godine iznosiće 8.372.000 kWh i za to će se angažovati 3.290 kW snage.

Do sada je u ovoj mjesnoj zajednici izgrađeno:

- 3.2oo m nadzemnog voda 1o kV
- 2.ooo m kablova 1o kV
- 3 kom trafostanica 1o/o,4 kV, ukupne snage 25o kVA
- mreža niskog napona, kvaliteta 40 %

Do 2001. godine, izgradiće se:

- 1.000 m vazdušnog voda 1o kV
- 5 kom trafostanica 1o/o,4 ukupne snage cc-a 3.700 kVA
- mrežu niskog napona.

Iskazano u dinarskoj vrijednosti, ovo iznosi:

- izgrađena vrijednost	71.000.000 dinara
- vrijednost koja će se izgraditi	130.000.000 dinara

Mjesna zajednica 11. Mojdež;

Potrošnja električne energije u 2001.godini, iznosiće 924.000 kWh i za to će se angažovati 556 kW snage.

Do sada je u ovoj mjesnoj zajednici izgrađeno:

- 3.200 m nadzemnog voda 10 kV
- 1.700 m kabla 1o kV
- 2 kom trafostanica 1o/o,4 kV, ukupne snage 350 kVA
- niskonaponska mreža kvaliteta 50 %

Do 2001.godine, potrebno je izgraditi:

- 4 trafostanice 1o/o,4 kV ukupne snage 700 kVA
- 1.800 m nadzemnih vodova 10 kv
- mrežu niskog napona potrebnog kvaliteta

Iskazno u dinarima, ovo iznosi:

- izgrađena vrijednost	66.500.000 dinara
- vrijednost koju treba izgraditi	129.000.000 dinara

Mjesna zajednica Mojdež vezuje se preko nadzemnog voda 10 kV na trafostanicu 35/10 kV Igalo.
Nema mogućnosti veze na drugu TS 35/10 kV.

Postoji u Sutorini mogućnost da se ovaj vod veže na kablovsku mrežu, tako da postoji dvostrana veza, ali samo sa jedne trafostanice.

Mjesna zajednica 17. Sutorina;

Potrošnja električne energije u 2001.godini, iznosiće 2.703.000 kWh električne energije, i za to će se angažovati 1.488 kW snage.

Do kraja 1986.godine u ovoj mjesnoj zajednici izgrađeno je:

1.800 m nadzemnog voda 1o kV
- 5.2oo m kablova 1o kV
- 4 kom trafostanice 1o/o,4 kV ukupne snage 860 kVA
- niskonaponska mreža kvaliteta 60 %

Do kraja 2001.godine, izgradiće se:

- 1.000 m nadzemnog voda 10 kV
- 1 kom trafostanice 1o/o,4 kV
- u jednoj TS zamjena transformatora
- mreža niskog napona.

Iskazano u dinarima ovo iznosi:

- izgrađena vrijednost	147.000.000 dinara
- vrijednost koju treba izgraditi	30.000.000 dinara

II. ZAPADNI REJON UKUPNO

Potrošnja električne energije u 1984.godini, iznosila je samo za Mjesnu zajednicu Igalo 14.290.000 kWh. Potrošnja nije data za Mjesne zajednice: Sutorinu, Mojdež i Ratiševinu-Sušćepan-Trebesin. Ove tri mjesne zajednice su imale malu potrošnju, tako da i nema nekog značajnog uticaja.

U 2001. godini, potrošnja će iznositi 48.858.000 kWh, i za to će se angažovati 26.294 kW snage.

Do kraja 1986. godine, izgrađeno je u ovom rejonu:

- 24.900 m kablova 1o kV
- 18.200 m nadzemnih vodova 1o kv
- 1.5oo m nadzemnih vodova 35 kV
- 35 kom trafostanica ukupne snage 22.110 kVA
- 1 kom trafostanice 35/1o kV, snage 12 MVA
- niskonaponska mreža kvaliteta 65 %

Do 2001.godine, izgradiće se:

- 8.000 m kablova 1o kV
- 6.5oo m nadzemnih vodova 1o kV
- 800 metara kabla 35 kV
- 16 kom trafostanica 1o/o,4 kV, snage 6.800 kVA
- proširenje TS 35/1o kV za 8 vodnih polja 1o kV za 2x8 MVA transformacije,
- niskonaponska mreža potrebnog kvaliteta.

Iskazano u dinarima, ovo iznosi:

- izgrađena vrijednost 1.370.000.000 dinara
- vrijednost koju treba izgraditi 757.500.000 dinara

V. JUŽNI REJON

Južni rejon ili rejon V sačinjava Mjesna zajednica Luštica. Ona se gotovo čitava nalazi u granicama Generalnog plana, izuzev sela Brguli, Merdari i Babunci.

Potrošnja električne energije u 1984.godini nije data u studiji.
Potrošnja će 2001.godine iznositi 3.347.000 kWh i za to će se angažovati 1.817 kW snage.

Do kraja 1986.godine u rejonu V izgrađeno je:

- 20.ooo m nadzemnih vodova 1o kV
- 9 kom trafostanica 1o/o,4 kV, ukupne snage 740 kVA
- niskonaponska mreža kvaliteta 50 %

Do 2001. godine, izgradiće se slijedeće:

- 11.000 m kablova 1o kV
- 6.5oo m nadzemnih vodova 1o kV
- 5 kom trafostanica 1o/o,4 kV, ukupne snage 1.200 kVA
- niskonaponska mreža potrebnog kvaliteta.

Iskazano u dinarskoj vrijednosti, ovo iznosi:

- izgrađena vrijednost 175.000.000 dinara
- vrijednost koju treba izgraditi 287.500.000 dinara

Sa ovom izgrađenošću, rejon V, odnosno Luštica bi imala dobro i sugurno snabdjevanje električnom energijom. Snabdjeva se sa dvije trafostanice 35/1o kV. Na trafostanici Kumbor i trafostanici Pržno.

Redovni pogon će se održavati sa trafostanice 35/1o kV Kumbor.

Gradi se još jedna 1o kV-na veza sa trafostanicom 35/1o kV Pržno, koji ide pored zaliva Trašte, pa se preko sela Merdara spaja na postojeći 10 kV-ni vod u selu Brguli.

Kabel 10 kV kojim se Luštica povezuje na TS Kumbor, polaže se do trafostanice 1o/o,4 kV na Pristanu. Kablovska veza produžuje se do Obosnika i Arze radi važnosti potrošača.

Na Obosniku se nalazi važni TV repetitor.

PROSTOR GUP-a UKUPNO

Potrošnja električne energije u 1984. godini, iznosila je, na području zahvata Generalnog plana 65.281.000 kWh i za to je angažovano 17.000 kW snage.

Studija predviđa da će 2001. godine ukupna potrošnja iznositi 169.240.000 kW i da će se za to angažovati 71.752 kW električne snage na nivou transformacije 10/0,4 kV.

Ovakva potrošnja i snaga malo su niže od onih za čitavo područje opštine, jer granica obrade Generalnog plana, pokriva gotovo sva naseljena mjesta.

Iz GUP-a isključena su samo udaljena sela.

Do kraja 1986. godine, izgrađeni su slijedeći objekti:

- 29.300 m vodova 110 kV
- 17.370 m nadzemnih vodova 35 kV
- 88.110 m nadzemnih vodova 10 kV
- 50.600 m kablova 10 kV
- 132 kom trafostanica 1o/o,4 kV, ukupne snage 60.310 kVA
- 5 kom trafostanica 35/1o kV
- 1 kom trafostanica 11o/35 kV
- niskonaponska mreža kvaliteta 60 %

Do 2001. godine, treba da se izgradi:

- 26.700 m vodova 110 kV
- 2.500 m nadzemnih vodova 35 kV
- 33.500 m nadzemnih vodova 10 kV
- 2.200 m kablovskih vodova 35 kV
- 50.850 m kablovskih vodova 10 kV
- 1 kom trafostanice 110/35/10 kV
- 1 kom proširenje trafostanice 35/10 kV
- 56 kom trafostanice ukupne snage 19.180 kVA
- niskonaponska mreža potrebnog kvaliteta

Iskazano u dinarima, ovo iznosi:

- izgrađena vrijednost	6.300.000.000	dinara
- vrijednost koja će se izgraditi	4.200.000.000	dinara

3.11.2. PTT mreža i telekomunikacije

Uvod:

U skraćenom tekstu za Osnove GUP-a, sadržana je analiza i ocjena stanja, kao i koncepcija razvoja PTT mreže i telekomunikacija na prostoru Opštine Herceg Novi, s postavkama koje se u skraćenom tekstu za Nacrt GUP-a ne ponavljaju.

U skraćenom tekstu za Nacrt PPO-a iskazani su rezultati optimizacije i izvedeni zaključci o daljnjem razvoju PTT mreže i telekomunikacije, s konstatacijama koje se u skraćenom tekstu za Nacrt GUP-a ne ponavljaju.

Nivo obrade PTT mreže i telekomunikacija u okviru Nacrta GUP-a u kontinuitetu je sa nivoom obrade u okviru Osnova GUP-a i zajedno povezani predstavljaju projekciju dugoročnog razvoja. Zato se skraćeni tekst za Nacrt GUP-a ne može separatno ocijenjivati bez uvida u ranije dat skraćeni tekst u okviru Osnova GUP-a.

U okviru Osnova GUP-a, izradjena je koncepcija razvoja telekomunikacija, pretežno temeljena na klasičnim uslovima i tehničkim sredstvima s analognim sistemima komutacije i prenosa, koji će egzistirati do kraja stoljeća, uz postupno uvodjenje u eksploataciju novih usluga i službi, kao i uz postupnu digitalizaciju telefonske mreže, s preraspodjelom postojećih kapaciteta s analognom komutacijom u prelaznom razdoblju.

Rezultati istraživanja i konstatacija, analiza i ocijena, obrada i razrada, zaključaka i predloga, biti će sadržani u Studiji dugoročnog plana razvoja PTT mreže i telekomunikacije, koja će se završiti i elaborirati odmah po usvajanju Nacrta PPO-a i GUP-a Herceg Novi.

Globalna projekcija razvoja;

Ciljevi, koji se u planiranju razvoja PTT mreže i telekomunikacije postavljaju za duži rok, u koncepciji i projekciji Generalnog urbanističkog plana Herceg Novog, moraju dati koherentnu i odgovarajuću cjelinu, koja integrira PTT mrežu i na području grada i na području Opštine Herceg Novi.

Tako postavljeni ciljevi ne smiju se smatrati definitivnim i nepromjenljivim, jer u okviru GUP-a pojedini objekti PTT mreže ne moraju ni po trasama ni po dimenzijama da budu definirani, već kompleksan plan razvoja PTT mreže i telekomunikacija, treba smatrati kao kompletan sistem koherentnog razvoja, u kojem svaki objekat predstavlja jednu varijablu cjeline i gdje su dopustive izmijene pojedinih varijabli u tom sistemu, ali u granicama ostvarivanja postavljenih ciljeva za duži rok.

Polazeći od činjenica da će naše društvo krajem planskog razdoblja biti znatno razvijenije i da će PTT usluge biti značajne u ukupnoj strukturi reproduktivne i lične potrošnje, kvantitativni ciljevi dugoročnog plana razvoja PTT prometa i mreže telekomunikacija jesu:

- da se svo stanovništvo obuhvati dnevnom dostavom pošiljaka,
- da se racionalizira i modernizira manipulacija u PTT uredima,
- da se ubrza i bolje organizuje prerada poštanskih pošiljaka,
- da se, uvodjenjem savremene mehanizacije i tehnologije u cjelokupan proces obavljanja PTT usluga, proširi asortiman i poveća obim poštanskog prometa,
- da se kapaciteti telegrafske mreže usklade s potrebama privrede i društva,

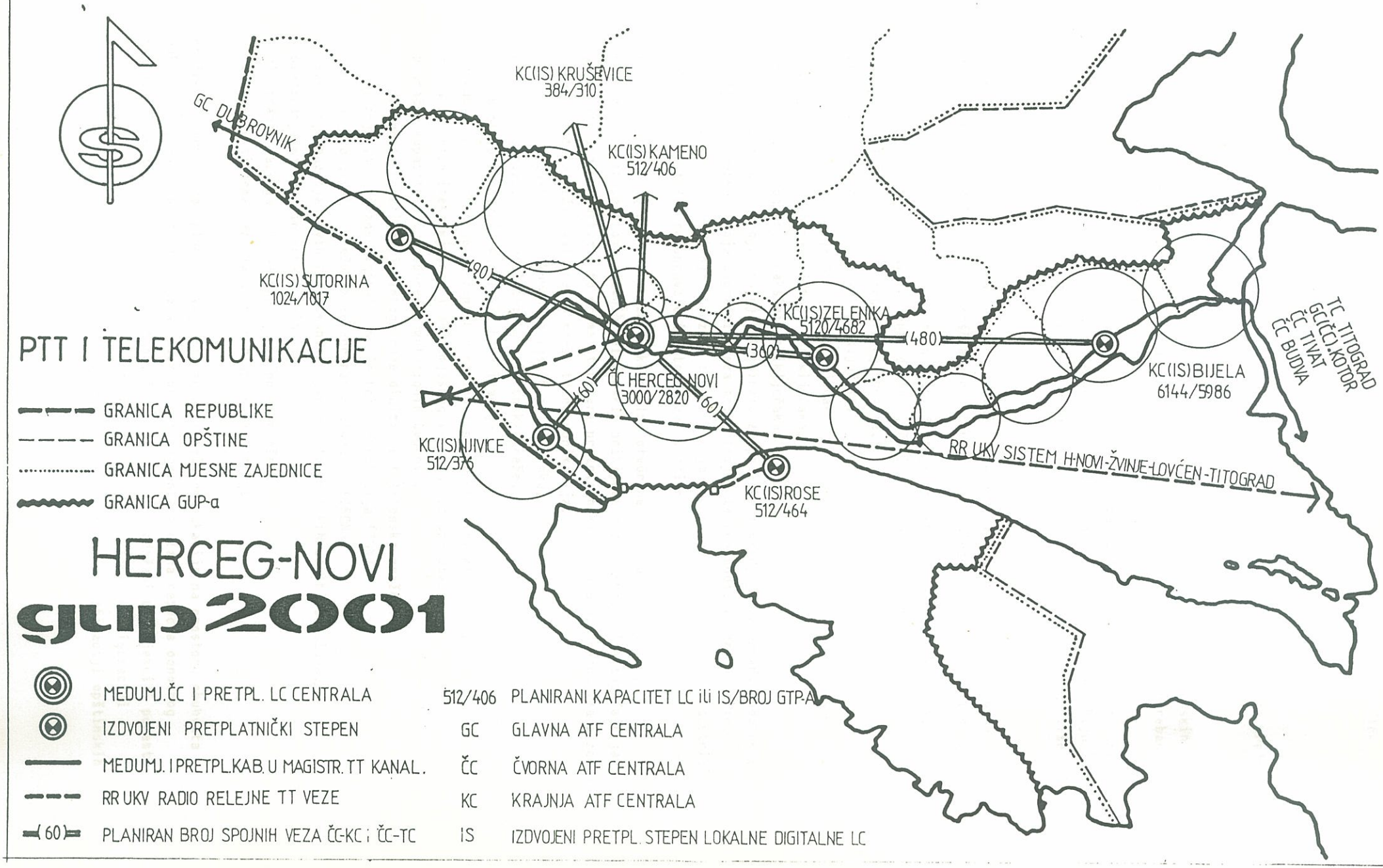
PTT I TELEKOMUNIKACIJE
GRANICA REPUBLIKE
GRANICA OPŠTINE
GRANICA MJESNE ZAJEDNICE
GRANICA GUP-a
HERCEG-NOVI
gup 2001
MEDUMJ. ČC I PRETPL. LC CENTRALA
IZDVOJENI PRETPLATNIČKI STEPEN
MEDUMJ. I PRETPL. KAB. U MAGISTR. TT KANAL.
RR UKV RADIO RELEJNE TT VEZE
(60) PLANIRAN BROJ SPOJNIH VEZA ČC-KC i ČC-TC
512/406 PLANIRANI KAPACITET LC ili IS/BROJ GTP-A
GC GLAVNA ATF CENTRALA
ČC ČVORNA ATF CENTRALA
KC KRAJNJA ATF CENTRALA
IS IZDVOJENI PRETPL. STEPEN LOKALNE DIGITALNE LC
GC DUBROVNIK
KC(IS) KRUŠEVICE 384/310
KC(IS) KAMENO 512/406
KC(IS) SUTORINA 1024/1017
KC(IS) ZELENIKA 5120/4682
ČC HERCEG-NOVI 3000/2820
KC(IS) BIJELA 6144/5986
KC(IS) NJIVICE 512/376
KC(IS) ROSE 512/464
(90)
(360)
(480)
(60)
(60)
RR UKV SISTEM H-NOVI-ŽVINJE-LOVĆEN-TITOGRAD
TC TITOGRAD
GC(ČC) KOTOR
ČC TIVAT
ČC BUDVA

- da se poveća broj telex pretplatnika i krajnjih telegrafskih terminala,
- da se izgradi savremena JATES mreža za javni telegrafski promet, kao i odvojene mreže za pretplatnički telegrafski promet i za prenos podataka,
- da se telefonska mreža izgradi u svim naseljima i do svih sela i zaseoka,
- da se svim telefonskim pretplatnicima osigura neograničen broj glavnih telefonskih priključaka i to tako da se svakom domaćinstvu planira po jedan telefon, a potreban broj glavnih telefona funkcionalnim sadržajima da se utvrdi normativima,
- da se kapaciteti komutacionih i prenosnih sistema i kapaciteti mjesnih i medjumjesnih kabelskih mreža planiraju za dugoročne potrebe u planskom i postplanskom razdoblju i
- da se kapaciteti spojnih vodova planiraju za porast medjumjesnog prometa uz najviše 1 % gubitaka.

Elementi GUP-a Herceg Novi, kao faktori razvoja, komparativni su pokazatelji odnosa budućih korisnika PTT usluga, a raščlanjeni po pojedinim kategorijama, poslužili su za:

- procjenu veličine poštanskog prometa i utvrđivanje potrebnog broja PTT jedinica, poštanskih šaltera, dostavnih zona, dostavljača i listovnih uložnica,
- procjenu veličine javnog telegrafskog prometa,
- procjenu potrebnog broja telex priključaka,
- procjenu potrebnog broja teletex priključaka,
- procjenu potrebnog broja videotex priključaka,
- procjenu potrebnog broja faksimil priključaka,
- procjenu potrebnog broja krajnjih terminala za podatke i uredjaje za obradu podataka,
- procjenu potrebnog broja signalnih veza telemetrije, telekomandi, teleregulacije, daljinskih sistema vodjenja, nadzora i upravljanja procesima u energetici i industriji, daljinskih sistema protuprovale i vatrodojave i slično,
- procjenu potrebnog broja veza za funkcionalne otvorene i zatvorene sisteme,
- procjenu potrebnog broja glavnih telefonskih priključaka za funkcionalne sadržaje,javne govornice i domaćinstva i to prema strukturi pretplatnika u pojedinim naseljima i zonama,
- izradu pretplatničke matrice za mrežu telekomunikacija,
- izradu plana gustoće telekomunikacijskih priključaka,
- model i organizaciju pretplatničke telefonske mreže,
- izradu plana izgradnje kabelskih kanalizacija,
- izradu plana razgradnje podzemnih distribucionih pretplatničkih mreža,
- proračun intenziteta mjesnog i medjumjesnog telefonskog prometa,
- proračun kapaciteta i raspored komutacionih čvorova,
- izradu modela organizacije integrirane digitalne telefonske mreže,
- formiranje integrirane digitalne mreže telekomunikacija (IDN),
- formiranje digitalne mreže sa integriranim službama (ISDN),
- planiranje razvoja novih telekomunikacijskih i telematskih službi i usluga,
- planiranje razvoja informacijskih sistema,
- planiranje razvoja mobilne radio-telefonske mreže i
- planiranje sistema veza za potrebe dispečerskih mreža.

Projekcija dugoročnog plana razvoja PTT mreže i telekomunikacija na prostoru obuhvata GUP-a Herceg Novi, uskladjena je sa svim drugim segmentima plana razvoja odnosnog područja i susjednih kontaktnih opština, čiji su elementi sadržani u projekciji porasta i planiranoj strukturi stanovništva, geografskom položaju opštine, konfiguraciji prostora, planskoj dispoziciji funkcija, organizaciji naselja, klasifikaciji opštinskih

gradskih sadržaja i uticaju vanjskih faktora na razvoj privrede, s posebnim naglaskom na turizam, koji razvoju opštine i grada Herceg Novog daje najjaču karakteristiku.

Dugoročni plan razvoja PTT mreže i telekomunikacija u okviru Prostornog plana opštine i Generalnog urbanističkog plana Herceg Novi, izradjen je u saradnji sa stručnim službama OOUR-a PTT prometa Herceg Novi i RO PTT prometa Titograd.

U okviru GUP-a i PPO-a Herceg Novi, iskazani su samo sumarni rezultati izvršenih uvida u stanje i dugoročne potrebe obrađivanog područja, kao sintezne postavke dugoročnog plana razvoja PTT mreže i telekomunikacija, a sve postavke i zaključci, sadržani su u Studiji dugoročnog plana razvoja PTT mreže i telekomunikacija, kao separatu.

Projekcija razvoja poštanske mreže;

Model organizacije poštanske mreže na prostoru obuhvata GUP-a Herceg Novi, dopunit će se novim jedinicama PTT mreže i reorganizacijom dostavnih područja, sa svrhom da se PTT usluge kvalitetno obavljaju i da budu dostupne svim kategorijama korisnika na području obuhvata GUP-a.

Na prostoru obuhvata GUP-a Herceg Novi, planira se otvaranje novih PTT jedinica, povećanje broja dostavnih zona i dostavljača, poštanskih šaltera i listovnih uložnica, u skladu s porastom stanovništva i razvojem privrednih i neprivrednih aktivnosti u pojedinim gradskim zonama i ostalim naseljima na prostoru obuhvata GUP-a.

Do kraja planskog razdoblja i u postplanskom periodu, na prostoru obuhvata GUP-a Herceg Novi, djelovat će 17 jedinica PTT mreže i to:

- 7 jedinica poštanske mreže, s organizovanom dostavom poštanskih pošiljaka,
- 4 sezonske šalterske pošte i
- 6 isturenih samostalnih poštanskih šaltera.

Jedinice poštanske mreže sa organizovanom dostavom i prikupljanjem poštanskih pošiljaka, djelovat će u Herceg Novom, Igalu, Zelenici, Đenovićima, Baošićima, Bijeloj i Sutorini.

Sezonske šalterske pošte, djelovat će u Herceg Novom, Igalu, Meljinama i Kumboru.

Istureni sezonski poštanski šalteri, djelovat će u Herceg Novom, Igalu, Zelenici, Baošićima, Njivicama i Žanjicama.

Za prikupljanje poštanskih pošiljaka na prostoru obuhvata GUP-a Herceg Novi, postavit će se do kraja planskog razdoblja 147 listovnih uložnica, a do kraja postplanskog razdoblja ukupno 207 listovnih uložnica, koje će se postupno zamjenjivati elektroničkim listovnim uložnicama, prvenstveno namijenjene velikim korisnicima, da se na taj način smanji promet s klasičnim listovnim pošiljkama.

Raspored planiranih listovnih uložnica u pojedinim naseljima, odnosno na područjima pojedinih mjesnih zajednica, iskazan je u slijedećem pregledu:

Naziv Mjesne zajednice	Broj uložnica 2001.g	Broj uložnica 2015.g	Pripadna PTT jedinica
1. Kamenari-Žlijebi	2	3	Igalo
2. Kruševice	3	4	Igalo
3. Mokrine	2	3	Igalo
4. Ubli	1	1	Igalo
5. Igalo	26	34	Igalo
6. Mojdež	1	2	Sutorina
7. Prijevor	2	3	Sutorina
8. Ratiševina-Sušćepan-Trebesin	3	6	Igalo
9. Sutorina	3	5	Sutorina
10. Meljine	7	10	Zelenika
11. Podi - Sasovići	4	6	Herceg Novi
12. Herceg Novi	24	38	Herceg Novi
13. Topla	12	16	Herceg Novi
14. Baošići	5	7	Baošići
15. Bijela	14	18	Bijela
16. Đenovići	5	7	Đenovići
17. Zelenika	14	18	Zelenika
18. Kamenari	4	5	Bijela
19. Kumbor	6	8	Zelenika
20. Luštica	6	8	Herceg Novi
21. Njivice	4	5	Igalo

U skladu s obavezama poštanskog prometa, definisana je globalna projekcija razvoja poštanske mreže koja obuhvata:

- proširenje poštanske mreže i približavanje korisnicima,
- primijenu najracionalnijih oblika i najsavremenijih tehničkih i tehnoloških rješenja, radi postizanja optimalne produktivnosti rada i ekonomičnosti poslovanja,
- uvodjenje automatizacije i mehanizacije u tehnologiju rada na šalterima i u poštanskim centrima,
- korišćenje najsavremenijih prometnih sredstava, radi skraćenja vremena prenosa pošiljaka,
- uvodjenje novih usluga i proširenje asortimana,
- unifikacija obrazaca za sve načine obrade,
- tipizacija i standardizacija poslovnih prostora, opreme, prevoznih sredstava i ambalaže
- uvodjenje novih usluga i povećanje obima štednog prometa, bezgotovinskog plaćanja, naplata kreditnih usluga, uvodjenje mikroračunara i uredjaja za povezivanje sa drugim računarima, uvodjenje automata za isplatu novca i čip kartica, uvodjenje elektroničke pošte i elektroničke listovne uložnice, uvodjenje kompjuterske pošte, uvodjenje faksimil i telefax terminala, uvodjenje videotex usluga i
- razvoj informacijskog JPTT sistema, odnosno podsistema za poštanski promet.

Projekcija razvoja mreže tekomunikacija

Razvoj telegrafske mreže;

Javna telegrafska mreža namijenjena je za unutrašnji JATES promet, medjunarodni gentex promet, pretplatnički telex promet i promet asinhronog prenosa podataka.

JATES i GENTEX promet, odvijati će se retransmisionom mrežom i sistemom komutacija poruka preko komutacionih centara, koncentratora multipleksora, krajnjih terminala i faksimila.

Asinhroni prenos podataka, vršit će se preko komutacionih centara u sklopu telegrafskih SPC centrala.

Pretplatnički telegrafski promet, odvijat će se posredstvom telegrafskih centrala, koncentratora, prenosnih uređaja i krajnjih terminala.

S razvojem telex prometa, smanjivat će se intenzitet JATES prometa, a uvodjenjem u promet faksimila i teletexa, jates promet će se najvjerovatnije ukinuti do kraja stoljeća.

Telex pretplatnicima na prostoru obuhvata GUP-a Herceg Novi, instalirat će se, do kraja planskog razdoblja 81 telex priključak, a do kraja postplanskog razdoblja 1o2 telex priključka.

U narednom deceniju predvidja se uvodjenje u promet faksimil, teletex i videotex usluge, zbog kojih će početi opadanje telex prometa, a krajem planskog razdoblja telex promet će se uključiti u digitalnu mrežu sa integrisanim službama.

Razvoj mreže za prenos podataka;

Mrežu za prenos podataka sistemom komutacije paketa (JUPAK), činit će krajnji uredjaji za podatke, krajnji uredjaji za prenos podataka, multipleksori i koncentratori, centri za komutaciju paketa i centri za upravljanje mrežom.

Krajnji uredjaji za prenos podataka, postavljat će se izmedju krajnjih uredjaja za podatke i priključnih telefonskih vodova na JUPAK mrežu, radi pretvaranja digitalnih signala u oblik pogodan za prenos po analognim sistemima telefonske mreže.

Za prenos podataka do koncentratora, koristit će se multipleksori za sinhroni prenos podataka i adapteri za rad po sistemima sa impulsno-kodnom modulacijom. Za rad aritmičkih uredjaja, za podatke koristit će se PAD uredjaji za sastavljanje i rastavljanje paketa.

Sistemom za prenos podataka komutacijom paketa, koristit će postojeće analogne i digitalne telefonske sisteme prenosa, a mrežom za prenos podataka komutacijom paketa koristit će se dislocirani korisnici krajnjih terminala za podatke i uredjaje za obradu podataka, imaoci i korisnici elektroničkih računskih centara, korisnici videotex uredjaja, korisnici faksimil uredjaja i korisnici teletex uredjaja.

Do kraja planskog razdoblja i u postplanskom razdoblju, na području obuhvata GUP-a Herceg Novi, predvidjeno je da će se instalirati:

- 81 teletex u planskom i 102 u postplanskom razdoblju,
- 117 videotex uredjaja do kraja planskog i 144 do kraja postplanskog razdoblja,
- 50 faksimila do kraja planskog i 58 do kraja postplanskog razdoblja i
- 533 krajnja terminala za podatke i uredjaja za obradu podataka do kraja planskog i 636 do kraja postplanskog razdoblja.

Razvoj telefonske mreže;

Razvoj digitalne mreže sve se više ubrzava, a krajem ovog planskog razdoblja prestat će izgradnja i proširenje komutacionih i prenosnih sistema u analognoj tehnici.

Izgradnja digitalne telefonske mreže, započinje prelazno razdoblje formiranja integrisane digitalne mreže telekomunikacija (IDN), do njenog pretvaranja u digitalnu mrežu sa integisanim službama (ISDN), što će uslijediti već u narednom deceniju.

Karakteristike digitalnih sistema komutacija i prenosa, utiču na ekonomičnost izgradnje mreža, s težnjom da se formiranje digitalne mreže sa integrisanim službama omogući već u fazi digitalizacije telefonske mreže.

Digitalizacija telefonske mreže temelji se na karakteristikama digitalnih sistema komutacija za savladavanje velikog telefonskog prometa, a za manje kapacitete psotoje rješenja sa izdvojenim stupnjevima, kontrolisanim centralama i sl.

Konstruktivne osobine komutacionih digitalnih sistema, utiču na planiranje izgradnje ekonomičnih digitalnih mreža i njenu buduću konfiguraciju.

Zbog postizanja ekonomičnih rješenja i iznalaženja optimalnog modela, buduće organizacije integrisane digitalne telefonske mreže u okviru GUP-a Herceg Novi, planiranje digitalizacije obuhvatilo je cijelo područje Opštine Herceg Novi, kao i susjedne opštine, radi ukazivanja na neka moguća rješenja vezana za odredjivanje kapaciteta budućeg digitalnog sistema komutacije u Herceg Novom i izbora izlaznih sistema prenosa ih Herceg Novog prema nižim i višim prometnim ravnama buduće integisane digitalne mreže na opštinskom prostoru Herceg Novog i na susjednim opštinskim prostorima istih, bliskih ili sličnih gravitacionih prometnih zona (Dubrovačka, Tivatska, Kotorska i Budvanska).

Fakultativne preporuke Generalnog plana razvoja telefonske mreže Jugoslavije, da se digitalizacija u načelu provodi s matičnim centralama u sadašnjim centrima mrežnih grupa ne daje najekonomičnije rješenje za područje Boke Kotorske, jer su rezultati mjerenja potvrdili da se 90 % medjumjesnog telefonskog prometa s područja mrežne grupe Kotor, odvija s drugim mrežnim grupama u Jugoslaviji i usmjerava prema višim prometnim ravnama preko Titograda, a manje od 10 % unutar mrežne grupe Kotor.

Glavna centrala mrežne grupe Kotor, periferno je locirana u odnosu na središte koncentracije, koje je najbliže Tivtu.

Tačnost postavke potvrđuje i podatak da je najveći broj postojećih medjumjesnih veza danas usmjeren prema Titogradu iz svih čvornih centrala na priobalnom prostoru Crne Gore, a naročito s područja čvornih centrala Herceg Novi, Tivat, Kotor i Budva, što ukazuje da bi posredovanje u sadašnjoj glavnoj centrali Kotor i u analognom i u digitalnom sistemu komutacije bilo suvišno i neekonomično.

Polazište predlagača budućeg modela organizacije digitalne mreže telekomunikacija na području Opštine Herceg Novi, Tivat, Kotor i Budva, koje ako se prihvati može da bude odlučujuće za buduću konfiguraciju integrisane digitalne mreže na priobalnom prostoru Crne Gore, temeljno je na činjeničnom stanju i rezultatima provedene optimizacije, za koju su ulazni podaci izmedju ostalog, korišćeni i iz GUP-ova i PPO-a za odnosna područja, uz uvažavanje svih relevantnih kriterija u postupcima obrade i traženju ekonomičnih rješenja za buduću organizaciju digitalne mreže sa integrisanim službama,

kod čega postojeća tradicionalna organizacija nije respektirana, kao budući osnovni koncept koherentnog razvoja integrisane digitalne telefonske mreže na području Boke Kotorske.

Kada bi se i prihvatile preporuke izgradnje digitalnih telefonskih mreža s matičnim centralama velikih kapaciteta, izbor lokacije takve centrale za područje Boke Kotorske, logično je da bi bio u Tivtu, što bi bilo i provedivo s obzirom na položaj trase i kapacitet postojećeg koaksijalnog kabla i takva je varijanta rješenja i obradjena kao druga u postupku optimizacije kroz sva tri programa.

Postupak optimizacije proveden u okviru PPO-a Herceg Novi, potvrdio je da je treća varijanta rješenja, sa matičnim digitalnim centralama u opštinskim središtima i odgovarajućim izdvojenim digitalnim stupnjevima na opštinskim prostorima, optimalna, uz uvjet da se sav daleki medjumjesni telefonski promet usmjeri preko zajedničke tandem digitalne centrale Titograd, kao i da se u bliskom medjumjesnom prometu izmedju susjednih matičnih digitalnih centrala uspostave poprečne spojne veze po principu svaka sa svakom, što postojeća mreža spojnih medjumjesnih kabela takodjer omogućuje, bez dodatnih proširenja i to i sa analognim VF i sa digitalnim PCM sistemima prenosa većih kapaciteta, kod kojih bi se potrebna odgranjenja vršila u telekomunikacionom centru Tivat, odnosno u objektu komutacionog čvora Radanovići.

Odabrana treća varijanta rješenja kao optimalna, realna je i u vremenu i u prostoru.

Planiranje potrebnog broja glavnih telefonskih priključaka na odnosnom prostoru, njihov raspored i gustoća najvažnija su polazna osnovica u planiranju razvoja telefonije na području obuhvata PPO-a i GUP-a Herceg Novi.

Kod izrade plana namijene GTP-a na području Opštine Herceg Novi, korišćeni su svi relevantni ulazni podaci iz GUP-a i PPO-a, a potreban broj telefonskih priključaka, odredjivan je prema kriteriju da se svakom domaćinstvu i svakoj drugoj vikend jedinici predvidi instaliranje po jednog telefona, kao i da se potreban broj GTP-a funkcionalnim sadržajima odredjuje na osnovi normativa.

Prema planu namjene na prostoru obuhvata GUP-a i PPO Herceg Novi, instalirat će se:

- 14296 GTP-a do kraja planskog razdoblja i
- 20407 GTP-a do kraja postplanskog razdoblja.

Od 14296 planiranih GTP-a u planskom razdoblju namijenjeno je:
- 3103 GTP-a funkcionalnim sadržajima,
- 200 GTP-a javnim govornicama i
- 10993 GTP-a domaćinstvima i vikend jedinicama.

Od 20407 GTO-a planiranih da se instaliraju do kraja postplanskog razdoblja, namijenjeno je:
- 3618 GTP-a funkcionalnim sadržajima,
- 258 GTP-a javnim govornicama i
- 16531 GTP domaćinstvima i vikend jedinicama.

Plan namjene GTP-a na područjima mjesnih zajednica,a iskazan je u slijedećem pregledu:

Naziv MZ	Br. GTP do 2001. god.				Br. GTP do 2015. god.			
	JTG	TFS	TDV	Ukupno	JTG	TFS	TDV	Ukupno
Kameno-Žlijebi	2	6	130	138	3	8	144	155
Kruševice	3	3	186	192	5	5	300	310
Mokrine	1	3	147	151	2	4	162	168
U b l i	1	0	44	45	1	2	80	83
Igalo	54	836	1727	2617	66	920	2385	3371
Mojdež	1	20	180	201	2	26	220	248
Prijevor	1	3	101	105	3	6	114	123
Ratiševina-Sušćepan-Trebesin	3	6	310	319	6	12	412	430
Sutorina	3	24	248	275	5	42	489	536
Meljine	8	212	326	546	10	240	484	737
Podi-Sasovići	4	18	350	372	6	22	497	520
Herceg-Novi	35	622	2092	2750	42	708	2792	3542
T o p l a	18	185	1692	1900	22	210	2358	2590
Baošići	8	124	247	379	10	142	618	770
Bijela	14	273	1068	1355	20	375	1679	2074
Đenovići	7	207	299	513	9	233	617	859
Zelenika	16	248	819	1083	20	282	1603	1905
Kamenari	5	32	298	335	6	47	535	588
Kumbor	5	131	249	385	7	152	402	561
Luštica	6	102	205	313	8	126	330	464
Njivice	4	48	270	322	5	56	315	376
S v e g a:	200	3103	10993	14296	258	3618	16531	20407

Predvidjanje potrebnog broja ostalih telekomunikacijskih priključaka na odnosnom prostoru, najvažnija je polazna osnovica u planiranju digitalne mreže telekomunikacija i pripremi za stvaranje digitalne mreže sa integisanim službama.

Prema planu namijene na području GUP-a i PPO-a Herceg-Novi, instalirat će se:

- 1851 ostali telekomunikacijski priključak do kraja planskog razdoblja i
- 2123 ostala telekomunikacijska priključka do kraja postplanskog razdoblja.

Od 1851 ostalog telekomunikacijskog priključka u planskom razdoblju, namijenjeno je:

- 85 priključaka telexa,
- 85 priključaka teletexa,
- 117 priključaka videotexa,
- 50 priključaka faksimila
- 552 priključaka krajnjih terminala za podatke i
- 962 priključka na sisteme funkcionalnih mreža i signalne sisteme.

Od 2123 ostala telekomunikacijska priključka, predvidjena da se instaliraju do kraja postplanskog razdoblja, namijenjeno je:

- 1o2 priključka telexa,
- 1o2 priključka teletexa,
- 144 priključka videotexa,
- 56 priključka faksimila,
- 636 priključaka krajnjih terminala za podatke i
- 1081 priključak na sisteme funkcionalnih mreža i signalne sisteme.

Plan namijena ostalih telekomunikacijskih priključaka na području GUP-a i PPO-a Herceg Novi, koji će se instalirati do kraja planskog razdoblja, iskazan je u slijedećem pregledu:

Naziv MZ	TLX	TTX	VTX	FAX	KTP	SGV	U k u p n o
Kameno-Žlijebi	1	1	1	1	2	6	12
Kruševice	-	-	-	-	-	6	12
Mokrine	-	-	-	-	-	-	-
U b l i	-	-	-	-	-	-	-
Igalo	18	18	30	16	172	220	747
Mojdež	-	-	-	-	-	-	-
Prijevor	-	-	-	-	-	-	-
Ratiševina-Sušćepan-Trebesin	-	-	-	-	-	-	-
Sutorina	1	1	1	1	2	6	12
Meljine	4	4	4	2	18	220	244
Podi-Sasovići	-	-	-	-	-	-	-
Herceg Novi	28	28	48	14	216	268	602
T o p l a	4	4	4	1	20	32	66
Baošići	2	2	2	1	12	16	35
Bijela	6	6	6	3	24	16	61
Đenovići	2	2	2	1	12	16	35
Zelenika	10	10	10	5	40	60	135
Kamenari	1	1	1	-	2	6	11
Kumbor	6	6	6	4	22	80	124
Luštica	1	1	1	-	4	6	13
Njivice	1	1	1	-	6	12	21
S v e g a:	85	85	117	50	552	962	1851

Plan namjene ostalih telekomunikacijskih priključaka na području GUP-a i PPO-a Herceg Novi, koji će se instalirati do kraja postplanskog razdoblja, iskazan je u slijedećem pregledu:

Naziv MZ	TLX	TTX	VTX	FAX	KTP	SGV	U k u p n o
Kameno-Žlijebi	1	1	1	1	2	6	12
Kruševice	-	-	-	-	-	6	6
Mokrine	-	-	-	-	-	-	-
U b l i	-	-	-	-	-	-	-
Igalo	20	20	34	18	184	240	248
Mojdež	-	-	-	-	-	-	-
Prijevor	-	-	-	-	-	-	-
Ratiševina-Sušćepan-Trebesin	-	-	-	-	-	-	-
Sutorina	2	2	2	1	4	8	19
Meljine	5	5	5	2	22	220	259
Podi-Sasovići	-	-	-	-	-	-	-
Herceg Novi	32	32	56	16	230	280	646
T o p l a	6	6	6	3	30	40	100
Baošići	3	3	3	2	18	22	51
Bijela	8	8	8	4	32	24	84
Đenovići	3	3	3	1	18	24	52
Zelenika	12	12	14	6	50	80	174
Kamenari	1	1	1	-	4	8	15
Kumbor	6	6	8	4	28	90	142
Luštica	1	1	1	-	6	8	17
Njivice	2	2	2	-	8	16	30
S v e g a:	102	102	144	58	636	1081	2123

Kratice:

- JRG = javna telefonska govornica
- TFS = telefoni funkcionalnih sadržaja
- TDV = telefoni domaćinstava i vikend jedinica
- TLX = telex priključci
- TTX = teletex priključci
- VTF = videotex priključci
- FAX = faksimil priključci
- KTP = krajnji terminali za podatke
- SGV = signalne veze daljinskih sistema i veze funkcionalnih mreža

Na osnovi plana namjene i rasporeda GTP-a na prostoru obuhvata GUP-a i PPO Herceg Novi koncipiran je budući model organizacije integrirane digitalne telefonske mreže na prostoru opštine, sa jednom matičnom digitalnom centralom u Herceg Novom i 7 izdvojenih digitalnih pretplatničkih stupnjeva u Sutorini, Njivicama, Zabrdju, Kruševicama,Kamenom, Zelenici i Bijeloj, akceptirajući postojeće lokacije analognih centrala za koje je

postupcima optimizacije potvrdjeno da su optimalne, s tim da će se postupno zamjenjivati izdvojenim digitalnim pretplatničkim stupnjevima odgovarajućeg kapaciteta.

Centralizirani digitalni sistem pretplatničke telefonske mreže na području Opštine Herceg Novi, činit će jedna matična digitalna centrala, kapaciteta 200 priključnih modula, sa 25.600 priključaka, od kojih je:

- 88 priključnih modula sa 11.264 priključaka namijenjeno GTP-ima na području pretplatničke telefonske mreže Herceg Novi;
- 96 priključnih modula sa 12.288 priključaka dislocirano na 7 izdvojenih digitalnih pretplatničkih stupnjeva u Sutorini, Njivicama, Zabrdju, Kruševicama, Kamenom, Zelenici i Bijeloj i
- 16 priključnih modula sa 2.028 priključaka namijenjeno spojnim vezama matične digitalne centrale Herceg Novi sa digitalnom tandem centralom Titograd, sa susjednim matičnim digitalnim centralama Dubrovnik, Tivat, Kotor i Budva i sa izdvojenim digitalnim pretplatničkim stupnjevima u Sutorini, Njivicama, Zabrdju, Kruševicama, Kamenom,Zelenici i Bijeloj.

Spojne veze na svim nivoima prometnih ravni (LC-IS, LC-LC i LC-TC), planirane su da se ostvaruju digitalnim PCM sistemima prenosa po RR UKV vezama i u podzemnim koaksijalnim i simetričnim kabelima i to na slijedećim relacijama:

1. LC Herceg Novi - TC Titograd, sa 480 s.v. u planskom razdoblju i sa 1080 s.v. u postplanskom razdoblju;
2. LC Herceg Novi - LC Dubrovnik, sa 3o s.v. u planskom razdoblju i sa 60 spojnih veza u postplanskom razdoblju;
3. LC Herceg Novi - LC Tivat, sa 30 s.v. u planskom i sa 60 spojnih veza u postplanskom razdoblju;
4. LC Herceg Novi - LC Kotor, sa 30 s.v. u planskom i sa 60 spojnih veza u postplanskom razdoblju;
5. LC Herceg Novi - LC Budva, sa 30 s.v. u planskom i sa 60 s.v. u postplanskom razdoblju;
6. LC Herceg Novi - IS Sutorina, sa 60 x.v. i u planskom i u postplanskom razdoblju;
7. LC Herceg Novi - IS Njivice, sa 30 spojnih veza i u planskom i u postplanskom razdoblju;
8. LC Herceg Novi - IS Zabrdje, sa 30 s.v. i u planskom i u postplanskom razdoblju;
9. LC Herceg Novi - IS Kruševice, sa 30 s.v. i u planskom i u postplanskom razdoblju;
10. LC Herceg Novi - IS Kameno, sa 30 s.v. i u planskom i u postplanskom razdoblju;
11. LC Herceg Novi - IS Zelenika, sa 180 s.v. u planskom i sa 240 s.v. u postplanskom razdoblju;
12. LC Herceg Novi - IS Bijela, sa 240 s.v. u planskom i sa 300 s.v. u postplanskom razdoblju.

Do kraja planskog razdoblja na prostoru Opštine Herceg Novi, treba da se uspostavi 1.200 spojnih veza po PCM sistemima prenosa i to 600 s.v. sa IS na području opštine, 120 s.v. na LC u susjednim opštinama i 480 s.v. sa TC Titograd.

Do kraja postplanskog razdoblja, ukupno će se uspostaviti 2.020 spojnih veza i to 720 spojnih veza sa IS na području opštine, 240 s.v. sa LC u susjednim opštinama i 1.080 s.v. sa TC Titograd.

Kapaciteti komutacionih i prenosnih sistema, sa brojem planiranih GTP-a u pojedinim naseljima Opštine Herceg Novi i u planskom i u postplanskom razdoblju, iskazani su u slijedećem pregledu:

Naziv AIfC-naselje	Broj GTP-a 2001.g.	Broj GTP-a 2015.g.	Kapacitet AIfC 2001.g.	Kapacitet AIfC 2015.g.	Broj spoj.veza IS-LC	Broj spoj.veza LC-LC	Broj spoj.veza LC-IC
ČC (LC) Herceg Novi	7958	10511	10000	11260	600 720	120 240	480 1080
- Herceg-Novi	2750	3542					
- Topla	1900	2590					
- Igalo	2559	3371					
- Žvinje	58	58					
- RST	319	430					
- Podi i Sasovići	372	520					
KC (IS) Zelenika	2014	3200	2048	4096	180 240		
- Zelenika	1083	1905					
- Meljine	546	734					
- Kumbor	385	561					
- KC (IS) Bijela	2582	4291	4000	5120	240/300		
- Bijela	1355	2074					
- Kamenari	335	588					
- Baošići	379	770					
- Djenovići	513	859					
KC (IS) Sutorina	584	912	700	1024	60/60		
- Sutorina	275	536					
- Prijevor	108	123					
- Mojdež	201	248					
KC (IS) Kruševice	192	310	300	384	30/60		
- Kruševice	166	188					
- Vrbanj	20	110					
- Orijen Luka	6	12					
KC (IS) Kameno	334	406	500	512	30/60		
- Kameno	100	117					
- Mokrine	151	168					
- Žlijebi	38	38					
- Ubli	45	83					
KC (IS) Njivice	332	376	400	512	30/60		
- Njivice	332	376					
KC (IS) Zabrdje	313	464	400	512	30/60		
- Zabrdje	43	114					
- Rose	38	52					
- Klinci	22	38					
- Mrkovi	19	26					
- Žanjice	72	88					
- Mirište	6	12					
- Radovanići	107	134					

Rekapitulacija:

AIfC-naselje	Broj GIP-a		Kapacitet AIfC		Broj spoj. veza		
	2001.	2015.	2001.	2015.	LC-IS	LC-LC	LC-TC
ČC (LC)					600	120	480
Herceg-Novi	7958	10511	10000	11260	720	240	1080
KC (IS)					180		
Zelenika	2014	3200	2048	4096	240		
KC (IS)					240		
Bijela	2582	4291	4000	5120	300		
KC (IS)					60		
Sutorina	584	912	700	1024	60		
KC (IS)					30		
Kruševice	192	310	300	384	60		
KC (IS)					30		
Kameno	334	406	500	512	60		
KC (IS)					30		
Njivice	332	376	400	512	60		
KC (IS)					30		
Zabrdje	313	464	400	512	60		
Sveukupno:	14309	20470	18348	23420	600 / 720	120 / 240	480 / 1080

Smjernice za izradu planova nižeg reda:

Detaljna razrada proširenja i rekonstrukcije postojećih, odnosno izgradnju novih pretplatničkih telefonskih mreža na prostoru Opštine Herceg Novi na prostoru obuhvata GUP-a, treba da slijedi u okviru Detaljnih urbanističkih planova, kao idejnih rješenja.

Idejna rješenja pretplatničkih telefonskih mreža u okviru detaljnih urbanističkih planova, treba nastavno da slijede generalna rješenja data u priloženom grafičkom prikazu u mj. 1:5000, s kojim treba da se uskladjuju i u odnosu na odabrane trase izgradnje kablovske telefonske kanalizacije (klasične i mini) i u odnosu na kapacitete podzemnih distribucionih kablova u ograncima iz postojećih ili novih glavnih pružnih kablova.

Idejna rješenja u okviru detaljnih urbanističkih planova, treba da sadrže:

- analizu postojećeg stanja mreže,
- tehničko rješenje zadatka,
- plan namijene telekomunikacijskih priključaka,
- plan distribucije kablovskih parica i raspored unutrašnjih i vanjskih kablovskih izvoda, sa pripadajućim brojem telekomunikacijskih priključaka prema namijeni,

- situaciono rješenje podzemne kablovske distribucione pretplatničke telefonske mreže u mj. 1:1000,
- tehnički opis i
- predračun troškova.

Provedbene odredbe;

Dalju razgradnju pretplatničke telefonske mreže na prostoru obuhvata GUP-a Herceg Novi, treba nastaviti s podzemnim distribucionim kablovima tipa TK 59 i TK 59M i to isključivo u kabelskim kanalizacijama do unutrašnjih kabelskih izvoda i do vanjskih kabelskih izvoda, odnosno izvoda na stupićima ili u oknima kabelskih kanalizacija.

U osnovnim pravcima razvoja pretplatničkih telefonskih mreža podzemnu distribucionu pretplatničku mrežu treba graditi sa kabelima TK59 u standardnoj kabelskoj kanalizaciji sa cijevima Ø 110 mm i sa standardnim oknima, a unutar pojedinih zona i blokova podzemnu distribucionu mrežu treba razgradjivati sa kabelima TK 59 u mini kabelskoj kanalizaciji sa cijevima Ø 50 mm (fleksibilnima) i sa mini oknima.

3.11.3. Radio-televizijski sistem;

Područje Opštine Herceg Novi pripada RTV centru Titograd, koji inače RTV signalima pokriva područje SR Crne Gore, što je, zbog konfiguracije terena, težak i složen zadatak, posebno u akvatoriju Bokokotorskog zaliva.

Prvi program radio Titograda skoro u cjelini pokriva područje opštine, a boljem informisanju stanovništva u ovoj opštini doprinosi i lokalna stanica Herceg Novi, koja emituje program i na UKT talasima.

Prvi program televizije Titograd je najrazvijeniji, a prima se preko relejne stanice Lovćen i TV repetitora Žvinje kod Njivica, koji se koristi i za drugi program. Istovremeno, preko ovih objekata, obavlja se prijem i prvog i drugog programa italijanske televizije.

S obzirom na značaj prvog radio programa Titograda u sistemu informisanja, neophodno je obezbijediti njegovu kvalitetnu čujnost na čitavom području Opštine Herceg Novi. Oba radio programa biće emitovana istovremeno na srednjim i UKT talasima, kao i dosada. Da bi se ostvarila bolja pokrivenost TV signalima u narednom periodu, potrebno je proširiti mrežu pretvarača, pri čemu će limitirajući faktor biti iskorišćenost frekventnog spektra.

Do 2001. godine treba očekivati uvodjenje satelita u radio i TV kombinacijama. Uvodjenjem satelita, radio-televizijske difuzije, omogučit će se potpuna efikasnost u pogledu pokrivenosti područja opštine radio i TV signalima.

U okviru Informativnog centra, radi lokalna radio stanica koja će u vremenu koje nailazi, vjerovatno moći znatno razviti lokalni radio program i pripremiti formiranje lokalnog (regionalnog) televizijskog centra sub-regiona Boke Kotorske (prema Prostornom planu SR Crne Gore), kome pripadaju opštine Herceg Novi, Kotor, Tivat i Budva.

3.12. Zaštita životne sredine:

Ugroženost životne sredine, ekspanzionističkim ponašanjem čovjeka u sistemu ČOVJEK-PRIRODA, dovela je danas do situacije (u širokom spektru predviđanja mogućih poslijedica), da se ta oblast već formira kao naučna disciplina iako je u suštini morala biti utkana u sve djelatnosti čovjeka.

U metodološkom pristupu, mora se voditi računa o slijedećim činjenicama:

- Sam pojam prostornog planiranja (na svim nivoima-razvojni,regulacioni), u sebi ima osnovnu komponentu davanja takvih rješenja koja obezbijeđuju uslove odgovarajuće zaštite životne sredine.

  Problem koji se kondenzovao kao posebna naučna disciplina (opasnost od sektorskog tretiranja problema), direktna je poslijedica slijedećih procesa:

  - Nepostojanje prostornih planova ili donošenje planova sa rješenjima koja ne obezbijedjuju uslove zaštite,
  - Nesprovodjenje prostornih planova, odnosno odstupanja od rješenja i izgradnja pojedinih objekata i kapaciteta, koja narušavaju postojeću i pogoršavaju buduću izgradnju na određenim prostorima,
  - Izvodjenje objekata prema rješenjima valjanih prostornih planova ali bez tehnoloških rješenja koja bi pratila dobro postavljenu prostornu situaciju.

- Izdvajanje posebnog poglavlja u prostornim planovima sa temom zaštite i unapređenja životne sredine, podrazumijeva samo bilansiranje i specifikaciju već ugrađenih rješenja koja su data pored ostalih i u tu svrhu.
- Rješenja koja obezbijeđuju odgovarajuću zaštitu i unapređenje životne sredine na nivou prostornog planiranja, mogu se dobiti na dva osnovna principa:
  - Poboljšati uslove i zaštitu životne sredine odgovarajućom lokacijom koja to obezbijeđuje;
  - Uslovljavanjem određenih tehničko-tehnoloških rješenja na opredjeljenoj lokaciji.

  Primjena prvog "lokacijskog" principa je u svakom slučaju prihvatljivija do granice kada se remeti funkcionalni sistem prostornog rješenja.

  Drugi, "tehnološki" princip je znatno skuplji (na pr. 20-30 % investicija za postrojenje za prečišćavanje SO_2).

  Optimalni planerski princip mora biti kombinovani i to u prvom koraku primjenom lokacijskog metoda. Ako na graničnom lokacijskom rješenju (ili skučenosti fizičkih uslova), uslovi zaštite nisu još uvijek zadovoljavajući, moraju se usloviti tehnološka rješenja prečišćavanja.

  Spektar emisionih zagađivača, dat je u grafičkom prilogu.

  U odnosu na dominantne sfere zagađenja (vazduh, voda, kopno), svakako je od presudne važnosti zagađenja, odnosno zaštite mora kao resursa prioriteta privrede-turizma.

P_t

MATRICA ZAGAĐIVAČA

nivo GRUPA ImZ

	1	2	3
A	ČVRSTE MAT.	TEČNOST	GASOVI
B	ORGANI-ZMI	TOPLOTA	ZRAČE-NJA
C	MIRISI	ZVUK	FORMA

W_t X_t Y_t Z_t

Zagađenje vazduha;

U prostoru Opštine Herceg Novi, nije mjerena koncentracija zagađenja vazduha, vjerovatno što nije bilo potrebe. Međutim, izgradnjom izvora zagađenja-kotlovnica, problem se mora planerski razmotriti:

Prisutno je 19 kotlovnica, uglavnom bez većih koncentracija i kratkom sezonom grijanja, osim situacije u Igalu, gdje za potrebe Instituta "Dr.Simo Milošević", rade konstantno 3 kotlovnice na malom prostoru, što sigurno izaziva nepoželjne efekte od strane SO_2 i njegovih soli.

Problem se može planerski prevazići na dva načina:

- Ukoliko se sistem toplotnih pumpi, koji se eksperimentalno izvodi u II fazi Instituta, polaže kao efektan i racionalan, trebalo bi ga primjeniti na čitavom prostoru gdje ima potrebe za grijanjem i gašenjem ložišta kotlovnica.
- Objedinjavanjem bliskih kotlarnica u jednu sa jednim dimnjakom, čime bi se dobili racionalniji sistemi.

Neophodna je ekološka analiza eventualno mogućih poslijedica primjene toplotnih pumpi u većoj mjeri zbog hlađenja mora na tačkama vraćanja ohlađene vode i uticaja na mikrobiosferu mora.

Zagađivanje kopna;

Problem zagađenja kopna, osim svakodnevnog neregulisanog odlaganja smeća i formiranja privatnih "divljih" deponija, nije faktor koji znatnije ugrožava životnu sredinu. Gradska deponija smeća u MZ Ubli, nije sanitarno organizovana i mora se regulisati barem u kategoriju "sanitarna deponija".

Problemi zaštite pejzaža zbog odlaganja smeća niz padinu, ostaje zasad neriješen,posebno što se deponija nalazi u kontakt zoni Nacionalnog parka "Orijen" i prostora zaštićenog od strane UNESKO-a (prema Kotoru.

Zagađenje voda:

Stanje zagađenja u Hercegnovskom zalivu;

Čestice

Ova vrsta zagađenja nije praćena na području zaliva. Medjutim, može se očekivati izvjesni dotok prirodnim putevima-spiranjem sa obale uslijed obilnih padavina, naročito sa područja gdje se intenzivno gradi, odnosno narušavaju prirodni profili obala.

Radijacija;

U tabeli 3.12. a, dat je prikaz beta radioaktivnosti i radioaktivnosti od ^{40}K iz uzoraka vode i sedimenata u Hercegnovskom zalivu. Vrijednosti su, u zalivu 3 puta veće od Goldbergovih vrijednosti za "svjetsko more", ali ipak niži od vrijednosti za sjeverni Jadran. U poredjenju sa kopnenim površinskim vodama, nivo totalno beta-radioaktivnosti vode je za 2-3 reda veličine viši. Medjutim, to se ipak uklapa u norme u maksimalno dozvoljenim dozama kontaminacije.

Mikroelementi;

Od hemijskih zagađivača na ovom području, mikroelementi su pored deterdženata, i najvažniji i najopasniji.

Dobra saglasnost navedenih vrijednosti sa Goldbergovim vrijednostima postoji za kalcijum, broj, troncijum, jod i barijum, ali mnogi mikroelementi su nađeni u količini od 10.-100.000 puta u većoj od one za "svjetsko more". Ovo nije slučajno, već je izabrano antropogenim faktorom, o čemu svjedoče i maksimalna odstupanja za teške metale (hrom, bakar, mangan, cink, gvoždje i kadmijum) - do pet redova veličine. Naročito je važno napomenugi da su vrlo visoke količine nađene rastvorene u tečnoj fazi, odakle se lako prenose u organizme (naročito dagnji, kamenice i sl.), i tamo akumuliraju. Faktori poredjenja sa Kotorskim zalivom, iznose od 1,0-2,0 što znači da su koncentracije mikroelemenata u Hercegnovskom zalivu 1-2 puta veće nego u Kotorskom.

Mikrobiološko zagađenje;

Zagađenje mogućim uzročnicima bolesti ljudi, je na području Zaliva vjerovatno već zbog toga što ne postoji dobra kanalizacija kolektorskog tipa za sve stambene, hotelske i druge objekte. Broj, vrsta i rasprostranjenost infektivnih jezgara, varira sezonski u zavisnosti mnogih faktora i o tome treba voditi računa, jer su u Mediteranu poznate već pomenute epidemije većih razmjera.

Mogući izvori zagađenja;

Razmatrajući podatke o fizičkom, hemijskom i mikrobiološkom zagađenju Hercegnovskog zaliva i imajući na umu režim voda, struja i vjetrova, predpostavljamo da su najvažniji izvori zagađenja zaliva slijedeći:

1.- Remontni Zavod "Sava Kovačević" - Tivat
2.- Brodogradilište "Veljko Vlahović"-Bijela
3.- Neuređeni kanalizacioni sistemi od Bijele do Igala

Mada se može učiniti negolično da tako udaljeni objekti (u Tivtu i Bijeloj) mogu uticati na zagađenje Hercegnovskog zaliva, sastav i koncentracija mikroelemenata to dokazuju. Ovom širokom rasprostranjenju, doprinose snažne struje u pravcu Herceg Novog i velika količina čestica u vodi, koja mogu da posluže kao nosači.

Nauredna kanalizacija, naročito za vrijeme ljetnjeg pritiska turista, kada je temperaturni režim povoljan, može da predstavlja vrlo značajan izvor kako hemijskog (deterdženti,ulja), tako i mikrobiološkog zagađenja. ovo utiče kako na privlačnost voda na plažama, tako i na povečanu mogućnost prenošenja nekih bolesti na stanovništvo.

Uticaj zagađenja na živi svijet Hercegnovskog zaliva
i stanovništvo priobalnih naselja;

Stanje povećane zagađenosti, svakako utiče na degradaciju živog svijeta zaliva. O tome već govori činjenica o organskoj produkciji (biomasi) u Bokokotorskom zalivu. U unutrašnjem dijelu ovog fjorda, biomasa iznosi 39,003 gr/m^2, u Tivatskom 37,083 gr/m^2, a u Hercegnovskom zalivu 16.953 gr/m^2. Znači da biomasa ovog poslijednjeg ne iznosi ni polovinu biomase u unutrašnjosti zaliva, bez obzira na priliv sviježe vode sa otvorenog mora. To se normalno odražava i na sastav i gustinu riblje populacije.

Lepetić (1965) je konstatovao da su sastav i gustina riblje populacije znatno siromašniji nego u unutrašnjosti Bokokotorskog zaliva (manje i vrsta, i dvostruko manja količina ulovljene ribe po jednim potezom kočom). Ove i prošle godine, utvrđene vrijednosti parametara su još niže. Prema tome, ne može se govoriti o mogućnostima ekonomskog ribolova na ovom području. Medjutim, vjerovatno je moguće organizovati sportski ribolov, što je atraktivno i za stanovništvo i za turiste. Pošto nema ni lokacije za izgradju gajilišta riba i školjaka, moguća je jedino izgradnja manjih plutajućih parkova za školjske ili kavezni sistem za ribe.

Zagađenje može da djeluje i na stanovništvo i turiste iz ovog područja. Akumulirane hemijske supstance iz riba, a naročito školjaka, mogu da se dopunjuju u masnom tkivu konzumenata, odakle nastavljaju da konstantno truju organizam.

Isti organizmi mogu da predstavljaju prenosioca određenih bolesti bakterijske, virusne ili parazitološke prirode (pored već navedenih i razne helmintoze, kao anizakiazis i dr.).

Vrednovanjem relativnih odnosa zagađenja u pojedinim mjesnim zajednicama u tri stepena zagađenja po svakoj vrsti zagađivača u svakoj sferi, dobijeni su slijedeći koeficijenti ukupnog stanja:

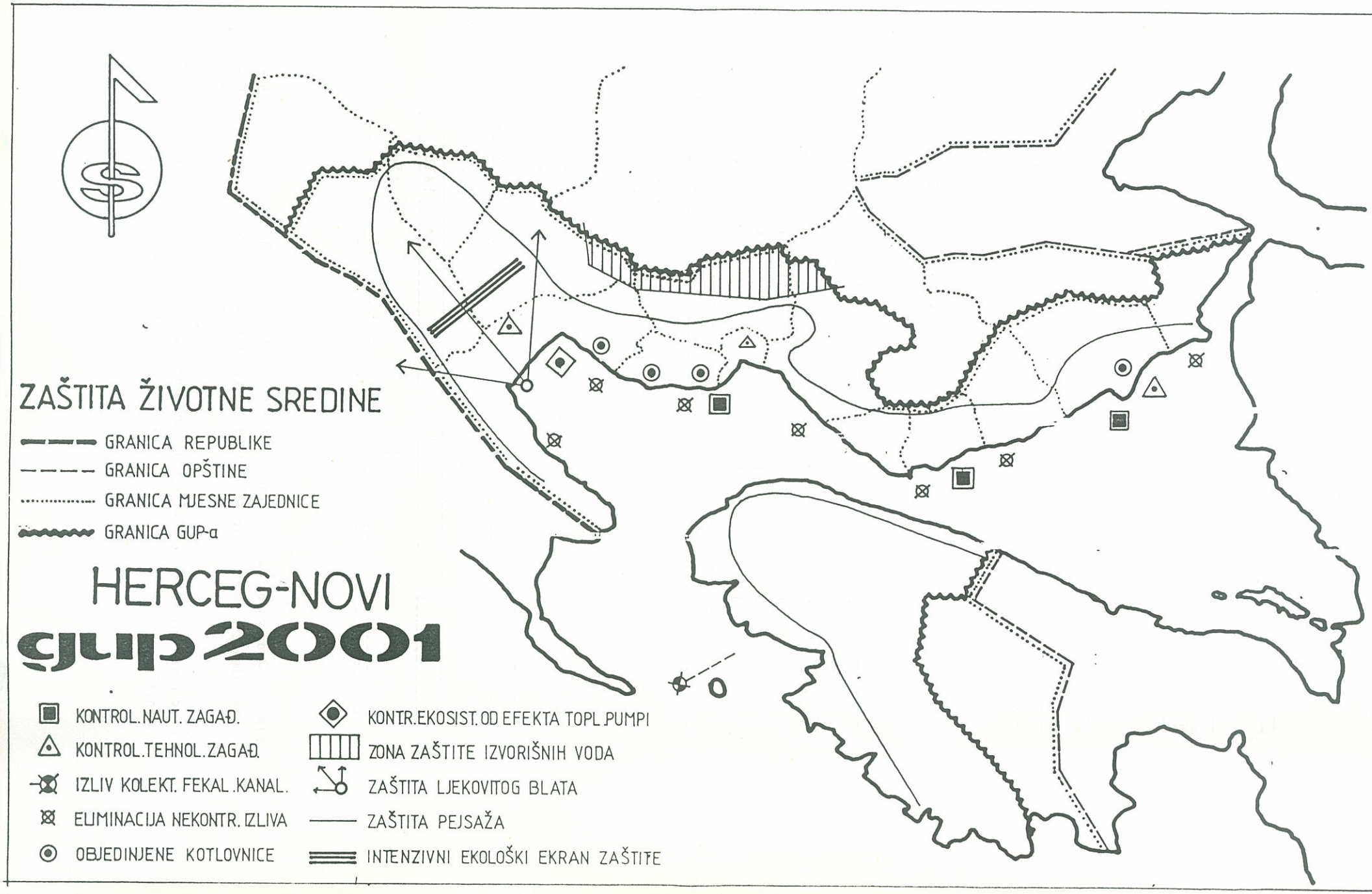
ZAŠTITA ŽIVOTNE SREDINE
GRANICA REPUBLIKE
GRANICA OPŠTINE
GRANICA MJESNE ZAJEDNICE
GRANICA GUP-a
HERCEG-NOVI
GUP 2001
KONTROL. NAUT. ZAGAĐ.
KONTROL. TEHNOL. ZAGAĐ.
IZLIV KOLEKT. FEKAL. KANAL.
ELIMINACIJA NEKONTR. IZLIVA
OBJEDINJENE KOTLOVNICE
KONTR. EKOSIST. OD EFEKTA TOPL. PUMPI
ZONA ZAŠTITE IZVORIŠNIH VODA
ZAŠTITA LJEKOVITOG BLATA
ZAŠTITA PEJSAŽA
INTENZIVNI EKOLOŠKI EKRAN ZAŠTITE

GUP Herceg-Novi 2001. tabela 3.12.a.

IMISIJA ZAGAĐIVAČA

br.	Mjesna zajednica REJON	zagađenje 1985.	zagađenje 2001.
07.	Kameno-Žlijebi	o	o
08.	Kruševice	1	o
13.	Mokrine	o	o
18.	Ubli	8	2
I.	SJEVERNI	9	2
05.	Igalo	14	5
11.	Mojdež	o	o
15.	Prijevor	o	o
16.	Ratiševina-Sušćepan-Trebesin	2	o
17.	Sutorina	5	2
II.	ZAPADNI	21	7
12.	Meljine	1o	3
14.	Podi-Sasovići	1	o
19.	Herceg-Novi	13	4
20.	Topla	13	4
III.	SREDIŠNJI	37	11
01.	Baošići	8	2
02.	Bijela	11	5
03.	Djenovići	7	2
04.	Zelenika	11	4
06.	Kamenari	8	2
09.	Kumbor	7	2
IV.	ISTOČNI	52	17
10.	Luštica	1	o
V.	JUŽNI	1	o
	OPŠTINA	120	37

U pogledu zagađenja MZ koje se nalaze u prostoru obrade GUP-a, odnos koeficijenata zagađenja prema MZ izvan GUP-a je 111:9 u stanju 1985.godine, dok u planiranom 2001. godine 36:1.

Ako znamo da je broj MZ obuhvaćenih (potpuno ili djelimično) 15, a van GUP-a 5, onda imamo pokazatelj prosječnog zagađenja MZ u zoni GUP-a 7,4 (prosjek opštine je 6,5), a van GUP-a 1,8.

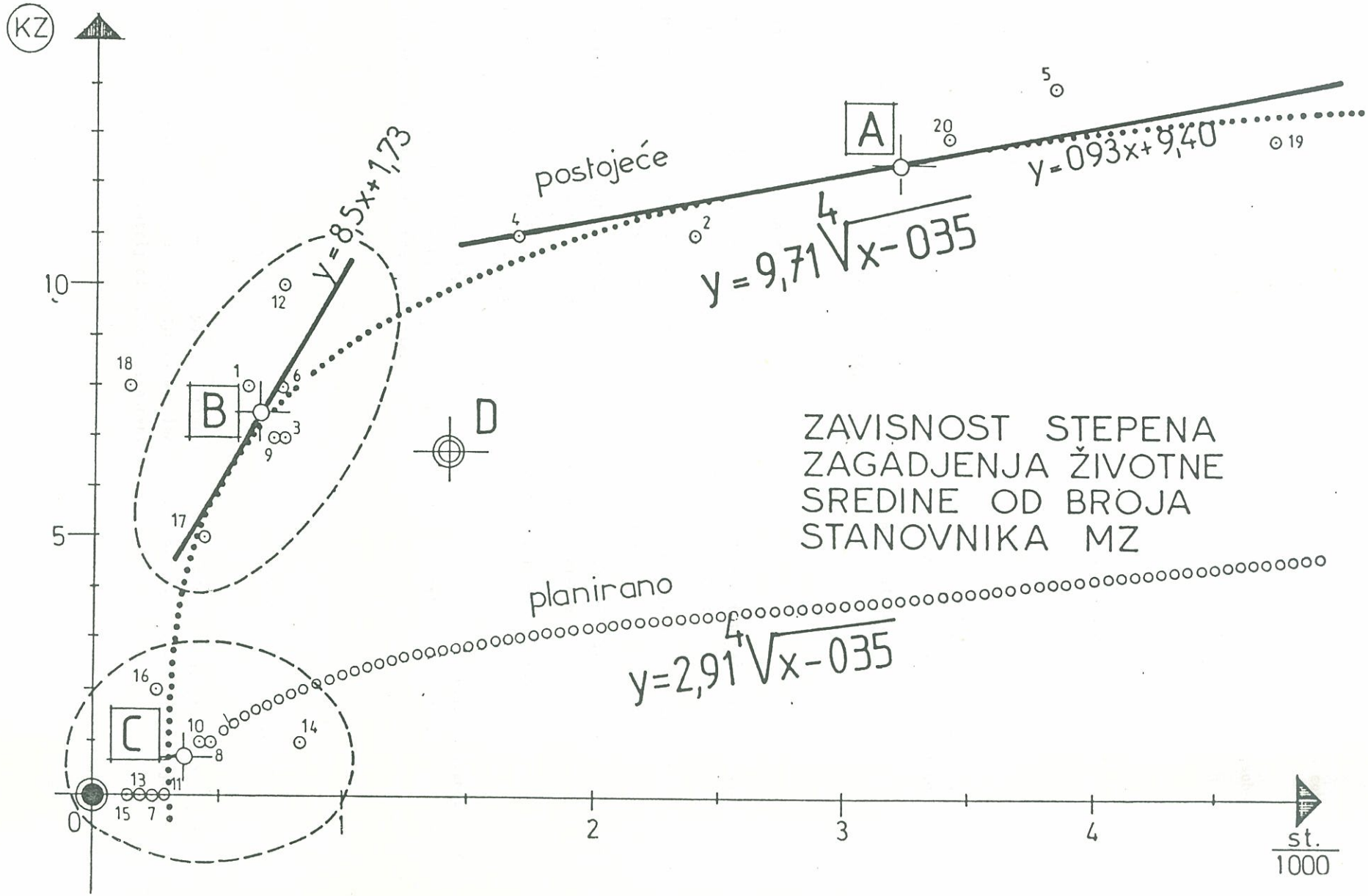

ZAVISNOST STEPENA ZAGADJENJA ŽIVOTNE SREDINE OD BROJA STANOVNIKA MZ

To je i logično zbog koncentracije i priliva stanovnika u priobalje, što povlači za sobom povećani efekat zagađenja.

Ako postavimo podatke o broju stanovnika i snimljene koeficijente zagađenja u medjusobni odnos, dobit ćemo grafikon sa slijedećim karakteristikama:

Primjećuje se koncentracija tri nezavisne grupe Mjesnih zajednica:

A: Naselje gradskog karaktera sa zagađenim koeficijentom iznad 10
B: Naselja poluurbanog (mješovitog i obalskog karaktera) sa KZ između 5-10
C: Ruralna naselja sa KZ ispod 5.

Prosječni stepen zagađenja iznosi 6,5 (t.D.).

Planerskim akcijama u periodu do 2001.godine, morao bi se taj ukupni prosjek svesti na ispod 2,00 s tim da se sadašnja najzagađenija područja dovedu u situaciju KZ manji od 5.

U ukupnom planiranom konceptu ima malo mogućnosti poboljšanja situacije lokacijskim postupcima, a problemi će se rješavati tehnološkim izmjenama.

Rezime glavnih rješenja je slijedeći:

- Ukinuti kotlovnice izgradnjom sistema toplotnih pumpi, ukoliko se pokaže kao racionalnije i neopasno po mikro-eko-sistem priobalja (lokalno hlađenje mora);
- Sprovesti sve tehnološko-tehničke mjere zaštite mora od zagađenja u Brodogradilištu Bijela, luci i marini Zelenika, kao i svim drugim lučicama.
- Usloviti i kontrolisati mikro-planerske mjere zaštite zemljišta i pritoka rijeke Sutorine u toku izgradnje i eksploatacije Servisne zone u zaledju Igala;
- Kontrolisati i spriječiti izlive u more svih voda osim prečišćenih i atmosferskih. Poseban režim za pogone tehničkih sistema (Servisna zona, Zelenika, Bijela);
- Arhitektonsko-urbanistički neplanski ambijenti, moraju u toku izrade i revizije planova (mimo regulacionih), posebnu pažnju posvetiti sanaciji i rekonstrukciji ovakvih prisutnih efekata vizuelnog zagađenja.

Groblja:

Za dimenzionisanje prostora groblja, primijenjen je normativ 2,0-3,0 m2/stanovniku, odnosno prosječno 2,5 u programiranju.

Rješenjem u okviru GUP-a nameće se potreba intervencija na određenim lokacijama zbog koncentracije stanovništva u nekim djelovima, iako konačni bilans daje (zbog potencijala groblja u zaledju) pokazatelj od 3,13 m2/stanovniku.

Prostorne intervencije koje se predlažu su u slijedećim mjesnim zajednicama:

05. Igalo: Problem postojećeg groblja u prostoru "Solila" je u vodoplavnosti rijeke Sutorine, kao i visoke podzemne vode. Predlaže se izgradnja novog groblja površine do 1,70 ha na višim terenima, na uzvišenju iza benzinske pumpe linearno organizovanog. Stara lokacija bi se sukcesivno pretvarala u parkovsku površinu u zoni između planirane III faze Instituta i sportskog centra.

19. Herceg Novi: Groblje na Savini treba pružiti istočno i zapadno od postojećeg, do dimenzije od 1,75 ha, kako bi se pokrila populacija i MZ Meljine.

20. T o p l a: Predlaže se izgradnja novog groblja od 1,30 ha, na prostoru između Bajera i Čela, buduće saobraćajnice Topla-Podi i kompleksa zelenila oko "Španjole".

02. Bijela: Postojeće groblje treba proširiti do 0,80 ha.

03. Đenovići: Takodje proširenje do dimenzije 0,50 ha, kako bi se pokrila i populacija MZ Baošići.

Na ovaj način, dobila bi se ukupna površina u prostoru GUP-a od 9,35 ha, što daje pokazatelj od 3,13 m2/stanovniku.

Ostala groblja (pogotovo sa zaštićenim sakralnim objektima), treba planski uređivati i održavati bez potrebe proširenja.

Eventualna ideja o krematizaciji, za ovaj planski period nije realna.

GUP Herceg Novi 2001. tabela 3.12. b

NACRT PLANA

Groblja 2001. Normativ 2-3,00 m^2/st.

Br.	MZ /gravitacija/ REJON	stanovnika	Program F /ha/ pros.2,5 m^2/st.	Prema GUP-u 2001.	m2/stanov.
05.	Igalo	4.974	1,24	1,68[x]	3,38
11.	Mojdež	623	0,16	0,25	4,01
16.	Ratiševina-Sušćepan-Trebesin	977	0,24	0,25	2,56
17.	Sutorina	781	0,20	1,00	12,80
II	ZAPADNI	7.355	1,84	3,18	4,32
12.	Meljine	939	0,23	(u MZ 19)	-
14.	Podi-Sasovići	1.103	0,28	0,30	2,71
19.	Herceg-Novi	6.025	1,51	1,75[xx]	2,86
20.	Topla	4.887	1,22	1,30[x]	2,66
III	SREDIŠNJI	12.954	3,24	3,35	2,59
01.	Baošići	777	0,19	(u MZ 03)	-
02.	Bijela	3.075	0,77	0,80[xx]	2,60
03.	Đenovići	941	0,23	0,50[xx]	2,91
04.	Zelenika	2.358	0,59	0,50	2,12
06.	Kamenari	938	0,23	0,20	2,13
09.	Kumbor	784	0,80	0,52	2,63
IV	ISTOČNI	8.873	2,21	2,52	2,84
10.	Luštica	711	0,18	0,30	4,22
V	JUŽNI	711	0,18	0,30	4,22
Prostor GUP-a :		29.893	7,47	9,35	3,13

x nove lokacije

xx proširenja

3.13. Zaštita graditeljskog naslijeđa:

Kada govorimo o zaštiti graditeljskog naslijeđa na području obrade PPO i GUP-a Herceg Novi, nesmijemo zapostaviti onu komponentu koja ulazi u domen socio-urbanih kvaliteta ovog prostora.

Tu se, prije svega, pored kvalitetnih oblikovno ambijentalnih sredina manjih naselja polu ruralnog tipa misli i na ambijentalnu atmosferu koju treba čuvati, sačuvati i revitalizirati.

Fenomen korzoa Herceg-Novog, koji ima svoj specifikat u načinu održavanja i korišćenja (sjedanjem na ogradi), treba sačuvati i opleměniti. U novim naseljima ovaj fenomen treba interpretirati i primijeniti bar na ovom i sličnim primjerima.

Potrebno je eliminisati nove stambene zone kao dormitorije isključivim uslovom da u prizemnim etažama moraju biti sadržaji male privrede. Ova aktivnost ne treba i ne smije da se završi na supermarketu, samoposluzi...

Potrebno je, radi formiranja i stvaranja specifične mediteranske atmosfere življenja na otvorenom predvidjeti sitnije sadržaje (brijačnica, pekara, piljarnica, kafić ...).

Ovaj plan ima pretenciju da i u starim cjelinama gradu (Stari grad, Podgrađe), kao i ambijentalnim tipovima (Meljine, Baošić, Rose, Kruševice), polu-ruralnih naselja revitalizuje atmosferu ribarskih, poljoprivrednih, običaju života, skupljanju i svih onih socio-urbanih kvaliteta, koji se ocijenjuju kao pozitivna vrijednost, naročito u današnjim trendovima turističkog razvoja.

Iako šire gledano, ovaj aspekt urbanizma zbog bržeg življenja gubi u svojoj aktuelnosti. Šansa je ovog prostora da ga revitalizuje kroz turističku ponudu najvećeg nivoa koja je veoma cijenjena na tržištu tih ponuda.

Kategorizacija spomenika graditeljskog naslijeđa u metodologiji GUP-a je obrađena na slijedeći način (numeracija je primjenjena i u tabeli 3.13. a):

1.- manastiri, samostani, crkve
2.- spomenici profane arhitekture
3.- memorijalni spomenici
4.- arheološki lokaliteti

Prema opredjeljenjima rješenja već zaštićene spomenike kulture, kao i oni koje treba valorizovati u prostoru GUP-a su koncentrisani na sledeći način po mjesnim zajednicama:

- najveća zastupljenost od ukupno 130 lokacija u MZ Luštica (43, tj. trećina);
- od kategorisanih lokacija, najviće ima pod 1.manastira, samostana, crkvi, ukupno 68, odnosno 52 %, a na matrici 4 arheološki lokaliteti (32, tj. 24%), dok najmanje ima lokacija memorijalnih spomenika;
- Luštica je najzastupljenija i po svim kategorijama, osim memorijalnih.

Sve ove lokacije se moraju pri izradi regulacionih planova posebno tretirati prema zakonskim propisima za spomenike kulture.

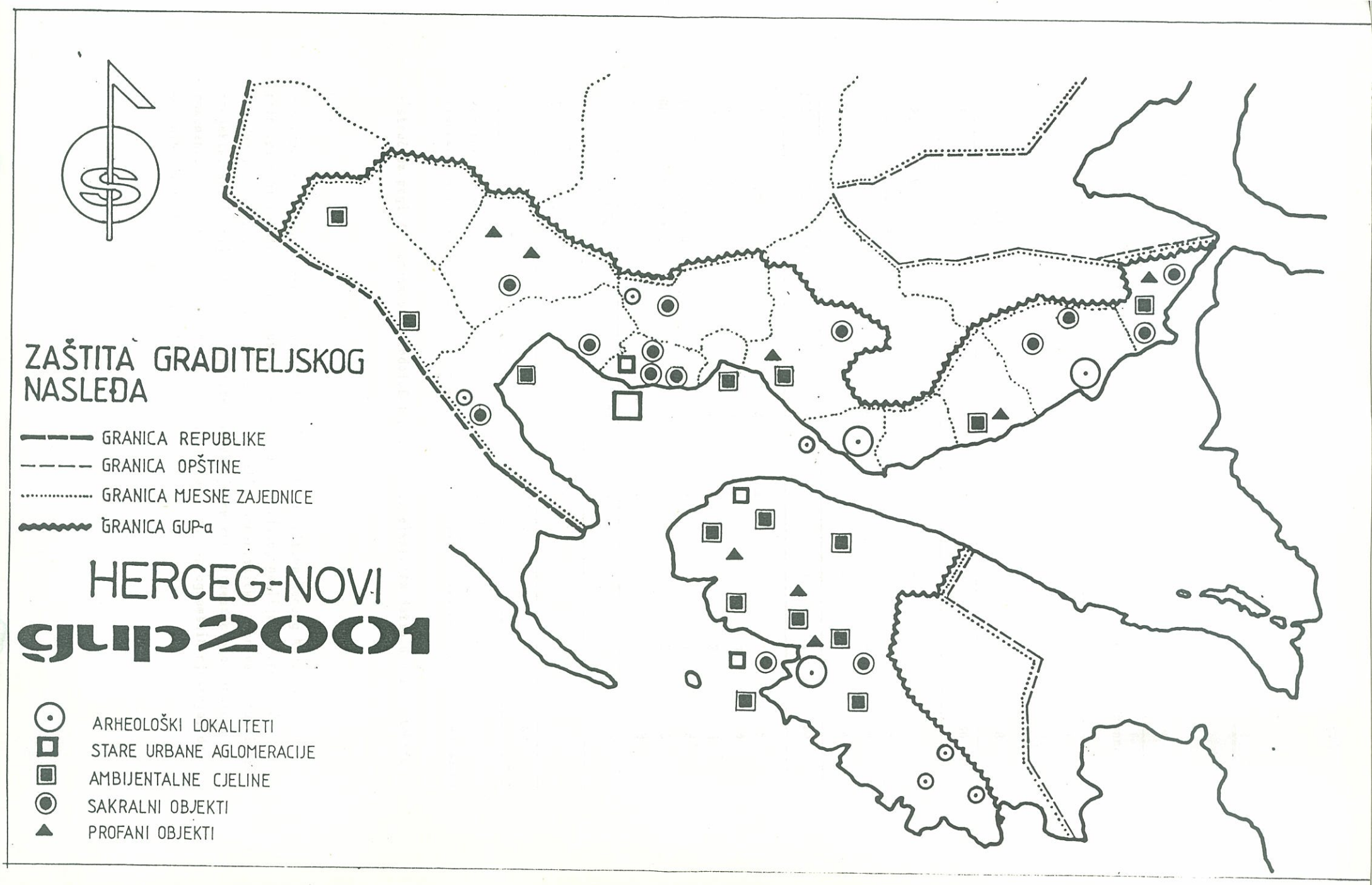
ZAŠTITA GRADITELJSKOG NASLEĐA
GRANICA REPUBLIKE
GRANICA OPŠTINE
GRANICA MJESNE ZAJEDNICE
GRANICA GUP-a
HERCEG-NOVI
gup 2001
ARHEOLOŠKI LOKALITETI
STARE URBANE AGLOMERACIJE
AMBIJENTALNE CJELINE
SAKRALNI OBJEKTI
PROFANI OBJEKTI

GUP Herceg Novi 2001. tabela 3.13. a

NACRT PLANA

Koncentracija lokacija graditeljskog naslijeđa

Br.	Mjesna zajednica R E J O N	1	2	3	4	Ukupno
05.	Igalo	2	5	-	7	14
11.	Mojdež	3	2	-	-	5
16.	Ratiševina-Sušćepan-Trebesin	5	2	1	1	9
17.	Sutorina	4	1	1	2	8
II	ZAPADNI	14	10	2	10	36
12.	Meljine	-	-	-	-	-
14.	Podi-Sasovići	2	1	-	1	4
19.	Herceg Novi	6	1	1	-	8
20.	Topla	1	-	-	-	1
III	SREDIŠNJI	9	2	1	1	13
01.	Baošići	3	1	-	1	5
02.	Bijela	4	1	-	3	8
03.	Đenovići	4	-	-	2	6
04.	Zelenika	5	-	-	1	6
06.	Kamenari	4	-	-	2	6
09.	Kumbor	3	1	-	4	8
IV	ISTOČNI	23	3	-	13	39
10.	Luštica	22	13	-	8	43
V	JUŽNI	22	13	-	8	43
Prostor GUP-a :		68	28	3	32	131

U stručnom pogledu, treba se metodološki pridržavati elemenata datih u daljem tekstu.

Načela:

U sklopu Prostornog i Generalnog urbanističkog plana Opštine Herceg Novi, određuju se principijelni stavovi i opšti uslovi zaštite graditeljskog naslijeđa. Specifične odredbe i posebni uslovi, definišu se kroz detaljne urbanističke planova i urbanističke projekte. Realizacija smjernica zaštite, ostvaruje se kroz investiciono-tehničku dokumentaciju za pojedinačne objekte, u rasponu od idejno-programskih rješenja, do glavnih ili izvedbenih projekata.

Svi navedeni nivoi planiranja, urbanističkog i arhitektonskog projektovanja, moraju se zasnivati na utvrdjenoj metodološkoj postupnosti i sadržaju, koji obuhvata slijedeće komponente: geneza i valorizacija graditeljskog naslijeđa po osnovnim društveno-istorijskim razdobljima; analize postojećeg stanja sa prikazom uzroka ugroženja i propadanja; metode sanacije i arhitektonske obnove istorijske arhitekture; programske odrednice i uslovi revitalizacije cjelina, ambijenata i pojedinačnih objekata.

Obim dokumentacije i detaljnost njene obrade, zavise od kompleksnosti arhitektonsko-urbanističkih rješenja i spomeničkih potencijala koje u sebi sadrže. Pojedinačne uslove zaštite, utvrđuje nadležni Republički Zavod za zaštitu spomenika kulture. Savremena doktrina zaštite naslijeđa, tretira istovremeno i podjednako sve komponente prostora,od prirodne podloge do graditeljske nadgradnje.

Pripremno-istražni radovi;

Kod zahvata na objektima graditeljskog naslijeđa, važi opšte pravilo: istraživanje i pronalaženje novih činjenica o istorijskoj građevini, odvija se u svim fazama: prije radova i nezavisno od njih, u pripremnoj fazi, tokom izvodjenja sanacionih i adaptacionih radova, pa i poslije njih, kada se sumiraju i sintetizuju sva stečena saznanja.

Praksa je u bezbroj slučajeva potvrdila, da je prethodno ispitivanje objekta neophodno, čak i u slučajevima skromne ambijentalne arhitekture i da takvo ispitivanje mora da prethodi izradi projekata. Svako izbjegavanje ili odugovlačenje pripremno-istražnih radova, ima istu osnovnu poslijedicu: gubitak kulturno-istorijskih i graditeljskih kvaliteta. Projekti koji su u neskladu sa zahtjevima zaštite naslijeđa, po pravilu ne daju ni zadovoljavajuća rješenja, jer ne koriste u punoj mjeri vrline tradicionalne arhitekture.

Time je u krajnjoj liniji oštećen investitor i budući korisnik, jer se gubitkom podataka i kvaliteta tradicionalnog graditeljstva, prostori i ambijenti osiromašuju. Budući da danas stari istorijski centri i kameni objekti nisu više geta za nužni smještaj siromašnijih slojeva, već sve češće zone višeg standarda i kulture življenja, nerazumno je prema njima postupati kao sa novogradnjama na istorijski sterilnom tlu. To se ipak događa, naročito u razdobljima kada su na raspolaganju znatna sredstva i srazmjerno kratki rokovi, a ponajviše uski interesi direktnih učesnika u zahvatu prema kojima se ulaganje vremena i novca u prethodne istražne radove, smatra izdatkom koji treba izbjeći. Na slijedećim granicama, izloženi su osnovni elementi i faze pripremno-istražnih radova po redoslijedu koji se u praksi primjenjuje.

Izrada uslova zaštite graditeljskog naslijeđa;

O sadržaju i načinu izrade dokumentacije o graditeljskom naslijeđu, posebno spomenicima kulture, mogu se naći normativne odrednice u zakonima i uputstvima koja se izdaju u sklopu konzervatorskih uslova.

I ovdje, kao i u drugim sličnim situacijama, važi pravilo da dokumentacija treba da bude srazmjerna postavljenom zadatku, tj. studiji, planu ili projektu.
S druge strane, ona po vrsti podataka koje sadrže i njihovoj sistematizaciji, treba da bude standardna, kako bi se uklopila u širi dokumentacijski kompleks. Na taj način, moguće su uporedne analize brojnih činjenica, na putu ka svodjenju sinteznih zaključaka.

Metodološki obrazac za jednu urbanu cjelinu, uspostavljen je i praktično sproveden prilikom izrade Studije graditeljskog naslijeđa i Urbanističkog projekta za srednjovjekovno središte Herceg Novog, Stari grad. Njegovo sadržajno jezgro može i treba da se primjeni i prilikom izrade istovrsnih planskih dokumenata za druge prostorne jedinice.

Bez potrebe da se ulazi u detalje, ovdje se ukratko navode samo glavni elementi dokumentacijskog sklopa. Podloga za svodjenje svih analitičkih podataka u grafičke simbole, jeste geodetski snimak 1:500. Za gusto sazdane aglomeracije sa više faza gradnji i pojedinačne razvijene ansamble, radi se arhitektonska podloga u razmjeri 1:200. Ova granična razmjera, omogućava obradu podataka i varijantna rješenja u rasponu od urbanističkog do idejnog projekta. Na njoj se mogu prezentovati graditeljske pojedinosti, slobodni prostori, pločnici, vegetacije, gradske zidine i unutrašnja organizacija zgrada. Druga, osnovna komponenta dokumentacije, jeste anketni list za pojedinačne objekte graditeljskog naslijeđa. On treba da sadrži rubrike za lapidarno unošenje podataka o stanju zgrade i uslovima za njenu zaštitu i obnovu. U okviru stanja objekta, unose se bitni podaci o genezi, stilskoj pripadnosti i hronološkom porijeklu. Slijedeća oznaka obuhvata prostorno rješenje: situaciju, gabarit, etažnost, dispoziciju osnove, unutrašnje komunikacije i dr.
Arhitektonska obrada fasada i enterijera, izlaže se kroz sumarni opis materijala,tehnika, stilskih oblika i kompozicija, uz naglašavanje najvažnijih osobenosti građevine. Konačno, analitički prikaz sadrži stanje konstrukcija i materijala, vrste i stepen ugroženja. Deskriptivni dio ilustruju dvije-tri karakteristične fotografije manjeg formata. Iza teksta, navodi se osnovna literatura.

Na bazi navedenih podataka i analitičkih zapažanja, formiraju se uslovi zaštite graditeljskog naslijeđa, koji odgovaraju rubrikama postojećeg stanja. Tako se, na osnovu geneze i kulturno-istorijskih karakteristika, izvodi valorizacija objekta u cjelini i pojedinih njegovih djelova, ukoliko je u pitanju razvijeniji ansambl. Unutar istog objekta, selektivno se vrednuju izborna i potonje faze. Valorizacija je uslov za plan intervencija, tj. polaznu ideju o tome šta se obavezno štiti, šta treba ukloniti i gdje su mogućnosti slobodnog opredjeljenja projektanta. Slijedeći korak je ispitivanje prostornih uslovnosti, mogućnosti i ograničenja za instaliranje savremenih funkcija u starim objektima. Time se trasiraju smjernice za revitalizaciju na osnovu blagovremenog ispitivanja komplementarnih spojeva tradicionalne arhitekture i današnjeg života. Podaci o konstrukcijama i gradjevinskim materijalima, služe kao podloga za utvrdjivanje okvira potrebne sanacije: statičke, aseizmičke, zaštite od vlage i drugih procesa propadanja struktura. Finalna obrada, usmjerava se kroz uputstva za obradu fasade i enterijera.

Na kraju konzervatorskih uslova, određuje se okvirni sadržaj pripremno-istražnih radova na objektu u koji spadaju: obijanje maltera, otkrivanje konstrukcija, arheološka sondiranja i sl.

Ovdje spadaju i sugestije za etapnost projektovanja koja je neizbježna u slučajevima gdje se nalaze višestruke faze gradnje, strogi uslovi zaštite i složen program revitalizacije.

Krajnji rezultati izloženog tehnološkog niza izrade konzervatorskih uslova zaštite graditeljskog naslijeđa, mogu se prikazati uniformno kroz pregledne listove sa navedenim poglavljima. Pritom treba voditi računa o praktičnosti izabranog rješenja, s obzirom na potrebu da se obično radi o desetinama ili čak stotinama pojedinačnih objekata i hiljadama podataka.

Svi izloženi podaci i radnje, čine jezgro dosijea zaštićenog objekta koje se postepeno proširuje novim elementima i saznanjima. U praksi uz ove konzervatorske uslove, nadovezuju se urbanističko-tehnički i komunalni uslovi koji se izdaju investitoru skupa prije pristupanja izradi investiciono-tehničke dokumentacije.

U slučajevima kada se obrađuje pojedinačni spomenik kulture, primjenjuje se ista metodološka matrica, s tim što su svi podaci srazmjerno obimniji i raznovrsniji, uključujući arhivsku gradju, literaturu, analogiju i dr. Ovdje treba istaći i obratno pravilo: kada se pojedinačni spomenik kulture razmatra u sklopu urbane ili ruralne cjeline, bitne podatke o njemu treba svesti u standardne obrasce koji su primijenjeni za sve ostale objekte, s tim što će se u aparaturi navesti izbori dopunskih informacija.

I konačno, jedno upozorenje iz prakse: postoje mnogi programi, anketni listovi i obrasci. Oni mogu biti od velike koristi na startu, ali se za svaki konkretni slučaj naselja, ansambla ili pojedinačnog objekta, moraju adaptirati da bi poslužili kao instrument, a ne kao graničnik istraživanja.

Ispitivanja građevinskih materijala i konstrukcija;

Do sada izložen tok ispitivanja objekta i konzervatorski uslovi, ne obuhvataju građevinska istraživanja koja mogu pružiti nove, značajne podatke za potpunije određivanje arhitekture i potrebnih radova. Kroz uslove zaštite graditeljskog naslijeđa, treba odrediti ukupni program istražnih radova, položaj i obim pojedinih sondi u konstrukcijama po zidovima i na fasadama. Po pravilu, znatan broj korisnih podataka nalazi se ispod maltera, kako fasadnog, tako i onog u enterijeru. Već djelimičnim skidanjem takvih obloga, postaje mnogo jasnija slika o stilsko-hronološkoj pripadnosti, izvornim tehnikama gradnje i mogućim fazama, koje se ne mogu nazreti pod malterima. Da bi se došlo u posjed takvih podataka, nije neophodno skidati oblogu na svim površinama, već se posao može koncentrisati na mjesta koja pružaju najviše informacija sa najmanje utrošenog rada. Već i male sonde u malterima enterijera, mogu ukazati na razne slojeve i eventualnu slikanu dekoraciju, što je prva preventiva protiv uništenja takvih podataka.

Druga grupa činjenica, otkriva se sondama kroz konstrukcije: tavanice, zidove, svodove i druge elemente arhitektonske strukture. Cilj ovakvih ispitivanja je potreba da se doznaju vrste, dimenzije i stepen očuvanosti konstruktivnih elemenata. Takva saznanja imaju dvojaku važnost: za istoriju i tipologiju gradnje kao i za utvrdjivanje vrste i obima sanacionih radova.

Arheološka istraživanja;

Na području Opštine Herceg Novi, nalaze se brojni arheološki lokaliteti iz širokog vremenskog razdoblja od praistorije, preko antike do srednjeg vijeka. Njihovi položaji i vrste nalaze se u evidencijama Republičkog Zavoda za zaštitu spomenika kulture i u Zavičajnom muzeju u Herceg-Novom. Prilikom izrade Prostornog i Generalnog urbanističkog plana, podatke iz ovih evidencionih lista, treba prenjeti na odgovarajuće situacione planove područja i naseljenih mjesta.

Ovdje se posebno ukazuje na ona potencijalna arheološka nalazišta, koja su u temeljnoj zoni postojećih građevina. Veoma je čest slučaj da su kultni objekti podizani nad ostacima takvih prethodnih zdanja. Malo je primjera crkava ispod kojih se neće naići na starije zidove i rasute djelove arhitekture i dekorativne plastike, fragmente fresaka, ranije grobove sa prilozima i sl.

Takvi nalazi spadaju medju najvrijednija naučna izvorišta za proučavanje starijih kulturnih i graditeljskih slojeva iz vremena koje nije za sobom ostavilo objekte nad zemljom. Prilikom sadašnjih aseizmičkih ojačanja temelja koja dopiru do najdubljeg nivoa građevine, neizbježno dolazi do poremećaja i uništenja starijih zidova i stratigrafskih slojeva. Kao preventiva protiv stihijskog rušenja najdubljih i najstarijih graditeljskih horizonata, može jedino služiti stručan nadzor arheologa ili arhitekte - konzervatora. Ukoliko se, prilikom zemljanih radova u temeljnoj zoni ustanovi da pojedini dijelovi starih građevina mogu ili moraju biti uklopljeni, neophodno je da se crtežima, fotografijama i opisom, dokumentuje njihov zatečeni položaj, tehnika gradnje i druge pojedinosti važne za identifikovanje nalaza. Ono što se u svakom slučaju remeti i nepovratno nestaje pri ovakvim radovima, jesu stratigrafski slojevi sa pokretnim nalazima koji su često najvažniji podatak za hronološko i kulturno-istorijsko određivanje. Standardna terenska dokumentacija mora da sadrži i profile zemljišta sa označenim slojevima i koordinatima fragmenata.

Poseban značaj imaju ovakva zaštitna iskopavanja na području srednjovjekovnog grada, jer se preko njih može utvrditi situacija i struktura prvobitnog naselja sa kraja 14 i kasnije iz 15 vijeka. Tokom prethodnih iskopavanja i radova u temeljnoj zoni izvodjenim poslije zemljotresa, otkriveni su na svim mjestima dijelovi predjašnjih gradjevina: prvobitnih crkava, kasnijih džamija, turskih amama i dr. Postepenim registrovanjem ovakvih nalaza i njihovim unošenjem u situaciju grada, biće moguće da se izvrši grafička restitucija ranijih faza sve do izvornog sklopa. Značaj ovakvih podataka povećava činjenica da ne postoji niti arhivska građa iz tog razdoblja, niti amterijalni ostaci nad zemljom.

Projekti revitalizacije;

Masovni fond naslijeđenih kulturnih dobara, sadrži pored spomeničkih solitera i mnogobrojne ansamble i prostorne cjeline ambijentalne vrijednosti. Ovo graditeljsko naslijeđe, osim kulturno-istorijskih, posjeduje i ekonomske potencijale. U najvećem broju arhitektonskih objekata, obavljaju se raznovrsne utilitarne funkcije, medju kojima su: stanovanje, zanati, trgovina, servisi, ugostiteljstvo i dr. Savremena aktivna zaštita naslijeđa, ima dvojak cilj: da trajno zaštiti i očuva kulturne potencijale

graditeljskog naslijeđa i da osigura razvoj odgovarajućih funkcija u njemu. To se postiže uporednom analizom, tehnoloških sklopova i prostornih mogućnosti tradicionalne arhitekture. Uspiješno razrješenje ovih ponekad protivurječnih zahtijeva, omogućuje revitalizaciju, tj. unošenje svježih životnih tokova i oronule građevine i prostorne cjeline. Tim se osigurava ne samo produžena fizička egzistencija, već i aktivna uloga tradicionalnih struktura. Zauzvrat, život današnjih generacija, nastavlja se u humanizovanim ambijentima predaka, koji se nerijetko pored svih tehničkih ograničenja, pokazuju kao superiorni, u odnosu na arhitektonske produkte današnjice.

Ovakve sinteze života i prostora, moraju se osvajati postupno, kroz fazno projektovanje u kome se razrješavaju slijedeća pitanja: izvorni oblici arhitekture, kako u sklopu, tako i u obradi i mogućnosti njihove restauracije; prilagodjavanje novoplaniranih ili zatečenih funkcija takvom modifikovanom obliku istorijskog objekta, kome se vraćaju izvorna rješenja i kvaliteti; uklanjanje svih kasnijih pregradnji koje nemaju nikakvu kulturno-istorijsku ni graditeljsku vrijednost; utvrđivanje uslova i granica do kojih se tradicionalni sklopovi mogu prilagoditi današnjim funkcijama; izrada programsko-idejnih rješenja u varijantama. Glavni projekat potom može se raditi na osnovu usvojene varijante.

Ovakvim postupnim ispitivanjem stare arhitekture i novih funkcija, treba suzbiti direktne zahtijeve investitora, koji u nastojanju da postignu svoje programske i ekonomske ciljeve, ne uzimaju u obzir uslove zaštite. Mnogobrojni primjeri iz prakse potvrđuju da se obzirnim istraživanjima postižu kvalitetni spregovi naslijeđa i savremenih programa. I u ovom domenu, kao i u mnogim drugim, važi pravilo: ulaganje u pripremno-istražne poslove višestruko se nadoknađuje kvalitetom rješenja, uštedama u realizaciji i povećanim prometom, koji se ostvaruje u obnovljenim objektima.

Za posebne objekte koji se ističu najvišim graditeljskim kvalitetima i kulturno-istorijskim potencijalima, treba uvesti instituciju konkursa, da bi se omogućila šira lepeza rješenja, a istovremeno osiguralo direktnije učešće javnosti u oblikovanju grada.

Isti odnos treba da važi i za podizanje značajnijih novogradnji u istorijskim ambijentima. U panorami Herceg Novog, razvijenoj poput amfiteatra nove javne gradjevine i stambeni ansambli, unose velike promjene sagledljive iz različitih uglova i raznih daljina. Zbog toga se neizbježnost njihovog podizanja mora dovesti u direktan odnos sa isto tako opravdanim zahtijevom za postizanje kvaliteta u ovom prirodnom okružju izrazitih pejzažnih vrijednosti.

Na prostoru Herceg-Novog, kako urbanog središta, tako i ruralne periferije, uspiješna zaštita graditeljskog naslijeđa može se postići primjenom teorijskih postavki i praktičnih rješenja aktivne zaštite u više smjerova: odnos izvornih rješenja i kasnijih pregradnji, prostora i funkcija, starog i novog - u neprekidnom istraživačkom naporu.

Saniranje konstrukcija;

Zahtijevi koji se postavljaju u pogledu saniranja i aseizmičkog ojačanja konstrukcija, stvaraju znatne probleme u nastojanju da se tradicionalna arhitektura sačuva u izvornim materijalima i tehnikama.

Da bi se ostvario takav zadatak u naslijeđenom graditeljskom fondu spomeničkih i ambijentalnih vrijednosti, moraju se postaviti jasni uslovi i striktna ograničenja sa ciljem da se fizičkim ojačavanjem starih objekata ne uništi njihov spomenički integritet. U protivnom, svi napori i uložena znatna sredstva, postaju uzaludni sa gledišta zaštite naslijeđa, koje i jeste najbitniji cilj ovakvih zahvata. Inače, bilo bi jednostavnije i ekonomičnije izvesti rekonstrukciju iz temelja ili podići novogradnju na istom položaju i u sličnim oblicima. Zaštita stare arhitekture građene u kamenu, ne obuhvata samo ukupan gabarit objekta i njegove fasade. Ona se tiče takodje očuvanja tradicionalnih materijala i tehnologija, obrade enterijera i drugih elemenata i svojstava. Zato se ne može smatrati uspijelom ona sanacija koja kao rezultat ima ojačani faksimil originala, ili svodjenje istorijskog objekta na fasadne zidove, i tamo gdje je dosada bio sačuvan i unutrašnji sklop. Nezadovoljavajući rezultati postižu se onda kada je konstrukterski zadatak nadređen drugim dionicama zahvata.

Sve mjere mogu biti izvedene, a da se pri tom ne poremeti izvorni sklop objekta niti unište elementi enterijera.

Kao najmanje povoljna, pokazuje se tehnika armiranog torkret betona, kojom se oblažu kameni zidovi sa jedne ili sa obije strane. Time se gube svi podaci koje sadrže kameni konstruktivni zidovi: konzole, niše, pila, slojevi starih maltera sa dekoracijama, tragovi raznih faza pregradnji i dr.

Jedna od temeljnih postavki savremene zaštite kulturnih dobara, koja je istaknuta na medjunarodnim skupovima, jeste reverzibilnost, tj. povratnost-mogućnost da se konstruktivni i drugi elementi ugrađeni prilikom sanacije, mogu jednom bez poslijedica ukloniti iz starih objekata i zamjeniti novijim i pogodnijim rješenjima. Ovakav stav proizašao je iz razumne pretpostavke da će nauka i građevinska tehnologija vremenom ovladati takvim materijalima i postupcima, koji će postizati ojačanje strukture bez uništavanja dokumentarnih i dekorativnih kvaliteta. Medjutim, o tome se danas ne vodi ni izdaleka dovoljna briga.

U zaključku ovog poglavlja, treba još jednom istaći polazni uslov i principijelni stav: krajnji cilj zahvata na objektima graditeljskog naslijeđa, jeste očuvanje njihovog spomeničkog potencijala koji se ispoljava u situaciji, prostornom rješenju,konstruktivnom sklopu, gradjevinskim materijalima, oblogama, plastičnoj i polihromnoj dekoraciji i dr. Tom integralnom svojstvu spomeničkog naslijeđa, mora se prilagoditi svaka planirana konstrukcijska intervencija. Put da se to postigne, nalazi se u pravcu interdisciplinarnog timskog rada i aktivnog sudjelovanja službe zaštite spomenika kulture.

Obrada fasada;

Od gradnje do danas, znatan broj objekata pretrpio je promjene na fasadama, posebno u prizemnoj zoni. To je osobito slučaj sa zgradama podignutim duž ulica sa poslovnim sadržajima. Zbog nastojanja da se roba što više izloži pogledu potencijalnih kupaca, često su otvarani široki portali izloga na položaju dva-tri mala otvora. Osim što je bitno promjenila izgled ovakvih mahom nevelikih kuća, ta intervencija dovela je do statičkog slabljenja njihovih konstrukcija. Dotadašnje linearno opterećenje na tlo, pretvorilo se u koncentrisano, što je uzrokovalo naknadna slijeganja temeljnog tla, a u nekim slučajevima i pojavu pukotina na fasadnim zidovima.

U sklopu sanacionih radova, neophodno je da se izvrši restauracija izvornih oblika prizemnih otvora. Time će se istovremeno povratiti poremećena stabilnost zgrade i obnoviti njen nekadašnji izgled. Ovakvim nastojanjima, po pravilu se suprodstavlja komercijalni interes trgovine. Međutim, savremeno izlaganje artikala ne koristi više izloge kao kontaktnu površinu, već nastoji da čitavu prodavnicu aranžira kao izložbu.

S toga se kao druga mjera obnove, ovdje uključuje uklanjanje svih naknadnih i nepodesnih slojeva i uspostavljanje jasne slike izvorne faze i potonjih pregradnji, koje se mogu vrednovati kao istorijski i graditeljski značajne.

Tokom prošlog i ovog vijeka najviše, kamena pročelja bila su pokrivena slojevima maltera koji je potom bojen.

Osnovni gradjevinski materijal koji je upotrebljavan, jeste kamen krečnjak iz lokalnih majdana koji je priklesan sa rustičnim izgledom fasadnih ravni. Za pragove vrata i prozora, za profilisane okvire, kamene kordon vijence, konzole i dekorativnu plastiku, upotrebljavane su bolje vrste kamena sa udaljenijih nalazišta.

U znake raspoznavanja, spadaju format kvadera i faktura vidnih površina; način uslojavanja i oblici fuga izmedju redova; profili okvira i vijenaca; oblici konzola i dekorativne plastike.

Od navedenih elemenata pomoću kojih se vrši određivanje stilske pripadnosti i vremenskog porijekla, najviše su izloženi uništavanju faktura kvadera i malterne spojnice. U tom pravcu, čine se nepotrebne i pogrešne radnje, kao što su pijeskarenje ili preštokovanje lica kvadera, obijanje fuga, čišćenje plastike grubim čelićnim četkama i sl. Ovim se postiže nekoliko negativnih efekata: gube se u nepovrat podaci o izvornoj arhitekturi; izlažu se ubrzanom propadanju dublji slojevi materijala.

Čišćenje fasada mora se svesti na spiranje naslaga prljavštine bez grubih mehaničkih ili hemijskih sredstava. Za tehniku fugovanja, treba pronaći podatke na samom objektu, s tim što se moraju očuvati sve originalne spojnice koje su još čvrsto vezane za podlogu, a obnoviti samo one koje su trošne i napukle.

Sva navedena uputstva, proizašla na osnovu tradicije, naučnih istraživanja i kontrolisane prakse, mogu se korisno primjeniti uz ispunjavanje nekoliko uslova: da se uključe kao obaveza prilikom formulisanja konzervatorskih uslova; da se osigura njihova primjena kroz kvalifikovan i doslijedan nadzor; da se suzbije neuki i profiterski odnos pojedinih izvođača kojima više odgovara masovna primjena rutinskih tehnika, bez obzira na graditeljske tradicije kraja i spomeničke potencijale objekata. Tek tako izbjeći će se nepotrebna šteta (kulturno-istorijska i ekonomska), koja ponegdje prijeti da se po negativnom dejstvu izjednači sa dejstvom zemljotresa.

Praćenje zbivanja na terenu tokom nekoliko proteklih godina, ne daje prava na pretjerano zadovoljstvo. Saniranjem objekata, gube se nepovratno mnogi elementi tradicionalnih graditeljskih tehnika. Namjesto njih, primijenjuju se konfekcijski recepti, čija će se nepodesnost vremenom sve više ispoljavati. Za to je neophodno da se ove opšte odrednice unesu u generalna urbanistička dokumenta, a iz njih u detaljne urbanističke planove i projekte.

Krovovi;

Dominantan pokrivač starih kamenih kuća, jeste kanalica. Njen izvorni oblik, nastao ručnim radom, je pliće segmentast i manjeg formata u poredjenju sa današnjim industrijskim proizvodom. Kod današnjih radova, nerijetko se događa da se kanalica starog formata skida i zamijenjuje novom, koja se pored ostalog ističe i okerasto-crvenom bojom. Na pojedinim ansamblima istorijske arhitekture, posebno onim koji se nalaze na pozicijama gdje je sagledjiva "peta" fasada, važno je sačuvati stari pokrivač pokriven tamnijim tonovima, koji variraju od okera do zeleno crnih naslaga mikroorganizama. Pažljivim skidanjem i sortiranjem materijala sa više objekata može se izvršiti prepokrivanje makar najstarijih i najvrijednijih građevina. Izradom odgovarajućih podloga sa hidroizolacijama, danas se postiže potpuna zaštita od prodora vode, vjetra i termičkih uticaja. U ne malom broju slučajeva, kanalica se zamijenjuje mediteran crijepom ili drugim sličnim pokrivačima. U situaciji kakva je na tržištu, ova praksa mora se prihvatiti na elastičan način, vodeći računa o starosti zgrada, tehnici obrade pročelja i spomeničkoj vrijednosti.

Drevni pokrivači od slame ili kamenih ploča, mogu se i sada naći po selima na obroncima Orijena. Na lokalitetima gdje slojevit kamen još vadi kamene seoske kuće, još uvijek se prepokrivaju kamenom. No, takva praksa nije doslijedna, pa se uporedo javljaju i širi industrijski elementi kao što je falcovani crijep ili čak salonit. U seoskim ambijentima i gorskom pejzažu, ovakve mješavine, znatno više odudaraju u opštoj slici kraja nego u neposrednoj okolini grada. Pojačanim terenskim nadzorom, treba spriječiti samovoljno uništavanje kamenih pokrivača.

Zauzvrat, mora se pomoći vlasnicima kuća da dobave kamene ploče i tako izvrše nužne popravke oštećenih ili dotrajalih krovnih pokrova.

Jedan od elemenata arhitekture krovova koji karakteriše oblasti Boke, jesu viđenice. Pri današnjoj masovnoj obnovi, javlja se opasnost da se takvi elementi unište ili preinače u forme potpuno neprilagođene tradiciji ovog kraja.

U objektima gdje se dosadašnji tavani pretvaraju u stambena potkrovlja, mora se normalno prilagoditi današnjim standardima u pogledu svijetla i ventilacije. Zato je potrebno dozvoliti otvaranje novih viđenica i na položajima gdje ranije nisu postojale. Ne može se sasvim isključiti ni primjena savremenih krovnih prozora u ravni pokrivača, s tim što se za ovaj tip mogu odabrati manje istaknute lokacije i gradjevine koje nisu pod režimom najstrožije zaštite.

Stari dimnjaci sa jednim ili više kanala imaju glave oblikovane tako da mogu spriječiti povratno dejstvo jakog vjetra. Prilikom zemljotresa, takvi dimnjaci su dobrim dijelom ili porušeni ili jako oštećeni, pa masovno nestaju sa krovova kuća, kako u Starom gradu, tako i u okolini. Prilikom izrade konzervatorskih uslova i projekata obnove, treba zaštititi i obnoviti u svakom slučaju najvrijednije primjerke dimnjaka koji čine osobenost kamenih zgrada i ambijenta. S druge strane, mora se obuzdati praksa podizanja najraznovrsnijih dimnjaka sa "dekorativnim" glavama koje su predmet improvizacija i privatnih ukusa. Kao preventivna mjera, mogla bi poslužiti izrada kataloga sa raznim tipovima tradicionalnih dimnjaka, iz kojih bi se realizovali pogodni primjerci.

Stalni motiv na pročeljima kamenih zdanja, bili su kapci sa fiksiranim daščicama (škura), ili sa pokretnim (grilje). Oni su svojim istaknutim položajem postali značajan motiv fasada i čitavih uličnih frontova i trgova. Istovremeno, nisu izgubili veliku upotrebnu vrijednost u krajevima sa jakim suncem, snažnim vjetrovima i znatnim temperaturnim razlikama. Zato drvene kapke treba obavezno obnavljati na mjestima gdje su i dosada postojali.

U nekadašnjoj praksi, primjenjivana je tamno-zelena boja za kapke i svjetlija za unutrašnju stolariju. Ovakav odnos boja, treba i nadalje zadržati uz prethodnu impregnaciju drveta protiv raznih agenasa, kao što su: vlaga, gljive, toplota, crvotočina i sl.

Današnje nastojanje da se prizemlja zgrada osposobe za raznovrsne trgovine, zanate, servise, ugostiteljstvo i turizam, nameću opravdanu potrebu postavljanja firmi i drugih natpisa. U tom pogledu, neophodno je utvrditi opšta načela i ograničenja koja bi važila za sve slučajeve i prostorne jedinice, dok bi se specifične pojedinosti utanačile kroz Detaljne urbanističke planove i pojedinačne projekte. Kao opšti uslov, trebalo bi usvojiti načelo da se na fasadne zidove ne postavljaju nikakve table sa natpisima, reklamama i sl.

Obavezni tekst firme i nužna obavještenja, mogu se ugraditi u portal, duž podeone grede izloga, na površini stakla i na sličnim površinama iza ravni izloga. Svijetleće reklame ne mogu imati mjesta na kamenim pročeljima istorijskih građevina, kao ni plastične kutije od perspeksa sa natpisima u boji i sl.
Kroz saradnju sa komunalnim organizacijama, može se potpuno izbjeći ugradnja kablovskih glava za električne priključke na podzemnu mrežu. Pravi položaj ovakvih spojeva, jesu ulazni hodnici, kakve ima gotovo svaka stara kuća u gradu i okolini.

Enterijeri;

Najveći broj istorijsko-stilskih enterijera koje treba zaštititi, nalazi se u crkvenim objektima. U najstarijim sakralnim građevinama, posebno su značajni ostaci fresaka na svodovima, zidovima u oltarnim apsidama i drugim položajima. Zidnih slika ima i u pojedinim crkvama kasnijeg porijekla. Drugi, značajan spomenički korpus, čine ikonostasi, čiji su autori bili poznati živopisci svog vremena. Osim fresaka i ikonostasa, ovamo spadaju i dijelovi crkvenog namještaja i obrednih predmeta, koji se po zakonu smatraju sastavnim dijelom nepokretne spomeničke cjeline.

U profanim građevinama, mnogo je manje sačuvanih elemenata enterijera. No, to je samo razlog više da se ovakvi rijetki i mahom skromniji dijelovi arhitektonske i dekorativne obrade spasu potpunog nestajanja, koje im prijeti u toku obimnih radova. Nad prizemnim i poluukopanim prostorima, postoje svodovi od kamena ili opeke, omalterisani ili grubo fugovani. Između pojedinih etaža su drvene tavanice, čiji su stariji tipovi sa konzolama i zidnim podvlakama. Kod boljih rješenja, tavanice su mogle biti kasetirane i ukrašene slikanim motivima. Borocizirani oblici imaju lučne prelaze između plafona i zidova sa plitkim profilacijama u malteru i polihromnom obradom.
Ovaj oblik održao se i tokom 19. vijeka sa "molerajem" koji je pokrivao široke površine ornamentima i biljnim motivima. Danas se prilikom sanacionih radova može naići na takve enterijere u kojima su vidni ili pokriveni naknadnim premazima, opisani dekorativni motivi.

U velikom broju objekata tradicionalnog graditeljstvá, postoje više u masivnim kamenim zidovima, konzole kao dijelovi starijih tavanica, kameni rustični pločnici po konobama, ulaznim hodnicima; stepeništa (i balkoni) sa gvozdenim ogradama izrađenim u dekorativnim oblicima (livene ili kovane). Kod objekata bolje obrade, nailazi se na staru stolariju, prozore i vrata sa drvenim profilisanim oblogama u debelim zidovima i na krilima. Slično fasadnim portalima i ovakva unutrašnja vrata treba gdje god je moguće sačuvati, bilo kao izvorni podatak o nekadašnjim stolarskim oblicima i tehnikama, bilo kao uzorak za reprodukciju. U današnje vrijeme, nažalost prečesto, elementi starih enterijera završavaju ili na žitu ili se preprodaju za ponovnu primjenu, u novogradnjama. Time se sve više osiromašuju i sterilizuju stari enterijeri, a istorijski objekti svode na glavna pročelja.

U toku prethodnih istražnih radova na objektima, moraju se izvršiti detaljni pregledi, sondiranja i proučavanja uzoraka nekadašnje obrade enterijera. I u slučajevima gdje se zbog nedovoljnosti ostataka ili drugih razloga, pokaže da obnova enterijera nije moguća, ovakvi fragmenti imaju dokumentarnu vrijednost za dalja sintezna istraživanja. Pojedini elementi mogu biti ponovo ugrađeni na podesnim mjestima u istom objektu, ili kada je po srijedi visokovrijedan rad, prenijeti u muzej. U svakom slučaju, neophodan je redovan i pojačan nadzor tokom sanacionih radova, jer su upravo najviše uništavaju dijelovi enterijera, iz neznanja i nehata.

Prilikom obrade urbanističko-tehničkih uslova za pojedinačne objekte, moraju se obavezno uključiti i konzervatorska upozorenja i zahtijevi koji se odnose na elemente i vrijednosti enterijera u istorijskim građevinama.

3.14. Kontrola seizmičkog rizika:

Jedan od prioritetnih zadataka prostornog planiranja u seizmički aktivnim prostorima kao što je područje Opštine Herceg-Novi, je primijena dosadašnjih saznanja i iskustava o razornom djelovanju zemljotresa u rješavanju prostornog razvoja naselja.

Definicije koje se pod pojedinim terminima podrazumijevaju, prihvaćene su na osnovu predloga UNDRO eksperata, na sastanku u Ženevi 1979. godine i to:

"PRIRODNI HAZARD" označava vjerovatnoću pojave, u okviru specifičnog vremenskog perioda u određenoj oblasti nekog rušilačkog prirodnog fenomena.

VULNARABILITET označava stepen gubitka nanesenog datom elementu rizika ili skupu takvih elemenata, zbog pojave prirodnog fenomena date magnitude i izražava se u skali od 0 (bez štete) do 1 (totalni gubitak).

ELEMENTI RIZIKA označavaju stanovništvo, građevine, ekonomske aktivnosti, javne servise, suprastrukturu i infrastrukturu.

SPECIFIČNI RIZIK označava očekivani stepen gubitka, izazvan pojavom određenog prirodnog fenomena i predstavlja funkciju zavisnu od prirodnog hazarda i vulnarabiliteta.

RIZIK označava očekivani broj izgubljenih života, povrijeđenih osoba, oštećenja na imovini, poremećaje privredne aktivnosti uslijed odredjenog prirodnog fenomena i prema tome je proizvod specifičnog rizika i elemente izloženih riziku.

Prethodne definicije uključuju termine koji su korišćeni u studijama UNDRO-a i publikacijama UNESCO-a, ali u izvjesnim slučajevima upotrebljeni termini nisu usaglašeni.

Primjena seizmoloških informacija na Prostorni plan Opštine i Generalni urbanistički plan Herceg-Novi, izvršena je pomoću modela "BOKA", koji je razrađen od strane obrađivača ova dva plana, koji je dobio podršku od strane eksperata UNDRO koji su bili angažovani u Crnoj Gori.

Opšte karakteristike modela "BOKA":

- Model je razrađen za potrebu izrade Generalnog urbanističkog plana Herceg-Novi, u okviru Projekta YUG/79/104 na bazi istraživanja poslijedica zemljotresa od 15.04.1979.godine na priobalnom području SR Crne Gore, SFR Jugoslavija.
- Osnova za koncipiranje modela je bila Studija IZIIS, Skopje: "Studija očekivane povredljivosti i prihvatljivog seizmičkog rizika šest primorskih opština i Cetinje za potrebe revizije Generalnih urbanističkih planova" i preporuka eksperata UNCHS, UNDRO.
- Model je formiran na osnovu dogođene povredljivosti u primorskim opštinama ali ima univerzalni karakter primjene za bilo koju oblast i seizmički hazard.
- Model spada u kategoriju M3 operativnih modela, tj. podrazumijeva formiranje određene preliminarne osnove u funkciji seizmičkih informacija za kontrolu seizmičkog rizika i post-planerskog vrednovanja varijanti, odnosno konačnog rješenja.
- Realizacija modela "BOKA", sastoji se od tri faze:

  I. Identifikacija pogodnosti terena za urbanizaciju, tj. sintezni postupak rejonizacije generalne pogodnosti lociranja urbanih funkcija sa dominantnim uslovom smanjenja seizmičkog rizika.

II. Procesom funkcionalnog planiranja i prostorna organizacija pojedinih namjena metodama urbanističkog planiranja, posebno vodeći računa o uslovima koje daju matrice iz kompleta preliminarnih seizmo-geoloških podataka.

III. Sintezom aseizmičkih pogodnosti i funkcionalnog sklopa, mogu se dobiti varijante ili generalno rješenje, koje se vrednuje u odnosu na prisutne elemente tla i planirane elemente objekata u svim zonama.

Pored ostalih klasičnih planerskih principa u smislu funkcionalne organizacije i regionalizacije namjene (funkcionalnih zona), jedno od najbitnijih opredjeljenja mora biti:

NAMJENA VEĆE OSJETLJIVOSTI
MORA BITI LOCIRANA NA
POVRŠINAMA MANJE POTENCIJALNE
POVREDLJIVOSTI

Primijenjena klasifikacija seizmičke osjetljivosti, izvršena je prema tabeli 3.14. a.

Napomena: U tabeli pod "korisnicima" podrazumijevaju se: stanovnici, radna mjesta, turisti i dr.

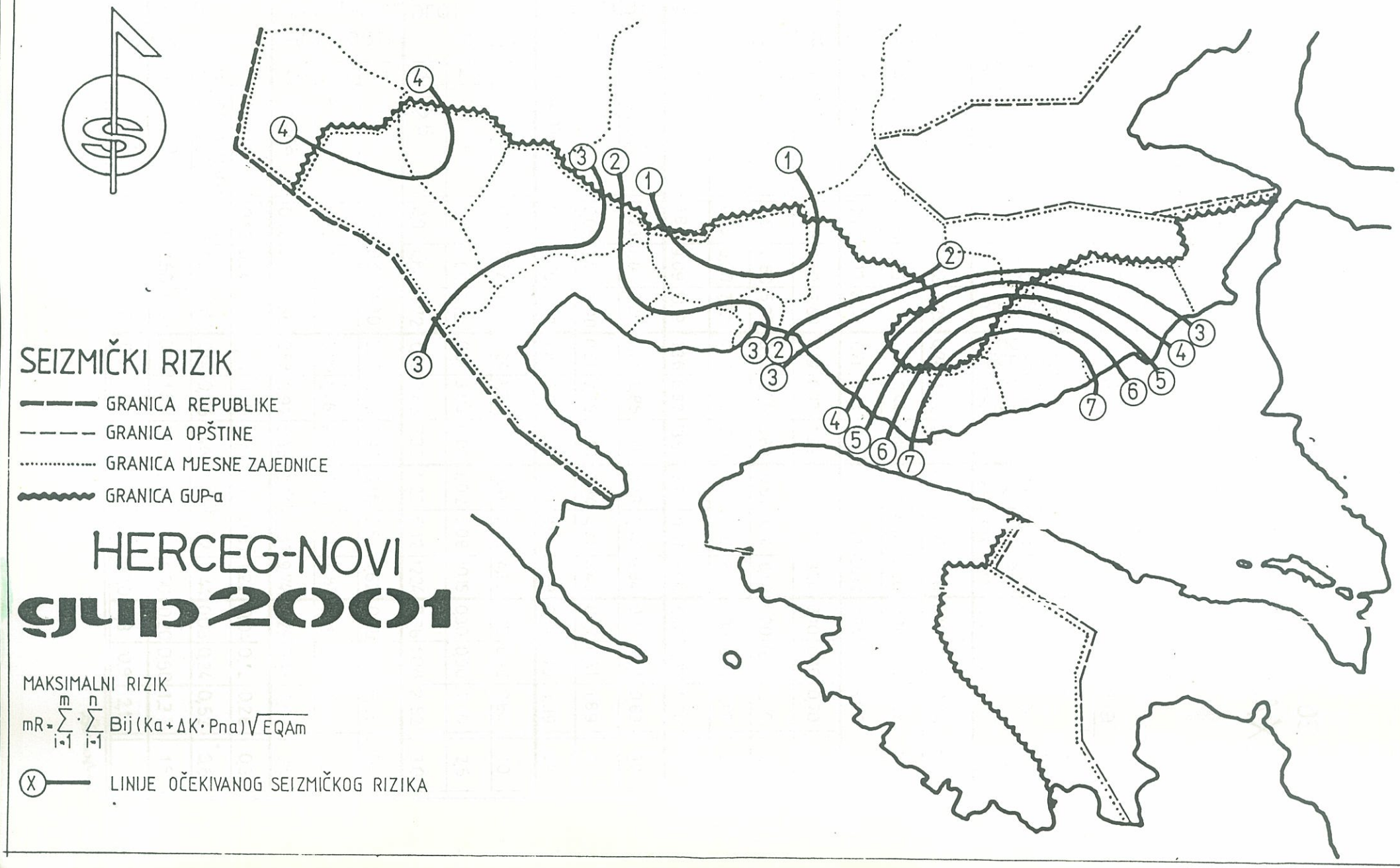
SEIZMIČKI RIZIK
GRANICA REPUBLIKE
GRANICA OPŠTINE
GRANICA MJESNE ZAJEDNICE
GRANICA GUP-a
HERCEG-NOVI
gup 2001
MAKSIMALNI RIZIK
$mR = \sum_{i=1}^{m} \cdot \sum_{i=1}^{n} Bij(Ka + \Delta K \cdot Pna)\sqrt{EQAm}$
(X) LINIJE OČEKIVANOG SEIZMIČKOG RIZIKA

AF model BOKA tabela 05.

OSNOVNA MATRICA OČEKIVANE MAX. POVREDLJIVOSTI ZGRADA U SEIZMIČKO-URBANIM ZONAMA

ELEMENTI TLA / ELEM. ZGRADA			podloga stijene			vodo-propusnost			stabilnost terena			nagib terena			
			1 vezane	2 polu-vezane	3 nevezane	1 ne-propusno	2 polu-propusno	3 propusno	1 stabilan	2 uslovno stabilan	3 ne-stabilan	1 0°-5°	2 6°-20°	3 ≥21°	važnost
vrsta konstrukc.	1	armirani beton	0,32	1,62	3,25	0,24	1,22	2,44	0,41	2,05	4,10	0,12	0,36	0,84	1,0
	2	drvo i željezo	0,64	3,25	6.50	0,48	2,44	4,88	0,82	4.10	8,20	0,24	0,72	1,68	2,0
	3	kamen i opeka	2,27	11,37	22,77	1,71	8,53	17,05	2,84	14,21	28,42	0,84	2,52	5,88	7,0
vrsta temelja	1	šipovi	0,26	1,30	2,60	0,19	0,97	1,95	0,32	1,62	3,24	0,10	0,30	0,70	0,8
	2	ploče	0,52	2,60	5,20	0,38	1,90	3,80	0,64	3,24	6,48	0,20	0,60	1,40	1,6
	3	samci	0,78	3,90	7,80	0,57	2,85	5,70	0,96	4,80	9,60	0,30	0,90	2,10	2,4
	4	trake	1,82	9,09	18,19	1,36	6,82	13,64	2,27	11,37	22,74	0,68	2,05	4,76	5,6
materijal temelja	1	armirani beton	0,23	1,14	2,28	0,17	0,85	1,71	0,28	1,42	2,84	0,09	0,27	0,63	0,7
	2	beton	0,69	3,45	6,90	0,51	2,55	5,10	0,84	4,20	8,40	0,27	0,81	1,89	2,1
	3	kamen	1,59	7,96	15,92	1,19	5,97	11,94	1.99	9,95	19,89	0,57	1,79	3.99	4,9
broj etaža	1	h≤3	0,32	1,62	3,25	0,24	1,22	2,44	0,41	2,05	4,10	0.12	0,26	0,84	1,0
	2	h=4 i 5	0,81	4,06	8,12	0,61	3,05	6,09	1,02	5,08	10,15	0,30	0,90	2,10	2,5
	3	h≥6	0,97	4,86	9,72	0,73	3,66	7,32	1,22	6,12	12,24	0,36	1,08	2,52	3,0
gustinaizgradenosti	1	niska	0,13	0,65	1,30	0,10	0,49	0,97	0,16	0,81	1,62	0,05	0,15	0,35	0,4
	2	srednja	0,39	1,95	3,90	0,29	1,46	2,92	0,49	2,44	4,87	0,15	0,44	1,05	1,2
	3	visoka	0,78	3,90	7.80	0,58	2,92	5,85	0,97	4,87	9,74	0.29	0,88	2,03	2,4
oblik osnove	1	pravilan	0,10	0,50	1,00	0,07	0,37	0,73	0,12	0,61	1,22	0,04	0,12	0,26	0,3
	2	pravougaonik do 1:2	0,20	1,00	2,00	0,14	0,76	1,46	0,24	1,22	2,44	0,08	0,24	0,5[illegible]	0,6
	3	ostalo	0,50	2,50	5,00	0,35	1,85	3,65	0,60	3,00	6,00	0,20	0,60	1,3[illegible]	1,5
važnost			0,8	4,0	8,0	0,6	3,0	6,0	1,0	5,0	10,0	0,3	0.9	2,1	

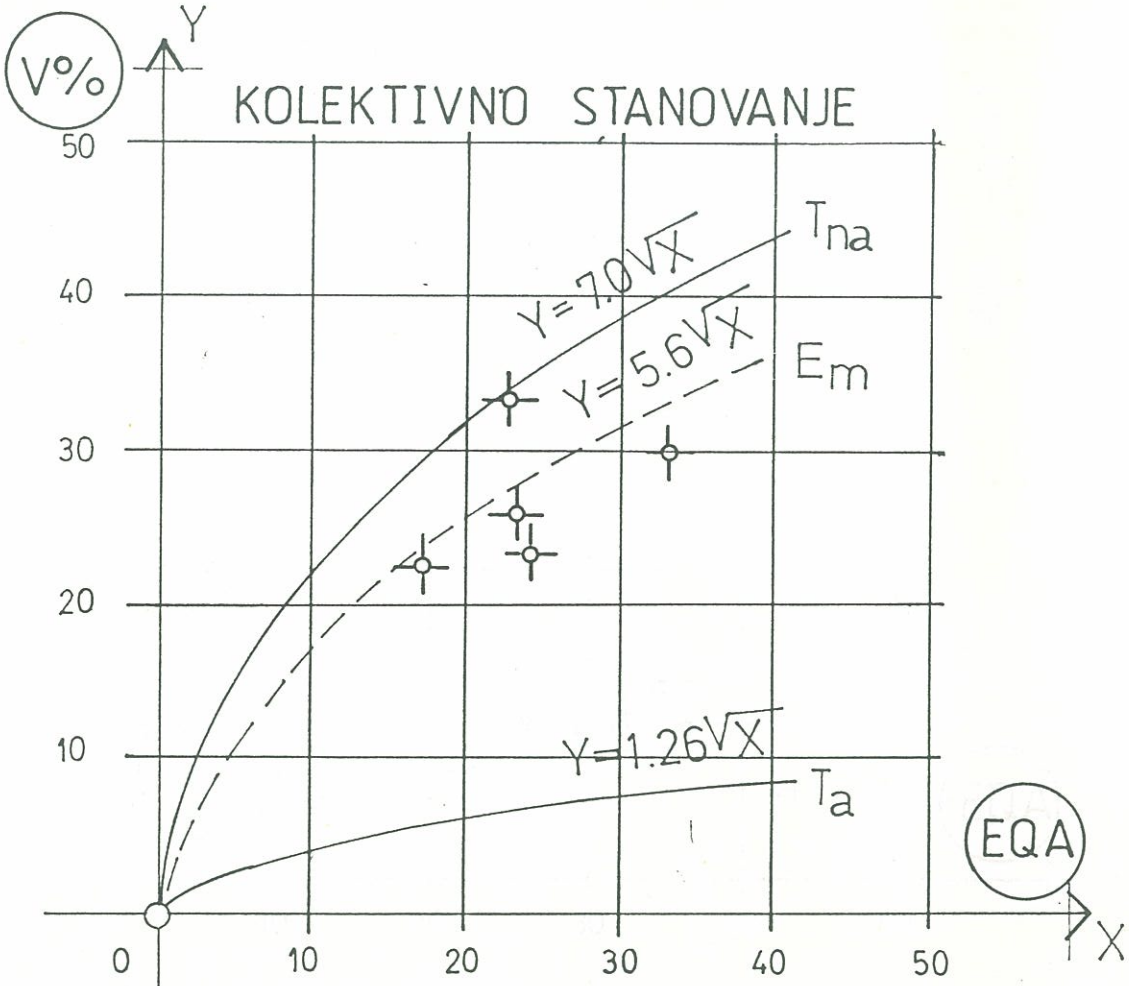
V%
Y
KOLEKTIVNO STANOVANJE
50
40
30
20
10
0
10
20
30
40
50
X
Y=7.0√X
Tna
Y=5.6√X
Em
Y=1.26√X
Ta
EQA

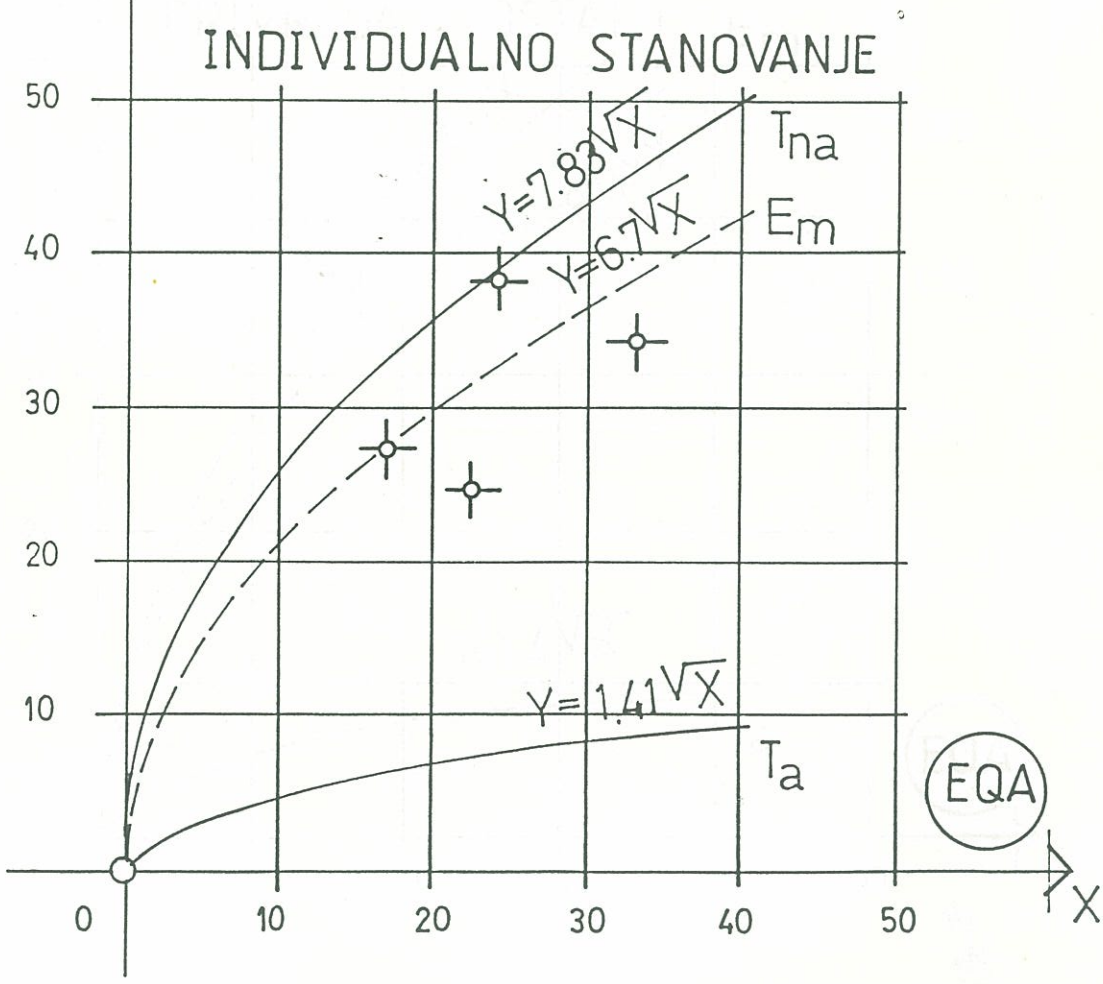
INDIVIDUALNO STANOVANJE
50
40
30
20
10
0
10
20
30
40
50
X
Y=7.83√X
Tna
Y=6.7√X
Em
Y=1.41√X
Ta
EQA

priloq 5

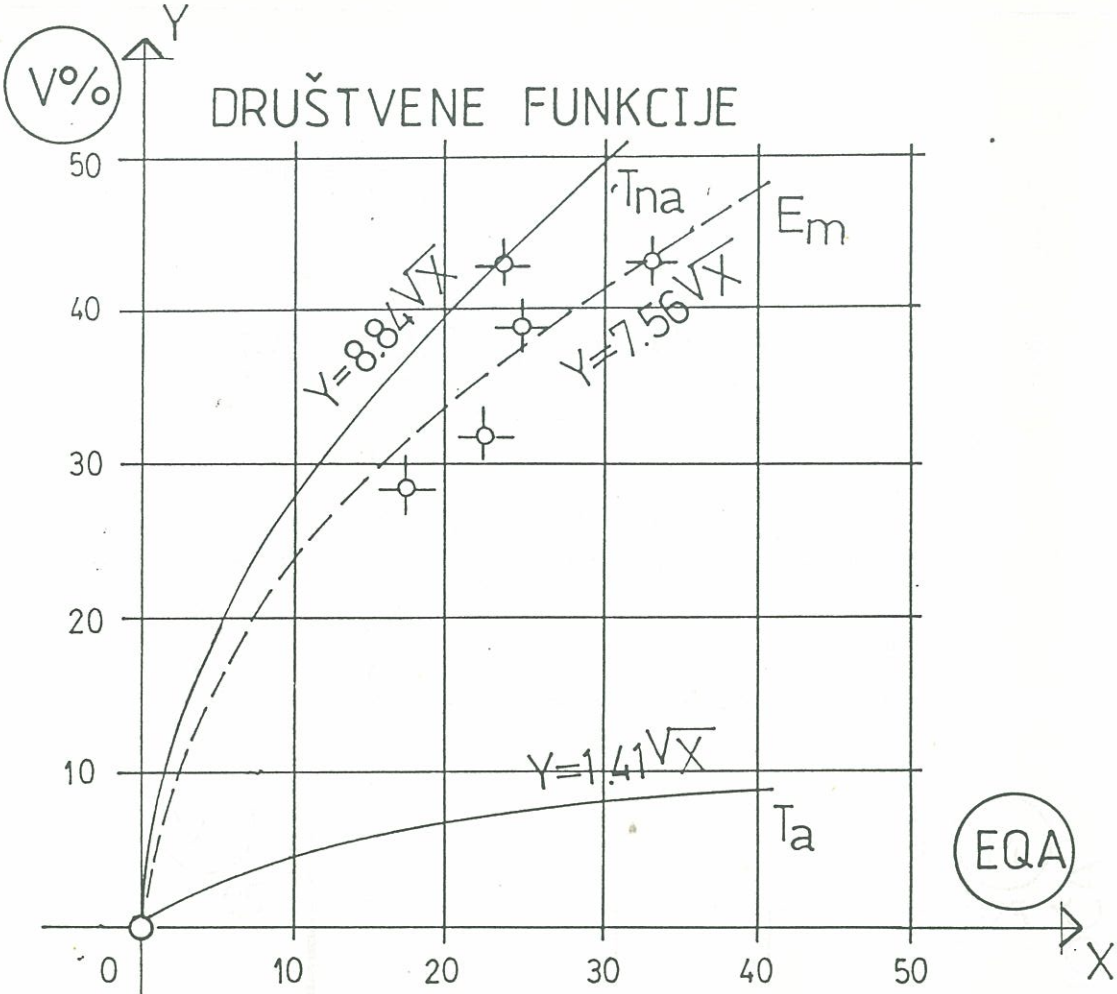
V%
Y
DRUŠTVENE FUNKCIJE
50
40
30
20
10
0
10
20
30
40
50
X
Tna
Em
Y=8.84√X
Y=7.56√X
Y=1.41√X
Ta
EQA

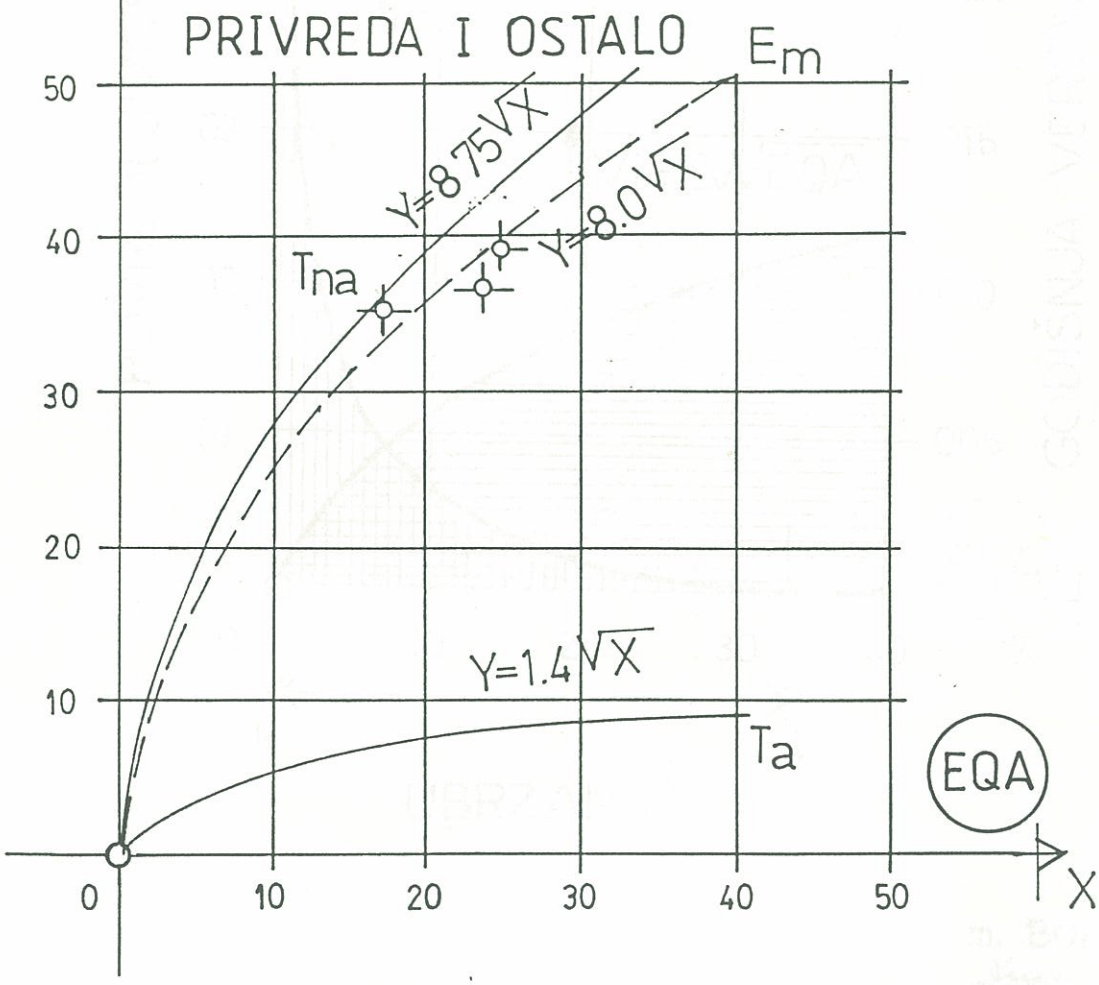
PRIVREDA I OSTALO
Em
50
40
30
20
10
0
10
20
30
40
50
X
Y=8.75√X
Y=8.0√X
Tna
Y=1.4√X
Ta
EQA

priloq 6

SPECIFIČNA SEIZMIČKA POVREDLJIVOST

$$sV = \int_k^l \left(f_{Vi} \times f_{pi} \right) d(EQA)$$

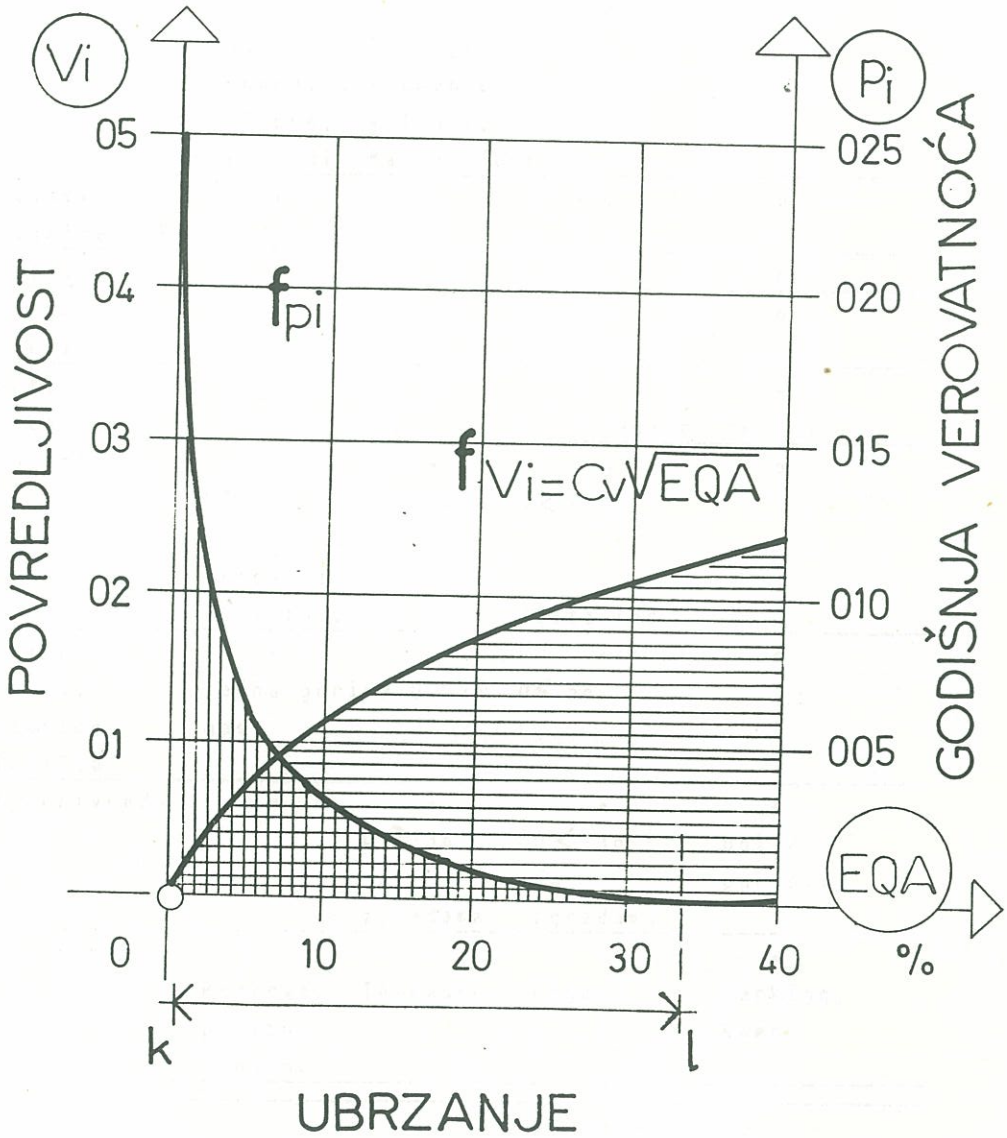

PRILOG 6

m. BOKA

GUP Herceg-Novi 2001. tabela 3.14.a.

SEIZMIČKA OSJETLJIVOST URBANIH ZONA $Q = \frac{\text{korisnika}}{0{,}01\ km^2}$ = gustina

Br.	namjene	S_1	S_2	S_3	S_4
1.	Kolektivno stanovanje	o	+ $Q > 400$	+ $Q < 400$	o
2.	Individualno stanovanje	o	+	+	o
3.	Polifunkcionalni centri, Javne službe Trgovina	+	o	o	o
4.	Kultura, nauka,	+ Posebni spomenici kulture, Više ljudi	+ Značajni spomenici kulture, Manje ljudi	o	o
5.	Zdravstvo, Socijalna zaštita	+	o	o	o
6.	Obrazovanje	+	o	o	o
7.	Turizam (hoteli)	o	+	o	o
8.	Sport, Rekreacija	o	o	+ Sa zgradama	+ tereni
9.	Industrija	+ $Q > 500$ hemijska, eksploživi, nečista ind.	+ $Q = 100-500$	+ $Q < 100$ čista ind.	o
10.	Tehnički servisi, radionice skladišta	+ tečna goriva gas	+ $Q > 50$	+ $Q < 50$	o
11.	Poljoprivreda	o	+ $Q > 30$ sa zgradama	+ $Q < 30$ sa zgradama	+ polja, parkovi
12.	Druge namjene	+ Rezerve, posebne namjene	+ Infrastr.	+ Pijace	+ Parking, kamp.

Primjenjujući navedeni model, izvršen je proračun specifičnog (godišnjeg), maksimalnog (za q=50 godina) i totalnog (za planerski vremenski horizont do 2001.god.) seizmičkog rizika po mjesnim zajednicama i opštinskim rejonima, prikazano u tabeli 3.14. c.

Iz rezultata se vidi da je specifičan seizmički rizik 0,37 % za čitavu opštinu godišnje, dok je maksimalni očekivani 3,22 % (za q=50 godina). To praktično znači, da je u svakom momentu prisutan rizik od 3,22 %, dok je totalni rizik (zbir specifičnog rizika za planerski period do 2001.god.), 5,55 % u odnosu na ukupnu raspoloživu površinu objekata.

Kriterijumi za definisanje nivoa seizmičkog rizika prema preporuci Studije IZIIS-a za pojedine kategorije važnosti, primijenjeni na kategorije osjetljivosti objekata (tabela 3.14. a) i urbanitet naselja su slijedeći:

GUP Herceg-Novi 2001. tabela 3.14. b

NACRT PLANA

Kriterijumi nivoa seizmičkog rizika

kategorija		za q=50 god.	q=200 god.
S1		5 %	10 %
S2		10 %	15 %
S3		15 %	20 %
S4		25 %	
urbane	MZ	5 %	10 %
poluurbane	MZ	10 %	15 %
ruralne	MZ	15 %	20 %

Kriterijumi se odnose na max očekivani rizik.

$$mV = \sum_{l} \sum B(Ka + \Delta K \cdot p_{na}) \sqrt{a_{max}}$$

$$sV = \int_{k} \left[\sum \sum B(Ka + \Delta K \cdot p_{na}) \sqrt{a} \cdot f_{pi} \right] da$$

GUP Herceg-Novi 2001. tabela 3.14. c

NACRT PLANA

SEIZMIČKI RIZIK 2001. /u %/

Br.	Mjesna zajednica R E J O N	specijalni rizik	max. rizik	totalni rizik
07.	Kameno-Žlijebi x	0,08	0,84	1,23
08.	Kruševice x	0,32	3,86	4,87
13.	Mokrine x	0,09	1,03	1,40
18.	U b l i x	0,51	3,86	7,58
I	SJEVERNI	0,23	3,30	3,50
05.	Igalo	0,21	2,18	3,18
11.	Mojdež	0,39	4,04	5,89
15.	Prijevor x	0,34	4,04	5,10
16.	Ratiševina-Sušćepan-Trebesin	0,28	3,10	4,22
17.	Sutorina	0,39	3,96	5,79
II	ZAPADNI	0,26	2,96	3,91
12.	Meljine	0,32	2,89	4,77
14.	Podi-Sasovići	0,08	0,84	1,31
19.	Herceg-Novi	0,22	2,38	3,30
20.	Topla	0,22	2,27	3,30
III	SREDIŠNJI	0,18	1,88	2,73
01.	Baošići	0,99	7,66	14,88
02.	Bijela	0,34	2,61	5,08
03.	Đenovići	0,92	7,45	13,81
04.	Zelenika	0,17	1,55	2,56
06.	Kamenari	0,44	3,96	6,55
09.	Kumbor	0,47	3,99	6,99
IV.	ISTOČNI	0,50	4,06	7,50
10.	Luštica	0,44	3,96	6,55
V.	JUŽNI	0,44	3,96	6,55
	O P Š T I N A:	0,37	3,22	5,55

x Mjesne zajednice koje nisu u zahvatu GUP-a

GUP Herceg Novi 2001. tabela 3.14. d

SEIZMIČKI RIZIK 2001. /u %/

PO NAMIJENI

Br.	n a m j e n a	specijal.rizik	max.rizik	totalni rizik
1.	kolektivno stanovanje	0,30	2,63	4,53
2.	individualno stanovanje	0,36	3,18	5,44
3.	društvene funkcije	0,38	3,30	5,64
4.	privreda	0,46	4,06	6,94
	UKUPNO :	0,37	3,22	5,55

U tabeli je prikazan proračun rizika na osnovu rješenja namjena površina predloženim lokacijama i uslovima aseizmičnosti samih objekata u kompleksima.

DINAMIKA RAZVOJA OČEKIVANOG SEIZMIČKOG RIZIKA ZA OPŠTINU HERCEG-NOVI

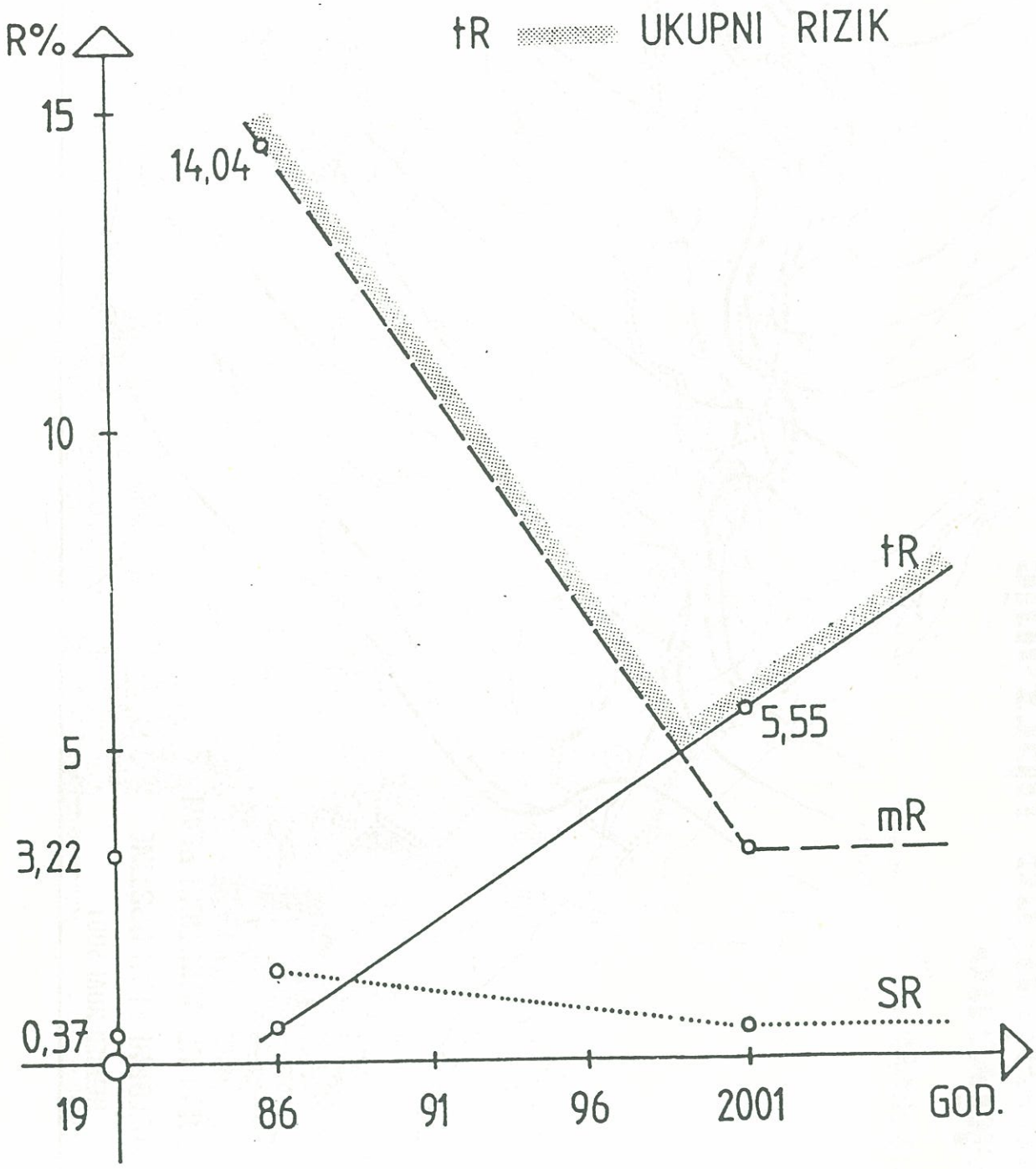

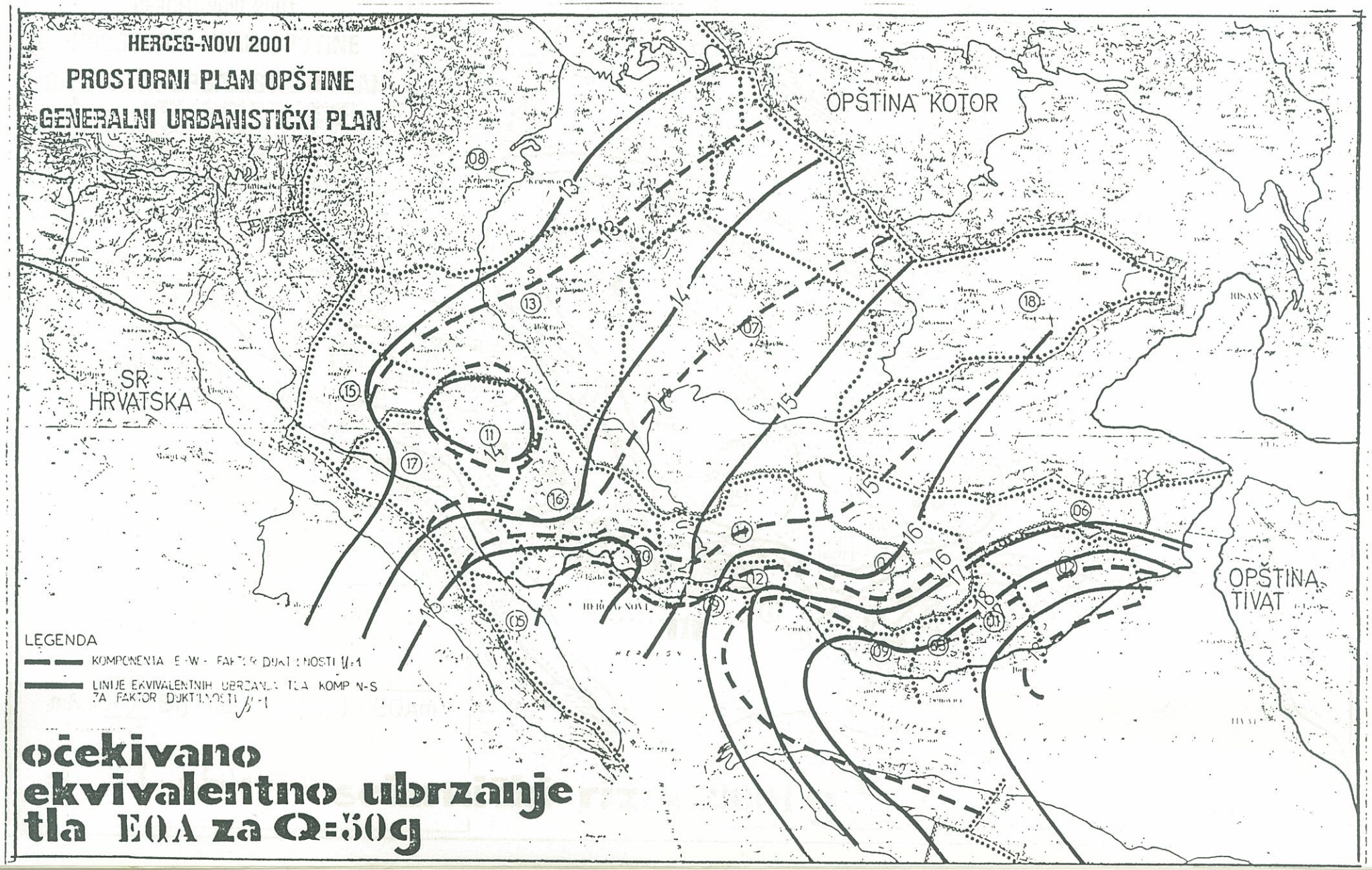
HERCEG-NOVI 2001
PROSTORNI PLAN OPŠTINE
GENERALNI URBANISTIČKI PLAN
OPŠTINA KOTOR
SR HRVATSKA
OPŠTINA TIVAT
LEGENDA
KOMPONENTA E-W - FAKTOR DUKTILNOSTI μ=1
LINIJE EKVIVALENTNIH UBRZANJA TLA KOMP N-S ZA FAKTOR DUKTILNOSTI μ=1
očekivano ekvivalentno ubrzanje tla EQA za Q=50g

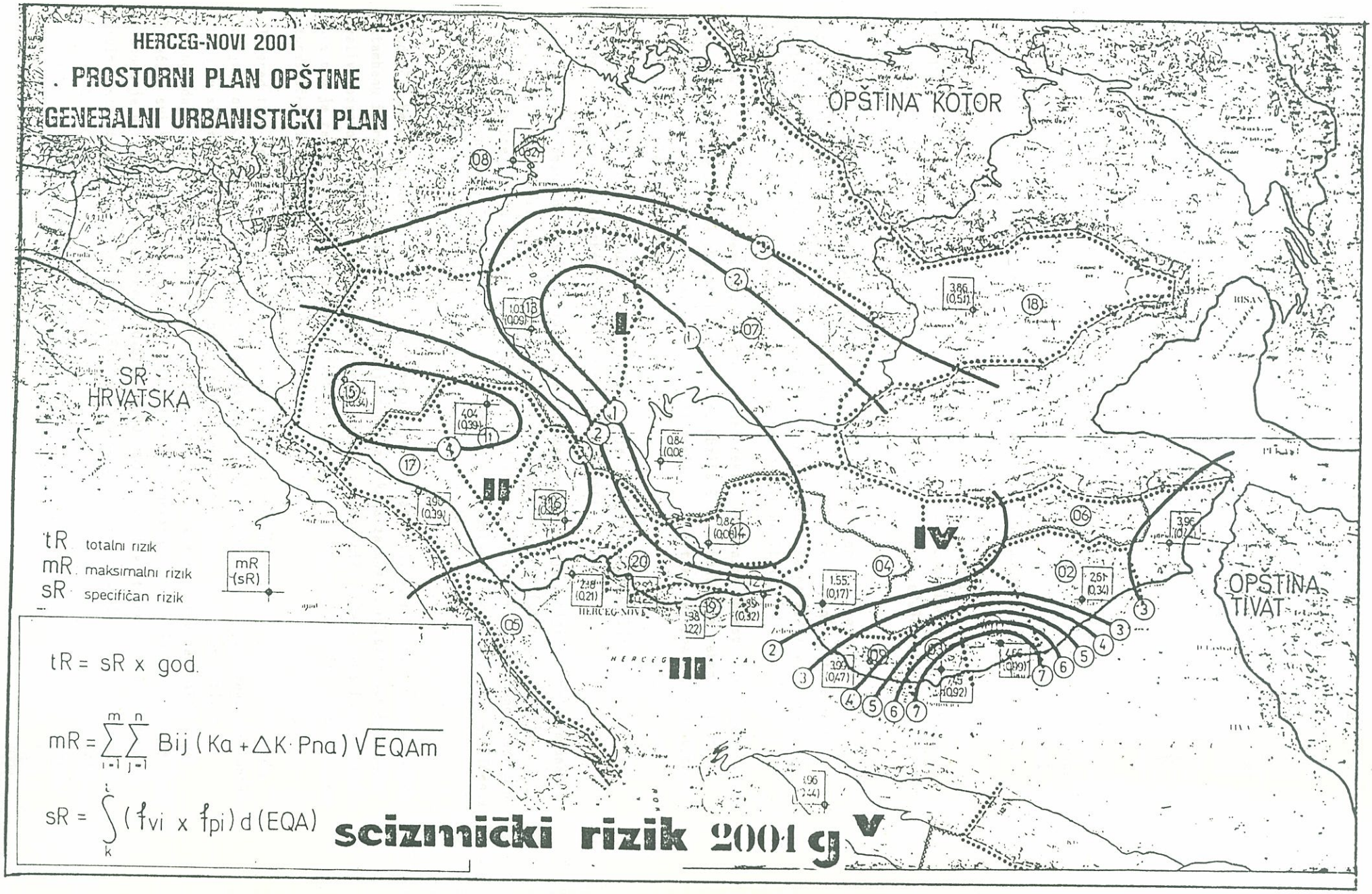
HERCEG-NOVI 2001
. PROSTORNI PLAN OPŠTINE
GENERALNI URBANISTIČKI PLAN
OPŠTINA KOTOR
SR HRVATSKA
OPŠTINA TIVAT
HERCEG-NOVI
I
II
III
IV
V
tR totalni rizik
mR maksimalni rizik
sR specifičan rizik
mR (sR)
tR = sR x god.
$mR = \sum_{i=1}^{m}\sum_{j=1}^{n} Bij\,(Ka + \Delta K \cdot Pna)\sqrt{EQAm}$
$sR = \int_{k}^{i} (f_{vi} \times f_{pi})\, d(EQA)$
seizmički rizik 2001 g

4. SPROVOĐENJE PLANA

4.1. Zemljišna politika i gradska renta:

Osnove zemljišne politike date su našim suštinskim opredjeljenjima - Ustavom SFRJ i socijalističkih republika, Zakonom o udruženom radu, Zakonom o nacionalizaciji i eksproprijaciji, Zakonom o gradjevinskom zemljištu i drugim.

Neposredni nosioc zemljišne politike je Skupština opštine sa svojim tijelima, tj.delegatska baza koja propisuje opštinsku zemljišnu politiku, u krajnjem ishodištu nosioci zemljišne politike su svi radni ljudi i gradjani u mjesnim zajednicama, pošto neposredno utiču i donose programe uređivanja zemljišta i instrumente zemljišne politike.

U Herceg-Novom je bila, kao i u većini gradova Jugoslavije, u poslijeratnom periodu zemljišna politika zapostavljena, U SR Crnoj Gori je tek 1962. godine donesen Zakon o gradjevinskom zemljištu, koji formalno-pravno i suštinski obezbijeđuje jačanje instrumenata zemljišne politike.

Osnivanjem SIZ-ova za stambenu i komunalne djelatnosti 1974.godine, zasnivaju se novi odnosi u ovoj oblasti. SIZ-ovi bi trebali da budu stjecište raznovrsnih interesa svih subjekata u planiranju, izgradnji i korišćenju prostora. Skupština SIZ-a vodi zemljišnu politiku opštine. Stručna služba SIZ-a samo sprovodi ovu politiku.

U čitavom poslijeratnom periodu, kao što smo već rekli, komunalna oblast nije konstituisana kao samostalna privredna oblast ili grana. Bez obzira što su postojale zakonske i druge osnove, što su postojali adekvatni instrumenti zemljišne politike, ukupna sredstva uložena u ovu oblast nisu bila dovoljna.

Osnovni problem komunalne oblasti u cjelini u svim gradovima Jugoslavije, pa i u Herceg Novom, jeste nedostatak ekonomskih odnosa u ovoj oblasti.

Niske cijene komunalnih usluga, simbolične naknade za korišćenje zemljišta, male komunalne takse i slično, doveli su do poznatog dezinvenstiranja komunalnih fondova, a što je poslijedica prelivanja komunalnih sredstava u fondove ostalih subjekata udruženog rada i u privatno vlasništvo. To je prouzrokovalo privatizaciju društvenih sredstava kroz korišćenje raspoloživih komunalnih fondova i neadekvatno plaćanje cijene za ovo korišćenje.

Područje Herceg-Novog, od Sutorine do Kamenara je vrlo atraktivno, posebno za individualnu stambenu izgradnju, a posebno za izgradnju stanova i kuća za odmor. Ljepote Bokokotorskog zaliva odavno su poznate, privlačnost Herceg-Novog za stanovnike čitave Jugoslavije takođe. Sve ovo je rezultiralo porastom stanovništva i pojačanom gradnjom stambenih, ugostiteljsko-turističkih i ostalih privrednih i neprivrednih objekata.

I pored tako velikog interesa, daljeg porasta grada i okolnih naselja, jačanje privrede, brojnih ovih stanova i slično, ukupna sredstva za održavanje i izgradnju komunalnih fondova bila su simbolična. Osnovni izvor poslijednjih nekoliko godina, bio je investitor novogradnje. Slijedeći izvor po značaju, bila je naknada za korišćenje zemljišta koju plaćaju svi korisnici-stanari, turistička privreda, trgovina, industrija i ostali. Po ovom osnovu je u 1985.godini ostvareno 10.527.298,00 dok je od investitora po osnovu gradnje svih vrsta objekata obezbjeđeno 33.190.249,00 dinara. Pored navedenih, u 1985.god. je u Herceg-Novom usmjereno 423.500.000,- dinara sredstava solidarnosti naroda Jugoslavije preko Republičkog fonda za obnovu i izgradnju objekata oštećenih u zemljotresu iz 1979. godine.

Ostali izvori po svom obimu, nisu značajni. Interesantno je da u ovim izvorima nema prihoda poreza na imovinu, poreza na prihod od imovine i poreza na promet nekretnina, iako po svojoj suštini i prirodi stvari pripadaju komunalnom fondu. Kao u ostalim gradovima,ova sredstva su prihod budžeta opštine, što po našoj ocjeni nije prihvatljivo, jer se odnose na nekretnine i po prirodi stvari moraju biti prihod institucije koja uređuje zemljište i gradi komunalne fondove kao temelj ovih nekretnina.

Prihodi od cijene vode i kanalizacije su prihodi OUR-a koji gradi i održava vodovod, te tako planira i u narednom periodu.

Opšta je ocijena da su sredstva komunalnog fonda mala, ili skoro simbolična, što navodi na zaključak da je neizgrađenost komunalnih objekata već postalo smetnja daljeg razvoja, pa čak i korišćenja već izgrađenih privrednih i ostalih kapaciteta. Nemamo dovoljno kvalitetnih plaža i kupališta, malo je dobro uređenih ulica, šetališta i parkova, neizgrađena gradska rasvjeta, na kanalizacionu mrežu je priključeno oko 50 % objekata u gradu i prigradskim naseljima.

Sve radne organizacije koje koriste građevinsko zemljište i komunalne fondove, nemaju adekvatne cijene za ove usluge. Postojeće cijene su do 1986. godine bile tako niske da su u ukupnim troškovima radnih organizacija i porodičnim budžetima domaćinstava bile skoro simbolične. Nasuprot ovom zahtijevu radnih organizacija i građana su veliki.

U nedostatku dovoljne sume sredstava za finansiranje održavanja i izgradnje komunalnih objekata i uređivanja gradjevinskog zemljišta, Skupština opštine je pribjegavala budžetskim i ostalim dodatnim izvorima sredstava, a od kojih su najznačajnija sredstva obnove i razvoja od zemljotresa od 1979. godine, medjutim u buduće se neće moći značajnije koristiti ova sredstva (RFOR-a) u komunalnoj oblasti, te bi trebalo u Herceg Novom adekvatno planirati komunalne potrebe i stepen zadovoljavanja, angažujući sopstvene izvore.

Prema našim važećim zakonskim propisima, zemljišna politika se reguliše republičkim zakonima i opštinskim odlukama, koje se donose na bazi njih, dok su Ustavom SFRJ i Ustavom socijalističkih republika, Zakonom o udruženom radu, Zakonom o planiranju i uredjenju prostora i drugim zakonskim aktima, data samo opšta opredjeljenja i smjernice za djelovanje društvenih subjekata u ovoj oblasti.

Na osnovu ustavne i zakonske regulative, Skupština opštine sopstvenim odlukama reguliše komunalnu oblast i uređivanje gradjevinskog zemljišta.

Odlukama o naknadi za korišćenje izgrađenog gradjevinskog zemljišta na području Opštine Herceg-Novi, jedna je od najinteresantnijih za naše sagledavanje. Ovom odlukom, određuje se cijena korišćenja gradjevinskog zemljišta. Obveznici naknade za korišćenje gradjevinskog zemljišta su gradjani, radne i druge organizacije, dok su oslobodjeni od plaćanja vlasnici objekata koji služe za vojne, vjerske, socijalne i slične namijene.

Prema pomenutoj Odluci, gradjevinsko zemljište je podijeljeno u tri zone i to prema slijedećim kriterijumima: prirodne pogodnosti (blizina mora i sl.), komunalna opremljenost, udaljenost od centra i sl.

Do februara 1986. godine, tarifa naknade za korišćenje gradjevinskog zemljišta je bila vrlo niska i skoro simbolična. Svi objekti su svrstani u dvije grupe i to: stambeni i poslovni. Poslovni objekti, bez obzira kojoj namijeni služe, nisu se diferencirali, a to iz razloga nedostatka adekvatne metodologije, a što je uzrok očigledne paušalnosti u ovoj oblasti.

GUP Herceg-Novi 2001. tabela 4.1. a

NACRT PLANA

Tarife za korišćenje gradjevinskog zemljišta

Vrsta objekata	Z O N A		
	I	II	III
Stambeni	0,45	0,35	0,25
Poslovni	2,50	2,00	1,50

Za prosječan stan veličine 60 m2, do navedenog datuma, domaćinstvo je plaćalo u I zoni 24,oo dinara mjesečno, što je sigurno neadekvatno prosječnoj mogućnosti i potrebama društva u domenu komunalnih djelatnosti.

Naknada za korišćenje poslovnog prostora je nešto veća, medjutim i ona je neadekvatna u odnosu na potrebe, a posebno zabrinjava paušalnost, tj. nedostatak metodologije i kriterija za njeno obračunavanje, te je neminovna poslijedica takvog stanja pojava raznih vrsta rente kod korisnika društvenih sredstava koji koriste gradjevinsko zemljište.

Odluka o učešću investitora u troškovima uređivanja gradjevinskog zemljišta, donjeta je još 1975. godine, a od toga do 1986. godine, nije se izradila nova metodologija za obračun i naplatu obaveza investitoru na osnovu izgradnje objekata na gradjevinskom zemljištu. Poslijedica toga je siromaštvo komunalnih fondova, kao i sve učestalija pojava divlje gradnje.

I ostali instrumenti zemljišne politike, tj. Odluke koje ih regulišu, podložne su istoj kritici. Cijene su, po pravilu neekonomske, a učešće u ukupnim sredstvima komunalnog fonda simbolično, ili skoro nikakvo. To se posebno odnosi na Odluke o porezu na imovinu, prihod od imovine i sl. Skoro je isti slučaj sa komunalnim taksama, osim jednog voda-boravišne takse.
Dosadašnje instrumente zemljišne politike i konkretne odluke koje je regulišu na nivou Opštine, mogu se rezimirati u slijedećem:

- Sve odluke neadekvatno rješavaju suštinu i prirodu komunalne oblasti, bilo grubim zanimanjem ili nerazudjenim kriterijumima za njihove primjene;
- Sve odluke su imale simbolične cijene komunalnih usluga,i to po pravilu fiksne koje svakodnevna inflacija devalvira;
- Rezultat ovakvih odluka i zemljišne politike su izuzetno mala sredstva komunalnih fondova koja nisu bila dovoljna ni za održavanje, a pogotovo ne za prostu ili proširenu reprodukciju komunalnih fondova grada;

- Nerazrađeni instrumenti zemljišne politike, simbolična sredstva pribavljanja po ovom osnovu, rezultirali su zapostavljanjem komunalne oblasti u cjelini, neuredjenim komunalnim fondovima, kočenjem razvoja grada i svim drugim nepovoljnim implikacijama koje iz ovakve zemljišne politike proizilaze;

- Rezultati na uredjenju zemljišta, pogotovo u novoizgrađenim stambenim naseljima, izgradnja vodovoda Plat-Herceg Novi, kanalizacione mreže, seoske putne mreže itd., rezultat su ulaganja sredstava sa strane, te je nužno samokritički postaviti realnu dijagnozu stanja komunalne privrede u cjelini. Područje Herceg-Novog ima još puno zadataka u oblasti izgradnje komunalnih fondova kao: ulice, plaže, parking prostora, parkova, vodovodnu i kanalizacionu mrežu, kanale za atmosferske padavine itd., kao i adekvatno održavanje postojećeg i fonda koji će se u narednom periodu izgraditi.

Neadekvatno vodjena zemljišna politika u dosadašnjem periodu razvoja Herceg-Novog, ima nesagledive poslijedice koje su u slijedećem:

- Znatan dio društvenih sredstava je kroz razne vidove rente, uključen u dohodak OUR-a i kroz lične dohotke i razne druge vidove potrošnje su neproduktivno utrošeni,
- Gradjani su takodje prisvojili direktno neprocijenjive iznose društvenih sredstava kroz razne vidove rentnih diferencijala;
- Kao poslijedica prethodnih konstatacija o prisvajanju preko rente društvenih sredstava od strane OUR-a i građana, došlo je do dezinvestiranja komunalnog fonda u Herceg-Novom, a što se potvrđuje siromaštvom i disproporciji izgradnje komunalne infrastrukture, u odnosu na ostale privredne i ostale društvene i objekte u svojini gradjana.

Da bi zemljišna politika u Herceg-Novom adekvatno pratila ukupnu politiku društveno - ekonomskog razvoja ove DPZ, neophodno je hitno pristupiti izradi programa komunalne izgradnje i uredjenju gradjevinskog zemljišta na području opštine za tekuće srednjoročje, jer je Plan društveno-ekonomskog razvoja za ovaj period u ovom domenu dosta uopšten i formalan.

Plan bi trebalo uraditi da odgovara potrebama i mogućnostima opštine u cjelini. Pored izmijene zemljišne politike u sveri planiranja, isto tako bi trebalo mijenjati zemljišnu politiku u svim ostalim domenima njenog djelovanja.

U naučnim opredjeljenjima buduće zemljišne politike jedno od strateških pitanja jeste definisanje konkretnih, preciznih, pravičnih i realnih ciljeva, a to iz razloga što je zemljišna politika sa svojim ciljevima integralni dio budućeg društveno-ekonomskog i prostornog razvoja, koji će biti opredjeljen prvenstveno studijama i samom revizijom GUP-a. Za ove potrebe izložićemo opšte ciljeve zemljišne politike u okviru ovih odrednica glavnog društveno-ekonomskog i prostornog razvoja opštine i naselja Herceg-Novog:

- Osnovni cilj je ostvarivanje povoljnih uslova za život i rad svih naselja, posebno gradskih na području Opštine Herceg-Novi;
- U principu obezbjeđivati sredstva za finansiranje komunalnih funkcija zahvaćanjem zemljišne rente, jer grad ima svoje troškove, koji se raspoređuju na korisnike prema našim opšte-važećim principima;

- Utvrđivanje realnog programa uređivanja zemljišta i komunalne izgradnje varijantno, izbor optimalne varijante sa stanovišta sinteze potreba i mogućnosti i raspored ukupnih troškova na sve korisnike zemljišta, prema obimu potrošnje i kvaliteta lokacije je dovoljan cilj za realnu i zdravu zemljišnu politiku;
- Isto tako, zemljišna politika treba da bude instrument koordinacije i usmjeravanja razvoja, kako na nivou Opštine, tako i na nivou sektora, odnosno djelatnosti.

Shodno definisanju osnovnih pravaca društveno-ekonomskog razvoja Herceg-Novog, zemljišnu politiku treba da karakterišu:

- maksimalna zaštita prirodnih resursa,
- kontrola razvoja urbanizacije i vezanih funkcija, zbog ograničenosti prostora,
- aktiviranje zaledja i drugih područja sa potencijalima za razvoj.

Ostvarivanje ciljeva zemljišne politike i adekvatnih efekata, moguće je jedino ispravno postavljenom stretegijom razvoja u ovoj oblasti i donesenim adekvatnim instrumentima i preduzetim mjerama za njenu realizaciju.

Studija zemljišne politike i gradske rente, koja je rađena u sklopu izrade PPO i GUP-a, dala je određene modele vrednovanja po namjenama

Tehnički sistemi;

Za industrijske zone, po pravilu su najznačajniji slijedeći elementi za vrednovanje kvaliteta lokacije: pogodnost za obavljanje osnovne djelatnosti, veličina zona i mogućnost širenja, transportni uslovi (veza sa željeznicom, rijekom, magistralnim saobraćajnicama), komunalna opremljenost, položaj u okviru grada, osjetljivost na ekologiju i ostalo.

Ovi elementi, u zavisnosti od specifičnosti industrijske zone, mogu da se razrade detaljnije, zatim da se iskažu i nominalno veličinom bodova, da bi se tek na kraju, na bazi rentnog diferencijala utvrdila veličina naknade.

GUP Herceg-Novi 2001. tabela 4.1. b
NACRT PLANA
Vrednovanje lokacije tehničkih sistema

E l e m e n t i	Broj bodova (struktura u %)
1.-Osnovna pogodnost za obavljanje osnovne djelatnosti	22
2.-Transportni uslovi (veza sa morem, magistralom, željeznicom)	17
3.-Komunalna opremljenost	13
4.-Veličina zone i mogućnost širenja	8
5.-Položaj u okviru grada	8
6.-Ekološki efekti (sanirano zaštitna zona, količina otpadnih voda i sl.)	8
7.-Ostalo: (npr. intenzitet korišćenja zemljišta-gustina zaposlenih i sl.)	8
1 + 7	100

U cjelini uzev, za sve tehničke sisteme, za vrednovanje kvaliteta lokacije, značajni su slijedeći elementi:

- Veličina jedinice sa pokazateljima o broju zaposlenih i površini korišćenog terena;
- Intenzitet korišćenja zemljišta sa pokazateljima o gustini zaposlenih;
- Potrošnja električne energije, goriva, vode, otpadne vode sa pokazateljima o godišnjoj potrošnji energije, vode itd.
- Proizvodne veze sa pokazateljima, namjena proizvoda, broj i obim proizvodnih veza sa drugim oblastima privrede,
- Saobraćajne karakteristike sa pokazateljima o godišnjoj količini ukupnog transporta tereta, u dovozu i odvozu,
- Karakteristike jedinice kao zagađivača okolnog urbanog prostora sa pokazateljima o godišnjoj količini otpadnih voda, potrebne širine sanitarno zaštitne zone i sl.

Lokali usluga:

Elementi za kategorizaciju i klasifikaciju koeficijenta rentala:

1. Komunalna opremljenost odredjenog gradskog prostora:

1.1. Gradska vodovodna mreža;
1.1.1. trajna
1.1.2. privremena
1.1.3. djelimična
1.1.4. nema vodovoda na lokaciji

1.2. Mreža fekalne i gradske kanalizacije;
1.2.1. trajna
1.2.2. privremena
1.2.3. djelimična
1.2.4. nema kanalizaciju

1.3. Elektrodistributivna mreža;
1.3.1. trajna
1.3.2. privremena
1.3.3. djelimična
1.3.4. nema

1.4. Parkirališta;
1.4.1. uređeno parkiralište postoji
1.4.2. djelimično postoji
1.4.3. nema parkirališta

1.5. Toplovodna mreža;
1.5.1. daljinsko grijanje
1.5.2. blokovske kotlarnice
1.5.3. individualne kotlarnice
1.5.4. nema

1.6. Uredjenost slobodnih površina;
1.6.1. uredjene površine
1.6.2. djelimično uredjene
1.6.3. neuredjene

1.7. Mreža telefonskog i telegrafskog saobraćaja;
1.7.1. trajna
1.7.2. privremena
1.7.3. djelimična
1.7.4. nije organizovana

1.8. Saobraćajna povezanost;
- 1.8.1. dobre veze sa centrom i magistralom
- 1.8.2. srednje veze
- 1.8.3. loše veze

1.9. Saobraćajna opremljenost;
- 1.9.1. riješen saobraćaj
- 1.9.2. djelimično riješen
- 1.9.3. privremeno
- 1.9.4. nije riješen

2. Centralni sadržaji:
(objekti društvenog standarda)

2.1. Finansiranje ustanove;
- 2.1.1. banke
- 2.1.2. SDK

2.2. Objekti dječije i socijalne zaštite
- 2.2.1.

2.3. Objekti obrazovanja;
- 2.3.1. osnovne škole
- 2.3.2. centri srednjeg usmjerenog obrazovanja
- 2.3.3. više i visoke škole
- 2.3.4. nema objekata

2.4. Objekti kulture:
- 2.4.1. bioskop
- 2.4.2. biblioteke
- 2.4.3. domovi kulture
- 2.4.4. pozorište
- 2.4.5. muzeji i galerije
- 2.4.6. nema objekata

2.5. Objekti sporta i rekreacije;
- 2.5.1. sportski centar
- 2.5.2. igrališta za male sportove
- 2.5.3. uređeni dječiji prostori
- 2.5.4. uređena šetališta
- 2.5.5. nema

3. Položaj u prostoru:
   3.1. položaj u Mjesnoj zajednici
   3.2. položaj prema gradskom centru

   Za ocjenu uticaja ovog elementa, neophodno je diferencirati razdaljini, imajući u vidu veličinu i dimenziju prostora.

4. Monopolski položaj:
   4.1. veći broj prodavnica iste vrste
   4.2. manji broj prodavnica iste vrste
   4.3. jedna prodavnica ove vrste

5. Povezanost javnim saobraćajem:
   5.1. ukupan broj linija koje povezuju lokaciju sa raznim djelovima (i funkcijama) grada

6. Pogodnost za obavljanje djelatnosti:
   6.1. za tehnološko povezivanje
   6.2. za snabdjevanje materijalom i uslugama.

Pored navedenih grupa elemenata, moguće je uvesti i dodatne, kao što su spomeničke i ambijentalne vrijednosti, gustine stanovanja, životna sredina i dr.

Vrijednosti koje se dobiju i koje služe kao mjera kvaliteta lokacije, dovode se u direktnu vezu sa koeficijentom rentala, koji treba da predstavlja osnovu za kvantifikaciju različitih instrumenata preko kojih se izuzima uvećana vrijednost zemljišta-rente, kao što su naknade, zakupnine, doprinosi, takse i porezi od imovine i prihod na imovinu.

Turizam:

GUP Herceg-Novi 2001. tabela 4.1.c

NACRT PLANA

Vrednovanje lokacija turizma

E l e m e n t i	T u r i z a m	
	Hotelski	Zdravstveni
	struktura bodova u %	
1.-Osnovna pogodnost za obavljanje djelatnosti (more,šetalište,blato)	20	30
2.-Komunalna opremljenost	30	30
3.-Ekološke pogodnosti (zelenilo,zaštita od buke i sl.)	10	20
4.-Kumulirana atraktivnost (blizina trgovine,ugostiteljskih kapaciteta,antropogenih sadržaja)	20	5
5.-Veličina prostora	10	10
6.-Iskorišćenost prostora (broj ležajeva na 1 m2 netto prostora)	10	5
1 + 6 ukupno bodova:	100 %	100 %

Analiza elemenata za vrednovanje lokacije, pokazuje da su sa njima obuhvaćeni svi elementi sadržani u gradskoj renti.

Analiza strukture bodova ukazuje na neke činjenice:

- Morsko dobro (bez obzira što ne znamo njegovu definiciju i predpostavljeni analitički koncept), je konstanta i u ovom slučaju se tretira samo kao blizina mora. Povećano učešće je predvidjeno samo kod zdravstvenog turizma zbog posebnog korišćenja pojedinih kvaliteta morskog dobra (mineralnost, ljekovito blato). Svrha koncipiranja blizine mora kao konstante je u potrebi da svi društveni kapaciteti za turizam budu locirani u blizini mora, što je bila i pretpostavka racionalnog korišćenja zemljišta, koje bi u granicama gradskog zemljišta trebalo da bude društveno.

- Za ostale elemente, data je hipotetička struktura, odnosno učešće. Data struktura predpostavlja optimalne ili normalne uslove kao što su: snabdjevenost infrastrukturom, blizina kumuliranih atraktivnih ili potrebnih sadržaja, srazmjeran odnos izmedju otvorenog i zatvorenog prostora u okviru ukupno zauzetog prostora normalnu zaštićenost od buke, potrebno zelenilo i sl.

Veća odstupanja bilo u pozitivnom ili negativnom pravcu, mogu da utiču na pomjeranje ovih hipotetičnih veličina.

Vrednovanje kvaliteta lokacije za stanovanje;

Stanovanje:

GUP Herceg-Novi 2001. tabela 4.1.d

NACRT PLANA

Vrednovanje lokacije stanovanja

E l e m e n t i	Broj bodova
A/.- Pozitivni bodovi	do 1.460
1. Komunalna opremljenost	do 440
1.1. vodovod	80
1.2. kanalizacija	80
1.3. ulični zastor	
-dobar zastor (asfalt,kocka)	60
-srednji zastor (kaldrma,makadam)	30
-bez zastora	-
1.4. električna struja	80
1.5. zelenilo	
-park	40
-drvored,bašta,staza	20
-bez zelenila	-
2. Prateći sadržaji:	do 200
2.1. objekti trgovine na malo	40
2.2. kulturno-obrazovne ustanove	40
2.3. predškolske ustanove	40
2.4. zdravstvene ustanove	30
2.5. zanatske usluge	20
2.6. rekreativno-sportski objekti	20
2.7. objekti ugostiteljstva	10
3. Saobraćajna povezanost:	do 180
3.1. više linija sa više polazaka	70
3.2. više linija sa manje polazaka	50
3.3. jedna linija sa čestim polascima	30
3.4. jedna linija sa manjim brojem polazaka	20
3.5. dobra veza izvan mjesne zajednice	20
3.6. loša veza izvan mjesne zajednice	-
4. Udaljenost od centra:	do 140
4.1. udaljenost od glavnog gradskog centra	80
-do 1 km (za manji grad do 500 m)	40
-1 do 3 km	30
-preko 3 km	20

4.2. Udaljenost od centra drugog reda	do	40
-do 0,5 km		20
-od 0,5 do 2 km		15
-preko 2 km		5
4.3. Udaljenost od centra mjesne zajednice		20
5. Posebno atraktivni lokaliteti za stanovanje:	do	400
5.1. izuzetno atraktivni lokaliteti		400
5.2. atraktivni lokaliteti		300
5.3. srednje atraktivni lokaliteti		200
5.4. pješačke zone i sl.		100
B/.- Negativni bodovi:	do	600
1. Aerozagađenost	do	150
1.1. jaka-preko 40 mg/m3 ugljenmonoksida		50
1.2. srednja 30-40 " -"-		30
1.3. mala - do 30 " -"-		20
1.4. nema zagadjenosti -"-		-
2. B u k a	do	50
2.1. jaka-preko 73 decibela		50
2.2. srednja 70 - 73 -"-		30
2.3. minimalna do 70 -"-		20
2.4. bez buke		-
3. Gustina naseljenosti;	do	50
3.1. do 150 stanovnika/ha		-
3.2. od 150-300 " "		20
3.3. od 300-400 " "		30
3.4. preko 400 " "		50
4. Posebno nepovoljni uslovi;	do	100
4.1. izuzetno nepovoljni uslovi		100
4.2. srednje nepovoljni uslovi		50
5. Seizmički rizik (max)	do	200
5.1. manje od 1%		-
5.2. manje od 1-3 %		50
5.3. 4-6 %		100
5.4. više od 6 %		200

Saldo pozitivnih i negativnih bodova:

U sadašnjoj i daljoj fazi našeg društveno-ekonomskog razvoja, nužno je sistem finansiranja uredjenja zemljišta i komunalne izgradnje razvijati tako da se poštuju opšti principi i postavke naših osnovnih normativnih akata. U tom smislu, zemljišnu politiku treba posmatrati integralno u sveukupnoj politici društveno-ekonomskog razvoja opštine, a i pojedinačno sa aspekta ulaganja i efekata, tj. instrumentima izuzimanja rentnih diferencijala i cijenama komunalnih usluga, treba obezbjeđivati izvore sredstava za prostu i proširenu reprodukciju ove oblasti.

Prema tome, dalji razvoj sistema finansiranja i samoupravnog upravljanja u komunalnoj oblasti, treba bazirati na slijedećim poslovima:

- Neophodno je sve više razvijati ekonomske odnose u komunalnoj oblasti sa odgovarajućom razradom sistema finansiranja;
- Cijene komunalnih roba i usluga i naknada za korišćenje zemljišta su osnovni izvori sredstava za finansiranje primarne i sekundarne mreže i objekata komunalne potrošnje, te ih kao takve treba i dalje razvijati;
- Da bi se osnovni izvori sredstava (cijene komunalnih roba i usluga) mogle adekvatno razvijati u cilju što veće primjene ekonomskih zakonitosti u ovoj oblasti, nužno je razraditi i odgovarajuću socijalnu politiku, radi zaštite odredjenih kategorija građana;
- Komunalne takse treba razvijati u smislu veće primjene ekonomskih zakonitosti, tj. orjentisati sve forme zahvatanja sredstava sve više na cijenama za odgovarajuće robe i usluge;
- Organizacija rada i institucionalne forme, trebalo bi da doprinesu daljem razvoju samoupravnog sistema u ovoj oblasti i potpunijem uključivanju komunalne privrede u opšte tokove društveno-ekonomskog razvoja grada, tj. opštine kao cjeline. Interesne zajednice komunalne privrede trebalo bi razvijati u skladu sa potrebama i mogućnostima svih subjekata u opštini.

  Zemljišna politika mora biti sastavni dio urbanističkog i društveno-ekonomskog planiranja grada kao cjeline, tj. komunalna privreda treba da postane integralna snaga koja objedinjava društveno-ekonomsko i prostorno planiranje u jednu cjelinu.

4.2. Mjere realizacije plana;

Generalni urbanistički plan Herceg-Novog, kao sredstvo ostvarivanja zajedničkih interesa i ciljeva prostornog razvoja grada, ostvarivat će se i sprovoditi:

- Izradom i donošenjem regulacionih planova pojedinih blokova na gradskom građevinskom zemljištu i izradom ostale urbanističko-tehničke dokumentacije (Urbanističko-tehnički uslovi, parcelacije i preparcelacije);
- Uskladjivanjem prostorno-planskih elemenata u srednjoročnim i dugoročnim društvenim planom Opštine Herceg-Novi;
- Donošenjem odgovarajućih društvenih dogovora, Samoupravnih sporazuma, Odluka i drugih pratećih propisa i mjera kao opštih ili pojedinačnih akata;

- Usaglašavanjem svih vrsta prostornih planova sa Generalnim urbanističkim planom Herceg Novog;
- Izradom studije zaštite Sutorinskog polja, resursa mora, lokacije autobuske stanice i marine u funkciji ekološke ravnoteže i razvoja;
- Ugrađivanjem rješenja Generalnog urbanističkog plana u planove i programe razvoja organizacije udruženog rada i drugih samoupravnih organizacija samoupravnih interesnih zajednica i drugih zajednica sa prostora Opštine Herceg-Novi i ako se planovi odnose na prostor obrade Generalnog urbanističkog plana;
- Kontinuiranim praćenjem sprovodjenja GUP-a i permanentnim planskim zahvatima primjenjivanje novih saznanja u odnosu na prostor;
- Sistemskim formiranjem informacione osnove za potrebe prostornog planiranja (geodetske podloge, zemljišne knjige i dr.), kao i priprema za organizovanje informacionog centra za prostorno planiranje.

Neophodno je paralelno sa sprovodjenjem GUP-a u potrebnim vremenskim periodima vršiti istraživanje pojava koje mogu skrenuti planirani tok razvoja i eventualno izvršiti korekcije u dozvoljenim okvirima. U slučaju nepredvidivih mehaničkih udara na planirane tokove, neophodno je pristupiti reviziji Generalnog urbanističkog plana.

Generalni urbanistički plan nije predviđanje, usvojeni prostorno-planski elementi razvoja moraju biti osnova politike prostornog razvoja, čime bi se njegova funkcija u potpunosti ostvarila.

Prostorno rješenje kao rezultat planiranja na tri osnovna nivoa (demografskom, ekonomskom i prostornom), predstavlja sintezu realnih mogućnosti razvoja grada i naselja, koje će se ostvariti prije svega, njegovim prihvatanjem kao kibernetičkog mehanizma (sistema upravljanja) kod intervencija i ulaganja sredstava na taj prostor.

Međutim, degmatsko shvatanje zacrtanih poteza i namjenskih prostora, vodi u drugu krajnost, rascjep realnosti i plana koji se javlja što je vremenski period do realizacije pojedinog kompleksa duži.

S toga se predlog rješenja mora shvatiti fleksibilno, tj. kao otvoreni sistem, koji tokom vremena može i mora apsorbovati novija naučna i tehnološka dostignuća kao i društveno - ekonomske pokazatelje.

Instrumenti permanentnog praćenja tih promjena u toku planiranog perioda su slijedeći:

- Razrada pojedinih blokova i kompleksa na nivou regulacionih planova, gdje se konkretizuju do pred-projektantskih zahvata postavke GUP-a i gdje je morfologija arhitekture i slobodnih površina promjenjena, a da se osnovne postavke ovog plana ne mijenjaju;

- Periodična revizija čitavog rješenja, odnosno provjeravanje i pretresanje dobijenih parametara ubacivanjem novih podataka i metoda rada, u slučaju mehaničkih objektivnih promjena koje bi znatno remetile osnovnu koncepciju.

U svakom slučaju, planskim ulaganjem i obezbijeđenjem sredstava za izgradnju pojedinih dijelova grada prema predlogu prostornog rješenja, mora se formirati zdrava i humana sredina, koja bi omogućila vršenje osnovne ljudske djelatnosti - rada.

Dokumentacija uz plan:

1.- Prostorni plan SR Crne Gore, RZUP Titograd, 1986.god., sa svim pratećim studijama i faznim elaboratima.

2.- Osnova Prostornog plana Opštine Herceg-Novi, Zavod za projektovanje i urbanizam, Herceg Novi 1986. godine.

3.- Osnova Generalnog urbanističkog plana Herceg-Novi, Zavod za projektovanje i urbanizam Herceg Novi, 1986. godine.

4.- Seizmo-geološke podloge i seizmička mikrorejonizacija, Zavod za geološka istraživanja SR Crne Gore, Titograd, Geološki Zavod Zagreb, 1981.god. (hidro-geološka karta, morfometrijska karta, karta stabilnosti terena, karta seizmičke mikrorejonizacije, karta pogodnosti terena za urbanizaciju).

5.- Osnove društveno-ekonomskog razvoja Opštine Herceg Novi, Institut za ekonomska istraživanja Titograd, 1985. godine.

6.- Studija očekivane povredljivosti i prihvatljivog seizmičkog rizika područja Opština: Cetinje, Budva, Tivat, Kotor i Herceg-Novi, Institut za zemljotresno inženjerstvo i inženjersku seizmologiju Univerziteta "Kiril i Metodij" Skopje, I-VI i Rezime, 1981-1985.god.

7. Razvoj turizma na priobalnom području SR Crne Gore, Fakultet za turizam i vanjsku trgovinu, Dubrovnik 1985.god.

8.- Studija zaštite graditeljskog naslijeđa, Zavod za projektovanje i urbanizam, Herceg Novi 1985.god.

9.- Koncepti slijedećih studija:

9.1. Studija saobraćaja, Zavod za projektovanje i urbanizam Herceg-Novi, JUGINUS - Beograd,

9.2. Studija elektroenergetike, Zavod za projektovanje i urbanizam Herceg-Novi, "Nikola Tesla" Beograd,

9.3. Studija PTT i telekomunikacija, Urbanistički institut Hrvatske, Zagreb,

9.4. Studija stanovanja i ruralnih naselja, Zavod za projektovanje i urbanizam Herceg Novi,

10.- Studija zemljišne politike i gradske rente, JUGINUS Beograd 1986.god.

11.- Zaštita životne sredine na području Hercegnovskog zaliva, Zavod za biologiju mora, Kotor, 1985.god.

12.- Društveni plan Opštine Herceg-Novi, 1986-1990.god. Herceg-Novi 1985.god.

prostorni plan općine Herceg-novi 2001

bilans namjene površina
1985.

BR.	Naziv Mjesna zajednica, REON	njive	vrtovi	voćnjaci	vinogradi	livade	OBRADIVO POLJOPR. ZEMLJIŠ.	pašnjaci	trstici	NEOBRA. POLJOP. ZEMLJI.	POLJOP. ZEMLJIŠ.	šume	neplodno	Mjesna zajednica, REON	urbano područje	%
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.(z 3.-7.)	9.	10.	11.(9+10)	12(8+11)	13.	14.	15.(12+13+14.)	16.	17. (16. : 15.)
07.	Kameno-Žljebi	55,81	—	2,65	5,33	49,12	112,91	560,42	—	560,42	673,33	914,35	1.261,32	2.849,60	58,00	2,01
08.	Kruševice	110,85	—	—	1,26	79,40	191,51	3.115,39	—	3.115,39	3.306,90	1881,32	519,08	5.707,30	58,00	1,02
13.	Mokrine	94,76	—	1,64	5,03	76,04	177,47	861,54	—	861,54	1.039,01	380,59	311,20	1.730,80	45,60	2,63
18.	Ubli	65,81	—	1,73	—	82,90	150,44	703,44	—	703,44	853,88	323,38	1.558,74	2.736,00	37,80	1,38
I.	SJEVERNI	327,23	—	6,02	11,62	287,46	632,33	5.240,79	—	5.240,79	5.873,12	3.499,64	3.650,34	13.023,70	199,40	0,15
05.	Igalo	—	3,00	22,62	4,54	50,50	80,66	45,46	—	45,46	126,12	328,36	202,72	657,20	309,80	47,14
11.	Mojdež	12,43	1,47	23,14	4,28	24,59	65,91	157,70	0,17	157,87	223,78	147,05	66,37	437,20	45,60	10,43
15.	Prijevor	—	—	3,00	5,20	25,00	33,20	—	—	—	33,20	199,91	356,79	589,90	20,40	3,46
16.	Ratiševina -S. Trebesin	11,10	3,01	30,24	3,62	38,46	86,43	125,07	0,24	125,31	211,74	275,57	59,39	546,70	39,60	7,24
17.	Sutorina	76,13	4,33	9,23	22,00	41,08	152,77	343,02	2,46	345,48	498,25	293,50	5,75	797,50	57,60	7,22
II.	ZAPADNI	99,66	11,81	88,23	39,64	179,63	418,97	671,25	2,87	674,12	1.093,09	1.244,39	691,02	3.028,50	473,00	15,61
12.	Meljine	—	—	1,26	—	4,06	5,32	—	—	—	5,32	35,15	30,73	71,20	27,60	38,76
14.	Podi- Sasovići	15,08	0,40	56,15	3,60	56,33	141,56	167,60	—	167,60	309,16	206,59	8,65	524,40	99,00	18,88
19.	Herceg Novi	5,02	1,64	25,25	1,28	12,01	45,20	4,04	—	4,04	49,24	36,70	64,06	150,00	112,80	75,20
20.	Topla	10,20	—	15,50	—	25,00	50,70	—	—	—	50,70	35,94	5,26	91,90	54,10	58,87
III.	SREDIŠNJI	30,30	2,04	98,16	4,88	97,40	242,78	171,64	—	171,64	414,42	314,38	108,70	837,50	293,50	35,04
01.	Baošići	3,74	0,95	55,04	0,99	15,46	76,18	13,60	—	13,60	89,78	171,31	38,31	299,40	62,40	20,84
02.	Bijela	6,52	—	54,56	13,32	31,50	105,63	34,69	—	34,69	140,32	379,94	20,61	518,20	124,00	23,93
03.	Denovići	2,97	0,14	30,59	4,87	20,34	58,91	6,66	—	6,66	65,57	99,89	27,24	192,70	80,00	41,52
04.	Zelenika	22,85	—	59,24	16,53	80,51	179,13	108,04	—	108,04	287,17	737,28	124,15	1.148,60	119,20	10,38
06.	Kamenari	9,30	—	66,95	47,62	28,42	152,29	23,73	—	23,73	176,02	502,85	78,03	756,90	79,60	10,52
09.	Kumbor	3,55	—	25,92	3,33	6,34	39,14	15,08	—	15,08	54,22	92,74	53,44	200,40	68,20	34,03
IV.	ISTOČNI	48,93	1,09	292,30	86,66	182,57	611,28	201,80		201,80	813,08	1.984,01	341,78	3.116,20	533,40	17,12
10.	Luštica	83,26	—	207,97	1,22	23,01	315,46	253,86	—	253,86	569,32	2.385,93	588,15	3.543,40	76,80	2,17
V.	JUŽNI	83,26	—	207,97	1,22	23,01	315,46	253,86	—	253,86	569,32	2.385,93	588,15	3.543,40	76,80	2,17
	OPŠTINA	589,38	14,94	692,68	144,02	779,80	2220,82	6.539,34	2,87	6.542,21	8763,03	9.994,43	4.791,84	23.549,30	1.576,10	6,69

sintezna

BR	Naziv, Mjesna zajednica, REON	1961.	1971.	1981.	1991.	2001.	2001./1981.	STANOVA 1981.	STANOVA 1984.	STANOVA 2001.	DOMAĆ. 1981.	DOMAĆ. 2001.	PREDŠKOL. UZRAST (9,9%)	ŠKOLSKI UZRAST (10,8%)	RADNI KONTIGENT (65,1%)	LICA PREKO 65g (11,8%)
1	2	3.	4	5	6.	7	8. (7:5)	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	16.	17
07	Kamena-Žlje.	350	297	265	358	451	1,70	64	[illegible]	130	69	129	45	49	294	53
08	Kruševice	746	604	487	566	644	1,32	121	121	186	121	184	64	70	419	76
13	Mokrine	348	275	223	367	511	2,29	71	71	147	62	146	51	55	333	60
18	Ubli	298	220	114	133	151	1,32	35	35	44	35	43	15	16	98	18
I.	SJEVERNI	1.742	1.396	1.089	1.424	1.757	1,61	291	291	507	287	502	175	190	1.144	207
05	Igalo	834	1.868	3.844	4.409	4.974	1,29	1.155	1.372	1.727	1.204	1.658	492	537	3.238	587
11	Mojdež	394	343	282	453	623	2,21	64	65	180	76	178	62	67	406	74
15	Prijevor	335	279	184	267	350	1,90	50	54	101	53	100	35	38	228	41
16	R-S-T	320	278	272	625	977	3,59	89	118	310	88	298	97	106	636	115
17	Sutorina	398	358	437	609	781	1,77	107	123	248	121	238	77	84	508	92
II	ZAPADNI	2.281	3.126	5.019	6.363	7.705	1,54	1.465	1.732	2.566	1.542	2.472	763	832	5.016	909
12.	Meljine	377	414	779	859	939	1,21	152	195	326	312	313	93	101	611	111
14	Podi-Sasov.	515	589	836	970	1.103	1,32	201	215	350	216	336	109	119	718	130
19.	Herceg Novi	3.797	6.148	4.734	5.380	6.025	1,27	933	1.796	2.092	2.671	2.008	596	651	3.922	711
20	Topla			3.398	4.143	4.887	1,44	1.255	1.341	1.697		1.629	484	528	3.181	577
III.	SREDIŠNJI	4.689	7.151	9.747	11.352	12.954	1,33	2.541	3.547	4.465	3.199	4.286	1.282	1.399	8.432	1.529
01.	Baošići	579	716	603	609	777	1,29	164	203	247	195	237	68	84	506	92
02	Bijela	1.369	1.710	2.395	2.735	3.075	1,28	604	696	1.068	643	1.025	304	332	2.002	363
03	Đenovići	649	592	772	857	941	1,22	196	217	299	233	287	93	102	613	111
04	Zelenika	1.471	1.500	1.700	2.029	2.358	1,39	467	490	819	501	786	233	255	1.535	278
06	Kamenari	835	864	759	849	938	1,24	217	256	298	235	286	93	101	611	111
09	Kumbor	893	836	722	753	784	1,09	167	195	249	224	239	77	85	510	93
IV.	ISTOČNI	5.796	6.218	6.951	7.832	8.873	1,28	1.815	2.057	2.980	2.031	2.860	868	959	5.777	1.048
10	Luštica	649	477	452	582	711	1,57	54	128	205	128	203	70	77	463	84
V.	JUŽNI	649	477	452	582	711	1,57	54	128	205	128	203	70	77	463	84
	OPŠTINA	15.157	18.368	23.258	27.553	32.000	1,38	6.166	7.755	10.723	7.187	10.323	3.158	3.457	20.832	3.777

prostorni plan opštine
herceg novi 2001

PROSTORNI
RASPORED
STANOVNIŠTVA
1961.-2001.

sintezna
tabela

radna mjesta i kapaciteti 2001

br.	NAZIV mjesna zajednica REJON	poljopri-vreda	tehnički sistemi	usluge	turizam	PRIVREDA	vrtići i jaslice	osnovne škole	srednje i ostale škole	ostalo	NEPRIVREDA	UKUPNO ZAPOSLENIH	kapaciteti				
													vrtići i jaslice	osnovne škole	srednje i ostale škole	hoteli	ostalo
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12(8-11)	13 (7+12)	14	15	16	17	18
07	Kameno-Žlijebi	49	—	22	3	74	—	—	—	4	4	78	—	—	—	15	—
08	Kruševice	220	—	36	47	303	—	—	—	10	10	313	—	—	—	200	322
13	Mokrine	73	—	26	—	99	—	7	—	4	11	110	—	125	—	—	—
18	Ubli	61	—	11	—	72	—	—	—	4	4	76	—	—	—	—	—
I	SJEVERNI	403	—	95	50	548	—	7	—	22	29	577	—	125	—	215	322
05	Igalo	11	200	345	1497	2053	24	36	10	402	472	2525	240	643	100	6000	5969
11	Mojdež	17	—	35	—	52	—	4	—	4	8	60	—	67	—	—	317
15	Prijevor	5	—	15	—	20	—	—	—	4	4	24	—	—	—	—	—
16	Ratiševina Sušćepan Trebesin	17	1000	60	—	1077	—	—	—	4	4	1081	—	—	—	—	488
17	Sutorina	37	—	46	—	83	—	7	—	4	11	94	—	122	—	—	392
II	ZAPADNI	87	1200	501	1497	3285	24	47	10	418	499	3784	240	832	100	6000	7166
12	Meljne	7	1300	57	83	1447	—	—	—	76	76	1523	—	—	—	400	1127
14	Podi-Sasovići	23	—	56	—	79	—	11	—	4	15	94	—	184	—	—	552
19	Herceg-Novi	5	—	456	334	795	24	42	120	484	670	1465	240	752	1800	1521	1230
20	Topla	5	—	334	158	497	24	30		395	449	946	240	528	—	721	5864
III	SREDIŠNJI	40	1300	903	575	2818	48	83	120	959	1210	4028	480	1464	1800	2642	14773
01	Baosići	8	—	40	83	131	—	8	—	6	14	145	—	144	—	400	232
02	Bijela	11	1600	210	88	1909	24	21	—	248	293	2202	240	374	—	420	3690
03	Denovići	7	—	45	83	135	—	—	—	6	6	141	—	—	—	400	1129
04	Zelenika	22	100	158	259	539	12	14	—	191	217	756	120	255	—	1200	2830
06	Kamenari	4	—	30	24	68	—	6	—	6	12	80	—	101	—	105	1126
09	Kumbor	5	—	40	35	80	—	5	—	6	11	91	—	85	—	150	941
IV	ISTOČNI	67	1700	523	572	2862	36	54	—	463	553	3415	360	959	—	2675	10648
10	Luštica	41	—	40	106	187	—	5	—	4	9	196	—	77	—	500	356
V	JUŽNI	41	—	40	106	187	—	5	—	4	9	196	—	77	—	500	356
	OPŠTINA	638	4200	2062	2800	9700	108	196	130	1866	2300	12000	1080	3457	1900	12032	33265

MZ		MJESNA ZAJEDNICA																					
ŠIFRA	NAMJENA	01	02	03	04	05	06	07	08	09	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	UKUPNO	%
1.1	ORANICE	—	—	—	22,85	—	—	—	—	—	83,26	12,43	—	—	15,08	—	11,10	76,13	—	—	—	220,85	2,85
1.2.	PAŠNJACI I LIVADE	—	6,38	8,04	69,57	94,96	6,70	—	—	—	205,62	107,55	4,00	—	58,98	—	77,52	52,82	—	4,04	—	696,18	9,00
1.3.	VINOGRADI	—	14,01	4,46	—	4,54	11,40	—	—	1,32	—	3,16	—	—	—	—	1,54	23,36	—	—	—	63,79	0,83
1.4.	MASLINE	45,12	30,85	16,90	—	17,78	21,84	—	—	1,66	168,46	—	1,26	—	40,50	—	19,13	17,48	—	—	—	380,41	4,90
1.5.	VOĆNJACI	13,18	—	—	2,00	4,88	28,32	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2,00	—	—	—	55,38	0,72
1.6.	POLJ. POGONI	3,24	—	4,46	—	3,98	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	11,68	0,15
2.1.	ŠUME	33,60	53,16	19,20	254,17	31,20	99,48	—	—	43,24	603,00	222,75	—	—	284,20	—	382,36	150,74	—	42,97	44,22	2.269,00	29,18
2.2.	MAKIJA	165,27	372,10	83,61	58,68	375,40	38,68	—	—	90,69	1.407,43	62,34	38,69	—	75,34	—	19,04	430,66	—	5,12	—	3.173,24	40,84
3.1.	INDUSTRIJA	—	8,80	0,30	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	9,20	0,14
3.2.	SERVISI	—	—	—	10,76	12,40	—	—	—	—	—	—	3,96	—	3,00	—	—	—	—	0,20	—	30,32	0,36
4.1.	TURISTIČKI KOMPL.	2,16	1,45	4,84	1,90	6,66	—	—	—	3,69	2,80	—	0,98	—	—	—	—	0,16	—	1,72	2,02	28,98	0,38
4.2	ZDR. TURIZAM	—	—	—	—	9,70	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	9,70	0,13
5.1.	KOLEKTIVNO STAN	—	3,47	1,02	0,53	2,60	0,30	—	—	1,45	—	—	0,60	—	—	—	—	—	—	7,55	12,53	30,05	0,39
5.2.	INDIVIDUALNO STAN.	24,06	44,21	32,06	55,24	58,54	19,89	—	—	22,54	32,68	16,26	11,08	—	31,34	—	33,52	29,06	—	42,36	20,48	477,32	6,15
6.1.	MJEŠOVITI CENTRI	—	1,14	0,30	0,13	2,52	—	—	—	0,45	—	—	1,52	—	—	—	—	—	—	7,56	1,72	15,40	0,20
6.2.	OBRAZOVANJE	0,94	1,00	—	0,75	—	0,06	—	—	0,18		—	—	—	0,20	—	—	0,35	—	1,32	0,77	5,31	0,06
6.3	ZDRAVSTVO	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4,55	—	—	—	—	—	—	—	1,43	5,98	0,07
6.4.	SPORT I REKREACIJA	—	1,00	—	1,00	1,00	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	0,22	0,66	3,88	0,01
6.5.	SOC. ZAŠTITA	—	1,40	—	—	0,42	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	0,28	0,36	2,46	0,03
6.6	ZAŠTIĆENI PROSTORI	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1,98	—	1,98	0,02
7.1.	SAOBRAĆAJNICE	2,06	24,84	16,08	14,58	20,10	29,08	—	—	8,16	20,02	13,90	3,66	—	12,16	—	2,24	13,74	—	26,00	6,96	213,58	2,76
8.1.	GRADSKO ZELENILO	—	—	—	—	0,36	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5,76	—	6,12	0,08
8.2.	GROBLJE	—	0,60	0,25	0,50	0,60	0,20	—	—	1,00	—	0,25	—	—	0,30	—	0,25	1,00	—	0,63	0,25	5,83	0,07
8.3	PLAŽE	0,35	0,43	0,32	0,48	2,20	0,20	—	—	0,30	0,14	—	0,68	—	—	—	—	—	—	1,45	0,50	7,05	0,09
8.4.	OBALSKE POVRŠINE	0,22	0,15	0,10	0,62	2,12	0,45	—	—	0,40	0,54	—	0,22	—	—	—	—	—	—	0,85	—	5,67	0,07
9.1.	OSTALO	0,20	3,18	1,06	1,44	5,24	—	—	—	25,92	—	—	—	—	3,30	—	—	—	—	—	—	40,34	0,52
	UKUPNO	299,40	514,20	192,70	495,40	657,20	256,60	—	—	200,40	2.524,20	437,20	71,20	—	524,40	—	546,70	797,50	—	150,00	91,90	7.763,00	100,00

generalni urbanistički plan grada herceg-novi

bilans površina namjene
1985.

IV
sintezna tabela

generalni urbanistički plan grada
herceg-novi

bilans površina namjene
2001.g.

Kv Ku Lu Mo

MZ		Da	Bi	Đe	Ze	Ig	Ka	K-Ž	MJESNA ZAJEDNICA	Me	Mok	Po	Pr	Ra	Su	Ub	Hn	To		
ŠIFRA	NAMJENA	01	02	03	04	05	06	07	08	09	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	UKUPNO	%
1.	POLJOPRIVREDA																						
1.1	ORANICE	—	—	—	51,17	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	73,52	—	—	—	124,69	1,60
1.2.	PAŠNJACI I LIVADE	—	—	0,25	—	62,49	4,40	—	—	—	—	115,55	0.10	—	58,00	—	75,32	51,82	—	5,45	—	373,38	4,80
1.3	VINOGRADI	—	1,00	—	1,75	5,35	7,85	—	—	1,35	—	3,15	—	—	—	—	—	25,00	—	—	—	45,46	0,58
1.4.	MASLINE	16,50	36,56	15,36	—	10,38	17,96	—	—	0,85	168,46	—	0,82	—	40,50	—	22,30	17,48	—	—	—	347,17	4,47
1.5.	VOĆNJACI	6,38	—	—	—	1,37	17,96	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2,00	—	—	—	27,71	0,35
1.6.	POLJOPRIVREDNI POGONI	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
3.	TEHNIČKI SISTEMI	—	41,50	—	3,92	7,07	0,25	—	—	—	—	—	9,32	—	0,57	—	—	—	—	—	—	62,63	0,80
4.	TURIZAM																						
4.1.	HOTELI	2,11	1,15	10,52	9,59	16,87	0,75	—	—	2,42	3,22	—	2,75	—	—	—	—	—	—	2,70	2,50	54,58	0,70
4.2.	ZDRAVSTVENI TURIZAM	—	—	—	—	16,22	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	16,22	0,20
5.	DRUŠTVENE FUNKCIJE																						
5.1.	MJEŠOVITI CENTRI	0,68	5,56	0,50	2,84	2,72	0,67	—	—	0,40	0,60	—	3,62	—	—	—	—	—	—	9,30	1,80	28,69	0,37
5.2.	OBRAZOVANJE	1,13	2,30	—	5,37	1,50	0,17	—	—	0.50	0,67	0,82	—	—	0,75	—	—	0,35	—	2,48	0,77	16,81	0,22
5.3	ZDRAVSTVO	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1,57	1.57	0,02
5.4.	SPORT I REKREACIJA	2,12	13.61	3,10	5,15	18,74	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	0,22	0,66	43,60	0,56
5.5.	SOCIJALNA ZAŠTITA	—	1,53	—	1,67	1,42	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	0,28	0,45	5,35	0,06
6.	STANOVANJE																						
6.1.	KOLEKTIVNO	—	8,87	0,35	3,14	6,22	0,62	—	—	1,25	—	—	0,55	—	—	—	—	—	—	7,55	12,70	41,25	0,53
6.2.	INDIVIDUALNO	47,73	103,66	42,80	69,94	122,84	33,91	—	—	39,74	63,47	16,82	9,49	—	41,30	—	41,07	31,25	—	55,00	23,00	742,02	9,56
8.	SLOBODNI PROSTORI																						
8.1.	GRADSKO ZELENILO	7,90	6,93	17,75	5,23	43,57	—	—	—	5,92	1,02	—	2,05	—	—	—	—	—	—	5,76	1,95	90,18	1,16
8.2.	GROBLJE	—	—	—	0,67	1,37	0,10	—	—	0,75	—	—	—	—	0,20	—	0,17	0,43	—	0,63	0,70	5,02	0,06
9.	OSTALO	214,85	295,53	102,07	334,96	339,07	171,96			147,22	2.286,76	300,86	42,50		383,08		407,84	595,65		60,63	45,80	5.736,68	73,96
10.	UKUPNO	299,40	518,20	192,70	495,40	657,20	256,60			200,40	2.524,20	437,20	71,20		524,40		546,70	797,50		150,00	91,90	7763,00	100,00

1000

(3)

6000

sintezna tabela